

T.C.
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EDNÂYÎ DÎVÂNÇESİ
(İnceleme – Metin)

Hazırlayan
Hasan Fahri Dural

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı
Yüksek Lisans

Danışman
Yard.Doç. Dr. Nesime Ceyhan

TOKAT – 2007

EDNÂYÎ DÎVÂNÇESİ

(İnceleme – Metin)

Tezin Kabul Ediliş Tarihi: / /

Jüri Üyeleri (Unvanı, Adı Soyadı)

İmzası

Başkan :

.....

Üye :

.....

Üye :

.....

Üye :

.....

Üye :

.....

Bu tez, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun/...../..... tarih ve sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Enstitü Müdürü:

Mühür
İmza

EDNÂYÎ DÎVÂNÇESİ

(İnceleme – Metin)

T.C.

GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak toplanıp sunulduğunu, bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçlara atıf yaptığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan ederim.

(10/01/2008)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin

Adı ve Soyadı

Hasan Fahri Dural

İmzası

.....

TEŞEKKÜR

Yapmış olduğum bu tez çalıőmasında hiçbir zaman yardımlarını esirgemeyen tez danışmanım Sayın Yard. Doç. Dr. Nesime CEYHAN'a, çalıőmanın olgunlaőmasında büyük katkıları olan önceki danışmanım Yard. Doç. Mustafa ASLAN'a, tezin oluşumunda benimle birlikte uykusuz kalan eşim Nuran DURAL'a, kardeşim Ferda DURAL'a, metnin okunmasında yardımda bulunan İsa ALTUN ve Ahmet BİLGÜ'ye, divaneyi Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakóltesi Kütüphanesi'nde bulan ve çalıőmamı öneren Arş. Görevlisi Mehmet GÜNEŞ'e sonsuz teşekkür ederim.

İTHAF

Biricik yavrularım M.Miraç ve B.Rana'ya...

ÖZET

On dokuzuncu asırda yaşayan Ednâyî mahlaslı şâirin bugüne kadar gün ışığına çıkarılmamış “divânçesini” günümüz edebiyat literatürüne kazandırmak amacıyla hazırladığımız bu tez, çeviriyazı ve metin inceleme çalışmasıdır.

Bektaşî bir şâir olan Ednâyî'nin hayatı hakkında ulaşılan bilgi sınırlı kaynaklar sebebiyle kapsamlı değildir. Şâir hakkında yapılan araştırmalarda geniş biyografik bilgiler olmadığı gibi, eserlerini tanıtan ve edebî kişiliğini yansıtan bilgilere rastlamak da mümkün değildir. Edebî kişiliği ile ilgili tüm bilgiler şiirlerinden yola çıkılarak verilmiştir.

Ednâyî'yi daha iyi tanımak ve içinde bulunduğu yüzyılın siyasi ve kültürel durumunu ortaya koymak amacıyla o dönemin genel siyasi ve kültürel durumu incelenmiş; mensup olduğu Bektaşîliğin inanç değerleri ve tarihî gelişimi hakkında bilgiler verilmiştir.

Eserin transkribe edilmesinde çeşitli lügatlerden (Osmanlıca-Arapça-Farsça) faydalanılmıştır. Divançenin aslında, bazı kelimelerin üzerine mürekkep damladığı ya da bazı kelimeler silindiği için o kelimeler okunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Divan Şiiri, Ednâyî Dîvânçesi, Bektaşîlik

ABSTRACT

This thesis which we conducted in order to bring Divançe, which hasn't been brought to the light so far and which was written by the poet having pen name Ednayı who had lived in the nineteenth century , into the contemporary Turkish Literature is a study of transcribed translation and text examination.

The knowledge accumulation about Ednayı,who was a derwish of Bektashi Order, is not comprehensive due to limited sources.Not only there isn't extensive biographic information in the studies about Ednayı, but also it's not possible to see the information introducing his workings and literary personality. All the information about his literary personality has been given deducing from his poems.

In order to know the poet better and to exhibit the social and culturel conditions of the age that he lived in, the general political and cultural situation of his era has been detected, information about believes and historical development of Bektashi order, which he connected to, has been given.

While transcribing the text, various languages (Ottoman, Arabic, Persian) have been used. Some words couldn't be read in the original text of Divançe, since ink had dropped on them or they were erased.

Key words:Divan Poetry, Ednayı Divançesi, Bektashi order.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ETİK SÖZLEŞME.....	i
TEŞEKKÜR.....	ii
İTHAF.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix
1. GİRİŞ.....	1
2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	4
3. YÖNTEM.....	7
3.1. Metnin Oluşturulmasında İzlenen Yol.....	7
3.2. Transkripsiyon Sistemi.....	7
3.3. Takip Edilen Yol.....	8
3.4. Nüshanın Tanıtılması.....	9
4. BULGULAR VE YORUM	10
4.1. XIX. Asırda Anadolu'nun Siyâsî ve Kültürel Durumu.....	10
4.1.1. Siyâsî Durum.....	10
4.1.2. Kültürel Durum	21
4.2. Türk Kültüründe Bektaşîlik ve Bektaşîliğin Tarihi Gelişimi.....	24
4.2.1. Bektaşîlik.....	24
4.2.2. Bektaşîliğin Tarihi Gelişimi.....	27
4.3. Ednâyî'nin Hayatı ve Edebî Kişiliği.....	29

4.3.1. Ednâyî'nin Hayatı.....	29
4.3.2. Edebî Kişiliği.....	31
4.4. Divançenin Biçim, İçerik, Dil ve Üslup Özellikleri.....	38
4.4.1. Biçim Özellikleri.....	38
4.4.1.1. Nazım Biçimleri.....	38
4.4.1.1.1. Mesnevi.....	38
4.4.1.1.2. Terci-i Bent.....	38
4.4.1.1.3. Müseddes.....	39
4.4.1.1.4. Kaside.....	39
4.4.1.1.5. Gazel.....	39
4.4.1.1.6. Muamma.....	40
4.4.1.2. Vezin.....	40
4.4.1.3. Uyak ve Kafiye.....	41
4.4.2. İçerik Özellikleri.....	44
4.4.2.1. Allah.....	44
4.4.2.2. Melekler.....	45
4.4.2.3. Kitaplar.....	45
4.4.2.4. Peygamberler.....	47
4.4.2.5. Ayet ve Hadisler.....	48
4.4.2.5.1. Ayetler.....	49
4.4.2.5.2. Hadisler.....	50
4.4.2.6. Dinî ve Tasavvufî Şahıslar.....	51
4.4.2.6.1. Dinî Şahıslar.....	51
4.4.2.6.2. Tasavvufî Şahıslar.....	53

4.4.2.7. Tasavvufî Kavramlar.....	54
4.4.3. Dil ve Üslup özellikleri.....	56
4.4.3.1. Kelime Kadrosu.....	56
4.4.3.2.Edebî Sanatlar.....	57
4.4.3.3 Deyimler ve Atasözleri.....	63
4.5. Divançe Metni.....	65
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	341
KAYNAKLAR.....	343
SÖZLÜK.....	346
ÖZGEÇMİŞ.....	364

KISALTMALAR**1. Genel Kısaltmalar**

a.g.e.:Adı geçen eser

bk.: Bakınız

bs. : Baskı

C : Cilt

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

S. : Sayı

s. : Sayfa

TTK :Türk tarih Kurumu

Yay. : Yayınlar

2. Metin Kısaltmaları

b: Beyit

G: Gazel

M: Mesnevi

K:Kaside

Terc: Terci-i Bent

Müs: Müseddes

1. GİRİŞ

Toplumların hayata bakışları, inançları, yaşama biçimleri, algıları edebiyata yansır. Bu yüzden ki doğru bir edebiyat tarihinin oluşturulabilmesi için, halkların içinde buldukları sosyolojik özelliklerin, kültürel yapılarının, inaçlarının irdelenmesi ve edebî mahsullerin yararlanılabilir duruma getirilmesi gerekir.

Hem kendi dönemlerinde hem de daha sonraki dönemlerde ortaya koydukları eserlerle çağa damgasını vuran şâirlerin yanı sıra onların gölgesinde kalarak eserlerinden söz edilmeyen bir çok şâirin de olduğu muhakkaktır. Bilinen ve üzerinde incelemeler yapılmış bir eseri farklı yönden incelemek şüphesiz ki önemlidir. Lâkin içeriği, hacmi, edebî kıymeti, hiç bilinmeyen bir eserin günümüze kazandırılması daha da önemlidir. Bu fikirden hareketle on dokuzuncu yüzyıl Alevî – Bektâşî şâirlerinden Ednâyî mahlaslı şairin dîvânçesini latin harflerine transkribe ederek divançeyi biçim, dil ve uslûp yönünden inceledik.

Alevîlik – Bektaşîlik, şüphesiz kültürümüzün en önemli yapı taşlarından birisidir. Hacı Bektâş Velî ve onun anlayışını devam ettiren Bektâşî dervişleri, Anadolu ve Balkanlarda yaşayan insanlara, “insan-ı kâmil” olmanın, sulh ve sükûn içinde birlikte yaşamının yollarını öğretmişlerdir.¹Alevî-Bektaşî kültürünün izlerini taşıyan eserler üzerinde yapılan çalışmalar Türk kültürü açısından çok önemlidir.

Kaynaklarda Ednâyî'nin doğum yeri, doğum yılı, ailesi, ölüm tarihi hakkında hiçbir bilgiye ulaşamadık. Sadece Saadettin Nüzhet Ergun'un “Türk Şâirleri Ansiklopedisi”nde² İstanbullu, Bektaşî bir saz şâiri olduğu bilgisine ulaştık.

¹ Osman Eğri, *Bektaşîlikte Tasavvuf Eğitimi*, Horasan Yay., İstanbul, 2003, s. 5.

² Saadettin Nüzhet Ergun, *Türk Şâirleri Ansiklopedisi*, C 3, 1945, s.1225.(Recep Toparlı'nın özel kütüphanesinden incelenmiştir.)

Dîvânçenin başka bir nüshasının bulunup bulunmadığını Milli Kütüphâne, Süleymaniye Kütüphânesi, Beyazıt Kütüphanesi, İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi'nde el yazmaları kataloglarından taradık. Marmara Üniversitesi Fen – Edebiyat Fakültesi Kütüphanesi yazmalar bölümünde Y.2 numarayla kayıtlı olan divançeden başka bir nüsha olmadığını tespit ettik. Dîvânçe mikrofilme ya da cd'ye aktarılmadığından dijital fotoğraf makinesiyle varakların çekimlerini yaparak çalışmamıza başladık.

Metin inceleme çalışmasına geçmeden önce müstensih'in yazdığı tarihten yola çıkarak on sekizinci yüz yılın sonu, on dokuzuncu yüz yılın başlarında yaşadığını tespit ettiğimiz Ednâyî'nin yaşadığı döneme ait siyasi ve kültürel durumun genel olarak ne hâlde bulunduğunu öğrenmeye çalıştık. Bektaşî bir şâirin dîvânçesini incelediğimiz için Bektaşîlik ve onun tarihi gelişimini kaynaklardan araştırdık.

Şâirin hayatı hakkında bilgileri tezkirelerden, Alevî – Bektaşî şâirleri antolojisinden yararlanarak öğrenmeye çalıştık. Metnin çeviriyazısını yaptıktan sonra biçim, içerik, dil ve üslûpla ilgili çalışmaları yapabilmek için metni tarayarak fişleme yoluna gittik.

Metnin içeriğiyle ilgili inceleme yaparken özellikle nazım biçimlerini tespit ettik. Nazım biçimlerini belirterek şiirleri numaralandırdık. Uyak ve rediflere tek tek bakarak genel bir bilgi verme yoluna gittik.

Dil ve üslûpla ilgili kısımda ise kelime kadrosu, deyimler, atasözleri ve edebî sanatlar başlıkları altında üç ayrı çalışma yaptık.

Kelime kadrosunu incelerken Türkçe, Arapça ve Farsça kelimelerin hangi sıklıkla kullanıldığını ve kelimelerin yazılışlarının doğruluğu ve yanlışlığı hakkında bilgi verdik.

Deyimleri ve atasözlerini beyitlerde tek tek bulup tespit ettik. Ayrıca hadis ve ayetleri de taradık. Edebî sanatları bularak en sık kullanılanları belirttik. Şairin, tasavvufî şiirler ağırlıklı bir dîvânçe oluşturmasından dolayı içerik taraması yaptık.

Şairin edebî şahsiyetiyle ilgili bilgiye baktığımız kaynaklardan ulaşamadık. Transkribe ettiğimiz metinden yola çıkarak şâirin edebî şahsiyeti, şiirlerinin edebî değeri hakkında bilgi verdik.

Marmara Üniversitesi Fen - Edebiyat Fakültesi Kütüphanesi'nde bulunan nüshanın tek nüsha olması nedeniyle tenkitli metin çalışması yapamadık. On duzuncu asır dil özelliklerine dikkat ederek çeviriyazı yapılan metnin bazı bölümlerinde silinmiş yahut mürekkep damlamış olan beyit ve kelimeleri okuyamadık.

Metni oluştururken izlediğimiz yolu, transkripsiyon sistemini, takip edilen yolu ve nüshanın özelliklerini anlattığımız bölümü yöntem başlığı altında belirttik.

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Alevî-Bektaşî şâiri olduğunu şiirlerinden anladığımız Ednâyî mahlaslı şâire ait yapılmış herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Saadettin Nüzhet Ergun Türk Şâirleri Ansiklopedisi'nde³ Ednâyî ismine bir Bektaşî mecmuasında rastladığımızı söyler. Ednâyî'nin bir dîvânçe sahibi olduğundan bahsetmez. Bu da göstermektedir ki dîvânçeden haberi yoktur. Ednâyî ile ilgili yapılan herhangi bir çalışma bulamadığımız gibi, onun adına hiçbir tezkirede ve antolojide rastlamadık.

Ednâyî'nin Alevî-Bektaşî şâiri olması nedeniyle ilk olarak Bektaşî edebiyatı alanında yapılmış çalışmaları inceledik.

İsmet Zeki Eyupoğlu “Alevî-Bektaşî Edebiyatı”⁴ adlı eserinde Alevî-Bektaşî şiirinin ilk ürünlerini vermeye başladığı dönemden, Bektaşî edebiyatının gelişim sürecinden, Türk diline katkılarında ve Bektaşî şiirinin gelişim evrelerinden bahsetmiştir.

Abdülbaki Gölpınarlı “Alevî-Bektaşî Nefesleri”⁵ adlı eserinde, Bektaşî edebiyatının bir tasavvuf edebiyatı olduğu düşüncesini belirtmiş; Yunus Emre'nin bu edebiyatın kaynağı olduğunu söylemiştir. Bu edebiyat bir zümrenin geleneklerini, inançlarını, aralarında söylenegelen atasözlerini, terimlerini ifadelendirir; azizlerini över; onlara ait menkıbeleri şiirleştirir; erkândan, ayinden bahseder. Yalnız bunların olduğu düşünülse bile yine de orijinal bir edebiyat olduğunu söylemiştir.

Haydar Kara “Alevî-Bektaşî Erkânı, Evrâdı ve Edebiyatı”⁶ adlı eserinde, kendine has birtakım terimlerin ve kavramların bulunduğu bir şiir, edebiyat anlayışının

³ Saadettin Nuzhet Ergun, *Türk Şâirleri Ansiklopedisi*, C 3, 1945, s.1225.

⁴ İsmet Zeki Eyupoğlu, *Alevî Bektaşî Edebiyatı*, Der Yay., İstanbul, 1991, s. 10-40.

⁵ Abdülbaki Gölpınarlı, *Alevî Bektaşî Nefesleri*, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 1992, s.34 -37

⁶ Haydar Kara, *Alevî- Bektaşî Erkânı, Evrâdı ve Edebiyatı*, Ergin Yay., İstanbul, 1993, s. 49-67.

mevcut olduğundan bahsetmektedir. Kitabında Alevî-Bektaşî edebiyatına has terimlerden bahsederek onlar hakkında açıklamalar yapmıştır.

Atilla Özkırmırlı “Alevilik-Bektaşilik ve Edebiyatı”⁷ adlı eserinde, Alevî-Bektaşî nefeslerinin belirgin özelliklerini, inanç değerlerinin edebiyata nasıl yansıdığını, Alevîlik ve Bektaşîlik kavramlarının farklılık ve benzerliklerini anlatmıştır.

Ali Duran Gülçiçek “Alevîlik (Bektaşîlik, Kızılbaşlık) ve Onlara Yakın İnançlar”⁸ adlı kitabında Şamanlıktan ozanlara, ozanlardan baksılara ve âşıklara uzanan bir şiirin tarihi süreci hakkında bilgi vererek, bu şiirin halk yaşam gerçeğinin, yaşam felsefesinin ve inancının belli edebî kalıplarla edebiyata yansması olduğunu söylemiştir.

Çalışmamızı doğru bir zemine oturtabilmek için bir zümre edebiyatı olan Alevîlik – Bektaşîlik edebiyatının çıkış noktası olan Aleviliğin ve Bektaşîliğin tarihçesini incelemeyi uygun bulduk.

John Kingsley Birge “Bektaşilik Tarihi”⁹ kitabında Bektaşîliğin gelişim sürecini tarihi bölümlere ayırmıştır. Bu zümrenin Osmanlı’da gördüğü itibarı ve sonrasında II. Mahmut zamanında yasaklanmasının nedenlerini anlatmıştır.

Yaşar Nuri Öztürk “Tarih Boyunca Bektaşîlik”¹⁰ adlı eserinde Sünnîlik – Şiilikle ilgili kavram kargaşası üzerinde durmuştur.

Suraiya Faroghi “Anadolu’da Bektaşilik”¹¹ kitabında Bektaşî tekkelerinin coğrafî dağılımı, tekkenin toplumsal ilişkileri, Bektaşîliğin tarihi gelişimi, tekkenin kapatılması konusunda bilgiler vermiştir.

⁷ Atilla Özkırmırlı, *Alevîlik – Bektaşîlik ve Edebiyatı*, Kat Basımevi, İstanbul, 1985, s. 10-30.

⁸ Ali Duran Gülçiçek, *Alevîlik (Bektaşîlik, Kızılbaşlık) ve Onlara Yakın İnançlar* C.3, Etnographia Anatolica, Köln, 2004, s. 2-30.

⁹ Birge, J. Kingsley, *Bektaşîlik Tarihi*, (Çeviren: Reha Çamuroğlu), Ant Yay., İstanbul, 1991, s. 19-45.

¹⁰ Yaşar Nuri Öztürk, *Tarih Boyunca Bektaşîlik*, Yeni Boyut, İstanbul, 1992, s. 10-25.

¹¹ Suraiya Faroghi,.; *Anadolu’da Bektaşîlik*, Çev: Nasuh Barın, Simurg Yay., İstanbul, 2003, s. 20-25.

Ednâyî Dîvânçesi'nin metin incelemesini yapacağımızdan, metin inceleme çalışması olarak yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerini YÖK tez tarama internet sayfasından taradık. Bu alanda yapılan çalışmaları inceledik.

Zehra Karataş yüksek lisans tezinde Kesbî Dîvânçesi'nin transkripsiyonlu metin, sözlük ve indeks çalışmasını¹² yapmıştır.

Fatih Yerdemir yüksek lisans tezinde Rehâyî Dîvânî'nin inceleme, metin, dizin¹³ çalışmasını yapmıştır.

Birol Azar doktora tezinde Tûrâbî Dîvânî'nin inceleme ve metin¹⁴ çalışmasını yapmıştır.

Ertuğrul Can yüksek lisans tezinde Şuhûdî Dîvânçesi'nin inceleme ve metin¹⁵ çalışmasını yapmıştır.

Bihter Ünal yüksek lisans tezinde Vîrânî Dede, Fakr-nâme tezinde¹⁶ inceleme ve metin çalışması yapmıştır.

Hüseyin Bozkurt yüksek lisans tezinde¹⁷ Refet Dîvânçesi'nin inceleme ve metin çalışmasını yapmıştır.

Bilge Kaya yüksek lisans tezinde¹⁸ Mantıkî Ahmet Efendi ve Divânçesi tezinde inceleme ve metin çalışması yapmıştır.

¹² Zehra Karataş, *Divânçe-i Kesbî Transkripsiyonlu Metin –Sözlük- İndeks*, Dumlupınar Üniversitesi., Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kütahya, 2000.

¹³ Fatih Yerdemir, *Rehâyî Divanı (İnceleme-Metin-İndeks)*, Gazi Üniversitesi., Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2007.

¹⁴ Birol Azar, *Tûrâbî Divanı(İnceleme-Metin)*, Fırat Üniversitesi., Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Doktora Tezi), Elazığ, 2005.

¹⁵ Ertuğrul Can, *Şuhûdî Divânçesi (İnceleme-Metin)*, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Adana, 2005.

¹⁶ Bihter Ünal, *Virânî Dede-Fakr-Nâme (İnceleme-Metin-Dizin)*, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kütahya, 2006.

¹⁷ Hüseyin Bozkurt, *Refet Divânçesi*, Fatih Üniversitesi., Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2002.

¹⁸ Bilge Kaya, *XVII. Yüzyıl Divan Şairi Mantıkî Ahmet Efendi ve Divânçesi*, Hacattepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1991.

3. YÖNTEM

3.1. METNİN OLUŞTURULMASINDA İZLENİLEN YOL

3.2. *Transkripsiyon Sistemi*

Ednâyî Dîvânçesi'nde Osmanlı alfabesinde bulunup da bugünkü alfabede bulunmayan işaretler için dîvân neşrinde geçerli görülen aşağıdaki transkripsiyon sistemi kullanılmıştır:

ء	'
ى	y
ث	s, S
ح	h, H
خ	h, H
ذ	z, Z
ص	s, S
ض	d, D/ž, Ž
ط	t, T
ظ	z, Z
ع	'
غ	g, Ğ
ق	q, Q
ك	k, K/ ñ, Ñ/g, G

Arapça ve Farsça kelimelerdeki med harfleri de şöyle gösterilmiştir:

ا	ā, Ā
و	ū, Ū
ى	ī, Ī

3.3. *Takip Edilen Yol*

1-Ednâyî Divançesi'nde çok fazla imlâ hataları görülmektedir. Bu hatalar daha çok kelimenin yanlış yazılması, ek veya kelime eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Divançeye eklenen harf ve kelimeler köşeli parantezle gösterilmiştir.

2-Divançenin genelinde vezin kusurları fazlaca görülmektedir. Bundan dolayı vezinler bulunurken zihâf ve imâle dikkate alınmamıştır.

3-Dipnotlarda harf eksikleri, noktalama eksiklikleri, kelime yazımı yanlışları, eklenen harf ve kelimeler gösterilmiştir. Yanlış yazılmış kelimeler sözlükler kaynak gösterilerek düzeltilmiştir.

4-Müstensihin genelde vokalleri yanlış yazdığı görülmüştür. Bu yanlışlık düzeltilerek transkripsiyon harflerine aktarılmıştır. Ek eylem olan “-dir” eki çoğunlukla “durur” şeklinde yazılmıştır. Çalışmada da bu yazım şekliyle transkribe edilmiştir.

5-Osmanlı Türkçesi kelimelerinin imlâsı için Prof. Dr. Faruk Kadri Timurtaş'ın *Osmanlı Türkçesi Grameri, III*¹⁹ kitabı kaynak alınmıştır. Arapça ve Farsça eklerin imlâsında ise Prof. Dr. İsmail Ünver'in “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”²⁰ makalesi esas alınmıştır.

6-İnceleme kısmında gazel G., kaside K., mesnevi M., müseddes Müs., terci-i bent terc. kısaltmalarıyla kullanılmıştır. Divançedeki şiirlerin nizamî bir sırada olmaması nedeniyle şiirlerin nazım şekli şiirin üstünde belirtilmiştir. Şiirin vezni italik olarak yazılmıştır.

7- Metinde geçen ayet ve hadisler italik yazılmış; dipnotta mealleri verilmiştir. Vezni bulunamayan şiirler dipnotta belirtilmiştir. Vezin kusuru düzeltilemeyen mısralar (*) işaretiyle gösterilmiştir.

¹⁹ F. Kadri Timurtaş, *Osmanlı Türkçesi Grameri III*, Alfa Basın Yay., İstanbul, 1999.

²⁰ İsmail Ünver, “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”, *Türkoloji Dergisi*, XI-1, 1993, s. 51-89.

3.4. Nüshanın Tanıtılması

Ednâyî Divançesi'nin tek nüshası vardır. Bu nüsha Marmara Üniversitesi Fen – Edebiyat Fakültesi Kütüphanesi'nde Y.2 numarayla kayıtlıdır. Divançe sonradan yapıldığı anlaşılan yeşil bir kartonla, şaire ait olmadığını tespit ettiğimiz tasavvufî bir mensur eserle beraber ciltlenmiştir. Muhtemeldir ki nüsha dağılmak üzereyken ilgili bir kişi tarafından elindeki bir eserle beraber ciltlenmiştir. Divançenin dış ölçüleri 12X17 cm, iç ölçüleri ise 7X12,5 cm'den teşekkül etmektedir. Dîvânçede toplam 1093 satır mevcuttur. Aharlı kâğıda yazılmıştır. Kâğıtta su yolu vardır. Dîvânçe cetveli ve reddadelidir²¹. Mülkiyet mührü kullanılmıştır. Başlıklar ve önemli kısımlar kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Yazı tâliktir.

Nüshanın sonunda Fakir Abburrâzîk ve Hoca Abdurrahman adlarıyla müstensih isimleri ve isimlerin yanında hicri 1261 (1845) tarihi yazılıdır.

Nüshanın ilk beyti (1 a)

‘ Alîdir mîr-i meydân-ı kıyâmet

‘ Alîdir şâh-ı sulţân-ı şefâ‘ at

Nüshanın son beyti (74 b)

Eşşefî‘ u‘ l müznibîndir ol ‘ Alîyyü‘ l Mürtezâ

Kâni seĥâ olduĥuĥün himmetidür iĥtîzâ

²¹ Bir sonraki kelimenin ilk harf veya kelimesinin bir önceki sahifenin alt köşesine yazılması. (Bakınız: <http://www.farklar.net/Yazmalar/>)

4. BULGULAR VE YORUM

4.1. XIX. ASIRDA ANADOLU'DA SİYASİ VE KÜLTÜREL DURUM

4.1.1. Siyasî Durum

Osmanlı İmparatorluğu, XIX. yüzyılın başlarında, eski gücünü kaybetmiş olmakla beraber, yine de Avrupa devletler dengesinde büyük ölçüde yeri olan önemli bir devlettir. Sınırları: Asya'da Yemen- Arabistan Yarımadası, Hint Okyanusu, Basra Körfezi, İran'dan geçip Kafkasya'dan Anapa'ya kadar; Avrupa'da Dinyester nehrinin batı kıyılarından Romanya, Bulgaristan, Yunanistan, Sırbistan, ve Arnavutluk'u içine alacak şekilde devam ederek Avusturya'ya dayanıyor; Afrika'da hemen hemen Kuzey Afrika'yı ayrıca Doğu Akdeniz ve Ege Denizi adalarının da tamamını içine alıyordu. Görüldüğü gibi, Osmanlı İmparatorluğu, üç kıtada toprakları bulunan; Karadeniz, Marmara Denizi, Ege Denizi, ve Kızıl Deniz'e tam anlamıyla egemen olan ve Doğu Akdeniz'de söz sahibi bir imparatorluktu. Bu sınırlar ise yaklaşık olarak 14 milyon kilometre kareyi kapsıyor ve üzerinde yaklaşık 25 milyon insan yaşıyordu²².

İmparatorluk XIX. yüzyıl süresince iyice zayıflamış, iç ve dış sorunları daha da artmıştı. Bunda, devletin mâli ve ekonomik yönlerden zayıflaması, devlet teşkilatının bozulması, ordunun, eğitim kurumlarının kendilerini yenileyememeleri, ulaşım zorlukları gibi sebepler ile Avrupa'nın ekonomik, siyasî, askeri yönden gittikçe güçlenmesi, buna karşılık Osmanlı İmparatorluğu'nun hemen her alanda bir duraklama ve gerileme dönemine girmiş bulunması, önemli rol oynamaktaydı. Osmanlı artık Avrupa'dan yavaş yavaş ve kanlı bir şekilde çekilmekteydi. Batı dünyasının, zayıflayan

²² Enver Ziya Karal, *Osmanlı Tarihi*, C V, TTK Yay., Ankara, 1961, s.1.

bu devlete karşı baskıları her geçen gün artmakta, Ruslar ise Balkan milletlerini kışkırtmaya devam etmekteydi²³.

Bu yüzyılda İmparatorluğun başında; güzel sanatlara, şiire düşkünlüğüyle bilinen nâhif mizaçlı, Mevlevilere bilhassa Şeyh Galib'e hayran, fakat zaafa varacak kadar iyi niyetli III. Selim(1789-1807)²⁴, modernleşmenin önemli bir bölümünü gerçekleştiren II. Mahmud (1808 -1839)²⁵, Batı'nın her yönüne, tüm kurumlarına hayranlığıyla bilinen, Tanzimât Fermanı'nı onaylayan, zarîf bir kişiliğe sâhip olan Sultan Abdülmecit (1839-1861)²⁶, Batı'ya taklide varan hayranlık girdâbına düşmeyen, muhafazakar bir duruş sergileyen, güçlü kuvvetli bir pehlivan Sultan Abdülaziz (1861-1876)²⁷, kendinden öncekilerin aksine İmparatorluğun kurtuluşunu başka yöntemlerde gören, kısmen başarılı olan II. Abdülhamit(1876-1909)²⁸ padişahlık makamında bulunmuşlardır.

XIX. yüzyıl, İmparatorluğun kuruluşundan bu yana içtimaî, idarî, askerî, sanayî, zirâî, mimarî, İlmî ve iktisâdî hâsılı tüm alanlarda yoğun değişikliklerin ve gelişmelerin olduğu bir devredir. Aynı zamanda Sırp İsyanı ve Sırbistan Prenslığının kurulması (1804–1817), Kabakçı İsyanı ve Rus Harbi (1806–1812), Yunan İsyanı ve Yunanistan Devleti'nin kurulması (1821–1830), Osmanlı- Rus savaşı (1828–1829), Mehmet Ali Paşa isyanı ve Mısır sorunu (1831–1841), Hünkar İskelesi Antlaşması (1833), Nizip savaşı(1839), Tanzimat'ın ilanı (1839), Boğazlar sorunu ve Londra Boğazlar Sözleşmesi (1841), Kırım Savaşı (1853–1856), Islahat Fermanı (1856), Mısır sorunu ve

²³ BayramKodaman, “1876- 1920 Arası Osmanlı Siyasi Tarihi”, *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi*, (Editör:Hakkı Dursun Yıldız), C 12, Çağ Yay., İstanbul., 1993, s. 203.

²⁴ A. Cevat Eren, “Selim III”, *İslam Ansiklopedisi*, MEB Basımevi, C 10, İstanbul., 1967, s. 441–442.

²⁵ Enver Ziya Karal, “Mahmud II”, *İslam Ansiklopedisi*, MEB Basımevi, C 7, İstanbul., 1967, s. 165–167.

²⁶ Cevdet Küçük, “Abdülmeçid” , *Türkiye Dyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C 1, İstanbul, s.259-262.

²⁷ Cevdet Küçük, “Abdüaziz” , *Türkiye Dyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C 1, İstanbul, s. 179-185.

²⁸ Cevdet Küçük, “Abdühamit II” , *Türkiye Dyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C 1, İstanbul, s. 216-224.

Süveyş Kanalı'nın açılması (1869), I. Meşrutiyet'in ilanı (1876), Osmanlı-Rus Savaşı (1877–1878), Ayastefanos Antlaşması (1878), Berlin Antlaşması (1878), 1897 Osmanlı – Yunan Savaşı, II. Meşrutiyetin ilanı (1908) bu yüzyılın önemli olaylarıdır²⁹.

Bu yüzyılın etkili padişahlarından olan III. Selim 1789'da Osmanlı tahtına oturdu. Tahta çıktığında Osmanlı Devleti hem Avusturya hem de Rusya'yla savaş halindeydi. Başarısızlıkla sonuçlanan bu savaşlar 1791 yılında Avusturya'yla yapılan Zıştovi Antlaşması ve 1792 yılında Rusya'yla yapılan Yaş Antlaşmasıyla son buldu. Böylece III. Selim Osmanlı ordusunda çoktandır yapmak istediği yenilikleri yapma fırsatı buldu. 1794 yılında Nizam-ı Cedîd ordusunu kurdu. Bu sırada Napolyon Bonapart'ın komutası altındaki Fransız ordusu, bütün Avrupa'ya üstünlüğünü kabul ettirmiş, Osmanlı Devleti'ne ait olan Mısır'a saldırmıştı (1798). 1794 yılında kurulan Nizam-ı Cedit ordusu Akka savunmasında başarılı oldu. Osmanlı Devleti de İngiltere ve Rusya ile işbirliği yaparak 1801 yılında Fransa'yı Mısır'dan çıkardı³⁰.

Yine bu yüzyılın başlarında, Osmanlı Devleti, 1806 – 1812 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Ruslara karşı bir başarı gösteremedi. Bu arada yeniçeriler arasında Nizam-ı Cedit'e karşı olan rahatsızlık git gide büyümekteydi. 1807 yılında yeniçeriler Nizam-ı Cedit ordusunun kaldırılması talebiyle Kabakçı Mustafa'nın liderliğinde ayaklandılar. III. Selim önce Nizam-ı Cedit ordusunu dağıttı daha sonra 29 Mayıs 1807 tarihinde de kendisi tahttan çekilmek zorunda kaldı. III. Selim'in yerine tahta geçen IV. Mustafa'nın bir yıllık hükümdarlığı döneminde ise Osmanlı Devleti'nde kayda değer bir hadise yaşanmadı³¹.

²⁹ Rifat Uçarol, *Siyasi Tarih (1789-1994)*, Filiz Kitapevi, 1995, İstanbul, s. 48, 105, 129, 168, 208, 337.

³⁰ Metin Kunt, Sina Akşin, Ayla Ödeken, Zafer Toprak, Hüseyin G. Yurdaydın, *Türkiye Tarihi*, C III, Cem Yayınevi, İstanbul, 1992, s. 73.

³¹ Kemal Beydilli, "Mustafa IV", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C 31, İstanbul, 1992, s. 266-267.

Nizam-ı Cedid taraftarlarından birkaç devlet adamı, Rusçuk Ayanı Alemdar Mustafa Paşa'ya müracaat ederek, III. Selim'in tekrar tahta geçirilmesini istediler. Alemdar Mustafa Paşa ordusu ile İstanbul'a geldi ve IV. Mustafa'yı tahttan indirmek için Topkapı Sarayı'nı bastı. Ancak IV. Mustafa, kendi yerine tahta çıkarılabilecek olan iki Osmanlı hanedanı üyesini boğdurtmaya karar verdi. Böylece hanedanın tek üyesi olarak kalacağı için kendisinin hükümdarlığını garanti altına alacağını hesaplamıştı. III. Selim kendisini boğmak için saraydaki odasına gelen cellâtlarla büyük bir mücadele verdi. Ama onlardan kurtulmayı başaramadı. IV. Mustafa'nın adamları padişahın kardeşi şehzade Mahmut'u da öldürmek istediler; ancak Mahmut saklanarak ölümden kurtuldu. Bu sırada Alemdar Mustafa Paşa askerleriyle saraya girdiğinde III. Selim'in naaşıyla karşılaştı. Bu esnada Şehzade Mahmut can güvenliğinin sağlandığını görünce ortaya çıktı ve 1808'de IV. Mustafa'nın yerine tahta çıktı.³²

Sultan II. Mahmut tahta çıktığında ilk iş olarak Alemdar Mustafa Paşa'yı sadrazam olarak tayin etti ve ona geniş yetkiler tanıdı. Sadrazam, önce Kabakçı ayaklanmasıyla ilgili görülenleri cezalandırdı. Rusçuk ileri gelenlerine önemli görevler verdi. Rumeli ve Anadolu'daki ayanları İstanbul'da toplayarak onlarla Sened-i İttifak'ı yaptı (29 Eylül 1808). Sekban-ı Cedid adıyla yeni bir ordu kurdu. Konya'dan çağrılan Vezir Kadı Abdurrahman Paşa'yı yeni ordunun başına getirdi. Esame adı verilen yeniçeri ulufe cüzdanlarını, bedellerini ödeyerek satın alıp, imha ettirdi. Alınıp satılabilen bu cüzdanlar sayesinde, askerlikle münasebeti olmayanlar, asker maaşı alabiliyorlardı. Binlerce esame imha ettirdiyse de bu konuda tam bir başarı gösteremedi. Gelişmeleri öfkeyle izleyen yeniçeriler 14 Kasım 1808'de isyan ederek, Alemdar'ın konağını bastılar. Gelecek yardımı bekleyerek yeniçerilerle kıyasıya çarpışan sadrazam,

³²Kemal Beydilli, "Mahmut II", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C 27, İstanbul, 2003, s. 352

damı delmekte olan yeniçerileri görünce patlattığı barut fıçısıyla intihar etti. Ayaklananlar II. Mahmut'u tahttan indirmek için saraya saldırdılar. Ancak II. Mahmud kardeşi IV. Mustafa'yı öldürterek isyanı bastırdı³³.

Eşkinici adı verilen yeni bir askeri teşkilat kuran Sultan II. Mahmut'a karşı yeniçeriler yeniden ayaklandı. Sultan II. Mahmut, artık Osmanlı Devleti için kanayan bir yara haline gelen Yeniçeri Ocağını Vak'a-i Hayriye adı verilen olayla ortadan kaldırdı. (15 Haziran 1826). Yeniçeri ocağı kaldırıldıktan sonra yerine Asakir-i Mansure-i Muhammediyye adı verilen yeni bir ordu kuruldu³⁴.

Sultan II. Mahmut tahta geçtiği zaman Osmanlı Ruslarla savaş halindeydi. Savaş sonunda iki devlet arasında 28 Eylül 1812 tarihinde imzalanan Bükreş Antlaşması ile Rusya, Eflak ve Boğdan'dan çekilecek, Besarabya bölgesi ise Ruslara bırakılacaktı³⁵.

Yunanlılar, 1821 yılında önce Eflak'ta ayaklandılar. Ancak bu isyanın kısa bir sürede bastırılması üzerine daha sonra ikinci isyan Mora'da çıktı. Osmanlı Devleti isyanı bastıramayınca Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa'dan yardım istedi ve İbrahim Paşa komutasında gelen Mısır ordusunun yardımı ile Mora isyanı bastırıldı. Ancak olaya Avrupa devletleri karıştı ve Navarin'de Osmanlı donanması İngiltere, Fransa ve Rusya donanmaları tarafından yapılan bir baskınla yok edildi. Osmanlı Devleti'nin tazminat talepleri ise 1828-29 Osmanlı – Rus Savaşı ile neticelendi. Bu savaşta Osmanlı Devleti yenildi ve imzalanan Edirne Antlaşması ile de Yunanistan bağımsızlığını kazandı.³⁶

³³ Adülkadir Özcan, “Asâkir-i Mansûre-i Muhammediyye”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C 1, İstanbul, 2003, s. 457-458.

³⁴ Kemal Beydilli, “Mahmut II”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C 27, İstanbul, 2003, s. 352-357.

³⁵ Rifat Uçarol, *Siyasî Tarih, (1789-1994)*, Filiz Kitapevi, İstanbul, 1995, s. 104.

³⁶ a.g.e., s. 135,151.

1831 yılında isyan eden Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa kuvvetlerini İstanbul'a kadar durdurabilecek herhangi bir güç kalmamıştı. Sultan II. Mahmut ikinci defa olarak Ruslardan yardım istemek zorunda kaldı. Rus donanmasının İstanbul'a gelmesinden tedirgin olan İngilizler ve Fransızlar, Mısır ile Osmanlı Devleti arasında bir barış antlaşması imzalanmasını sağladılar. Osmanlı Devleti ile Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa arasında imzalanan Kütahya Antlaşmasına göre Kavalalı Mehmet Ali Paşa'ya Mora ve Girit valiliklerinin yanı sıra Suriye valiliği, Oğlu İbrahim Paşa'ya da Cidde valiliğine ek olarak Adana Valiliği de verildi³⁷.

Mısır'da güçlü bir yönetimin bulunması İngilizlerin işine gelmemişti. Çünkü Mehmet Ali Paşa, İngilizlerin ticaret yolunun güvenliği için bir tehdit oluşturuyordu. Bu sorunun o bölgede tekrar Osmanlı Devletinin hâkim olmasıyla çözüleceğine inanan İngiltere, Sultan II. Mahmut'u Kavalalı Mehmet Ali Paşa'ya karşı kışkırttı. Yeteri kadar güçlendiğine inanan II. Mahmut, Mısır meselesini halletmeye karar verdi. Bunun için Hafız Mehmet Paşa komutasındaki Osmanlı kuvvetleri Mısır ordusu üzerine gönderildi. Nizip'te yapılan savaşta Osmanlı ordusu bir kez daha yenildi (24 Haziran 1839). Bu haber İstanbul'a ulaşmadan II. Mahmud ölmüş ve yerine Sultan Abdülmecid tahta çıkmıştır. Osmanlı Devleti ise ancak Avrupa devletlerinin yardımıyla Mısır meselesini halledebilmiştir³⁸.

II. Mahmut, hayatı boyunca İmparatorluğu Batı düzenine uydurmaya çalıştı. Böylece, olumsuz gidişi durduracağını düşünüyordu. Bunun için çıkarttığı kıyafet kanunuyla (3 Mart 1829) devlet memurlarının kavuk, sarık, şalvar ve çarık giymelerini yasakladı. Batılı kurumların çalışmalarından esinlenerek yalnız erkekleri belirten nüfus sayımı yaptırttı (1831). Böylece yeni kurduğu ordunun devamını sağlayacak insan ve

³⁷ Rifat Uçarol, *Siyasî Tarih,(1789-1994)*, Filiz Kitapevi, İstanbul, 1995, s. 168

³⁸ Kemal Beydilli, "Mahmut II", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C 27, İstanbul, 2003, s. 354–355.

servet durumunu öğrendi. Bu sayım sonucunda 4 milyon Hristiyan ve 8 milyon Müslüman tespit edildi. Ayrıca Anadolu'da 2.500.000'dan fazla, Rumeli'de de 1.500.000 erkek vatandaşın yaşadığı tespit edildi³⁹.

İlk resmi gazete olan Takvim-i Vekayi'nin çıkmasını sağladı (1 Kasım 1831). Medreselerin yanında Avrupalı tarz eğitim veren yeni okullar açıldı ve Avrupa'ya öğrenciler gönderildi. Avrupa hükümet düzenini benimseyerek Divan teşkilatını kaldırdı ve onun yerine bakanlıklar (nazırlık) kurdu. 30 Mart 1838'de Sadrazamlık makamına "Başvekalet", Sadrazama "Başvekil" denilmesi kararlaştırıldı. Ayrıca devlete ıslahat hareketlerinde yardımcı olmak, yeni teklifler getirmek, memurların terfi ve yargılanmasıyla uğraşmak üzere Dar-ı Şura-yı Bab-ı Ali kuruldu. Maliye, Dahiliye, Hariciye ve Evkaf nezaletleri gibi teşekküller hep onun emriyle kuruldu. Askeri konuları görüşmekle görevli Dar-ı Şura-yı Askeri, sivil görevlilerin yargılanması ve hükümetle halk arasında davaların görüşülmesi için Meclis-i Vâlâ-yı Ahkam-ı Adliye kuruldu. Bir fermanla ilköğrenimin zorunlu ve parasız olduğunu ilan etti. Rüştüyeler (orta okul) ve devlet memurlarının yetişmesi için Mekteb-i Maarif-i Adliye kuruldu. Tıbbiye ve Harbiye okulları açıldı. Bu okullar için yabancı dillerden eserler tercüme edildi. Posta teşkilatının kurulması ve Karantina uygulaması da yine Sultan II. Mahmut döneminde gerçekleştirildi. Avrupalı tüccarlarla rekabet edebilmeleri için Türk tüccarlara gümrük kolaylıkları getirildi. Ülke içinde ve dışında yapılacak seyahatler için, bazı esaslar kabul edildi. Buna göre ülke içinde seyahat yapacak yurttaşlar mürur tezkeresi taşıyacaklar, ülke dışına çıkacak yurttaşlar da Hariciye Nezaretinden (Dış İşleri Bakanlığı) pasaport alacaklardı⁴⁰.

³⁹Metin Kunt, Sina Akşin, Ayla Ödeken, Zafer Toprak, Hüseyin G. Yurdaydın; *Türkiye Tarihi*, C III, Cem Yayınevi, İstanbul, 1992, s. 281–283.

⁴⁰Kemal Beydilli, "Mahmut II", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C 27, İstanbul, 2003, s. 354–356.

Sultan Abdülmecit, 1 Temmuz 1839 tarihinde tahta çıktığında; Mısır sorunu Nizip yenilgisiyle (24 Haziran 1839) çıkmaza girmiş durumdaydı. Henüz Nizip bozgunundan haberi olmayan padişah, sorunu çözmek için orduya ve donanmaya harekâtı durdurmaları için emir gönderdi. Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa'yı başışladığını ve anlaşmak istediğini bildirmek üzere Köse Akif Efendi'yi Mısır'a yolladı. Bu arada düşman saydığı Hüsrev Paşa'nın sadarete gelmesinden korkan Kaptan-ı Derya Ahmet Fevzi Paşa, donanmayı Mısır'a götürüp, Mehmet Ali Paşa'ya teslim etti (3 Temmuz 1839). Nizip yenilgisinin haberi İstanbul'a ulaştı. İngiltere, Fransa, Rusya, Avusturya ve Prusya, verdikleri ortak bir notayla Mısır sorununun kendilerine danışılmadan çözülmemesini istediler (27 Temmuz 1839). Bu nota kabul edildi. Böylece Osmanlı Devleti, Avrupa devletlerinin bir tür güdümü altına girmiş oldu. Londra ve Paris'te, Osmanlı devletindeki ıslahat hazırlıkları konusunda görüşmelerde bulunan hariciye nazırı Mustafa Reşit Paşa, bir ıslahat programının gerekliliğine padişahı inandırdı. Hazırlanan Gülhane Hatt-ı Hümayunu (Hatt-ı Şerif ya da Tanzimat Fermanı da denir) Mustafa Reşit Paşa tarafından 3 Kasım 1839'da Gülhane'de okundu. Tanzimat dönemini açan bu belgeyle, can, mal, ırz ve namusun korunacağı, herkesin kanun önünde eşit olduğu ifade edilmektedir⁴¹.

Tanzimat Fermanı'nın uyandırdığı olumlu hava Mısır sorununun çözümünü kolaylaştırdı. İngiltere'nin önerisiyle, beş büyük devlet Londra'da bir araya geldiler. Mısır valisini destekleyen Fransa dışlanarak, 15 Temmuz 1840'ta İngiltere, Rusya, Avusturya, ve Prusya arasında Londra Antlaşması imzalandı. Mısır valiliği veraset

⁴¹ Bernard Lewis, *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, (Çeviren: Metin Kıratlı), TTK Basımevi, Ankara, 1993, s. 75-90.

yoluyla Mehmet Ali Paşa'ya bırakılarak, ele geçirdiği topraklar ve Osmanlı donanması geri alındı⁴².

Aynı devletler, aralarına Osmanlı Devletiyle Fransa'yı da alarak imzaladıkları Boğazlar Sözleşmesi (13 Temmuz 1841) ile Osmanlı Devleti'nin boğazlar üzerindeki egemenliği kısıtlandı ve boğazlar yabancı savaş gemilerine kapatıldı⁴³.

Ayrıca Devletin bütün kurumlarında başlatılan yenileşme çabaları, karşılaşılan tepkiler dolayısıyla istenilen sonucu vermedi. Olanaksızlıklar nedeniyle yeniden iltizam yöntemine dönüldü. 1840'ta kâime-i mutebere adıyla ilk kağıt para çıkarıldı. Devlet ıslahat işleriyle uğraştığı sırada İngiltere ve Fransa'nın çıkar çatışmaları ve kışkırtmalarıyla Suriye ve Lübnan'da Dürziler ile Maruniler arasında olaylar çıktı (1845). 1848 ihtilâlleri sırasında Avusturya'ya karşı bağımsızlık savaşı veren Macar yurtseverleri Türkiye'ye sığındı. Bab-ı Âli'nin, Avusturya ve Rusya'nın baskı ve tehditlerine karşın sığınanları geri vermemesi Avrupa'da Osmanlı Devleti'nin saygınlığını yükseltti. Eflak ve Boğdan'a da yansıyan ayaklanma, Ruslarla yapılan Baltalimanı Antlaşmasıyla (1 Mayıs 1849) geçici olarak sonuca bağlandı. Bir süre sonra ortaya çıkan Kutsal Yerler Sorunu, Osmanlı Devleti ile Rusya'yı savaşa sürükledi. Kudüs'teki Katolikleri korumak için başvuran Fransa'ya karşı, Rusya da Ortodoksların haklarını korumak için harekete geçti. Bab-ı Âli'ye verdiği bir nota ile Ortodokslara geniş haklar tanınmasını, bunların koruyuculuk hakkının da kendisine verilmesini istedi. Osmanlı hükümeti bunu kabul etmeyince de Eflâk ve Boğdan'ı işgâl etti. Bunun üzerine Abdülmecit, Rusya'ya savaş açtı (4 Ekim 1853). Osmanlı Devleti, müttefikleri İngiltere, Fransa birlikte Kırım Savaşı'nı kazandı. Yalnız, Paris'te imzalanacak barış

⁴² Cevdet Küçük, " Abdülmecid", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C 1, İstanbul, 1988, s. 259–262.

⁴³ Kemal Beydilli, "Boğazlar Meselesi", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C 6, İstanbul, 1992, s. 266–269.

antlaşmasından önce padişah, Tanzimat Fermanı'nı tamamlayan Islahat Fermanı'nı ilân etmek zorunda bırakıldı (18 Şubat 1856)⁴⁴. Azınlıklara, savaştan önce Rusların istediğinden daha fazla haklar veren bu belge, Paris Antlaşması'nı (30 Mart 1856) da imzalayan İngiltere, Fransa, Rusya, Avusturya tarafından senet kabul edildi. Böylece, bir iç sorun olan ıslahat konusunda yabancılara müdahale hakkı tanınmış oldu. Buna karşılık Osmanlı Devleti imzacı devletlerin güvencesi altında bütünlüğünü koruyor ve Avrupa devletleriyle eşit haklara sahip sayılıyordu.

Siyasi buhranları bu şekilde atlatan Sultan Abdülmecit, yeniden ıslahat işlerine döndü. Maarif-i Umumiye nezareti kuruldu (28 Nisan 1857). Avrupa'ya öğrenci gönderilmeye devam edildi. Mülkiye Mahreç Mektebi (1859), Telgraf Mektebi (1860) gibi bazı meslek okulları açıldı. Yeni toprak kanunu (Arazi Kanunnamesi) yayınlandı (1857). Tersane yeniden düzenlendi⁴⁵.

Sultan Abdülmecit'ten sonra tahta Sultan Abdülâziz oturdu. Sultan Abdülâziz hükümdarlığı süresince ülke içi ve ülke dışı temaslarda bulunmuş geziler düzenlemiştir. Yavuz Sultan Selim'den sonra Mısır'ı ziyaret eden ilk ve tek Osmanlı Padişahı Abdülâziz'dir. Eyâletlerin yanı sıra Batı Avrupa'da ziyaretler yapan ilk ve tek padişaktır. 1867 yılında Paris'te açılan büyük bir sanat sergisine III. Napolyon'un daveti üzerine katılan Abdülâziz, sergiden sonra imparatorlar ile temaslarda bulunmuş İngiltere, Belçika, Almanya, Avusturya-Macaristan gezilerinden sonra da geri dönmüştür. Ayrıca Richard Wagner'in Bayreuth operasına maddi yardımda bulunmuş ve davet edilmiştir. Seyahatlerinde İngiltere Kraliçesi Victoria, Belçika Kralı II. Leopold, Prusya Kralı I.

⁴⁴ Ufuk Gülsoy, “Islahat Fermanı”, *Türk Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C 19, İstanbul, 1999, s. 185–190.

⁴⁵ Metin Kunt, Sina Akşin, Ayla Ödeken, Zafer Toprak, Hüseyin G. Yurdaydın; *Türkiye Tarihi*, C III, İstanbul, 1992, s. 119.

Wilhelm, Avusturya-Macaristan İmparatoru François-Josef ve Romanya Prensi I. Karol ile görüşmüştür⁴⁶.

Osmanlı'da Abdülaziz döneminde batıyla iyi ilişkiler kurulmasına özellikle dikkat edildi. Tanzimat Fermanı ile Osmanlı'nın girdiği batılılaşma süreci bu dönemde de devam etti. Ülke genelinde yeni vilâyetler teşkil edildi ve İstanbul Üniversitesi Fransız Eğitim sistemi örnek alınarak tekrar düzenlendi. Doğu Ekspresi'nin bir durağı olan Sirkeci Garı'nın temelleri Abdülaziz döneminde atılmıştır. Abdülaziz'in 15 senelik hükümdarlığı boyunca yaptığı bazı yenilikler şunlardır: İlk kez posta pulu kullanıldı. Sahillere deniz fenerleri inşâ edildi. Osmanlı Bankası açıldı. Bugünkü Sayıştay ve Danıştay seviyesinde kurumlar oluşturuldu. Lise ve meslek okulları ile Orman madencilik açıldı. İtfaiye teşkilâtı modernelleştirildi. Fransa, Avusturya ve İran yöneticileri İstanbul'a ziyaretlerde bulundu. Bu dönemde yaşanan önemli olaylardan bir kısmı ise Rusya ve Avrupa devletleri'nin kışkırttığı Balkan isyanlarıdır. Girit ve Sırbistan'da çıkan isyanlar ise devletin ve padişahın otoritesini derinden sarsmıştı⁴⁷.

Sultan Abdülhamit tahta çıktığında Balkanlar'da ayaklanmalar başlamış, Çarlık Rusyası Osmanlılara bir ultiatom vermişti. Büyük Avrupa devletlerinin İstanbul'da Tersane Konferansı'nı toplayarak Balkan sorununu tartışmaları ve Osmanlı Devletinden reformlar yapmasını istedikleri sırada, II. Abdülhamit siyasal bir manevrayla 23 Aralık 1876'da Kanun-i Esasi'yi (anayasa) ilan etti. Böylece meşruti yönetime geçilmiş oluyordu. Kanun-i Esasi uyarınca iki kanatlı bir parlamento oluşturuldu. Üyeleri seçim yoluyla belirlenen meclise Meclis-i Mebusan, üyeleri atama yoluyla belirlenen meclise de Âyan Meclisi deniyordu. İki meclisin oluşturduğu parlamento Meclis-i Umumi

⁴⁶ Cevdet Küçük, "Abdülaziz", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C 1, Ankara., 1988, s. 179-185

⁴⁷ Metin Kunt, Sina Akşin, Ayla Ödeken, Zafer Toprak, Hüseyin G. Yurdaydın; *Türkiye Tarihi*, Cem Yayınevi, C III, İstanbul, 1992, s. 135.

(Genel Meclis) olarak adlandırılmıştı. Âyan Meclisi'nin başkan ve üyeleri doğrudan padişah tarafından atanıyordu. Anayasaya göre Genel Meclis padişahın buyruğuyla Kasım ayında açılıyor, Mart başında çalışmalarını tamamlıyordu. II. Abdülhamit iç ve dış baskılar yüzünden meşrutiyeti ilan etmiş ve Mithat Paşa'yı sadrazam yapmıştı. Bundan dolayı ilk işi de, meşrutiyetin mimarı Mithat Paşa'yı sürgüne göndermek oldu. Ardından 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nı gerekçe göstererek Meclis-i Mebusan'ın çalışmalarını durdurdu. Ocak 1878'de meclisi yeniden topladıysa da kendisine mecliste yöneltilen eleştiriler üzerine 13 Şubat 1878'de meclisi kapattı. Ama hiçbir işlevi olmayan Âyan Meclisi'ne dokunmadı. Birinci Meşrutiyet böylece sona erdi.⁴⁸

4.1.2. Kültürel Durumu

XIX. asır Osmanlı kültür kimliğinin bozulmaya yüz tuttuğu bir devirdir. Kültür bozulmalarından bahsetmeden önce kültür kavramının tanımını yapmakta fayda görmekteyiz. Kültür; bir cemiyetin sahip olduğu, maddi ve manevî kıymetlerden teşekkül eden öyle bir bütündür ki, cemiyet içinde, mevcut her nevi bilgiyi, alâkaları, itiyatları, kıymet ölçülerini içine alır. Bütün bunlar, birlikte, o cemiyet mensuplarının ekserisinde müşterek olan ve onu diğer cemiyetlerden ayırt eden hususi bir hayat tarzı temin eder⁴⁹.

Osmanlılar XIX. yüzyıla kadar yapılan ıslahatlarda Batıdan yalnız teknik unsurları almayı kabul ettikleri halde XIX. yüzyıldan itibaren başta eğitim, hukuk, askerî, sanayi ve idarî olmak üzere her alanda Batıdan iktibaslara başladılar. Bununla beraber XIX. asırdan önce de sıkı kültür teması sonucu bazı adetler girmiştir. Osmanlılar, Batı yaşam tarzı ve değer sistemiyle ilgili şeyleri Viyana bozgunundan

⁴⁸ Cevdet Küçük, "Abdülhamit II", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C 1, İstanbul, 1988, s. 216- 224.

⁴⁹ Mümtaz Turhan, *Kültür Değişmeleri*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yay., İstanbul., 1994, s. 45.

sonra alır oldular. Yirmi Sekiz Mehmet Çelebiden önce, Batı kültür ve medeniyetine hayranlığı, hiçbir Osmanlı onun gibi duymamış ve ifade etmemiştir. Kültür değişimi bu zamandan sonra başlar ve hızla devam eder⁵⁰.

Osmanlı XIX. asırda Batıdan oldukça geri olduğunun farkına varır. Bu durumu düzeltmek için bir çok yenileşme hareketleri yapar. Tüm çabalarının sonucunda biraz daha kültür değişmesine uğramakta, şahsiyetini bulduğu kültüründen uzaklaşmaktadır. Artık batı âleminin hayran olduğu Devlet-i Âliyye öyle bir hastalığa yakalanmıştır ki sorununun kaynağını bu elîm taklîd hastalığı nedeniyle bir türlü tespit edememiştir.

III. Selim'e kadar Batı'dan önce serbest kültür değişmeleriyle basit teknikler ve teknoloji aktarılmak istenmiştir. Bu dönemde Osmanlı gururu toplumun bütün kesimlerinde henüz yeterince rencide olmamıştır. Daha sonra Avrupa'nın üstünlüğü karşısındaki teknik acizlik ve bu kültürü anlayamamaktan doğan çaresizlik, özellikle üst yöneticiler, bürokratlar ve aydınlar arasında Batılılara karşı hayranlık ve ne olursa olsun onlara benzeme biçiminde bir aşağılık duygusu oluşturdu⁵¹.

Osmanlı ihtişamlı devrini yaşarken de Batıyla etkileşim içindedir. Fatih, Bellini'ye resmini yaptırmış. Venediklilerden denizcilikte ulaşılan yenilikleri almıştır. Kanuni döneminde, kapitülasyonların etkisiyle Fransız kültürüyle yoğun bir etkileşim içerisine girilmiştir. Yalnız bu kültür etkileşiminin hiçbiri XIX. asırda olduğu gibi olamamıştır. Çünkü Osmanlı kendine olan güveni kaybetmemiş, Batının tekniği karşısında acz içine düşmemiştir. Özellikle II. Mahmut'la beraber başlayan değişim taklîdî boyuttan kurtularak zihniyet reformuna ulaşamamıştır⁵².

⁵⁰ Halil İnalcık, *Osmanlı İmparatorluğu (Toplum ve Ekonomi)*, Eren Yay., İstanbul, 1993, s. 425-427.

⁵¹ Erol Özbilgen, *Bütün Yönleriyle Osmanlı*, İz Yay., İstanbul, 2004, s. 628.

⁵² Bernard Lewis, *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, (Çeviren:Metin Kıratlı) TTK Basımevi, Ankara, 1993, s. 99.

Bu asırda kahvehanelerde de kültürel bozulmanın meydana geldiği yerlerdir. Kültürel bozulmanın başlamasıyla birlikte buralar siyasî propaganda merkezleri hâline gelir. Günlük hayatı ev, cami, medrese ve işyeri arasında geçen Müslümanlar artık kahvehanelere de gitmektedirler. Kahvehaneler ihtilâl hazırlığının yapıldığı fesat yuvaları haline gelir. Bu sebeple birkaç defa yıktırırlarsa da yeniden ve daha süratle çoğalırlar. Esasen maddî zaafî da bu fesat yuvalarının çoğalmasında tesirli olmuştur. Çünkü böylece, tütün ve kahveden alınan vergilerle devlet yeni bir gelir kaynağına kavuşmuştur. Gündüzleri yeniçerilerin karargâhı olan kahveler, geceleri ise Bektaşî tekkeleri özelliği taşımaktadır. Her kahvehanede, orada yatıp kalkan bir Bektaşî babası bulunur. Bunlar ise Osmanlı ideallerine âdeta savaş açmış gibi, askerleri savaştan soğutmak için ellerinden geleni yaparlar⁵³.

Bu asırda sarayda meydana gelen kültür yozlaşması halka sirayet etmemiştir. Osmanlı halkı arasında gayrimüslimler lehine yapılan ıslahatlar Müslüman tebâyı ikinci sınıf konumuna düşürmüştür. Fransız kültüründe var olan mürebbiyeler, uşaklar, yeme içme usulleri, padişah tarafından Batının ulaştığı ileri düzeyi yakalayabilmenin yoludur. Bu dönemdeki kültürel yozlaşmayla Osmanlı XX. asra girer.

⁵³ Ahmet Doğan, *Müşak Baba*, Akçağ Yay., Ankara, 1995, s. 21.

4.2. TÜRK KÜLTÜRÜNDE BEKTAŞILIK VE BEKTAŞILIĞIN TARİHİ GELİŞİMİ

4.2.1. Bektaşilik

Bektaşilik, Hacı Bektâş-ı Velî'nin adına kurulmuş olan bir tarikattır. Bu tarikata mensup kişilere (el alarak ya da diğer bir deyişle nasip alarak bu örgütlenmeye katılanlara) Bektaşî denir. Bektaşîliğin odağında "insan" vardır. Amacı, "İnsan-ı Kamil" olarak tanımlanan, olgun, yetkin insana ulaşmaktır.⁵⁴

Hoca Ahmet Yesevi zamanında Türkistan'a hâkim olan "tasavvuf" anlayışı, Hacı Bektaş Velî'nin gayretleriyle Anadolu'ya taşınmıştır. Hacı Bektaş Velî'nin tekkesini kurduğu "Sulucakarahöyük" kasabası, Müslüman Türk kültürünün dalga dalga Anadolu ve Balkanlara yayıldığı önemli bir kültür ve mâneviyat merkezi olmuştur. Hacı Bektaş Velî, çevresindeki insanlara Allah'a ve onun yarattıklarına "sevgi" duymayı öğreten bir "velî"dir. Aslan ve ceylan yavrularını kucağında taşıması, birlikte yaşamının olmazsa olmaz koşulu olan, hoşgörüyü sembolize eder.⁵⁵ Bu hoşgörülü bakıştan dolayı birçok farklı anlayış da Alevî-Bektaşî yolunda yer bulmuştur. Zaman içinde Anadolu'da farklı isimlerle varlığını sürdüren Kalenderî, Haydarî, vb. heterodoks anlayış içindeki sûfiler bu Alevîlik - Bektaşîlik içine girmişlerdir. Bugün de Anadolu'da yaşayan kendilerini "Alevî, Bektâş, Tahtacı, Kızılbaş, Çepnî vb." isimlerle vasıflandıran toplulukların inanç ve değerler açısından birbirinden pek farkları yoktur. Bütün bu topluluklar pîr olarak Hacı Bektâş Velî'yi kabul etmektedirler. Fakat bu topluluklar ülkenin ve kendilerinin içinde bulunduğu sosyal şartlar sonucu "kendine göre" bir anlayış gerçekleştirmiş, zamanla gruplar içerisinde farklı düşünce ve görüşler

⁵⁴ Ahmet Yaşar Ocak, "Bektaşilik", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C 5, İstanbul, 1992, s. 373-379.

⁵⁵ Osman Eğri, *Bektâşilikte Tasavvuf Eğitimi*, Horasan Yay., İstanbul, 2003 s. 9.

yaygınlaşmıştır. Bütün bunların oluşmasında en büyük etken bu anlayışın sözlü kültür ile nesillerden nesillere aktarılması, yazılı kaynakların yeterince yaygın olmamasıdır.⁵⁶

Bektaşîlikte diğer tarikatlar gibi ahirete, mistizme yer verilmez. Bu konuya fazla eğilim gösterilmez. Bektaşîlik dünya ve âhireti hayat arabasına koşulmuş iki at gibi varsayar. Bu atlardan hiçbirisinin ihmâl edilmemesi gerektiğini düşünür. Atlardan herhangi birisinin ihmal edilmesi halinde, varılacak yere sağlıklı olarak varılmayacağı kaygısını taşır. Bektaşîlerde uzun okunan evrâdiyeler yoktur. Sık sık tekrarlanan ve on binlere varan sayıda ilâhî isim zikri yapılmaz. Bektaşîlerde on yedi Esmâü'l Hüsnâ vardır. Tanrı'nın anlamı geniş olan on yedi ismi ile zikir yapılır. Onlara göre Allah'ın isminin olur olmaz yerde anılması insandaki aşkı artıracığı yerde azaltır. Tekdüze bir alışkanlık meydana gelir. Böylece kişi söylediğinin anlamını düşünmeden Allah'ın adını anmış olur.⁵⁷

İnanç ve değer açısından birbirinin aynısı olduğu düşünülen Alevîlik ve Bektaşîliğin genellikle birlikte dile getirildiği görülmektedir. Oysa bilindiği gibi Bektaşîlik bir tarikattir. Söz konusu birliktelik, Bektaşîliğin daha XIII. yüzyılda Anadolu'da görülen şii-bâtınî inaçları örgütleyen bir tarikat olmasından ileri gelmektedir. Alevîlerin bu tarikata girdikleri, Bektaşîliğin inançta Aleviliği izlediği, hatta tarihsel gelişim sürecinde Alevîlikle özdeşleştiği bilinmeli, ama Aleviliğin kendine özgü bir yapısı olduğu unutulmamalıdır. Öncelikle Alevilikte kan bağı esastır. Alevî olabilmek için alevî ana babadan gelmek şarttır. Bu nedenle isteyen ve uygun görülen herkesin girebileceği bir yol sayılan Bektaşîliği, Aleviliğin özellikle kentlerde ve küçük yerleşim birimlerinde tekkeler yoluyla örgütlendiği bir tarikat olarak görmek gerekir.⁵⁸

⁵⁶ Hüseyin Özcan, *Alevî-Bektâşî Kültürüne Bakışlar*, Horasan Yay., İstanbul, 2003, s. 8.

⁵⁷ Haydar Kara, *Alevî-Bektâşî Erkânı, Evrâdı ve Edebiyatı*, Engin Yay., İstanbul, 1993, s. 256.

⁵⁸ Atilla Özkırımlı, *Alevîlik-Bektâşîlik ve Edebiyatı*, Kat Basımevi, İstanbul, 1985, s. 16.

Bektaşîlikte âşık(tâlib), muhip, derviş, baba ve halife olmak üzere beş derece vardır. Tarikate girmek isteyen *âşık*, deneyden geçip tarikate alınana *muhip*, tekkede kalıp hizmet görene *derviş*, ehil görülüp halife tarafından icâzet verilene *baba* denmiştir. Babalar muhip ve derviş yetiştirebilirler, ama babalık veremezlerdi.⁵⁹

Bektaşîlerde ve Alevîlerde İmam Alî ve onu takiben on bir imama özel bir saygı ve bağlılık vardır. On iki imamın adları duvazlarda anılır; övülür ve onlara bağlılık belirtilir. On yedi kemerbest olarak bilinen kutsal kişiler, adları ayrı ayrı söylenmemekle beraber dua ve gülbanklarda “On yedi kemerbest” diye toplu olarak anılırlar. On Dört Mâsûm Pâk’ın adları üzerinde de çeşitli söylentiler vardır. Bazı tarihçiler on iki imâma ilaveten Hz. Muhammed ve Hz. Fatıma’yı içine alan on dört kişiyi kapsadığını yazmışlardır. On Dört Mâsûm Pâk’ın genellikle On İki İmam soyundan ergenlik çağına girmeden şehîd edilen çocuklar olduğu kabul edilmektedir.⁶⁰

Bektaşî inancında Allah ile samimi diyaloglar kurulur. Allah’ın rahmetinden asla ümit kesilmez. Bektaşî âdâb ile erkânının kaynağını “dört kapı, kırk makam” anlayışı oluşturur. Sünnî İslâm’ın itikad ve esasları karşısında genellikle kayıtsız bir tutum sergilenir. Namaz, oruç, hac gibi ibadetlerden açıkça olmasa bile uzak durulur. Bektaşîlikte dinin dış biçimine önem verilmez. Tanrı’ya inananlar için ne camiye gitmeye, ne beş vakit namaz kılmaya, ne de ramazanda oruç tutmaya gerek vardır.⁶¹

Bektaşîliğin ibadet anlayışı en eski ve en temel âyin olan Âyin-i Cem’de kendini gösterir. Âyin-i Cem’den başka ikrâr âyini, muharrem mâtemi, baş okutma ve düşkünlük gibi çeşitli vesilelerle icra edilen, âyin ve erkânlar da vardır. Âyinlerde saz eşliğinde nefesler söylenir. Tercemen ve gülbank denilen dualar okunur. Âyinlerdeki bu uygulamalar eski Şaman dininin izlerini taşımaktadır. Bektaşî tarikatının göze çarpan en

⁵⁹ Atilla Özkırımlı, *Alevîlik-Bektâşîlik ve Edebiyatı*, Kat Basımevi, İstanbul, 1985, s. 20.

⁶⁰ A.Celalettin Ulusoy, *Hünkâr Hacı Bektaş Velî ve Alevî-Bektâşi yolu*, Hacıbektaş, 1986, s. 190.

⁶¹ Irene Melikoff, *Uyur İdik Uyardılar*, Demos Yay., İstanbul, 2006, s. 43

önemli özelliklerinden birisi de kadınların bu tarikatte eşit muamele görmesi ve hayatın her alanında eşinin yanında yer almasıdır.

4.2.2. Bektaşîliğin Tarihi Gelişimi

Bektaşîliğin mâhiyetini, yapısını ve tarihi inkişafını iyi anlayabilmek ve doğru teşhisten bulunabilmek için, tarihçesini XIII. yüzyıldan başlayıp, XIV. yüzyılda gelişerek süren ve XV. yüzyılın sonlarına kadar uzanan teşekkül devresi; XVI. yüzyılın başından yani Balım Sultan'dan zamanımıza kadar devam edegelen ve asıl bilinen Bektaşîliği temsil eden devre olmak üzere iki safhada ele almak gerekir. Çünkü dikkatle bakıldığı zaman bu iki safhanın pek çok bakımdan açık bir şekilde birbirinden farklı olduğu görülür.⁶²

Moğol saldırılarıyla Türkmenler Küçük Asya'ya sürüldüler. Moğolların saldırılarından sonra sûfî düşüncesi halk arasında daha da yayıldı. Mevlâna (1207–1273) bu süreçte insanlara karışıklık çıkarmayı değil çalışmayı tavsiye ediyordu. Bu durum Selçuklu siyasetiyle paralellik gösteriyordu. Gelişmelerin şekli Toros'un dağınık yerlerinde yerleşmiş daha mamur yerlerde oturmaya ihtiyaç duyan Türkmenlerin işine gelmedi. Bu arada Babailer tarikatının öncüsü Baba İlyas fırsatı ganimet bildi. Türkmenlere cihangirlik ve yayılma ruhunu aştı. Selçuklu Sultanı II. Gıyasettin Keyhüsrev'in karşısında (1236–1244) ayaklanmak için harekete geçti. Bu ayaklanma bastırıldı ve Baba İlyas öldürüldü.

Bektaşîlik tarikatının kurucusu olan Hacı Bektaş-ı Velî, Baba İshak'ın müritlerindendir. O, Ahmet Yesevî'nin halifelerindendir. Onun Horasanlı olması melâmeti olduğunu göstermekteydi. Hünkâr, Anadolu'ya gelmiş, etrafında geniş halk kitleleri toplanmıştır. Etrafında toplananlara da Bektaşî denmiştir.

⁶² Ahmet Yaşar Ocak, "Bektaşîlik", *"Türk Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi"*, C 5, İstanbul, 1992, s. 373-379.

Bu tarikatın gelişip yayılması Osmanlı İmparatorluğu zamanında olmuştur. Çünkü Hacı Bektaş, Orhan Gazi'yle çağdaştır. Orhan Gazi devrinde halk, bilginlere; şeriat bilgilerine göre değil de, tasavvuf ve batın bilgileri kapsamlı olması nedeniyle değer veriyordu.⁶³

Hacı Bektaş-i Velî aynı zamanda yeniçerilerin pîri sayılıyordu. Hatta ocaklarına Ocağ-ı Bektâşîyan kendilerine de Tâife-i Bektâşîyan denilmesi ve Hacı Bektâş tekkesindeki baba öldüğünde yerine geçenin İstanbul'a geçip tacını Yeniçeri Ağası'ndan giymesi bir anlamda Bektâşîliği yasallaştırmış, siyâsî otoriteyle sürekli çatışan Alevîlerin tarikat olarak Bektâşîliği seçmelerine vesile olmuştur.⁶⁴

Hacı Bektaşî Velî'den yaklaşık olarak iki yüz yıl sonra yaşamış olan Balım Sultan (1428–1520), o güne kadar çoğunluğu sözel olarak sürdürülen Bektâşî geleneğini yazılı bir temele oturtması, kurallaştırması açısından Bektâşîliğin tarikat niteliği kazanmasında büyük hizmette bulunmuştur. Bu hizmetlerinden dolayı Balım Sultan'a Pîr-i Sâinî denilmektedir.⁶⁵ Bektaşîliği Kalenderîlik'ten ayırarak ona bugünkü yapısını kazandıran Balım Sultan'ın şahsiyeti yeteri kadar aydınlanmış değildir.

Bektaşîlik, Balım Sultan'dan sonra, Çelebîler ve Babagan kolu olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Bu ayrılışın sebebi, Hacı Bektaş Velî'nin evli olup olmadığı konusudur. Babalar Hünkârın bekâr yaşadığını, hiç dünya evine girmediğini ve Seyyit Ali Sultan'ın, yani Timurtaş'ın Kadıncık Ana'dan Hacı Bektaş Velî'nin burun yoluyla doğmuş olduğunu ve mânevî evlâdı olduğunu ileri sürerler. “Evlat bel evladı değil yol evladıdır” derler. Hacı Bektaş Velî'nin baciya: “Yurdumun bekçisi senden gelecektir.” demiş olduğu söylenir. Çelebiyan kolundakiler ise “Hz. Pîr evlâdı idi. İdris Hoca'nın kızı Fatıma Nuriye(Kadıncık Ana) diğer adıyla Kutlu Melek Hz. Pîr'in nikâhlı

⁶³ Bedri Noyan Dede Baba, *Bütün Yönleriyle Bektâşîlik ve Alevîlik*, Ardıç Yay., Ankara, 1998, s. 147.

⁶⁴ Atilla Özkırımlı, *Alevîlik-Bektâşîlik ve Edebiyatı*, Kat Basımevi, İstanbul, 1985, s. 181-182.

⁶⁵ Belkıs Temren, *Bektâşîliğin Eğitsel ve Kültürel Boyutu*, KBY, Ankara, 1994, s. 45 .

eşi idi.” derler. Bunlara göre 710 Hicri yılında Kadıncık Ana’dan Hz. Pîr’in Timurtaş adında bir oğlu olmuş Çelebiler bunun sülalesinden gelmiştir.⁶⁶

Balım Sultan’dan sonra ilk kurtuluş ve yükseliş asırlarında iyi ruhlu, müsbet bir teşekkül olan Bektaşîlik zaman ilerledikçe, imparatorluğun sarsılan, bozulan gerileyen hatta yıkılan her iyi müessesesi gibi bozulmağa yüz tuttu. Sultan İkinci Mahmut zamanında Yeniçerilerin ilgası ile birlikte Bektaşî tekkeleri de kapatıldı. Abdülaziz zamanında tekrar açılrsa da bu tarikat için bir düzeliş vesilesi olmadı. Cumhuriyet döneminde bütün tekkelerin kapatıldığı yıllarda Bektaşîlik de kanunca men edildi. Fakat gizli olarak varlığını sürdürerek günümüze kadar yaşamaya devam etti.

4.3. EDNÂYÎ’NİN HAYATI VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ

4.3.1. Ednâyî’nin Hayatı

Bektaşî bir şâir olan Ednâyî’nin hayatına dair bilgiyi Sadettin Nüzhet Ergun “Türk Şâirleri” adlı kitabında⁶⁷ vermektedir. Ergun kitabında, XIX. asır saz şâirlerinden İstanbullu Ednâyî’nin yalnız adına tesadüf ettiğini, bir Bektaşî mecmuasında “Ednâ” mahlaslı bir şâirin uzunca bir nefesini okuduğunu, Ednâ ve Ednâyî mahlaslı şâirlerin aynı kişiler olabileceğini söylemektedir.

Tezkirelerde ve Bektaşî – Alevî şâirler antolojilerinde Ednâyî hakkında hiçbir bilgi bulunmamaktadır. Şâir hakkında kayda değer bir bilgiye ulaşamadığımız için kaynaklardan gerçek adını da öğrenemedik. Ednâyî divançesinde geçen bir beyitte gerçek adının “Seyyid Muhammed” olduğunu ifade etmektedir.

İsmidir Seyyid Muhammed lağabı Ednâyî o hâl

Yüzümdür hâkiñ fahr-i leyl-i ‘ilmim erkânım o hâl

Terc.B. 3/18-3

⁶⁶ Besim Atalay, *Bektaşîlik ve Edebiyatı*, Ant Yayınları, İstanbul, 1991, s. 28-29.

⁶⁷ Sadettin Nüzhet Ergun, *Türk Şâirleri Ansiklopedisi*, C 3, 1945, s. 1225.

Bektaşî dervîşi olduğu şiirlerinden açıkça anlaşılın Ednâyî'nin doğum ve ölüm tarihi hakkında da hiçbir bilgi mevcut değildir. Yalnız divançede bulunan istinsah tarihinden hareketle (H.1261/M.1845) XVIII. yüzyılın sonu, XIX. yüzyılın başlarında yaşadığı anlaşılmaktadır.

Ednâyî şiirlerinde sadece dinî tasavvufî konular işlemiştir. Şiirlerinde verdiği bilgilerden dolayı iyi bir eğitim almış olduğu gözükmeğdir. Arapça ve Farsça kelimeleri tasavvufî şiirlerinde sıkça kullanmasından bu dilleri bildiği anlaşılmaktadır.

Ednâyî Divançesi'nde tasavvufî sembollerle örölmüş şiirler bulunmaktadır. Şâirin bir tarikata bağı olduğu şiirlerinden açıkça anlaşılmaktadır.

Seyr-i dil terk Ednâyî hâk-i pâ-y-ı türâbına

Oldu a' mâli a' vâm kim ki geçmez varlığından

G.7-15

Bu fâni mülkün dervîş Ednâyî a' mâlin tanı

Herkesiñ kesbe göre durma kaynar fuğariyâne

K. 2-17

Bu fi' li bed ' amel şeyhden bizi dūr itse Ednâyî

Yüz kerre kibr-i ' amel bizde biñ ğadar it bir günâhıyla

G.18-9

Ednâyî eylediye hizmeti pîr

Dünü gün devlet-i dīvân içinde

G. 20-8

Gel Ednâyi vaqtâki saña vir kimseye virme

Seni şeyhden ırağ itme özüni gör kıla şukût

G. 25-7

4.3.2. Edebî kişiliği

Ednâyî'nin edebî kişiliği hakkında kaynaklarda hiçbir bilgi mevcut değildir. Şâirin hayatı hakkında ulaşabildiğimiz tek kaynak olan “Türk Şâirleri Ansiklopedisi'nde” onun edebî kişiliği ile ilgili bilgi bulunmamaktadır. Yapmış olduğumuz transkripsiyonlu çeviri çalışmamız sonucunda, yazdığı şiirlerden yola çıkarak Ednâyî'nin edebî şahsiyetini ortaya koymaya çalıştık.

Ednâyî çoğu şâirin yaptığı gibi kendini şiirlerinde övmemiştir. Aksine kendini yeren, hakir gören beyitleri vardır. Şâir mutasavvıf bir kişiliğe sahip olduğundan tevâzû içinde şiirler söylemiştir.

Ey Ednâyi sen niçün böyle kelâm derc eylediñ

A' mâlin arçada odun elde od yana nedür

G.14-14

Cümleye kıldık nazar Ednâdan Ednâ kimse yok

İsme müsemmâ ide Ednâyî günâhkârdur

G. 29-7

Adın Ednâ eyledik başa kırağ toprağı kül

İsme müsemmâ idemem lütf ide a' lâ ' Alî

G. 32-8

XIX. asırda divan şiiri ile halk şiiri bir kaynaşma içerisine girmiştir. Dîvân şiiri halk şiirine yaklaşırken halk şâirlerinin büyük çoğunluğu divân şiiri nazım şekilleriyle, mazmunlarıyla ve sanatlarıyla şiirler söylemişlerdir. Bu dönem Bektaşî şairlerinin çoğu, divan şairlerinden etkilenerek bu türde şiirler yazmışlardır. Ednâyî’de bunlardan birisidir.

Mihrimiz düşdü visâlin derdime dermân gerek

Mest-i didâr eyledim çün mecrûhum mülhem gerek

Müs. 3-3

Ednâyî tekke edebiyatı şairlerindedir. Şiirlerinin hepsinde din ve tasavvuf konularını işlemiştir. Hz. Ali sevgisi divançenin geneline hakîmdir. On iki imamı, Bektaşî önderlerini, peygamber kıssalarını, nefis terbiyesini, güzel ahlakı, pîre bağlılığı, Bektaşîlik’teki önemli günleri şiirlerine konu edinmiştir.

Ednâyî şiirlerini çok güzel bir edayla yazdığından ve şairlikte iddialı olduğundan hiçbir zaman bahsetmez. O, şiiri düşüncelerini ve inançlarını insanlara aktarmak için araç olarak kullanmıştır. Şiirlerinde, on beşinci yüzyıl mutasavvıf şairlerinden Eşrefoğlu Rumî’nin etkisi açıkça görülmektedir.

Onun için aşkın en yücesi yüce Yaratıcı’ya, Hz. Muhammede ve Hz. Ali’ye duyulan aşkıdır.

Bir şalavât virin ‘aşk ile Muḥammed ‘Alîye

Şıdḡ gönülден cānu başlara yine teslîm eyledi

Mes. 4-13

Ḳālu belīden ben anıñ ‘aşkı der bendesiyim

Özü bilmezmi bizi ‘aql-ı defn ḥandesiyim

Müs. 2/5-1

Ednâyi hemen hemen tüm şiirlerinin sonunda “Ednâ” veya “Ednâyi” mahlasını kullanmıştır.

Ṭanış Ednâyi sen mi kendi özüdür

‘Aliyyü’l Mürtezâyı ḥandâne

G. 21-9

Şâirin şiirlerinde tasavvuf düşüncesi çok derindir. Bazı şiirlerinde Hurufilikten etkilendiği görülür.

On dört ḳara mişâlindeki aḡ ön dört yeri ey yâr

Pes oldu idrâk it sūr-ı deryâ fermânım

G. 8-5

Pes ḥarfi bildik mi pa u ḳa u je u kâf eyler⁶⁸

Ki cümle tefsîri imlâ bunu nazm itdi furḳânı

68 Hurûfîler âlemin sonsuzluḡuna, daimî bir deverân hareketine ve harekettten tabiî hadiselerin meydana geldiğine inanırlar. Cenâb-ı Hak bir insanın yüzünde tezâhür ve insanı temyîz eden bir kelâmdır. Bu kelâmın unsurlarında da bir sayı deḡeri vardır. Böylece bütün varlıkların asıl unsuru olan yirmisekiz harfi insan yüzünde görmek mümkündür. insan yüzünde doḡuştan yedi hat vardır: iki kaş, dört kirpik ve bir saç. insan bu yedi hat ile doḡduḡu için bunlara "hutût-ı ummiye" (ana hatları) denir. Bunlar hâl ve mahâl toplamı ondört eder. Yedi de "hutût-ı ebiye" (baba hatları) vardır ki, bunlar erkekte ergenlik çağında çıkar: Yüzün sağ ve sol yanlarında iki sakal kılları, iki yanaḡın iki tarafındaki (burun) kılları, iki bıyık ve bir de alt dudaktaki (enfaka) kılları. Bunlar da hâl ve mahâl itibariyle on dört eder. Ana ve baba hatlarının toplamı yirmisekiz olur ki, bu Kur’ân’ın yazıldığı yirmisekiz harfe tekabül eder.

Bu hatlar hava, su, ateş ve toprak gibi dört unsurdan meydana geldiği için her biri dört telakki edilerek yedi ile çarpılırsa yine yirmisekiz elde edilir. Eğer saçı ortadan ikiye bölersek, bu yedi hat sekiz olur. Dört unsur ile çarpımı otuziki eder. Bir başka şekliyle söylersek, ana ve baba hatları yedişerden ondört eder. Hâl ve mahâl itibariyle ise yirmi sekiz; buna Farsça’daki (p, ḳ, j, g) harflerini eklersek otuziki elde edilir. Âlemde her ne varsa otuzikiye tatbik olunur. Bütün kâinât dokuz felek, on iki hurḳ ve yedi seyyâreden ibaret olup, bunlara dört unsuru ilave edersek otuziki çıkar. Otuzikinin dışında başka bir şey mevcut olamaz.(kaynak bk.:<http://www.turkforum.net/showthread.php?t=89987>)

G. 8-6

Bu ki vechiñdir seniñ otuz ikidedir ey yār

Pes ol ma‘nā ile sor ḥarf-i ḥazānım

G.8-7

Eğer ṭayyib-i ṭāhirsən vücūduñ rāhımı bildik

Eğer ki ‘abd’ul nefis olduñ göre neyler bu ḥesābım

G. 8-8

Ednâyî, seyr-i sülûk üzre olan bir derviştir. Pîrine bağılığını her fırsatta dile getirir. Onun nasihatine uyanların kurtuluşa ereceğini söyler.

İnsan seniñ gördüğüñ özüne görmediğin söyleme

Dut naşihat piriñden setr ide seni settār

G. 30-8

Piriñden bir kelim gelmezse ṭālib tutar ya pîrin etek

Ḥazān düşmüş yağsa nisbet irşe iş bu şifāta

K. 4-10

Şâir Hz. ‘Alî’ye olan sevgisini divançenin genelinde sıkça dile getirmiş; onun faziletlerini peygamberlerle kıyaslayarak dahi anlatmıştır.

‘Alîdir nūr-ı yezdān sözü burhān

‘Alîdir şir-i merdān şāh-ı devrān

Mes. 1-3

Dördüncü Һabīb eyitdi yā emirelmü' minin

Yā 'Alī sizde fazilet yā İbrāhim bu güzīn

Mes. 3-31

Ednāyī, Nūsayrī Alevīleri'nin inaçlarından olan güneşin Hz. 'Alī'ye selam durması hikāyesini de divançede anlatmıştır.

Aña gör ki bu fazilet ne fazilet nāmıdır

Һazreti Mürtezā 'Alīye güneş selama gelsün

Mes. 4-4

Güneş elfāzdan nāzıkdir bir fasīh kelāmla

Һazreti Mürtezāya gör ne dir i' lāmla

Mes. 4-15

Selām ikrām yā velī sen evvel āhır zāhır bāhın

Cümle eşyāya 'ilminin yeter bize Һimmet it hemīn

Mes. 4-16

Ednāyī nefis terbiyesinin çok zor olduğunu, onu terbiye edemeyen dervişlerin dünya nimetlerine kanacağını söyler. Dünya nimetlerinin ise geçiciliğini hatırlatır.

Yedi damar ahlak olduğu bu nefisler sebebinlendür

Uyar gönlüm ki derviş sen seni andan yaña çalınma

G. 18-3

'Aklı Һaqla olanlar bu deriniñde Һağ işi

Men 'arāf sırrına ir nefsiñ bil şeyhine kıy

K. 3-26

Ednâyî tasavvufî şiiirler yazmıştır. Yalnız bazı şiiirleri anlam olarak dinî bir muhtevâyâya sahip olsa da söyleyişi rindâne bir uslûp içerir.

Seniñ zülf-i siyâhından ‘ âlem cümle kıametdur

Tabîbim nûru rahmetim cerahat-ı câna dermânım

G. 8-2

Seniñ serv-i kıametinden serviler hacalât eyler

Seniñ rûh-ı hışâlinden ra‘ nâdır rahmânım

G. 8-3

Dişlerin dürdâne sendedir beni ‘ uryân kılan

Lebleriñ âb-ı hayâtdır beni fermân kılan

Müs. 4/1-2

Ednâyî Hakk’ı hakkıyla bilmek için onun aşkıyla yanmak gerektiğini söyler. Şiiirlerinde, Hz. Muhammed’e bağlanmayanların, Hz. Ali’ye uzak duranların ve onu sevmeyenlerin mutlaka pişman olacağını anlatır. O aşk belâsından müteessir değildir. Bu belânın def’i için daha büyük bir aşk belâsı istemektedir.

Nefsin birçok kötü huyu vardır. Bunlar yüzünden insan, kâmil insan olamaz. Bu huylardan nasıl kurtulunulacağını bilmek gerekir. Ednâyî dîvânçede bu huyları ve bu huylardan nasıl arınılacağını anlatır.

Şâir bir beytinde kendini Mecnun'a benzetmektedir. Yalnız o Leyla'yı istemez. O gerçek Leylâ'sını bulmuştur. Onun aşkı Mecnun'un aşkı gibi sonradan da ortaya çıkmamıştır. "Kâlû belâ" dan beri o aşk ateşinde yanmaktadır.

Neyleyim Mecnûn gibi Leylâmı gördüm bî-ķarâr

Ėasta cānım Őifā buldu özü varım bî ķarar

Müs. 2/3-1

Ėālu belīden ben anıñ 'aşķı der bendesiyim

Özü bilmez mi bizi 'aķl-ı defn ĥandesiyim

Müs. 2/5-1

Ednâyi Őiirlerinde Hz. Mūsā ile Hızır arasındaki kıssayı anlatmaktadır. Ayrıca dervişlerin baēladığı kuşakların renklerini, kuşakların kimlere verildiğini, hangi renk kuşaēın hangi peygamberin olduğunu yazar.

Şâir içinde yaşadığı toplumsal yaşama yönelik bilgilere pek yer vermemiştir. Atasözleri ve deyimler yaşam anlayışından izler taşır. Edebî sanatlara bolca yer vermiştir. Bunların sağladığı anlatım olanaklarından yararlanmışır.

Şâir anlatım tekniēi açısından zayıftır. Daha çok aynı terim ve sembolleri tekrar etmiştir. Bektaşîlikle ilgi kavramlar divançenin tümüne hâkimdir.

Şiirlerinde konu bütünlüēü vardır. Bir gazel tasavvufî bir yön taşıyorsa, sonuna kadar aynı konuda devam eder.

Ednāyī aruz veznini kullanmakta başarı gösterememiştir. Bu o dönem halk şâirlerinin genel zâfiyetidir. Hemen her şiirde vezne uymayan mısralar mevcuttur. Çoğu şiirinde aynı kalıbı kullanmıştır.

Ednāyī dīvānçesinde çokça âyete, hadise, atasözüne ve deyme yer vermiştir. Bu tür söyleyişler anlatımı zenginleştirmiştir.

4.4. DİVANÇENİN BİÇİM, İÇERİK, DİL VE ÜSLÛP ÖZELLİKLERİ

4.4.1. Biçim Özellikleri

4.4.1.1. Nazım Şekilleri

4.4.1.1.1. Mesnevi:

Ednāyī Dīvānçesi'nde yedi tane mesnevi vardır. Birinci mesnevi elli dokuz beyit, ikinci mesnevi elli üç beyit, üçüncü mesnevi yetmiş dört beyit, dördüncü mesnevi kırk beş beyit, beşinci mesnevi iki yüz yetmiş üç beyit, altıncı mesnevi otuz altı beyit, yedinci mesnevi yüz altmış beş beyitten oluşmuştur.

Birinci mesnevi “Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün”, ikinci mesnevi “Fâ‘îlâtün Fe‘îlâtün Fâ‘îlün”, üçüncü ve altıncı mesnevi “Fâ‘îlâtün Fâ‘îlâtün Fâ‘îlâtün Fâ‘îlün”, dördüncü mesnevi “Fe‘îlâtün Fe‘îlâtün Fe‘îlâtün Fe‘îlün” aruz kalıplarıyla yazılmıştır. Beşinci ve yedinci mesnevi iki ayrı kalıptan oluşmaktadır; beşinci mesnevi “Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘îlün” ve “Fâ‘îlâtün Fâ‘îlâtün Fâ‘îlâtün Fâ‘îlün”, yedinci mesnevi “Fâ‘îlâtün Fe‘îlâtün Fe‘îlün” ve “Fâ‘îlâtün Fâ‘îlâtün Fâ‘îlâtün Fâ‘îlün” aruz kalıbıyla yazılmıştır.

4.4.1.1.2. Terci-i Bent:

Dîvânçede bulunan üç terci-i bentten birinci ve ikincisi on sekiz ,üçüncüsü ise on dokuz benttir.Terci-i bentlerin her bendi vasıta beyitleriyle beraber dörder beyitten oluşmaktadır.Terci-i bentlerin birincisi “Fe’ ilâtün Fe’ ilâtün Fe’ ilâtün Fe’ ilün”, ikinci ve üçüncüsü ise “Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilün” aruz kalıbıyla yazılmıştır.

4.4.1.1.3. Müseddes:

Divançede dört müseddes bulunmaktadır. Müseddeslerin birincisi yedi, ikincisi altı, üçüncüsü on iki, dördüncüsü üç bentten oluşmaktadır. Müseddeslerin hepsinde bentler üçer beyittir ve üçüncü beyitler her bent sonunda aynen tekrarlanmaktadır. Bu nedenle hepsi müseddes-i mütekerrirdir. Müseddeslerin birinci ve ikincisi “Fâ’ ilâtün Fe’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilün”, üçüncüsü “Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Fe’ ûlün”, dördüncüsü ise “Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilün” aruz kalıbıyla yazılmıştır.

4.4.1.1.4. Kaside:

Divançede sekiz kaside bulunmaktadır. Kasidelerin birincisi yirmi altı, ikincisi on sekiz, üçüncüsü yirmi dokuz, dördüncüsü ve yedincisi yirmi, beşincisi elli yedi, altıncısı yirmi sekiz, sekizincisi yirmi altı beyittir. Kasidelerin birinci ve beşincisi “Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün”, ikinci, dördüncü, yedinci ve sekizincisi “Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilün”, üçüncüsü “Mef’ ûlü Fâ’ ilâtü Mefâ’ ilün Fâ’ ilün”, altıncısı “Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Fe’ ûlün” aruz kalıbıyla yazılmıştır.

4.4.1.1.5. Gazel:

Dîvânçede elli üç gazel yer almaktadır. Gazellerin biri dört beyitli, biri beş beyitli, ikisi altı beyitli, ikisi yedi beyitli, on üçü sekiz beyitli, dördü dokuz beyitli, dokuzu on

beyitli, ikisi on bir beyitli, altısı on iki beyitli, üçü on üç beyitli, beşi on dört beyitli, biri on beş beyitli, ikisi on altı beyitli, biri on yedi beyitli, biri on sekiz beyitlidir.

Gazelerde on bir vezin kalıbı kullanılmıştır. Gazellerden yirmi ikisi “Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün”, on üçü “Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün”, yedisi “Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün”, üçü “Mefa‘ ilün Mefâ‘ ilün Fe‘ ülün”, diğer gazeller de “Mefa‘ ilün Mefâ‘ ilün Fâ‘ ilâtün”, “Mefa‘ ilün Fâ‘ ilâtün Mefâ‘ ilün Fâ‘ lün”, “Mütefâilün Mütefâilün Mütefâilün Mütefâilün”, “Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün”, “Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün” “Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fâ‘ lün”, “Fâ‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fe‘ ilün” aruz kalıbıyla yazılmıştır.

4.4.1.1.6 Muamma

Dîvânçede bir tane muamma vardır. Muamma, şiir şeklinde bilmece sormaktır. Birçok şekli mevcuttur. On dokuzuncu yüzyılda Tekke Edebiyatı’nda kullanımı yaygın hâle gelen muammayı Ednâyî de kullanmıştır. Ednâyî’nin Muamması herhangi bir vezne uymamaktadır. Harflere dayalı olarak oluşturulmuştur. Muhtemeldir ki Hz. Ali’nin adı sorulmaktadır.

4.4.1.2. Vezin:

Ednâyî Divançe’sinde yetmiş beş şiir vardır. Bu şiirlerde on bir farklı vezin kullanılmıştır.

Divançe’de vezin aksaklıkları oldukça fazladır. Ednâyî halk edebiyatına mensup bir şairdir, bu nedenle şiirlerinde vezinleri ustaca kullanamamıştır. Hemen her şiirinde kalıba uymayan mısralar mevcuttur.

Bazı vezin hataları müstensihin kelimeleri yanlış yazmasından kaynaklanmıştır. Bu tür hatalar düzeltilerek vezne uygunluk sağlanmıştır. Vezne uymayan mısralar dipnotta belirtilmiştir.

4.4.1.3. *Uyak ve Redif:*

Ednâyi şiiirlerinde en çok zengin uyak, daha sonra tam ve yarım uyak kullanmıştır. Şairin şiiirlerinde birkaç tane de tunç uyağa rastlanmıştır.

Şiiirlerin geneline hâkim olan zengin uyak genellikle mısra sonlarında ya da bir rediften önce kullanılmıştır:

‘ Alîdir mîr-i meydânı tarîkat

‘ Alîdir dürr-i deryây-ı hakîkat

Mes.1-13

Ġafleti ħâbâ muttaşîfken cûnişin yezdân olur

Tenzîl-i te’lif iderken te’vîl-i raĥmân olur

Mes.4-1

‘ Ali ħilmi sâcidi bilmez nedir her iş nihân

‘ İlmîne noĥsan idenler kıldı kendüye ziyân

Terc.1/3-3

Dilde ikrâr cânda güftâr itmeyen gümrâhdur

Ali evlâda sebep olan Yezîd tabâhdur

Terc.2/3-2

Ėadr-i mirâtım bu dem sitreyi ilâhım bulmuşa

Ve ilham dīdārına şemsiyle māhım bulmuşam

Terc.3/1-2

Şūret-i rahmān bazen bir savur ʿİlm-i necāt

Biz ʿahir der meşgūlün biz faʿil müşkülāt

G.41-1

Hācı ol Hacı harem kıl haccı beytullāhı gör

Zātı bī hemtāsın sende şümme vechullāhı gör

G.3-1

Bir rivāyet edelim diñle cevāb

Ki refiķ olmaz ise saña hārāb

Mes.7-2

Şiirlerde tam uyaklar da görölmektedir:

Cümle ʿālem rehberisin fahri ʿālem buhteri

Hem şefiü'l müznībīn hātem veliler serveri

G.32-1

Sen bağd-ı dev cihan serveri Mustafādır

Şefaāt ümmet-i resul kibriyādur

G.42-1

Didi Hāğdan rād irişdi gör ki ʿināyetdur

Bir su'al geldi dile ʿilmle beşāretdür

G.4-1

Yarım ayak kullanımına da rastlanmaktadır:

Feth-i bâb oldu bize ‘ilm-i ledün ‘abden şükür
 ‘İlme ‘âmîl ide gör ki gâfil olmıya gâfûr

Mes.4-2

Ûtemi enbiyâ evliyâ Mürtezâ medhi budur
 Cümle seniñ giryesi el‘aczi fahri budur

Mes.3-66

Ol cehle iren kimse bu cevâbı istediler
 Sâkit olub resûlullâh kelâm viremediler

Mes.4-31

İbn-i Ğıyâsete işitdim dünyâ altı bahş ola

Cümlesi sırrı ‘Alîniñ vücûdunda nağş ola Mes.7-20

Rediflerin kullanımında, Türkçe kelime ve ekler kullanıldığı gibi Farsça ve Arapça kelimeler de redif olarak kullanılmıştır.

Şânına kes‘at ile devlet-i tâcım bulmuşam

Vechihe cennet nebâ‘ın erķânım bulmuşam

Terc.3/1-3

Şâhib-i Zülfükârı devâ aldı sırrı sübhânem meded

Şâh-ı merdân şîr-i yezdân yâ ‘Ali senden meded

Terc.2/1-4

İkinci nefis üçüncü harf dördüncüsüdür kelâm

Ma'âni aşlını nisbet añlayı gör bu kelâm

Mes.5-62

Birisi kaldı 'Ali zâtında gayrı bilmedi

Mürtezâ o sırra mahrem gayrıyla ol virmedi

Mes.7-21

Hem Zebûr içinde ki ismiñ va'zâmdur 'Alî

Hem Tevrâtta yazılı isim-i mürtezâmdur 'Alî

K.5-31

4.4.2. İçerik Özellikleri

4.4.2.1. Allah

Ednâyî'nin divançesinde Allah'ın isimlerinden "Allah, Hayy, Hakk, Cabbâr, Hâdî kelimeleriyle; Türkçe Tanrı ve Farsça, Hudâ ve Yezdân kelimelerini kullandığı görülmektedir.

Cânla cemi' bu vecihle ki söylediñ ikâh

Cismin bilen Haqqın bilür Haqqa bi der günâh

Mes. 5-38

Ṭarîḳ ḳul kerâmet-i sa'âdeti haqqıçün

Evvel Allah hem Muhammed Mustafânıñ haqqıçün

Mes. 5-26

Kây-ı Âdem ḳabul eyle bu ihsân bize şeyḫindendur

Hudâ buyruḡu Haḳdır davet ide şeyḫden ḳıra'atıñ

K.1-24

Nām oldur olmaya nāmı nev civān ola

Dünyādan gider olsa Hayyı ezel Hāy kıy K. 3-6

4.4.2.2. Melekler

Ednāyī dört büyük melekten Cebrā'il ve Azrāil'den bahsetmektedir. Özellikle Cebrā'il'in dīvānçede birçok yerde adı geçer. Kabir sorgu melekleri olarak bilinen Münker ve Nekir'in de bazı şiirlerde adı geçmiştir.

Muşafa dir Cebrā'ile baḫma anın yüzüne

Ol 'arūs dünyā meḡer bilmesen anı nām ilen

G. 10-7

Pes 'Azra'il bilmemezlikden belāya mübtelā

Gümrāh kıldı kendümi kendüben ol 'amel artasın

G. 12-5

Münker Nekir su'ali men Rabbüke men Nebiyī

Ezber diller lāl olur tanı Hāḫḫıñ derler kıy

K.3-11

4.4.2.3. Kitaplar

Ednāyī dīvānçede dört büyük kitaptan bahsetmektedir. Tevrat, Zebur, İncil ve Kurā'n-ı Kerim'in adları çoğu şiirde geçer. Ayrıca Fatiha sûresinden seb'ul mesân⁶⁹ olarak söz eder.

Oğudum seb'ul meşân meşûr vechiñ sır ider

Şerhi Tevrât Zebûr İncili Fuğân âfitâb

G. 35-2

Tevrât İncil Zebûr Fuğân devridir ' Alî

Dört çapunuñ miftâhı ve şerhi fâzîdur ' Alî

K. 4-20

Ednāyī Kur'an'a dair birçok matematiksel bilgi vermektedir. Kur'an'ın 114 sûre olduğunu, 6666 ayet olarak indirildiğini, 7389 kelimededen oluştuğunu, 321580 harften teşekkül ettiğini; yüz ayetin siddik, on dört ayetin kısâs, bin altı ayetin tüccar, yüz altmış ayetin cihad, yedi yüz ayetin zinâ hakkında olduğunu bildirir.

Tenzil-i kelâm şahîfe bu yüz ön dört şuredür

Pes nâzili resûlullâh yüz on dört sûredür

Mes. 7-32

Altı biñ altı yüz altmış altı ayet ' adedi

Yetmiş biñ üç yüz seksen toğuz kelâm ' adedi

⁶⁹ Bektaşilere göre Fatiha sûresi iki defa indirilmiştir. Bunun için tekrarlan şüre anlamında seb'ul mesân kullanılmıştır.

Mes. 7-33

Üç yüz yirmi bir biñ beş yüz seksen harfdir

Fâ' ili muṭlaḳdır ol ki ola harf-i harfdir

Mes. 7-34

Yüz âyet şiddik hakkında mişâl oldu ol

On dört âyeti kısâs hakkında nüzül oldur ol

Mes. 7-35

4.4.2.4.4.Peygamberler

Divânçede birçok peygamberin adı geçmektedir. En çok Hz. Muhammed'in adı zikredilir. Peygamberin adı Mustafa olarak da birçok beyitte tekrarlanır. Şâir peygamberin Kur'an'da geçen kıssalarını anlatmıştır. Ayrıca bazı şiirlerinde Hz. Ali'nin faziletlerini peygamberlerin faziletleriyle kıyaslayarak belirtir.

Divânçede Hz. Âdem, Hz. Nûh, Hz. Sâlih, Hz. İbrâhim, Hz.Müsâ, Hz. Şuayip, Hz. İsâ Hz. Eyüp, Hz. Süleyman, Hz.Yâkup ve Hz.Yüsûf'un adları geçmektedir

Müdâm bu 'ilmi erkânım yakınım evliyâdandır

Zamîre şübhe-i ref'im Muḳammed Muṣṭafandır

G. 2-1

'Izzı fazlı bînihâyet durur anı bilmiş ol

Adem-i şâfi Âdem cennette idi bilmiş ol

Mes 3-10

İkinci fazilet senden yâ Nûḳ peygâamber diyu

Mürtezâ buyurdu methi değıildi ħabīb-i nebī

Mes. 3–15

Üçüncü su'âl ol ħabīb Sâlih peygamber didi

Seniñ midir fazîlet yok Şâlih peygamber didi

Mes. 3–23

Mürtezâ dir İbrâhim durur ulu peygamber ki

Habībullâhdan sonra sekşan biñ peygâmbere ki

Mes. 3–32

Sen beşinci diñleye Mūsâ peygamberden yaña

Ĥabīb ayıtdı size fazîlet yâ 'Ali el Mürteza

Mes. 3-4

Şu' ayibden ehli ile gelür iken ne görür

Mūsâya esrârlar yılan çıyanlar yağıdurur

Mes. 3-43

Altıncı diñleye gör ħabīb-i nebī cevâbını

Yâ 'Ali sizde fazîlet yoksa Eyüb nebī mi

Mes. 3-48

Yedinci diñle gör aĥi ħabīb şerĥi beyân

'İsa peygamber fazîlet yoksa yâ 'Ali ziyân

Mes. 3-53

Süleymân-ı nebîsin nice ins ü cin hükmüsün

Sen sen ol fâ' il- muṭlaḳ hükmüñdedir beri

G. 51-7

4.4.2.5. Ayet ve Hadisler

Ednâyî dîvânçesinde ayet ve hadislere oldukça geniş yer vermiştir. Şâir bu ayet ve hadislerle anlatımını kuvvetlendirmiş; anlattığı konuya delil göstermiştir.

4.4.2.5.1. Ayetler

Fe evcese fi nefsihi hıyfetem ḳulnâ lâ teḫaf inneke ent⁷⁰

İnneke ente âyet indi remzi Ḥaḳdan lâ niçün

Mes.3-45

Çün buyurdu resûlullâh bu âyeti beyyinât

Ḥalkı's sebussemâvatı'l arz âyâtı beyyinât

Mes.7-119

Elif lâm mîm zâlikel kitâbu lâ raybe fih⁷¹

Vel fecr velâyâlin 'aşr veş şef' i vel vetr⁷²

Mes. 7-131

İnnehü ḳâle innellezi ' indı

Mefâtiḫül ḡaybi lâ ya' lemuhe ba' dehu Muḫammed

⁷⁰ “(Musa) birden içinde bir korku duydu. Korkma dedik üstün gelecek olan kesinlikle sensin”(Taha sûresi 67-68. ayet)

⁷¹ “Elif lâm mîm. O kitap(Kur'ân) onda asla şüphe yoktur.” (Bakara Sûresi, 1-2. ayet)

⁷² “Andolsun fecre, on geceye, çifte ve teke, (her şeyi karanlığı ile) örtüğü an geceye, bunlarda akıl sahipleri için elbette birer yemin (değeri) vardır.” (Fecr Sûresi, 1-2-3-4-5. ayet)

Ġayrı ve ene bī külli şey'in ʿalim⁷³

Mes. 7-11

İnnelil ʿurʿāni zāhirān ve bātına

Veli batnihi batnen ʿalā sebʿine ebtan

Ve fi rivāyet ebtan⁷⁴

Mes. 7-28

Ḳavmin toḳuz yüz elli yıl daʿvet etti dönmedin

Rabbi lâ tezer ʿalel arzı minel kâfirine deyyâren⁷⁵

Mes. 3-17

4.4.2.5.1. Hadisler

Cümlesin ʿAlī bilür sırrı ʿilmiñ vuḳūfdur

Ene Medīnetü'l ʿilmi ve ʿAliyyü bābūhā

Mes. 4-29

Velleyl ize yesri lâ aḳsam bīyevmül kıyāmet

ʿİlmü ʿāmil itnese kıyāmetde nedāmeti

Mes. 7-136

Levlāke lemā ḥaleḳtü⁷⁶ dimedi buyruġa

Sen daḫi saña gerekse dervişi gör buyruġa

Mes. 3-67

⁷³ “O (Allah) şöyle buyurdu. Muhakkak ki gaybın anahtarı Allah’ın yanındadır. Ondan başka kimse Muhammed hariç onu bilemez. Ve ben her şeyi hakkıyla bilirim.” (Koyu yazılan yer Enam 59. ayet)

⁷⁴ “Kur’ân’ın zāhiri ve bātını vardır. Batnında yetmiş batını vardır. rivāyetlerde de bātınlar vardır”

⁷⁵ “Rabbim dedi yeryüzünde kâfirlerden hiç kimseyi bırakma” (Nuh Sûresi, 26. ayet)

⁷⁶ “Sen olmasaydın ben âlemi yaratmazdım.”

Mecmu‘ mü‘minler arasında budur meşhūr meşel

Laħmike laħmī ⁷⁷değil mi bilesin meşhūr ħal

Mes. 3-69

Laħmike laħmī dimedi mi idi pāk-i Resūl

Rūħike rūħī buyurdu Mürtezāya pūr uşul

Mes. 4-41

4.4.2.6. Dînî ve Tasavvufî Şahıslar

4.4.2.6.1. Dinî Şahıslar

Ednāyī dīvançenin tamamında Hz. Ali’ye olan sevgisini dile getirmiştir. Onun meziyetlerini anlatmıştır.

‘ Alīdir ‘ ilminiñ bāb-ı nebīniñ

‘ Alīdir müftüsü hem yevm-i dīniñ

Mes. 1-19

Şāir Hz. Meryem kıssasını anlatmıştır.

Meryem anlara dedi ki görün ey ħardaşlarım

Eğer zennādan olursam baña vācibdür ölüm

Mes. 2-58

Hz. Muhammed’in kızı ve aynı zamanda Hz. Ali’nin eşi olan Hz. Fatma’ya da yer vermiştir.

⁷⁷ Hz. Muhammed’in Hz. Ali için söylediği söylenen sözü “Etin etim”

Vâlidesi Fâṭıma ka‘be içre va‘zımdur ‘Alî

Keşhân serden sere seyr-i pinhândur ‘Alî

K. 4-42

Ednâyi Bektaşîlerin Ehl-i Beyit’ten kabul ettikleri Hz. Selmân-ı Fârîsi’den bahsetmiştir.

Deyîşi er zeyni Şelmândan nergîsi alandır ‘Alî

Üç yıldan Şelmâna nergîsi virendir ‘Alî

K. 4-27

Ednâyi Kerbelâ’da şehit edilen ön dört mâsûm çocuğun isimlerini ve onları katledenleri de zikretmektedir. Bu çocukların isimlerini ve katillerini on yedi bentten oluşan bir Terc-i bentte⁷⁸ bildirmiştir.

Ednâyi On İki İmam ve onları katledenlerin isimlerini zikrettiği bir terc-i bent yazmıştır.

İlk olarak Hz. Muhammed’in kaç yaşında vefat ettiğini (Terc. B.2/4-1) ve vefatından sonra Medine’ye defin olunduğunu, (Terc. B.2/4-3) Hz. Ali’nin Mülcem tarafından şehit edildiğini, (Terc. B.2/5-1) Necef’e defin edildiğini söyler. (Terc. B.2/5-3) Hz.Hasan’ın karısı tarafından zehirlendiğini, (Terc. B.2/6-1) kırk yedi yaşında şehit edildiğini ve Medine’ye defnedildiğini, (Terc. B.2/6-2) Hz. Hüseyin’in Kerbelâ’da elli beş yaşındayken zâlimlerce şehit edildiğini, (Terc. B.2/7-1) ona kıyanların imansız olduğunu söyler. (Terc. B. 2/7-3)

⁷⁸ Teci-i Bent 1(4-2),(5-1),(6-1),(7-1),(8-1),(9-1),(10-1),(12-1),(13-1),(14-1),(15-1),(16-1),(17-1)

Zeynel Ābidīn'in (Terc. B.2/8-1), Muhammed Bākīr'in (Terc. B.2/9-1), Īmām Cāfer'in (Terc. B.2/10-1), Mūsā-i Kāzım'ın (Terc. B.2/11-1), Īmām Aliyy'r – Rızā'nın (Terc. B.2/12-1), Īmām Muhammed'ül Tākī'nin (Terc. B.2/13-1), Īmām Aliyy'ün Nākī'nin (Terc. B.2/14-1), Hasan'ül Asker'in (Terc. B.2/15-1) şehit edildiklerini; Īmām Mehdī'nin de kimsenin bilemediği bir sırla kaybolduğunu anlatır.

Ednāyī Hz. Hızır ile Hz. Mūsā arasında geçen bir hikāyeyi anlatmaktadır.

Kerem kıldı Hızır kabul oldu derinden

Eğer sen daği dervişsen tanı Hakkın hakikâtın Kas. 1-17

4.4.6.2. Tasavvufî Şahıslar

Ednāyī, Hacı Bektaş Veli'nin hocalarından olan Dede Gargın'dan, Hacı Bektaş Veli'den, Baba Aslan'dan, Sultan Nu'mān'dan, Hallac-ı Mansur'dan söz etmiştir.

Rāh-ı Hūdā nesli ' Alidir ismi nu' mānım mıdır

Lağabı sultān Dede Ġargın şāh-ı ħoraşāni midir

Terc. 3/1-4

Hacı Bekdaş ile ayrılmak ħelālın eyleyin

On sekiz derviş ile geçen murād eyleyin

Tec.3/3-3

İbrahim Hacı dediği Baba Aşlan oğlun kalur

Sultān Nu' māniñ erler eyleme ħikmeti a' yān olur

Terc. 3/9-3

Ol erler Nu' m̄ana dir ḡoster ker̄amet varlığı

Sulṭān dir yol siziñdir biz misāfir ṭābi'

Terc. 3/13-2

İbrahim Hacı şağın binmiş dediği Baba Kudret p̄ir

Aslan oğlu Aslan binmiş sulṭān eyler cinān

Terc.3/11-1

Himmeti a' lāsı bize vāşıl olalı cānım buldum

Sırrı tevḥid enelḥaḳ Mansūr varın mı buldum

G. 45-1

4.4.2.7. Tasavvufi Kavramlar

Ednāyī yedi kisvetin varlığından söz eder. Bu kisvetlerin kimlere geldiklerini ve renklerinin neler olduğunu bildirir. Altı peygambere ve Hz. Ali'ye ayrı ayrı kisvet gelmiştir. Hz. Âdem'e beyaz, Hz. Nuh'a yeşil, Hz. İsa'ya mavi, Hz. İbrahim'e yeşil, Hz. Mūsā'ya sarı, Hz. Muhammed'e beyaz ve Hz. Ali'ye kıızıl kısıvet gelmiştir.

Altıncı kisveti tācı geldi Muḥammed Muşṭafa

Rengi ağdır kisvetiñ aña şıdḳ-ı şalāvāt

G. 23-8

Yedinci kisveti nāzildir ' Aliyyü'l Mürtezā

Rengi kıızıl kisveti aña meded-i mürtezā-yı zāt

Ednāyī tasavvufta dört kapının neler olduğunu bildirir. Bu kapılardan uzak durulmaması gerektiğini söyler.

Dört kapu beyânını bir bir diyem ma' nâ ilen

Şer' iat ve ʔariqat ma' rifet haqîqatın

G. 4-3

Ayıt şeri' at şer hilmidir ʔariqat terkim

Ma' rifet derdim haqîqat merdi pezdâtdur

G. 4-4

Ednâyî Hz. Davut'un "Allah'ım bu eşyayı niçin yarattın?" sorusuna; "gizli bir hazine idim bilinmek istedim." cevabındaki "künt-ü kenz"e işaret etmiştir.

Küntü kenzin⁷⁹ miftâhıyuz bize bu âlem rehber mi

Kâhı yoğu kâhı dâr settâra irmişlerdendir

G. 53-1

Ednâyî ikrâr vermeye yani tasavvuf yoluna girmek isteyen bir tâlibin ayn-i cemde mürşitler huzurunda söz verip nasip almasına işaret etmiştir.

Evvel ahir zâhir u bâtın kâdîri yekdâ bilmişem

Elhasta pür tenîmden aña ikrâr kılmışam

Terc. B. 2/2-1

Ednâyî "kuşak" ın üç türlü olduğunu söyler; adlarını yazar. Birinci kuşağın adına "samsam", ikincisinin adına "amfâm" ve üçüncüsünün adına "mafzelin" dediklerini anlatır. Sonunda da her kuşak bağlayanın, kisvet giyenin derviş olmayacağını söyler.

Kuşak nice dürlü oldu bu kelâma ire gör

⁷⁹ "küntü kenzen mahfiyyen fehalaktü'l halka liya'rifûnî", "Ben gizli bir hazineydim, bilinmek bunun için kainatı yarattım." (Hadis-i Şerif)

Ꞙuřak uę nola olubdur insan oldu tanıyan

G. 15-5

şâir tasavvufta kullanılan “lokma” ve “hırka” terimini zikretmiştir.

Pes erenler geçdiler lokma-yı hırkadan

Ꞙâlũ beliden kısmet itti herkese mizãn ilen

G.10-12

Ednâyi Hz. Ali’ye ve Ehl-i Beyt’e uymayanlardan, onlara dũřman olanlardan yũz çevirmek, uzaklaşmak olan “tevãllã” kavramını ve Hz. Ali ve Ehl-i Beyt’i sevenleri sevmek; onlara dost olanlarla beraber olmak anlamında olan “teberrã” kavramını şiirlerinde kullanmıştır.

Ĥasan ʿ Askeriye kılgıl tevãllã

Yezĩde sebt oğu laʿ net teberrã

Mũs.3/9-1

şâir, Hz. Muhammed’in “Men arefe nefsehu, fekad arefe Rabbehu” yani “Her kim kendisini tanırsa nefisini, özünü bilirse Tanrı’yı bilmiş olur.” hadisine dayanarak kãmil insan olanların bu sırra erişebileceğini belirtir.

Dervĩř oldur şatlı ide nefsi şasbiyi şasleti

Men ʿ aref sırra iren âĥirde ismi vardur

G.53-1

4.4.3. Dil ve Üslup Özellikleri

4.4.3.1. Kelime Kadrosu

Ednâyî, şiirlerini genel olarak sade bir dille yazmıştır. Özellikle mesnevilerde kullandığı dil halk ağzına yakın bir dildir. Gazellerde ise Arapça ve Farsça kelimeler ağırlıktadır. Şiirlerinde tamlamalara da yer vermektedir.

Seniñ serv-i kıametinden serviler hıcalât eyler

Seniñ ruh-ı hışâlinden ra^c nâdır raḥmânım

G.8-3

Şâirin kullandığı üslup halk şiiri üslubuna daha yakındır. Kelimelerinin seçimi ve belli kelimeleri sıklıkla kullanması itibariyle bir dîvân şâiri özelliği göstermektedir.

Pes yâkîn baḳan bugün gör seyrân yüzünü

Bunda iren şeyḫine ol hâl câhîme yanmaya

G.22-12

4.4.3.2. Edebi Sanatlar

Divan şiiri estetiğinde edebî sanatların ayrı bir yeri vardır. Edebî sanatların şiirin anlatımını güçlendirdiği ve şairin anlatmak istediğini güzelleştirdiği bilinmektedir. Bazı şairler sanat yapma kaygısıyla mânâdan uzaklaşmış ve şiire anlatmak istediğini yansıtamamıştır. Bazı şairler ise edebî sanatlardan yararlanarak anlatım zenginliğini sağlayabilmişlerdir. Ednâyî, bu iki kısım şairden ikinci kısma daha yakındır.

Şair, anlama daha çok önem vermiştir ve edebî sanatları araç olarak kullanmıştır.

Yine de hemen her beyitte edebî sanat vardır. Bu da şairin şiir gücünü göstermektedir.

Şair, inanç değerlerini şiirlerine sanatlı bir anlatımla semboller kullanarak yansıtmıştır. Birçok tarihî kişi ve olaya telmih yapmış, tekrar sanatını ustalıkla bir şekilde kullanarak müzikalite sağlamıştır.

Telmihler genellikle Bektaşî-Alevî inancında yer alan kişi ve olaylarla yapılmıştır:

‘Alîdir Mūsâ’î Tûrı münâcât

‘Alîdir kâdı’î hüner dürlü hacât

Mes.1-37

Müdâm bu ‘ilmi erkânım yakınım evliyâdandır

Zamîre şübhe-i ref’ım Muḥammed Mustafandır

G.2-1

Tenasüp sanatına da sıkça yer veren şair, özellikle dinî içerikli kelime ve kavramlar arasında yaptığı çağrışımlarla anlam genişliği sağlamaktadır.

Aşağıdaki beyitlerden birincisinde “derviş, post, hırka, Dede Garg”, ikincisinde “dört kapı, şer‘iat, tarikat, ma‘rifet, hakikat” kelimeleri arasında tenasüp sanatı yapılmıştır:

Dervişlerin postu hırkaları nemnâkı ol zamân

Dede Ğarğ oldu deyü feryâdı bulur ol zamân

Terc.3-7/1

Dört kapu beyânını bir bir diyem ma‘nâ ilen

Şer‘iat ve tarikat ma‘rifet ḥakîkatın

G.4-3

Tekrir sanatı şairin sıkça kullandığı sanatlardandır. Aşağıdaki beyitlerde şair aynı kelimeleri kullanarak ritim oluşturmuştur:

Sen saña gel sen saña gel sen saña

Dur pişüben bir sen saña ir saña

Terc.2-17/1

Kibrim çok şükrümüz yok ismiñ keremdir çok şükür

Çok şükür dergâhına yâ Rabb ilâhi çok şükür

(Müs.1-Vasıta b.)

İstifhâm sanatı da şairin kullandığı sanatlardandır. Aşağıdaki beyitte şair, ayrılık nedeniyle hasta olduğu için bu dertten kurtuluş çaresini soruyor:

Bu iş baña müşkül oldu müşkülüm hal olası

Fırkatım derdi bîmârım bilmem nedir çaresi

Mes.2-37

Nidâ sanatı şairin sık kullandığı sanatlardandır. Özellikle Allah'ın ismini anarken ya da isimlerden önce kullanılmıştır:

Günâhkârım günahkârım günâhkâr

Yâ Rabbi yâ Rabbenâ estağfirullâh

Müs.3-Vasıta b.

Hağ Te' âla çün buyurdu vahy ile didi nidâ

Yâ Muhammed kıyâmete aḥvâli nice gör tamâm

G.7-3

Şâir birbirleriyle ilgili kavramları art arda sıralayarak tedric sanatı yapmıştır.

Yedi yıl ve yedi ay ve yedi gün yedi sa‘at

Renci artuğ olduğundañ âhı zârı biñ sa‘at

Mes.3-50

Şâirin sıklıkla kullandığı sanatlardan bir tanesi de mecaz-ı mürsel sanattır.

Burada şâir iki cihan serveri diyerek ad aktarması yapmakta, Hz. Muhammed’i kastetmektedir.

Muhammedi ‘Aliden ayrı bilin ol Hıyberî

Adı ümmet itmez himmet iki cihân serveri

Mes.4-42

İstiare sanatı da şâirin kullandığı sanatlardandır. Açık istiare sanatını oldukça fazla kullanmıştır. Aşağıdaki beyitte ruhun tenin içinde olması nedeniyle ten bir kaba benzetilmiştir.

Ki Hâk sende hâzırdır olma dil tenin

Rûhu ezdur rûhu bu kâbî içinde

G.20-2

Ednâyi mübalağa sanatından da yararlanmıştır.

Seniñ zülf-i siyâhıñdan ‘âlem cümle kametdur

Tabîbim nûru rahmetim cerâhât-ı cana dermânım

G.8-2

Çün cemâliñdir seniñ Fâtiha-i ümmü'l kitâp

Sidre-i seyrümü simañızda a' yân kıldıķ kitâb

Müs.4-2/1

Şair teşbih sanatına da sıkça yer vermiştir:

Dişlerin dürdâne sendedir beni ' uryân kılan

Lebleriñ âbı hayâtdır beni fermân kılan

Müs.4-1/2

Cezb ider od yağı hem şu' lesin düşen rüşen-i nûr gibi

Nûra batar maħrem düşer şems mâh Furķân gibi

Mes.5-41

Neyleyim Mecnûn gibi Leylâm-ı gördüm bî-ķarâr

Ėasta cânım şifâ buldu özü varım bî ķarar

Müs.2-3/1

Ednâyî şiirlerinde teşhis sanatını da kullanmıştır:

Bu yer bî-vefâ eydir Ėariş dünyâya gitmeyle

O günden der duraķ a' mâlin yakarı gitmeyle

G.17-1

Seniñ serv-i ķametinden serviler Ėacalât eyler

Seniñ ruh-ı hışâlinden ra' nâdır raħmânım

G.8-3

Tezat sanatı, şairlerin zıtlıklardan yararlanarak işaret etmek istedikleri şeyi daha iyi anlatma ihtiyacıyla yapılmaktadır. Şair, tezat sanatını pek kullanmamıştır. Aşağıdaki beyitte “var ve yok” kelimeleri bu sanata örnektir:

Dutacağ bir pîr eteğiñ başıñ virüb dönmesin

Alan oldur viren oldur kendü der sulţāna gel

G.22-9

Cem, birden fazla kelimeye ait manaları bir hükümde toplama sanatıdır. Şair bazı beyitlerinde bu sanatı başarıyla kullanmıştır:

Hem kerāmet hem ferāhat hem selāmet sendedur

Hem ‘alāmet hem nedāmet hem cerāhat sendedur

Mes.6-34

Āh bu ğaflet āh firqat elde seyri māhım budur

Āh bu zillet āh hillet def‘i şeytānım budur

Müs.2-6/1

Şair, şiirlerinde ayet ve hadislere de yer vererek iktibās sanatını kullanmıştır:

Hem āyet haqqına geldi virmedi haqteberrūñ

Pes mü‘minler görmeye bu āyet teberrūñ

Mes.7-130

Elif lâm mîm zâlikel kitâbu lâ raybe fih⁸⁰

Vel fecr velâyâlin ‘aşr veş şef‘i vel vetr⁸¹

Mes.7-131

Velleyl ize yesr lâ aksam bîyevmel kıyâmet

‘İlmü ‘âmil itmese kıyâmetde nedâmeti

Mes.7-132

Çün resûlullâh buyurmuştu baña

İnne medinetül ‘ilmü ve ‘Aliyyül bâyhâ

Mes.7-14

4.4.3.3. Deyimler ve Atasözleri

Ednâyî Dîvânçesinde birçok deyim ve atasözü kullanmıştır. Bu deyimler şâirin anlatımını güçlendirmiş; şiire anlam zenginliği katmıştır. Deyimlerin çoğu günümüzde de kullanılagelen deyimlerdendir. Bu da geçmişle günümüz arasında köprü kurabilmemize yardımcı olmaktadır.

Kulak tutmak:

Evvvel budur su‘âlimin *ķulaķ dut* diñleyi

Yâ ‘Ali siz faziletlü yoksa Âdem nebî mi

Mes.3-8

Can kulağıyla dinlemek:

⁸⁰ “Elif lâm mîm. O kitap(Kur’ân) onda asla şüphe yoktur.” (Bakara Sûresi, 1-2. ayet)

⁸¹ “Andolsun fecre, on geceye, çifte ve teke, (her şeyi karanlığı ile) örtüğü an geceye, bunlarda akıl sahipleri için elbette birer yemin (değeri) vardır.” (Fecr Sûresi, 1-2-3-4-5. ayet)

Mürtezânîñ medhîñ eyle ümmet olan diñlesin

Cân kulâğı olmayanlar dinleyüben neylesün

Mes.3-54

Ser verip sır vermemek:

Girçek olan oldur ki yoluna cānı servire

Ser vire sır virmeye duduşur dāmeni pervere

Mes.6-14

Nasihat tutmak:

İnsan seniñ gördüğüñ özüne görmediğın söyleme

Dut naşihat piriñden setr ide seni settār

G.30-8

Dîvânçede bazı beyitlerde atasözleri de kullanılmıştır.

Son pişmanlık fayda vermez:

Söz ile al' a yazılmaz dedikleri bir mişal

Şonra pişmāñ faydasızdır rüy-ı ıyl keşkul-i ıyām

Eken biçer, konan göçer:

(G.5-8)

Bu bir meziraddır belliki *eken biçer konan göçer*

ılma nazār rızāsıza hazır eyle ol lomayla

G.17-2

- 7 ‘ Alīdir küntü kenziñ iptidāsı
 ‘ Alīdir intihānın intihāsı
- 8 ‘ Alīdir ol ki qāyimdir irilmez
 ‘ Alīdir ol ki etsüz ten dirilmez
- 9 ‘ Alīdir ol ki qāyimdir vücūdu
 ‘ Alīdir ol ki iderler sucūdu
- 10 ‘ Alīnin tozu gözde tūtyādır
 ‘ Alī sultān-ı pīr-i evliyādur
- 11 ‘ Alīdir bī-başıreti kılan fāş
 ‘ Alīdir şuret-i mīr naqş-ı naqqāş
- 12 ‘ Alīdir qāf-i zū’l-Ḳur’an ‘ Alīdir
 ‘ Alīdir cāmi’ ı Ḳur’an ‘ Alīdir
- 13 ‘ Alīdir mīr-i meydānı tarīkat
 ‘ Alīdir dürr-i deryā-yı hakīkat

- 14 ‘ Alīdir ḥūri cennāt-ı na‘īmiñ
 ‘ Alīdir sidre-i ‘arş-ı ‘azimiñ
- 1b 15 ‘ Alīdir vāfiq-ı esrār-ı Aḥmed
 ‘ Alīdir ellezī esrāya serḥad
- 16 ‘ Alīdir laḥmüke laḥmī vü demi
 ‘ Alīdir Mustafāniñ ibn-i ‘ammı
- 17 ‘ Alīdir kāşif-i her müşkilülâtın*
 ‘ Alīdir menba‘ı suy-ı ḥayātın
- 18 ‘ Alīdir gevher-i baḥr-ı me‘ānı
 ‘ Alīdir [‘ālemiñ] cümle cihānı
- 19 ‘ Alīdir ‘ilminiñ bāb-ı nebīniñ
 ‘ Alīdir müftisü hem yevm-i dīniñ
- 20 ‘ Alīdir şāh-ı sultān-ı şeri‘āt
 ‘ Alīdir mīr-i meydān-ı tarīkāt

* Vezne uymamaktadır.

- 21 ‘ Alīdir ‘ alleme’l – esmāda zāhir
 ‘ Alīdir mevlidin ‘ ilminde māhir
- 22 ‘ Alīdir bāy-ı bismillaha noқта
 ‘ Alīdir ḥarf-i ḥablüllāha ‘ aqđiñ⁸²
- 23 ‘ Alīdir hem ḥurūni lāyezāli
 ‘ Alīdir Cebrā’iliñ perr ü bāli
- 24 ‘ Alīdir hem kelāmı nātıq-ı ḥaқ
 ‘ Alīdir mālik-ül mülk-i muṭlaқ
- 25 ‘ Alīdir fā’ il-i muṭlaқ cihanda
 ‘ Alīdir söylenen her dāstānda
- 26 ‘ Alīdir ‘ ālimi ‘ allām-ı ḥikmet
 ‘ Alīdir qāhir-i qahhār-ı qayyum

⁸² Kafiye kullanılmamıştır.

- 27 ‘ Alīdir ibtidāsı ismi zātūñ
 ‘ Alīdir intihāsı her sıfātūñ
- 28 ‘ Alīdir maḥremi esrār-ı nārın
 ‘ Alīdir bülbüli her nev- bahārın
- 2a 29 ‘ Alīdir ḥal iden her müşkilâtı
 ‘ Alīdir gösteren bunca şıfâtı
- 30 ‘ Alīdir ins ile cinnin imāmı
 ‘ Alīdir Aḥmediñ ḳâyım maḳāmı
- 31 ‘ Alīdir min ledün⁸³ ‘ ilminde kāmil
 ‘ Alīdir eyleyen maḳşūdı ḥāşıl
- 32 ‘ Alīdir nūr-ı yezdān sözü burhān
 ‘ Alīdir şir-i merdān şāh-ı devrān
- 33 ‘ Alīdir cümleden efḳāl cihānda
 ‘ Alīdir cümleden ekmel beyānda

⁸³ İlm-i ledün olmalıdır.

34 ‘ Alīdir [kūn – fekānīñ]⁸⁴ kāmūrānı

‘ Alīdir [‘ālemiñ] şāhib-i kır’anı

35 ‘ Alīdir her veliñiñ piş-vāsı

‘ Alīdir her za‘īfiñ reh-nümāsı

36 ‘ Alīdir Aḥmediñ mīr-i vezīri

‘ Alīdir her faḳiriñ dest- gīri

37 ‘ Alīdir Mūsī’i Tūr-ı münācāt

‘ Alīdir ḳādı-i her dürlü ḥacāt

38 ‘ Alīdir sırrı tevḥīdi ene’l-Ḥak

‘ Alīdir zāt-i pāk añla muṭlak

39 ‘ Alīdir evliyānīñ şem’-ı cem’ı

‘ Alīdir enbiyānīñ cem’-ı şem’ı

40 ‘ Alīdir tāk-ı devlet evliyāya

‘ Alīdir nūr-ı raḥmet asfiyāya

⁸⁴ Kul-fekān yazılmış “kūn-fekān” olmalıdır.

- 41 ʿ Alīdir lāli ḥalk iden ḥacerden
 ʿ Alīdir miyveyi viren ŧecerden
- 42 ʿ Alīdir sulṭān-ı ḥāce rekbun mu
 ʿ Alīdir ḳāmīʿ -i erkān-ı Mūsāmmā
- 2b 43 ʿ Alīdir ʿ Anterin başını koparan
 ʿ Alīdir ḳālmü ʿ alemden aparan
- 44 ʿ Alīdir taḥṭı ḥükm iden be-minnet
 ʿ Alīdir pehlivān-ı her muḥannet
- 45 ʿ Alīdir ḳātil-i ʿ Anter ʿ Alīdir
 ʿ Alīdir yalını ejder ʿ Alīdir
- 46 ʿ Alīdir menbaʿ ı ʿ ilm-i deḳāyık
 ʿ Alīdir mahzar-ı sırr-ı ḥaḳāyık
- 47 ʿ Alīdir intihāsı intihāniñ
 ʿ Alīdir ibtidāsı ibtidāniñ

48 ‘Alīdir ‘ılme ‘āmil hılme kāmīl

‘Alīdir ġāzi-i şīr-i selāsīl

49 ‘Alīdir ol ki şakat işe hātem

Virīpdür ber mesāile vallāhü ‘a‘lem

50 ‘Alīdir kim kesilmiş okları ol

Bütün kıldı yā Türkī şöyle Moġol

51 Biḥaqq-ı Fāṭıma şebber ü şübber

Ki bulardır Ḥaqq evladı peygāamber

52 Biḥaqq-ı ‘ābidīn ol řāhı ‘ālem

Biḥaqq-ı Bāqır ol sultān-ı ‘a‘zam

53 Biḥaqq-ı Ca‘feri Şādıķıñı ‘ārif

Anın ‘ilmiyle olmuşdur me‘ārif

54 Biḥaqq-ı meřheri Mūsa -i Kāzım

Kim oldur cüz-i ḥablullāh-i nāzım

- 55 Biḥaḳḳ-ı Rızā-i imām-i 'a' zam
Ki indallāh olmuş durur mükerrem
- 56 Biḥaḳḳ-ı in taḳı kâni [.....]*
Ki dīn ü Aḥmedi ḳıldı muḥayyā
- 3a 57 Biḥaḳḳ-ı 'Askeri kim aña 'asker
Melayık oldular cümle serāser
- 58 Biḥaḳḳ-ı Mehdī mīr-i m' uallā
'Alīniñ sırrından evvel oldu m' uallā
- 59 Ki seniñ bir kimesne kemteriñdir
Ḳul olup ḥanedānın Ḥaydarıñdır

* Mürekkep damladığı için okunamamıştır.

Mesnevi 2

Fâ'îlâtün Fe'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

BEYÂN-I FAZİLET NÂME-İ MURTEZÂ 'ALÎ KERREMALLÂHÜ VECHEHU

EDNÂYÎ FERMÂYED FAZİLET 'ALÎ KERREME

- 1 Evvel ismi Hüdâ ez iptidâ kadîm lemyezil
Ol durur ahhâr âdir hem dai 'azze vecelle
- 2 ulan dut Murtezâ evsâfını Őer eyleyem
Bu fazîlet nâme-yi Şâh-ı vilâyetden zülâl
- 3 Oturur idi mescide Muştafa vü Cebrâ' il
Esselâm el-âziruñ didi idi sırrı celîl
- 4 Murtezâ içeru girdi kim vardı Cebrâ' il örü
Ta' zîm ü tekrîm ziyâde eyler idi rû-be-rû
- 5 Bu fazîlet nâme-i her kim diñler cân ile
Murtezâ hubbi gönlünden gir hemîn imân ile

- 6 Dağı hoş cefāyla Murtezā medđın söyleye
Ya' ni ol medđ-i ŝenāyi resūlullāh dinleye
- 7 Fađri 'ālem aña didi kim 'aceb yā cebrā'il
Murtezā medđin ziyāde eyledin lafzın delil
- 8 Cebrā'il Mustafādan işidecek bu sözü
Didi gel yā resūlullāh 'Āli üstāzım özü
- 3b 9 Resūlullāha Cebrā'ilden böyle gelicek ĥaber
Muĥibb-yī Murtezā ol ki cānın ola mu' teber
- 10 Mustafa didi nedendir seniñ üstādım ' Alī
'Arzu's- semā yođiken ŝūretim üstādım ' Alī
- 11 Yeri gök 'arzu's- semā yoğidi bu leyl-i nehār
Vahiy içün dört ferişte ĥalk eyledi kibār
- 12 Şuradlan geldim cihān-ı maĥluđı cān olmuşam
Elĥamdulillāh evvelden vāşıl-ı cānan olmuşam

- 13 Hâk te'âlâdan su'âl geldi işit yâ Cebrâ'il
Sen kimsin ben kim diyecek bu cevâbımdan delîl
- 14 Evvel halk olan ferşteye Hâk böyle didi
Yaradanı bilmekiçün tenlerin nâr eyledi
- 15 Sen sen ben ben didiğiçün anlar bir cevâb
Hemân sâ'a ttenlerin Hâlik eyledi mişl-i türâb
- 16 Şonradañ halk etdi beni Hâk Rabb'ül 'âlemin
Sen kimsin ben kim buyurdu şerh Rabb'ül 'âlemin
- 17 Bu cevâbda 'âciz oldum bu kelâma irmedim
İrdi üstâd olıcak tâ'hirne yine irmedim
- 18 Cânib-i Hâkdan nidâ geldiyse öz buyruğı
Ağ biraz 'arş-ı mu'allâ özde şerh it buyruğı
- 19 Otuz biñ miğdar yıl ağdım hevâ yüzün kim
Tâkâtım tāk oldu nidem bilmenem söylediğim

- 20 Yer yokdur konam havadan zerre karar eyleyem
Üstâdı irşâd olmayınca ne kelâmdır söyleyem
- 21 Hâşâyı ‘ izzetdendi geldi bu sırrı söyledi
Otuz bin miğdar yıl bu buyruğu ağ eyledi
- 22 Kendi kendüme didim iş bu kelâmın aşlı ne
İrmedim bu hâliñ aḥvâli nedür aşlı ne
- 4a 23 Yine otuz biñ miğdâr yıl cânım bî-karâr olur
Ki ben hevâdır teni cânım bî-fermân olur
- 24 Tâkâtım tâk oldu gitdi qalmanı bende qarâr
Havfim oldur qalısarum kendü kendüm zarar
- 25 Kuvvetimden kuvvetim gitti düşmek isterim
Yir yok idi rahat olam hâna rüşen isterim
- 26 Yine kemâli kereminden buyurdu bir nidâ
Otuz biñ miğdârı yıl irüşesin buyruğa

- 27 Kuvvetle birdi kuvvā ğandım işim oldu bî-sefā
Otuz biñ miqdârı yıl a' zım başıma geldi şafā
- 28 Hâk te' ālaya yüzüm sürüb tevāzu' eyledim
Şeksan biñ yıl uçdum deyü Hâkka zârı eyledim
- 29 Arzu's semā yok muṭlak bir aḳ kubbe görmüşem
Didi ' ömrüm geçdi ancak bu ārāmı görmüşem
- 30 Çün irişdi ḳubbeniñ üzerine hem bîmedâr
Ol ḳubbe ol zamân baña tizdeñ irişdi medâr
- 31 Ḳubbe üstüne ḳonup bir vâḳtin ārām eyledim
Nefesim yirine geldi bir vâḳit ḳarâr eyledim
- 32 Didim Yâ Rabb bu ḳubbe ne ḳubbe ḳapusu yok içine
İstedim ki ḳapu görem girem ḳubbe içine
- 33 Ḳapu oldu içerü girdim eşşelâtü selâm ile
Gelmeyiser ḥesâbı yok meth-i Mürtezâ dile

- 34 Kıubbenin içine girdim iki kıandül aşıulı
Ol kıandil içinde gider iki dñnyā [aşıulı]⁸⁵
- 35 İki nūr-ı mñnevver kıalmış iki kıandildür yanar
Biri ağ biri yaşıul ol nuruñ řafāđı var
- 36 Biri ağ biri yaşıul olmasına sebeb nedür
Bir şayretten vakiğ oldum bilmedim sebeb nedür
- 4b 37 Bu iş baña mñřkil oldu mñřkilim řal olası
Fırkatım⁸⁶ derdi bīmārım bilmem nedir çaresi
- 38 Kıandil içindeki nurdan niķābından bir sedā
Buyurdu iřiñi mñřkil görmegil vir Murtezā
- 39 Murtezā nūr-ı niķābından bu kelāmı söyledi
Cebrā'ile işid imdi ne [de]di⁸⁷ řerđ eyledi
- 40 Ol gördüğün yaşıul nūr ađir zamān peyđamberi
Hem Muřafā gelse gerek bil anlari*

⁸⁵ Kelime metinde yanlış yazılmıştır.

⁸⁶ "Firkat" şeklinde uzatma yapılmadan yazılmıştır.

⁸⁷ "di" şeklinde yazılmıştır.

- 41 Ol gördüğün ağ nûru ki ta‘accub kıılma añâ
Ben ‘Aliyyü’l-Murtezâyım nûr benimdur vaşfiyâr⁸⁸
- 42 Kıudreti hikmeti gör geç Cebrâ‘il gör neyledi
Mürtezânın hikmeti Cebrâ‘ili garķ eyledi
- 43 Mürtezâ dir o durur gel bu maķâmdan Cebrâ‘il
Evvel ki maķâmını var bu ta‘zım saña delil
- 44 Evvel âhir cânib-i Hâķdan su‘ale gele hitâb
Sen kimsin ben kim ta‘limime vir cevâb
- 45 Girü istemem varub anda karar eyledim
Mürtezânın ta‘limiyle cân da karar eyledim
- 46 Daķi Hâķdan sen kim ben kim diyecek bir nidâ
Sen Hâliķsin ben ğam diyu vir gel buyruğa
- 47 Çün hitâb-ı ‘izzetten daķi geldi bir kelâm
Hâķ sübhâne ve te‘âla didi sen kim ben kimim

* Vezne uymamaktadır.

⁸⁸ Kafiye uymamaktadır.

- 48 Didim Yā Rabb sen Hālıksın ben faķır ulum
Padişāhıyla padişāhın rekā ābidim
- 49 Yā Muḥammed bil bu kelāmla üstādım Alī
Buldum rūy-ı dibāsıyla edeb erkān u yolu
- 50 Mürtezānıñ terbiyesinden bizde bildik bu ḥāli
İrdim rūy-ı şıfātı Hāqla bu delīli bu dili
- 5a 51 Silsile-yi Mürtezāya irmeniñ āldur ḥāli
Elḥamdülillāh ezelden dimişüz ālū belā
- 52 Günāhı bīḥad ğanī bīad ākeri Ednāyi
Didi rūz-ı işkiñden bu zaıf bīāreyi
- 53 Yā Alīyyü'l Mürtezā dūr itme apundan beni
Her ki ḥizmeti perredür ismini eyler dili

Mesnevi 3

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

HAZRETİ MÜRTEZÂ-İ ALİDEN EREN PEYGÂMBER TEFÂVÜTİ SU'ÂL

OLDUĞI BEYÂNIDUR

Ednâyî fermâyed

- 1 Miftâh-ı ğaybdan remzi dehân bu dile geldi nidâ
İsteğim bu idi buldum ol 'Alıyyü'l Mürtezâ
- 2 Şâh-ı merdân-ı 'Aliden bir su'âl eyledi ol
Didi habîb adlu peygâamber su'âle bula yol
- 3 Ol su'âl ne su'âl idi bil âhî aḫvâlini
Mürtezâ bir bir viriserdir anıñ beyânını
- 4 Bu fazîlet bu kerâmet cümle hikmet sendedür
Müşkilim ḫâl⁸⁹ eyle hallâl-i müşkilâtım sendedur
- 5 Ne idi ol su'âl bir bir diyeyim ben saña
Nûr-ı rahmet yağmurunu yağdırayım cânına

⁸⁹ "hal" şekliyle uzatma yapılmadan yazılmıştır.

- 6 Ol sekiz keride peygāber su'ālin eyledi
Yā ' Alī siz kerāmetsiz yoḡsa anlar mı didi
- 7 Lafzı Őeker bārından Mūrtezā medḡin eyledi
Mūrtezā buyurdu medḡi habīb anı diñledi
- 8 Evvel budur su'ālimiñ kulaḡ dut diñleyi
Yā ' Alī siz fazīletlü yoḡsa Âdem nebī mi
- 5 b 9 Mūrtezā dir yā ḡabīb Âdem ebu'l beşerdurur
Şafiyu'llāḡ gūzīde ḡalifetu'llāḡ durur
- 10 ' Azzi fazlı bī-nihāyetdurur aniñ bilmiş ol
Âdem-i Őāfi Âdem cennette idi bilmiş ol
- 11 ḡak te' ālā buḡdayı yeme buyurmuştu aña
Âdem ol buḡdayı yedi çıkdı⁹⁰ cennetden yaña
- 12 Buḡdayı itmegi baña yimesi ki ḡelāl idi
Yimeyüb buḡdayı ta' āmın nefsime ḡāre idi

⁹⁰ “Çıktı” kelimesinde nokta unutulmuştur.

- 13 Ehli kāmiller bu mu‘ cizden sevinib şād aña
Şirkī murdār olan inkār idüp qaldı doña
- 14 Ādem peygāmerin aḥvālinden bildiği bir yaña
Nola görsen aḥvālimizi bizim yaḥşi zünkār
- 15 İkinci fazīlet senden yā Nūḥ peygāmer diyu
Mürtezā buyurdu methi dinledi ḥabīb nebī
- 16 Nūḥ peygāmer Ḥak te‘ ālānıñ⁹¹ ol peygāmeri
‘ Āzze fazlı bīnihāyetdür Ḥaḫḫıñ evvel serveri
- 17 Qavmin toquz yüz elli yıl da‘ vet etti dönmedi⁹²
Rabbi lā tezer ‘ alel arzı minel kāfirine deyyāren⁹³
- 18 Müslüman olmadığın qavmine helāk istedi
Nūh helākıḫ ismin üçün anı helāk eyledi
- 19 Mel‘ ūni pīrini küffārlar helākım istedi
Qaşdın qılub anları göñlüm helākın itmedi

⁹¹ “Te‘āla” şekliyle uzatma yapılmadan yazılmıştır.

⁹² Kafiye uymamaktadır.

⁹³ “Rabbim dedi yeryüzünde kāfirlerden hiç kimseyi bırakma” (Nuh Sūresi, 26.ayet)

- 20 Añladık Nūhun bir ođlu azdı küffār oldu
 ˘ufānınıñ atası gemisini bulmadı ol
- 21 Benim iki oğlum vardır ol erenler serveri
 ˘asan ˘üseyindür iki cihān serveri
- 22 Nūh peygāberin nice eydür ki gördüñ aĥı
 Bizim aĥvālimizide fikr idüb gör ey aĥı
- 6a 23 Üçüncü su’āl ol ĥabīb Sālih peygamber didi
 Seniñ midir fazilet yok Şālih peygamber didi
- 24 ˘azreti Mürtezā ‘ Alī kerremüllāhü vechehu
 Biñ nefesden virdi cevāb sırrı vesubhānehu
- 25 Şālih Şemūd ĥavmine çok peygamberlik eyledi
 Şemūd ĥavmi ol ĥāletçün andan mifcer istedi
- 26 Du‘ ā itdi Sālih [şanma]⁹⁴ du‘ āyı ĥabul olur
 Du‘ āsından evrān çıĥup ĥavmini çok helāk ĥılır

⁹⁴ Metinde “zanma” diye yazılmıştır.

- 27 Resūlullāhdan sonra ben zenbi edā itmeğe
Du‘ ā itdim du‘ ām abul ayret-i din itmeğe
- 28 Ma‘ rūfu ıl hūsnādan gōrdüklerini a gōzü ara
Arası or o tūrlü yūkü cevāhirdurur
- 29 Zebzāme seksan deve virüb du‘ ām gōr neyledi
Hāzreti resūlullāh ki adīm buyruuydu
- 30 Añladıñsa bu kelāmı vucūduñ nūrāndur
Mūrtezayı medh-i medh iden cümle hānı nūrāndur
- 31 Dōrdüncü habīb eyitdi yā emire’l mü’ minān
Yā ‘ Alī sizde fazīlet yā İbrāhim bu gūzīn
- 32 Mūrtezā dir İbrāhim durur ulu peyamber ki
Habībullāhdan sonra seksan biñ peyamber ki
- 33 Zerresine Hālılullāh dāhi hākın saisimi
Celle celālullāh andan soñra olunı urbān idesi

- 34 Hâk te' âla bağışladı kôç kurbân gönderür
Oğlu âzâd oldu ol dem lütfi ihsân bildürür
- 35 Mekke müşrikleriñ kâşd itdiler ol servere
Resûlullâha gönderdim cânım fedâsı evlâd
- 36 Ol küffârlar gelüben beni anda görmediler
İbrâhimi mancılığa ihtiyârsuz itdüler
- 6b 37 Ben beni farîza kılması mancılığına
Girüben kendimi itdim özü özüme yine
- 38 İbrâhim peygamberden sâil hasbetenlillah için
Nesne olsa bir deve virür idü Allah için
- 39 Benden gelse bir kimisine Hâk için ne dilesemi
Cem'ı mâl u erzâkımdan [koymuşam] yeldânı
- 40 Hâk yoluna mâl u erzâkıımı teslim eyledim
Sen daği teslîmi ol kudret dilimle söyledim

41 Sen beşinci diñleye Mūsā peygamberden yaña

Ḥabīb ayıtdı size fażilet yā ‘Alīyyü’l Mürtezā

42 Añlayasın Mūsā peygamber kelimullāhdur

Maḳbūl-i Ṭūr-ı münācāt şāhibi Tevrātdur

43 Şu‘ ayıbden ehli ile gelür iken ne görür

Mūsāya esrārlar yılan çıyanlar yağdurur

44 ‘ Akreb yılan şūretinin sihr-i cāzu neydi

Nehy itdi görgeçen Mūsā ḥavf-ı tebdili

45 Fe evcese fi nefsihi hıyfetem ḳulnā lā teḥaf inneke ent⁹⁵

İnneke ente āyet indi remzi Ḥaḳdan lā niçün

46 Mūsā çün anı görücek ḳorḳduḡuçün ve min ḥāl

Ben dükel ‘ ömrüm dırāzı ḥavf ḳıldım visāl

47 Mūsā ne itdi ise ‘ aşasıyla eyledi

Ḳanıyla küffārları zūlfikārım ğarg eyledi

⁹⁵ “(Musa) birden çinde bir korku duydu. Korkma dedik üstün gelecek olan kesinlikle sensin”(Taha sûresi 67-68. ayet)

- 48 Altıncı diñleye gör Һabīb-i nebī cevābını
Yā ‘Alī sizde fazīlet yođsa Eyūb nebī mi
- 49 Һađ te‘ ālanıñ ol peygamberi Eyūbdur ol
Şabri ve şākiri bī misli hemtādur ol
- 50 Yedi yıl ve yedi ay ve yedi gün yedi sa‘ at
Renci artuğ olduđundañ āhı zārı biñ sa‘ at
- 7a 51 Yirmi dōrt yıl göz ağrısı çekdim kaç kimseye
Söylemedim bir kelāmı ki kimse mu‘ cizātım deryā
- 52 Dāima ol ile ağmağ kişi yoğsuldurur
Rızāyı Һađ görmeniñ dehrine ne dürlüdü
- 53 Yedinci diñle gör āhī habīb şerhi beyān
‘İsā peygamber fazīlet yoğsa yā ‘Alī ziyān
- 54 Mürtezāniñ medħin eyle ümmet olan diñlesin
Cān kulāđı olmayanlar dinleyüben neylesün

- 55 Anası baḡnında ʿĪsā altı iş söyledi
 ʿĪsā vālidesine ḡardeřleri ḡasd eyledi
- 56 Ne sebebden söyledi bir gör ʿĪsā ḡālin zerre-i
 Meryem-i pākin idin evlād saña neden dedi
- 57 Anası baḡnında ise ʿĪsā duḡra gelmişem
 Vālidem rīhi çiçek sırr-ı hātiften gelmişem
- 58 Meryem anlara dedi ki görün ey ḡardařlarım
 Eḡer zennādan olursam baña vācibdür ölüm
- 59 ʿĪsāya ḡāmile iken böyle olicak işi
 Ḥarām-i Mekke de idi vaʿ az itmek ister anası
- 60 Ḥaḡ teʿāla buyurduḡu yā Meryem var ḡamliñe
 Düşse de it iġeru de itme yürü var ḡamline
- 61 Bī-keḡānım ḡāmile-i Mekke ḡareminde idim
 Ḥamlin važiʿ ide aḡım Mekke divārında idim

- 62 İçine aldı urdum divārını seyr eyledi
Sırrıyla geldim gittim her biri bir fikr eyledi
- 63 Hāyatında ‘İsā du‘āsıyla çok öldürür
Dirülür dermān oldurur nice a‘ mā göz görür
- 64 Dir kimin nice bunun gibi iş tamām olur
Vefātımla mirķat mülfini niceler dermān bulur
- 7b 65 Sekizinci ḥabīb ayıttı velī dir ṭabībi
Pes siziñle Mustafā farkı nedir Hāķ ḥabībi
- 66 Hātemi enbiyā evliyā Mürtezā medḥi budur
Cümle seniñ giryesi el‘ aczi faḥri budur
- 67 Levlāke lemā ḥaleķtü ⁹⁶dimedı buyruĝa
Sen daḥi saña gerekse dervişi gör buyruĝa
- 68 Cevāb buyurdu Mürtezā ki bende ba‘ zı andanım
Evvel āḥir zāhir batın andan ayrı bilmenem

⁹⁶ Sen olmasaydın ben ālemi yaratmazdım”

69 Mecmu‘ mü‘ minler arasında budur meşhūr meşel

Laḥmike laḥmī ⁹⁷değimli bilesin meşhūr ḥal

70 Çün a‘ zādan bir gör rūḥ mufaşşaldur didi

Ḥabīb ile aramızda kimse hiç olmaz didi

71 Kimki Muḥammed ‘ Alīye bī tā‘ yin tāmiri binā

Hempey olmiyan bināsı nice olısar binā

72 Fazlı kereminiñ kāmından bu gedāyı mesrūr kıl

Cāmi ‘ aşkı Mürtezādan tevbesin firār kııl

73 Ednāyiye pişvā it raḥmetiñ raḥmānı kııl

Günāhım Ḥüdāsı ol lütfūna iḥsānı kııl

74 Raḥmeti rāhı ‘ Alīden sen ayırma ‘ ālemin

Derdi bimārı firāķım evvelin āḫīrin

Mesnevi 4

⁹⁷ Hz. Muhammed’in Hz. Ali için söylediği söylenen sözü “Etin etim”

Fe‘lâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fâ‘ilün

BU OL FAZİLETDİR Kİ GÜNEŞ MÜRTEZÂ ‘ALİYE TEKELLÜM İDER

Ednâyi fermâyed

- 1 Ğaflet hâba muttaşıkken cûnişin yezdân olur
Tenzil-i te‘lif iderken te‘vîl-i raḥmân olur
- 2 Feth-i bâb oldu bize ‘ilm-i ledün ‘abde şükûr
‘İlme ‘âmîl ide gör ki gâfil olmıya ğafûr
- 8a 3 Rivâyet Mürtezâ pes dîlime geldi ‘ayân
Ḥayât-ı rûşen rûh-u gülşen bu vazî’ duyup diñleyin
- 4 Aña gör ki bu fazîlet ne fazîlet nâmıdır
Ḥazret-i Mürtezâ ‘Alîye güneş selâma gelsün*
- 5 Güneş selâma gelüp kaç ismi tesmiye ider
Pes Ḥazret-i Resûlullâh gör bir bir anı teveccüh ider
- 6 Mervi oldu cevher-i ‘abdullah ensârdan
Bulunur derdi ḥabîbullâh câmi‘i raḥmândan

* Kafiye uymamaktadır.

- 7 Arkasın virüb mihrāba teveccüh eylemedi idi
 Kıanı bir Āsım ‘ammım oğlu ‘Alī ibn-i ebu Ṭālib didi
- 8 Pes Hāzreti Mūrtezā ‘Alī kerremallāhi veche
 Ayıttı lebbeyk yā Resūlullāh bu cānım fedā hū
- 9 Ne buyurduñ yā Resūlullāh vasf-ı ḥalīle ‘ayān
 ‘Aliye dir Ḥabībullāh ve sırruhu çıkup idem ‘ummān
- 10 Mūrtezā vesırruhu çıkup güneş selāma gelir
 Vehem saña bir nām söyler gör yā ‘Alī nedir
- 11 Semi‘ nā ve aṭa‘ nā dir Mūrtezā sırra çıkar
 Güneş selāma gelicek semā‘ul-arz seyre çıkar
- 12 Çün melā‘ik ins cin bu çıkmada geldi idi
 Cābir yir bulamayub Mūrtezā kâfesinde idi
- 13 Bir şalavāt virin ‘aşk ile Muḥammed ‘Aliye
 Şıdık gönülden cānu başlara yine teslīm eyledi

- 14 Mescid şahnında durub güneş teveccüh Mürtezâ
Esselâmü ‘aleyke hilkatullâh buyur dir Mürtezâ
- 15 Güneş elfâzdan nâzik dir bir fasiḥ kelâmla
Ḥazreti Mürtezâya gör ne dir i‘lâmla
- 16 Selâm ikrâm yâ velî sen evvel âḥir zâhir bâṭın
Cümle eşyâya ‘ilminin yeter bize ḥimmet it hemîn
- 8b 17 Hey Mürtezâ nice bu kelâmı añladı mı
Bir biler ki güneş cevâbıñ dinledi mi
- 18 Ḥasandan ğazbân olan ol bir nice kimseler
Güneş ‘Alîye yâ resûl nice söz söylerdi niceler
- 19 Ḥazreti resûl anlara güneş ‘Alîye ne dir didi
Evvel âḥir zâhir ü bâṭın ‘Alîye sensin didi
- 20 Ḥaḳdan ğayrı evvel âḥir zâhir ü bâṭın var mıdur
Güneş bu kelâmla Mürtezâya böyle oḳur

- 21 Resûlullâh anlara müşkîl-i hâl eyle didi itme
Çün Resûlullâh anların meyli ‘ aybı söz ola
- 22 Nât-ı Hağ bî meşeldir güneş ‘ Alîye bu ola
Zîkr itdiği murâdı benden tevekkülle fi‘ il ile
- 23 Güneşdir dördüncü evveli sırrı ‘ Alîye
Murâdım bu diñle lafzım veli-yi şefkât olma ‘ Alîye*
- 24 Diddiği evvel budur mecmû‘ -yu cem‘ a maħluğât
Andan evveli imân getüren dimekdür maħlûkat
- 25 Āhir didiği murâd bu dîn ü islâmla
Ferr-i Mürtezâ ‘ Alî emri ile şeref bula
- 26 Zâhir bâtın dimeyin pes yâ resûlullah mağşûdundur*
Zâhir u bâtın dinmeden yâ Resûlullâh mağşûd budur*
- 27 Ehl-i imân zâhir ‘ ilm ve bâtın u vilâyetle
Hağa kılmış vaqtile vehm-i terbiyetle

* Vezne uymamaktadır.

* Vezne uymamaktadır.

* Vezne uymamaktadır.

- 28 Her şeyiñ ‘ Alī dimeden yā resūl murādı nedir
‘ İlm-i Resūlullāh dir evvel aḥīr ‘ ilm baña dur
- 29 Cümlesin ‘ Alī bilür sırrı ‘ ilmiñ vuḳūfdur
Ene Medīnetü’l ‘ ilmi ve ‘ Alīyyü bābūhā⁹⁸
- 30 Bu ḥadīs rivāyet te’vīl eyledi olduydu nidā
Zirā ben ‘ ilmiñ şehriyim bil pes ‘ Alī ḳapusudur
- 9a 31 Ol cehle iren kimse bu cevābı istediler
Sākit olub resūlullāh kelām viremediler
- 32 Resūl eydür bir vaşf ider size ‘ Alīden yana
Cān ḳulaḳ dut diñle gör fażlı ‘ Alīden yana
- 33 Resūlullāh ide yesīr maḥşerde ḳıyāmet ḳopa
Ḥalklar topraḳdan biñ ayak üzre kapa
- 34 Bir bölük ḳavmi varub cenneti firdevsden yaña
Bir bölük ḳavmi yarar varur cehennemden yaña

⁹⁸ “Ben ilim şehriyim; o şehrin kapısı ise ‘ Alidir.” (Hadis-i Şerif)

- 35 Cümle maḥlûḳ nefsi nefsi diyüben feryâdın ide
Cennet-i firdevsi hiç ‘ Aliden özge girmeye
- 36 Çün içürmeyiser şarâbla zuhûru muḥabbetine
Görmeyiser ol şarâbı olşen buğuz kabına
- 37 Resûlullâh Mürtezâya bu kelâmı söyledi
Diğer olan ol kimseler aynı ğan eyledi
- 38 Ḥased iden ol kimseler ‘ Alî için ne didi
Benden evvel Resûle kimse girmez dir didi
- 39 Çün Resûlullâh buyurdu yoḳ ğarez cevâbıma
Biz girelden sonra dimekdür belli cevâbımla
- 40 Şükr-i ‘ Alî olanlar pes müdâm-ı gümândadır
Terk-i gümân idenler bu lûb imândadır
- 41 Laḥmike laḥmî⁹⁹ dimedi mi idi pâk-i Resûl
Rûḥike rûḥî¹⁰⁰ buyurdu Mürtezâya pür uşul

⁹⁹ “Etin etimdir.”

¹⁰⁰ “Ruhun ruhumdur.”

42 Muḥammedi ʿAlīden ayrı bilin ol Ḥayberi

Adı ümmet itmez himmet iki cihān serveri

43 Bunca ḥikmet bunca ḳudret bunca bu lütf ʿAlī

Güneşin tekellümünden bilmedin mi aḥvāli

44 Derdine dermān seniñ Ednāyī Mürtezā bula

Ḥikmeti ve ḳudretini himmet eyle cānıñla

9b 45 Evvel āḥir Mürtezā şeksiz veliyullādur

İʿtikāt itmeyen aña şeyāṭın gümrāhdur

Terci-i Bent 1

Fāʿilâtün Feʿilâtün Fāʿilâtün Feʿilün

ÇEHARDE-İ MAʿŞUM¹⁰¹-İ PĀKİ ḲATL İDENE TEBERRĀ OLANI BEYĀN İDER

Ednāyi Fermāyed

ÇEHARDE-İ MAʿŞUM-I PĀK

1

1 Ger dilersiz feth-i nuşret vire ol yār-ı nidā

Evvelallāh Ednā her işin eyle ibtidā

¹⁰¹ “Mahsūm” şeklinde yazılmıştır.

2 Hem be Hâkla Hâkdır Mustafâ meth   Alî Mustafâ

Niçün evlâdı  asdı  ıldı ol bir şâbiye

3 Çarde-i ma  ş m-ı p ki di le diyem vaşfiya

Bez d-i merv nı hayyız bu z lm  itti kibriy 

4 Şadhez r n n m-ı bed-n m Yez d ibn-i Yez d

Giydiler la  net lib sın p r mez d n p r mez d

2

1 Bir şey den sualen itsek bilmese erk nını

Bilenden anlamasa  ula   Al  şanma anı

2 D hi meş y l  dimezdi bil derg hda anı

Ş retde gelmez ş f ta d ni itme anı  anı

3 Ş f t-ı insan ma  n ya  ayv n murd rdır c nı

Ol kimse   abdım dirse kendüden bi   ayv nı

4 Şadhez r n n m-ı bed-n m Yez d ibn-i Yez d

Giydiler la  net lib sın p r mez d n p r mez d

3

- 10a 1 Faḥr-i loḳmasın ğıda iden meşâyılıḡ derviřān
Bilme çaherde-i maḥşumu nedir nāmu insan
- 2 Nuṭḡı ḡilāf-ı ḡırḡa-i tācı çerāġ loḳma-i nān
Sancaġı ne ḡābil kendüye bimez mizān
- 3 ‘Alī ḡilmi sācidi bilmez nedir her iş nihān
‘İlmine noḡsan idenler ḡıldı kendüye ziyān
- 4 Şadhezārān nām-ı bed-nām Yezīd ibn-i Yezīd
Giydiler la‘net libāsın pür mezīdān pür mezīd

4

- 1 Vireyim ma‘şūm-ı pākin evvelinden bir ḡaber
Atasudur Mürtezā anasudur ḡayrulbeşer
- 2 Erba‘ın-i yevm anası baṭnında yaturı şarar
Muḡammedü’l-Ekberi dimişdi aña bu ism-i kibār

- 3 İki kapu arasında düşdi öldü ol meğer
Aña zân iden la' ın yüzü kararır sertaser
- 4 Şadhezārān nām-ı bed-nām Yezīd ibn-i Yezīd
Giydiler la' net libāsın pür mezīdān pür mezīd

5

İkinci

- 1 Hem ' Abdullāh İmam Ḥasan oğludur
Yedi yaşında rıḫlet itdi buyruğu zebāndur
- 2 Ba' ide defn oldu raḫmet anıñ kanıdur
Aña kasd iden münāfiḫ Ṭalḫa ' Āmir oğludur
- 3 Sen daḫi saña gerekse buyruğunu tanıdur
Mü' mine raḫmet la' net Yezīd durağı mekāndur
- 4 Şadhezārān nām-ı bed-nām Yezīd ibn-i Yezīd
10 b Giydiler la' net libāsın pür mezīdān pür mezīd

6

Üçüncü

- 1 ' Abdullah dır imām Hüseyn evlādına
İki yaşında rıhlet itdi qabul oldu özüne
- 2 Kerbelāda defn oldu ' alem münevver yüzüne
' Ubeyd Erzaqı Dımışkī la' net anın özüne
- 3 Ol hārici pişmār öz özümü itdi özüne
Bir gün ola düşe serv dir zülfikārıñ remzine
- 4 Şadhezārān nām-ı bed-nām Yezīd ibn-i Yezīd
Giydiler la' net libāsın pür mezīdān pür mezīd

7

Dördüncü

- 1 Qasım imām Hüseyn evlādı idi
Üç yaşında tazedede diñle pek nev-civān idi
- 2 Ğaliba baĝzi hayāsızlar aña şu virmedi
Susuzın rıhlet-i beqā mirqat girye idi

3 Renci gıyâyı ʿināyetden buyuran mevlā idi

Her ne kıldıysa el- iʿ māl kendiye idi

4 Şadhezārān nām-ı bed-nām Yezīd ibn-i Yezīd

Giydiler laʿnet libāsın pür mezīdān pür mezīd

8

11 a

Beşinci

1 İmām Hüseyin evlādı Zeynel ʿĀbidīn

Altı yaşının rıhlet itdi idi dünyā ahiret

2 Hırķat oldu dāde yatur rıdvān-ı Rabbülālemīn

Ķatlı kılan taḥmini Merdān fiʿliye serdir ahirīn

3 Menşūr biñ Aḥmet nev-fer muʿaviye dūn-ı bī dīn

Arzʿs - semā ḳabūl itmez anlar ki terk itdi dīn

4 Şadhezārān nām-ı bed-nām Yezīd ibn-i Yezīd

Giydiler laʿnet libāsın pür mezīdān pür mezīd

9

Altıncı

- 1 Kāsım Essā' id ibn-i Zeynel ' Ibā-yi nām
Üç yaşında rihlet itdi şirk-i dünyādan ne ğam
- 2 Mirkāt oldu Basrada yatur olsa imām
Sen daħi kulu ' Alī evvel bulasın nesli itām
- 3 Kātıl kılın yirmi bin ' aduv Mu' aviye nā tamam
Hak bilmez ' aşılerin da' vāsı yevm-ül kıyām
- 4 Şadhezārān nām-ı bed-nām Yezīd ibn-i Yezīd
Giydiler la' net libāsın pür mezīdān pür mezīd

10

Yedinci

- 1 ' Aliyyü'l -Katrdir bil Muḥammedü'l -Bākır
Altı yaşında rihlet itdi bu ne içre āħir şafā

- 2 K̇abre Şora zerre hem buyruğu Rabbil a' lā
 Ne diyem vaşfi firār yok bed-nihānı buyruğa
- 11b 3 DüŐmin Aĥmet bin MenŐūr k̇atlı der eli ' abā
 Münkere inkār oğunur bu vağtiden ta yana
- 4 Őadhezārān nām-ı bed-nām Yezīd ibn-i Yezīd
 Giydiler la' net libāsın pür mezīdān pür mezīd

11

Sekizinci

- 1 Hem Őehā bil Ca' ferī Őadık durur
 Üç yaşında rıĥleti ervāĥı uyanık durur
- 2 Elĥamdulillah bize taŐdıķi muĥabık durur
 Ervāĥımız k̇ālu belā yağınım muvāfiķ durur
- 3 K̇atlı oldu ' uryān elinde MuŐafā zātıkdurur
 Arzu's ssemā la' net oğurlar aña lāyık durur

- 4 Şadhezārān nām-ı bed-nām Yezīd ibn-i Yezīd
Giydiler la‘ net libāsın pür mezīdān pür mezīd

12

Tokuzuncu

- 1 Elhādī Ca‘ ferī Şadīka esselām*
Şabri Baġdad da mesākīn-i k̄ubbe-i a‘ lā maqamı
- 2 Üç yaşında rihlet itdi vaşf-ı hāli esselām
Sen bizi anlarda dūr itme meded dāim mūdām
- 3 ‘İlm-ı yaqın ‘aynel yaqındur bir didim ve necm-iqadām
‘Abdullah ibn-i Muḥammedī Kūfi qatli kıldı ol zalām
- 4 Şadhezārān nām-ı bed-nām Yezīd ibn-i Yezīd
Giydiler la‘ net libāsın pür mezīdān pür mezīd

12 a

13

Onuncu

- 1 Onuncu Mūsā-i Kāzım durur kıblegāhım

* Vezin uymamaktadır.

Rıhlet itdi üç yaşında kavmiyle üstâdgâhım

2 Qabri Şirâzda durur dünyâ ahiret padişâhım

Teveccühü mervân qalmayısar ise üstâd-ı âdem

3 Derdi geliser durur buyruğu Errahmâni Errahîm

‘Oşmân ibn-i dımaşkî qatl itdi aña hem

4 Şadhezârân bed-nâm Yezîd ibn-i Yezîd

Giydiler la‘ net libâsın pür mezîdân pür mezîd

14

On birinci

1 Mûsâ-i Kazım ecdâdı ‘Ali*

Yedi yaşında rıhlet itdi hândânın perveri

2 Qabri dile durur ol günü mekânın behremi

Yârin ol hâremi habîbiñ nice ol yerdür hâli

* Vezne uymamaktadır.

- 3 Hāle değiş kālını sen ismini eyle velī
Yusuf ibn-i Aḥmed dımaşkı űühedā itdi serveri
- 4 Őadhezārān nām-ı bed-nām Yezīd ibn-i Yezīd
Giydiler la‘ net libāsın pür mezīdān pür mezīd

15

On ikinci

- 12 b 1 Ca‘ ferī ibn-i Muḥammed Ettāķıdur ol
Dört yaşında rıḥlet itdi dīn-i imān Haķdur ol
- 2 Őabri kavmin nūr ıtopraęı gevher daşı űāfdur ol
Halk itdięi Haliķa dūűman űonu bākīdur ol
- 3 Zātı Haķ ķubbesi Haķ bināsı Haķdan Haķdur ol
Yusūf ibn-i İbrahim dımaűķı la‘ neti Haķdur ol
- 4 Őadhezārān nām-ı bed-nām Yezīd ibn-i Yezīd
Giydiler la‘ net libāsın pür mezīdān pür mezīd

16

On üçüncü

- 1 Ca'feri bin El Hasanü'l 'Askerdedür
Rıhlet itdi varı nürdur şād-ı kāmdir der
- 2 Gel insan-ı kāmīl olursan bu durur egāvil
Hāle renc 'ilācı bī dermān biz ṭabīb dermāndurur
- 3 Maḥmud ibn-i Nāsır İbrāhim Dimeşķ katl iden nāmerddur*
Ol 'amel ol müdda'ı ol rāhı ol habirdur
- 4 Şadhezārān nām-ı bed-nām Yezīd ibn-i Yezīd
Gıydiler la'net libāsın pür mezīdān pür mezīd

17

On dördüncü

- 1 Kāsım ibn-i Elhādi Mehdi demān
Terki seyr kıl yoluna canla baş u ḥānumān

* Vezne uymamaktadır.

- 2 Üç yaşında rıhlet itdi ‘ömrü taze nev civân
 Kıabri Cezâyirdedir bil nice a‘ ma şifâhân
- 13 a 3 Şurete nebiñ hemân nurı ziyâ tarafından
 Manşûr bin Kıâsım İbrâhim ol dimeşķi Türkman
- 4 Şadhezârân nâm-ı bed-nâm Yezîd ibn-i Yezîd
 Giydiler la‘ net libâsın pür mezîdân pür mezîd

18

- 1 İlähi çarde-i ma‘ sūmadan ismi haķķıçün
 Dil ezele zübde-i dîni ve imânı haķķıçün
- 2 Evveli aķir zâhir u bâtın evliyâlar haķķıçün
 Tarîķin kıuyı kerâmet sa‘ âdeti haķķıçün
- 3 Muħammedle ‘Ali ismi müsemması haķķıçün
 Bu faķîri bî-nevâya terehhüm kııl haķķı için
- 4 Şadhezârân nâm-ı bed-nâm Yezîd ibn-i Yezîd
 Giydiler la‘ net libâsın pür mezîdân pür mezîd

Terci-i Bent 2

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

ON İKİ İMÂMİN MAKTÛLİÜ ZİKİR OLUNDUĞUNİ BEYÂN İDER

Ednâyi Fermâyed

1

- 1 Meskenim dūndan içinde kalmıŖam āvāre zār
Fırkatim hicrim mülāzım olmuŖam zilleti zār
- 2 Dūnyā kimseye karar itmez yakīn kalgıl karar
Müreккеbin 'alağın düzdükce seni kıomaz karar
- 3 Aldanıben virmeyesin ihtiyārın bī karar
Zerrece mihriñde ayırma beni Ey bī-Ŗāhı kār
- 4 Ŗāhib-i Zūlfikārı devāle seyr-i sübhānım benim
Ŗāh-ı merdān Ŗīr-i yezdān yā 'Alī senden meded

2

- 13 b 1 Evvel ahir zāhir u bātın kādīri yekdā bilmiŖem
Elhasta pür tenīmden añā ikrār kılmıŖam

- 2 Peyk bilmeyen ‘ azāzildir inkār inkār kılmışam
Kār hāne dūzen mi‘ mārı kār hānede bilmiřem
- 3 İrmeyen Hākdandur oldu anı vesvās bilmişem
Sıbğa-i zenni gümān muṭlaḳ řeyāṭın bilmişem
- 4 řāhib-i Zūlfūḳārı devā aldı sırrı sübhānem meded
řāh-ı merdān şir-i yezdān yā ‘ Alī senden meded

3

- 1 Sen seni gör ki ḳalbinde vechullahdur
şakın inkār kılmayasın cümlesi āgāhdur
- 2 Dilde ikrār cānda güftār itmeyen gümrahdur
Alī evlāda sebep olan Yezīd tabāhdur
- 3 Ki vahi yetmiş ikide ḳaldı birāhdur
Yetmiş üç nazmında olanlar velīdür
- 4 řāhib-i Zūlfūḳārı devā aldı sırrı sübhānem meded
řāh-ı merdān şir-i yezdān yā ‘ Alī senden meded

4

- 1 Çün Nebî öldü cihānda altmış üç yıl hem
Aşiyān-ı men 'arefden kıldı pervāz ol hümā
- 2 Ol zamān cümle hālāyık dirler vāh hasretā
Çünkü naqlı itdi emīr serveri darul beḳā
- 3 Hem Medine şehri içre kıldılar mirkat aña
Ceħd idüp terk it gör seniñ seni andan yaña
- 4 Şāhib-i Zülfükārı devā aldı sırrı sübhānem meded
Şāh-ı merdān şīr-i yezdān yā 'Alī senden meded

5

- 14 a
- 1 Diñle on iki imām saña vireyim cevāb
Neyledi Mürtezāya mel' unı mülcem bīḩaber
 - 2 Urdu ḩançer yetmiş iki kıldı kendüye zarar
Şadhezār nām-ı la' net kııl aña ey bahtivāz
 - 3 Mirḩad itdiler aña necef müşerref bahtivāz
İḩtiyār it sen saña ney keremi iḩtiyār

- 4 Şāhib-i Zūlfükārı devā aldı sırrı sübhānem meded
Şāh-ı merdān şīr-i yezdān yā ʿAli senden meded

6

- 1 İmām Hasan neyledi melʿun pelid kıyr-ı kıızı
Şīri eyle bir cām ağı virdi bildi nūş itdi özü
- 2 Kırk yedi yaşında idi şāh zāde kendüzi
Mirkad itdiler medīniñ yatur kendü özü
- 3 Aña kıasd iden laʿīniñ şeb oldu kendüzü
Her çend ne kııldı ise öz öz diyene ayıtdı varı
- 4 Şāhib-i Zūlfükārı devā aldı sırrı sübhānem meded
Şāh-ı merdān şīr-i yezdān yā ʿAli senden meded

7

- 1 Şāh-ı Hüseyin bī-Kerbelāniñ diñle med haķır u ʿayān
Elli beş yıl ʿömrü oldu ʿālem içre kāmurān

- 2 Mirkadir ki belāda nice a‘ mā ŧifehān
Sen dağı a‘ mā kŧ ‘ ayn it ılmayasın ŧifāhan
- 3 Öze özün bulmağ diler bu a‘ maller yuman
Hem anı ıldı yedi ŧehīd ŧibr-i mel‘ ūn bī-imān
- 14 b 4 ŧāhib-i Zūlfūkārı devāli dil sırrı sūbhānem meded
ŧāh-ı merdān ŧır-i yezdān yā ‘ Ali senden meded

8

- 1 Medđı ŧenāsımı derc idem Zeynel ‘ Ābidīn
avm-i zālīm kaŧd ıldı ol emirel-mū‘ minīn
- 2 ırk yedi yaŧında rıhlet-i ŧāh-ı ūlke gūzīn
Mirat itdiler aña ŧehr-i mediney-i Gūzīn
- 3 Hāksār it yoluna ki bulasın sŧzūn özūn
Kim ŧehīd itdi Melīk ibn-i Velīdi ol bīdīn
- 4 ŧāhib-i Zūlfūkārı devā aldı sırrı sūbhānem meded
ŧāh-ı merdān ŧır-i yezdān yā ‘ Ali senden meded

9

- 1 Ol Muḥammed Bakır netdi ḥārici nā-tamam
Bu nice ḥikmet ḳudret neyledi mel' ūn nām
- 2 Ḳırk toḳuz yaşıñ rıḥlet itdi ol şāh-ı tamām
Eddünyā sucū ma' nāsından āḥir nolayısar ḳıyām
- 3 La' īn-i la' net bī aybı kendidür hurūş-ı ḥām
Çün şehīt itdi anı ol Hişyāni ur nām
- 4 Şāḥib-i Zülfükārı devā aldı sırrı sübhānem meded
Şāh-ı merdān şir-i yezdān yā 'Ali senden meded

10

- 1 Hem imām Ca' ferin yoluna fedā it cānı
Altmış bir yaşında rıḥlet itdi gid e özünü
- 2 Mirḳat itdiler şeh-r-i medīneye içre bil anı
Bu libāsdan nehy idin terk itmeyesin didi

- 15 a 3 Çün şehîd itdi Manşûr Kûn mel'ûn bî-dîni
Yevmül haşırda bilme der odı vehm odunı
- 4 Şâhib-i Zülfükârı devâ aldı sırrı sübhânem meded
Şâh-ı merdân şîr-i yezdân yâ 'Ali senden meded

11

- 1 Ol imâm Musâ-i Kâzımki velî hayrulbeşer
Elli beş yaşında irdi va' de-i dâru'l karar
- 2 Mülkü Bağdâd içre iha kıldılar mirkat firâr
Küfrü kine tâlîb olan özüne düzeni zerk
- 3 Çün şehîd itdi yâ dûn reşîdi şerrü'l beşer
Kendi eliyle taqtı boynuna urdu hayru'l beşer
- 4 Şâhib-i Zülfükârı devâ aldı sırrı sübhânem meded
Şâh-ı merdân şîr-i yezdân yâ 'Alî senden meded

12

- 1 Şāh-ı ‘Alī müyesserinde mü’minlere sulţāndur
Elli beş yaşında rıhlet itdi āhır kāndur
- 2 Kīble-i mülki ‘Acemistānı mekāndur
Münkire inkār tandur devletim devrāndur
- 3 Mü’min reşid kıldı şehid-i rehīn imāndandur
Bu ʔariķi terk idenler münkiri mervāndur
- 4 Şāhib-i Zūlfükārı devā aldı sırrı sübhānem meded
Şāh-ı merdān şir-i yezdān yā ‘Alī senden meded

13

- 1 Ol Muḥammed Ettākī severi haramdır benim
Yirmi yaşında rıhlet itdi üstāzım benim
- 15 b 2 Saklı Bağdāt içre mirkat kubbe-i binā salım
Nedeyim vaşfi kararı yok kıt‘ a oldu kılayım

- 3 Ol zaman kıldı şehīd anı ol mihri selīm
Yā uçdu evliyā günāhı kebīrim yā raḥīm
- 4 Şāhib-i Zūlfükārı devā aldı sırrı sübhānem meded
Şāh-ı merdān şīr-i yezdān yā ʿAlī senden meded

14

- 1 Hem Muḥammed ʿAlī evlādı Et Tākīdir
Sen āna yek renk ola gör ki kıyāmın Ḥakdır
- 2 Elli üç yaşında rıḥlet itdi ʿömrü pākđır
Şalamut şehrinde mirḳat oldu Ḥakḳ dur
- 3 Kıldı rızāyı Ḥak bī muṭīʿ ol şakḳđur
Yaʿ ni melʿūn şehīd itdi laʿ net-i Ḥakḳ el Ḥakđur
- 4 Şāhib-i Zūlfükārı devā aldı sırrı sübhānem meded
Şāh-ı merdān şīr-i yezdān yā ʿAli senden meded

15

- 1 Şāh Ḥasan El ʿ Askerī geldi cihāna pişvā
Yirmi beş yıl ʿ ömrü oldu devri şalı pişvā
- 2 Şāh Şamuda şehrinde mirķat oldu kāşifā
Emindin bu kat ʿ ı nezā ʿ ola ḥāricden şifā
- 3 Bu gün didi yarın dimez ola ḥayatı ser neşfā
Sana ʿ ibretim budur nükte-i tizden kāşifā
- 4 Şāhib-i Zūlfükārı devā aldı sırrı sübhānem meded
Şāh-ı merdān şīr-i yezdān yā ʿ Alī senden meded

16

- 16 a 1 Çünkü ol menzilde ġāib oldu Mehdī zamān
Bilmedi kimse bu serden noldu hiç nūr-ı nişān
- 2 Sırr-ı pūnhān ide gör ki virmeyesin bir nişān
On iki şāhzādelerde dāima imān u şān

3 Bu rāha geçdu baķandur da'imā haķdan düşen

ķul Haķķa irüşüben koşağıl u anda koşan

4 Şāhib-i Zülfüķarı devā aldı sırrı sübhānem meded

Şāh-ı merdān şir-i yezdān yā 'Ali senden meded

17

1 Sen saña gel sen saña gel sen saña

Dur pişüben bir sen saña ir saña

2 İrmeyen işi nikām olur era' dı zünkār

Oķunur arzı's-semā özde Haķ tebziyā

3 Kimki bunda gördü iş divān ahā

Görmeyen devr oldu devr-i divān-ı inkār

4 Şāhib-i Zülfüķarı devā aldı sırrı sübhānem meded

Şāh-ı merdān şir-i yezdān yā 'Ali senden meded

18

1 Çeşm-i nemnāl özümü ğamnākı derdi pāyāndur

Şāh-ı merdān 'Aliye günāhım a' yāndur

- 2 Raħmına benden ermeye ismiñ raħmāndur
 ula řādıķ  abdiñi dūr itme gūnāhkardur
- 3 Lafz idüp işid işlemeyen aħrı bednāmdur
 Haķķdur vaz ise Ednāyi bī zebāndur
- 4 řāhib-i Zūlfūķarı devā aldı sırrı sūbhānem meded
- 16 b řāh-ı merdān şır-i yezdān yā  Ali senden meded

Terci-i Bent 3

Fāilātūn Fāilātūn Fāilātūn Fāilūn

ESSULTĀN DEDE ĞARĞIN RAĞMETULLĀHĪ ALEYHĪNĪŅ BEYĀNUDUR

Ednāyi Fermāyed

1

- 1 Haķ te āla rāhibu müřtāķ varım bulmuşam
 Hemdehem  ilmim yāķīn kūfre imānım bulmuřam
- 2 adr mirātım bu dem sitreyi ilāhım bulmuşam
 Ve ilħam dīdārına şemsiyle māhım bulmuşam
- 3 řānına kes at ile devlet-i tācım bulmuşam
 Vechihe cennet nebā ın erķānım bulmuşam

- 4 Rāh-ı Hūdā nesli ʿ Alīdir ismi Nuʿ māmım mıdır
Lağabı Sultān Dede Ğarğın şāh Hōrşānī midir

2

- 1 Ğayb-ı hānıfden nidā geldi de kelām eyledi
Hāṭıbi ʿ ālim nuʿ māmım Rūma seyrān eyledi

- 2 Şāhibi Bekdaş Velīyi kendiye hümrāh eyledi
Nice aʿ mā gözlerin nūr-ı rüşen eyledi

- 3 Bī ḥad küffarı destiyle bu ḥākı kimyān eyledi
Üç yüz altmış ḥalifeyi gör gör Rūma pür kār eyledi

- 4 Rāh-ı Hūdā nesli ʿ Alīdir ismi Nuʿ māmım mıdır
Lağabı Sultān Dede Ğarğın şāh Hōrşānī midir

3

- 1 Rūma varup Hacı Bekdaş ile qarar bilmeyin
Birbiryle āḥiret merd-i eşliĝ ikrār eyleyin

- 17 a 2 Nidā tekrardan gelüben haq kelāmın eyleyin
Nu‘ mānım gelsün girüeybdeyü nuṭṭu söyleyin
- 3 Hacı Bekdaş ile ayrılmak helālın eyleyin
On sekiz dervīş ile geçen murād eyleyin
- 4 Rāh-ı Hudā nesli ‘ Alīdir ismi Nu‘ mānım mıdır
Lağabı Sulṭān Dede Ğarğın şāh Hırşānī midir

4

- 1 Evliyā bindi yürüdü post üstüne ki tek
Sulṭān dir dervīşler gelin ardımca te‘ accīl tizden
- 2 Dervīşler dir varmazuz deryāyı hadde tizden
Sulṭān Nu‘ mān ‘ āsīyi hulvi mīrāda tizden
- 3 Haq kelām elif dir Nu‘ mānım yerde tizden
Zerre cefā gelmeye şağın kelāmım tizden
- 4 Rāh-ı Hudā nesli ‘ Alīdir ismi Nu‘ mānım mıdır
Lağabı Sulṭān Dede Ğarğın şāh Hırşānī midir

5

- 1 Sulţan balıĝ ıarnında iken Haĝ du' âyı söyledi
Deryânın balıĝına yeksân tavâf eyle didi
- 2 Cümle deryâ balıĝı Nu' mân tavâfin eyledi
Tavâfı balıĝ ĝâlîba rûy-ı evliyâ düşledi
- 3 Bir hâli hendelin saĝ dünyâ nişân eyledi
Hubb-i evliyâ yârı cânını fedâ eyledi
- 4 Râh-ı Hudâ nesli ' Alîdir ismi Nu' mânım mıdır
Laĝabı Sulţân Dede Ğargın şâh Horşânî midir

17 b

6

- 1 Taht-ı deryâ sizilen vardı Türkmân zabtna
A' mâvü şeyler şefâ' at kerâmeti himmetine
- 2 Muĝcizâtından on sekiz bûy izbeti hikmetine
Cümle mürîd oldular müstefriĝ rahmetine

3 On sekiz derviş yāyı geçdi kerāmetine
Aña şıdķ ideniñ şıdķ-ı pākize niyyetine

4 Rāh-ı Hūdā nesli ‘ Alīdir ismi Nu‘ mānım mıdır
Lağabı Sulţān Dede Ğarğın şāh Hōrşānī midir

7

1 Dervişlerin postu hırķaları nemnākı ol zamān
Dede Ğarğ oldu deyü feryādı bulur ol zamān

2 Bu sebebden Dede Ğarğın ol zamān
Hırķa-i postunu sulţān nemnākı gördü ol zaman

3 Sultān dir biz kurudan geçdiğın geldik ol zamān
Postunu çaldıķın sulţān yürü çıkdı ol zamān

4 Rāh-ı Hūdā nesli ‘ Alīdir ismi Nu‘ mānım mıdır
Lağabı Sulţān Dede Ğarğın şāh Hōrşānī midir

8

1 Ol zamān postu kerāmete nice hayrān ķalır
Ķalındıđı ol menzilinden kendiye a‘ yān olur

- 2 Hecr yürüden yanda kendisi karar olur
Kendi eliyle mekân eyler ta'âmı a'lâ bulur
- 3 Çok hikmetler hâşıl eyler evliyâlar dir kalur
Geç bağan mürîdler yevmül kıyâm gör ne kalur
- 4 Râh-ı Hudâ nesli 'Alîdir ismi Nu' mânım mıdır
Lağabı Sulţân Dede Ğargın şâh Horşânî midir

18 a

9

- 1 Çünkü hikmetler kerâmetler ferâdan eylenür
Arz' u's semâ mağrib-i maşrıķda dâstânı söylenür
- 2 Yayla dağlarında üç ırmağın eylenür
Bizden artıķlı er kimlerdir vaşfin çağlanur
- 3 İbrahim Hacı dediği Baba Aşlan oğlun kalur
Sulţân Nu' mânîñ erler eyleme hikmeti a' yân olur
- 4 Râh-ı Hudâ nesli 'Alîdir ismi Nu' mânım mıdır
Lağabı Sulţân Dede Ğargın şâh Horşânî midir

10

- 1 Geldiler sultāna ol erler dūbār olmak için
Ol erler bir yeri hālinden penāh bulmak için
- 2 Anların cevābları bu necīd gelin bilmek için
Sultān dir dervişlere gör ne binmişler nice çün
- 3 Cānım ney binmişler anlar cānsızın bilmek için
Havf-ı hatr andan iyiliği imān bulmak için
- 4 Rāh-ı Hudā nesli ' Alīdir ismi Nu' mānım mıdır
Lağabı Sultān Dede Ğargın şah Hōrsānī midir

11

- 1 İbrahim Hacı şağın binmiş dediği Baba Kudret pīr
Aslan oğlu Aslan binmiş sultān eyler hayān
- 2 İstikbāl için at dutun dir da' īni ol atı biz
Edāy-ı şultān erlerindür yağni hicābet koyar

- 3 At dutulmaz mu' cizāt var ihāl-i ḥal ḥalden doyar
Yüz biñ kerāmet mālını sulṭan bir kerāmet noĝda ider

- 18 b 4 Rāh-ı Ḥudā nesli ' Alīdir ismi Nu' mānım mıdır
Laĝabı Sulṭān Dede Ğargın şāh Ḥorşānī midir

12

- 1 Sultān aldı eline yılanı kamçı eyledi
Bindi bir ḳara daşı şıdḳ –ı şalavāt eyledi
- 2 Bindiĝi daşı Nu' mān temsiliyle at eyledi
Yedi daş o gice bu ger bu zīde kīndaş eyledi
- 3 Bu ḳudret daşı sedāy-ı ḥikmet ferāvān eyledi
Vaḥşi ḥayvān ve vaḥşatla eysin yirler eyledi
- 4 Rāh-ı Ḥudā nesli ' Alīdir ismi Nu' mānım mıdır
Laĝabı Sulṭān Dede Ğargın şāh Ḥorşānī midir

13

- 1 Sulṭān çiferdir ' arabca ol vaḥşālar tābi'
Kerāmet zuhūr olunca bir görelim şāni'

2 Ol erler Nu‘ m̄ana dir ḡoster ker̄amet varlığı
Sult̄an dir yol sizīndir biz mis̄afir t̄abi‘

3 N̄abet oldu evlere atdı ḡöge havayı yardığı
Durğuzdiler gök yüzünde içinde şu yardığı

4 R̄ah-ı H̄udā nesli ‘ Alīdir ismi Nu‘ m̄anım mıdır
Lağabı Sult̄an Dede Ğargın řāh H̄orřānī midir

14

1 Bir şalavat idelim nağdi ‘ Alī nesli im̄am
Sult̄an Nu‘ m̄an daşla şöndürürdi bir dağı

2 şuyunu durğuz ver gökde Nu‘ m̄an sult̄an ey him̄am
İki gör geç bi‘at itdi İbrahim H̄acı şahim̄am

19 a 3 Dedi ki Baba Aşlan oğlu ve aşlı sult̄an-ı k̄am
Bi‘at itdi şağyini ķurbā(n) kesdiler şabağ řām

- 4 Rāh-ı Hūdā nesli ‘ Alīdir ismi Nu‘ mānım mıdır
Lağabı Sulṭān Dede Ğargın şāh Hōrşānī midir

15

- 1 Zıkr olan on sekiz dervişlere sulṭān kudreti
Dervişlerle otururken neyle sulṭān kudreti
- 2 Hırka altına yatup maḥv oldu gitdi hikmeti
Dervişler bağıdı görünmez zāhiri Nu‘ mān şıfātı
- 3 Çıkdı yerde zuhūru setr-i hırkaya giydi zātı
Şerçe barmağı ucunda kanı var gör nafağı
- 4 Rāh-ı Hūdā nesli ‘ Alīdir ismi Nu‘ mānım mıdır
Lağabı Sulṭān Dede Ğargın şāh Hōrşānī midir

16

- 1 Sulṭāna dervişler dir sırra gitdiğın nedir
Sulṭān dir maḥv olduğum bil gitdiğım Rūmdadır

- 2 Muhiblerim biri Rūmda at sekerdūr yaqılur
Yiriş pīrim mededkār ol dir baña ki çağırur
- 3 Dört ayağından atını cehdle dutdıgımdur
Qanı şerçe barmağımın mibkanıñ pür-çinüdür
- 4 Rāh-ı Hūdā nesli ʿ Alīdir ismi Nuʿ mānım mıdır
Lağabı Sulṭān Dede Ğarğın şāh Hōrşānī midir

17

- 1 Ceddi aʿ lasın şorarsın nesli sulṭān Nuʿ mānın
Atası İsmāʿ il pādişāhı şeyir medeñ
- 19 b 2 Dede Ğarğından on üç er kıla Zeynel ʿ Abānın
On iki oğlu üç kıızı var idi Zeynel ʿ Abānın
- 3 Evvelki Bākır ikinci ʿ Abdullāh uʿ ra cenk
Oğludurur sulṭān Nuʿ mān nesli uʿ ra
- 4 Rāh-ı Hūdā nesli ʿ Alīdir ismi Nuʿ mānım mıdır
Lağabı Sulṭān Dede Ğarğın şāh Hōrşānī midir

18

- 1 Kıyāmetde yaşıl sancağı yürüdüğü maḥal
Ki Nu' mānım himmetiyle ḥaşr ide bizi o ḥāl
- 2 Bu la' bi zıkr iden kimdir demek olursa o ḥāl
Sulṭān Nu' mān Veledi on iki er kıla o ḥāl
- 3 İsmidir seyyid Muḥammed la' ıbi Ednāyī o ḥāl
Yüzümdür ḥākiñ faḥr-i leyli ' ılmim erkānım o ḥāl
- 4 Rāh-ı Ḥudā nesli ' Alīdir ismi Nu' mānım mıdır
Lağabı Sulṭān Dede Ğargın şāh Ḥorşānī midir

19

- 1 Benim cāniñ senin mihriñ visāliñ hem demem nālim
Senin ābā u ecdādındandur itme Allahu a' lem
- 2 Ki ekremün neseb didi Muhammed bilki tā
Uymam neseb edebe varım ḥesabımla Allahu a' lem

- 3 Meşâyılığ oldur ey dostan ide üç yüz derc-i hizmet
Hizmetle irmeyen şadre ba'idi vallâhü a'lem

Gazel 1

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Ednâyi Fermayed

- 1 Dervişiñle da'vî idersen gel sen seni o da gör
Noğsan üç hâziyeti seç bir sen seni yâd elin gör
- 20 a 2 Ol üç hâziyeti saçıb varlığıña terk ide gör
Varlığın daşıldık şeyhe pes sen seni iqvâ ide gör
- 3 Sen özünü yok itmezsen ikiliği terk itmeden
'Abd olmaz râh-ı habîbe şöyleki pes dur oldurur
- 4 Ol üç hâziyyetin biri mürîdi mecâzdurur
Mürîdi mecâzı bu ki şeyh yanında şeyh mecâzdur
- 5 Bizi hazır bilmedi ol müdde'ı biz gözdedür
Yerinde gıybetin ider şeyhine öz mecâzdur

- 6 İkincisi budur ki mürîdi mürteddurur ol
Evvel belli şoñra lâyı ol müşriki hayrıdur
- 7 Ey derdi bî dermân niçün fi' li şeyâtn eyledin
İkrârı imân bilmedin ki yârın cânın nâradur
- 8 Üçüncü mürîdi muṭlâḳ belli didi lâyı yoḳdur
Demi neyzen Ḥaḳḳa mı o da beyt-i Ḥaḳḳı buladur
- 9 Mürîdi muṭlâḳ bildiyü vatandı muṭlaḳını
Muṭlâḳı köprüden geçin ki evvel Ḥaḳḳın muṭlâḳdur
- 10 Vây-ı ilkâkı belli diye ğayrı hayâller eyleye
Anıñ derdine dermân yevmi sen pes nev' ası mücâbdır
- 11 Özüñ terk it Edñâyi râh-ı hayri tâyine
Buna göz gör a' mâliñ münkirler ol divâne dur
- 12 Bu câvidân-ı nâmıdır öz vücûduñ deryâyı nür
Ḳatredür deryâ ḳatreden ḳatre-i 'ummân ide gör

Gazel 2

Mefâ'ılün Mefâ'ılün Mefâ'ılün Mefâ'ılün

Ednâyı Fermâyed

- 1 Müdâm bu 'ilmi erkânım yakınım evliyâdandır
Zamîre şübhe-i ref'ım Muhammed Mustafandır
- 20 b 2 Kelâm ile kemâl idem bu 'ilmime 'amel ey dost
Vücûdum şehriniñ nağdi 'Alıyyü'l- Mürtezâdandır
- 3 Yine şâhı vilâyetden iki şâhzâde nûr oldu
Sebebi dîn u imânım Hasanu'l Hüseyindendir
- 4 Anıñ fikri hayâlınden göz eyâmı ğazel nisbet
Bu havfı hatrı sermâyem imâm Zeynel 'Abâdindir
- 5 İrüşüb bir meşâyıha bellediği kelîm bî şek
Ki silsilen fahri essâdet Muhammedü'l Bâkırdandır
- 6 Meşâyıhda Hâkdır hemrâh Hâk tarîk erkân şabrile
Şağın eksiye bakmaya hesâb imâm Ca' ferdendir

- 7 Dört kapu dört kitabın ‘ilmini ta’lif iderse
Erkânsız‘ ilm meşâyih olmaz dir aña‘ ilm Qâmurâdur
- 8 Yaqîni kâмили insan erkânı meşâyihdur
Qadim erkânı ta’lifim ‘Ali müyesserindendur
- 9 Eğer ‘ârîf isen hâliñ Muhammed Tâkîye derc it
Dur beş maħluk san‘at baqma şeyhiñ ‘Ali ettâkidur
- 10 Piriñden bir kelim gelse t̄alib dutarya biraqtıñ
Bu çevre qâbil olmazsa belâ Hasan ül ‘Askerdendür
- 11 Çekerim z̄ikri dermânımla bir kerem bile lâyımla yok
Bihamdi nâtiqı nazm-i Mehdi şâhib zamândandur
- 12 Eliyle zâlı ezel irüb q̄udret idemezse
‘Âlimleri hâriş dünyâ ki düşvârı işindendür
- 13 Ol zâhid h̄atibini hâbî yüz yıl ‘ilmin oqur olsa
Mürekkeb dişi arasında çıkmadığı h̄atibindendür

14 Niçün ol ‘âlemi iderek tekebbürden biri oldu

Şeyâtın ıtab‘ın terk itdiki gürühu nâcirândur

15 Hâk-i pâki terâbını ‘aynana tütyâ bildim

Bu Ednâyî ümidvârı on iki şâhzededendür

21 a 16 Bir gün bir derviş hoş-ğün dirse hâkipây-ı râhım

Zâtın gör kuluna ir ki bî kemânsa imândandur

Gazel 3

Fâ‘ilâtün Fe‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Hâcı ol Hacı harem kı l haccı beytullâhı gör

Zâtı bî hemtâsın sende şümme vechullâhı gör

2 Dembedem ümmü‘l kitâbım vechiñin mirâyetidür

Say‘ı kı l kulı görmeyesin üstâdı mi‘mârı gör

3 Bu kelâm ire gör diñle vireyim bir cevâb

Viridi Hây câvidândur nâme-i subhânı gör

- 4 Bu hizmeti kadîmiyle Hâk rāhın tanıya
Bu rivāyete ırmeyen Hâkdan dūr olan gör
- 5 Dünyā hınāz yer yağındır yağlama anıñ ya‘ nasın
Çünkü cefā ikrāh oldu hāyı qavi kendü gör
- 6 Dünyāya geleni gördük cümle yeksān gitse gerek
Sen şaķıñıl sırrı tenden fi‘ li ne a‘ mālî gör
- 7 Çün bu qadri sırra irdik Ednāyi ğamdan cüdā
‘ İlmi āmil it yürü imezüdü qavi perder gör
- 8 İmezdü gördü münkerler perdāyı görmez niķāb
Perdāyı gördüm şakındım seyr iden settārı gör

Gazel 4

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fā‘lün

Ednāyi Fermāyed

- 1 Didi Hâkdan rād irişdi gör ki ‘ ināyetdur
Bir su‘al geldi dile ‘ ilmle beşāretdür

- 2 Ṭālib misin ġālib misin diñle gel ey perhiz
 İt ṭālib yine geldim dōrt kapuya yaqındur
- 21 b 3 Dōrt kapu beyānını bir bir diyem ma' nāilen
 Şer'iat ve ṭariqat ma' rifet haqıqatın
- 4 Ayıt şeri'at şer hılmdır ṭariqat terkim
 Ma' rifet derdim haqıqat merdi pezdātdur
- 5 Şer'atıñ kiminiñ oġlu ṭariqatın kiminiñ oġlu sen
 Ma' rifet derdim haqıqate iremem zātı şıfatdur
- 6 Şeri'atden Ādem istem Havā itmadedur ol
 Yol oġluyum bu kapunuñ bilki ṭariqatdūr
- 7 Kemāl oġluyum bu kapuda kamil insan yeridir
 Şıdķile bil baġla bekle kapum yaqındur

Gazel 5

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Ednâyi Fermâyed

Ki ğayrı dermân isteyen nâ ebed kaldı dermensız

- 1 Da' vâyi ihâm olma gör olsan mazhâr-ı Hâķ
Zâtı bî hemtasın ey dil sendedir 'ilm-i karar
- 2 Sendedir hikmeti eflâķı sendendür arz'us- semâ
Sende her müşkil keşâsın al bu kitabdan Hâķ
- 3 Biz ne mücrim bendeyim pâh kıldım defteriñ
Sen kerîmsin sen raķimsiñ derdimiñ deryây-ı Hâķ
- 4 Hem Muħammed Muştafâ zürriyetleriñ dermândur
Hem 'Alıyyü'l- Mürtezâya gözüñ aç divâna baķ
- 5 Şâh Hâsan ve şâh Hüseyn der ki iki şâhezliķ
'Âbdini Bâķir-i Ca' fere kılınan işiyle nâ Hâķ

- 6 Mūsā' i Kāzım rızāya aşd ıldıydı o Őım
Tāı Nāı ' Askeri geen eŐm-i firā
- 7 Mehdı Őāıb zamāna baş vire Ednāyiñ
Bu gelene almaz kāribāndan öter alil ırā
- 22 a 8 Söz ile al' a yazılmaz dedikleri bir mişal
Şonra piŐmān faydasızdır rüy-ı ıyl keşkul-i ıyām

Müseddes1

Fā' ilātün Fe' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1

- 1 Lufi bı haddi pādiŐahsın pādiŐāhım o Şükür
Lufi iħsāniñ adımdır hāl-i ikāhım o Şükür
- 2 Derdimiñ deryānısın postu pināhım o Şükür
asem-i aŐŐāmı ezelden hāniāhım o Şükür
- 3 Kibrim o Şükürümüz yo ismiñ keremdir o Şükür
o Şükür dergāhıña yā Rabb ilāhi o Şükür

2

1 Çün bizi var eylediñ dünyâya nâm-ı adımız

Yer eksik biñ güne dek gelmez dilime tâ meğer

2 İmâni kânde güderiz küfürledir da'vamız

Bu nefsi şom ile oldu devleti devrânımız

3 Kibrim çok şükrümüz yok ismiñ keremdir çok şükür

Çok şükür dergâhına yâ Rabb ilâhi çok şükü

3

1 Çün bu kadar ins u cîne hükmünü var eylediñ

Cümleniñ rızqın virensin kefilim nâmı söylediñ

2 Yeri gökle yoğ iken cânsızları cân eylediñ

Cümle mazhar sañadır istimrâd eylediñ

3 Kibrim çok şükrümüz yok ismiñ keremdir çok şükür

Çok şükür dergâhına yâ Rabb ilâhi çok şükür

4

- 22 b 1 Bu a‘māliyle saña kaçan ve lāyık olunur
 Esib bad-ı i‘āliyle seni kandebulunur
- 2 Cennet olmadı müyesser cehennemini adamıyuz
 Nefsi zālīm ta‘cīlim Hāğdan yanasın komayuz
- 3 Kibrim çok şükürümüz yok ismiñ keremdir çok şükür
 Çok şükür dergāhıña yā Rabb ilāhi çok şükür

5

- 1 Nefsi nefsin elinden yā nicesi kırtulasın
 Nefsi mīzān sende gālib olmayañla dertle sen
- 2 Dört nefis sende müvekkil ammada hatādasın
 ‘Azrā‘il geldi ki sonda olmazınıñ pervāsın
- 3 Kibrim çok şükürümüz yok ismiñ keremdir çok şükür
 Çok şükür dergāhıña yā Rabb ilāhi çok şükür

6

- 1 Şonra pişmān fayda kılmaz insan meyle kavī
Pişmān-ı kavī yahşi götür bundan bir nām şāni kavī
- 2 İşin işle Hāḡ ile sen derde dermānı Hāḡ kavī
İrşādım budur saña kim dostu el düşmān kavī
- 3 Kibrim çok şükürümüz yok ismiñ keremdir çok şükür
Çok şükür dergāhıña yā Rabb ilāhi çok şükür

7

- 1 Yā ‘Aliyyü’l Mürtezā bu dertlere sen sen ḡakīm
Bī Rāhım bī nidāyım dem ki yokduralım
- 2 Ednāye iḡsāna ide Bismillahirraḡmanirraḡim
Sulṡan Nu‘ mān sancacı diyessin nā‘ir ir bakireyim
- 23 a 3 Kibrim çok şükürümüz yok ismiñ keremdir çok şükür
Çok şükür dergāhıña yā Rabb ilāhi çok şükür

Gazel 6

Fā‘ilātün Fe‘ilātün Fā‘ilātün Fe‘ilün

Ednāyi Fermāyed

- 1 Sen bilürsün sırrımızı ey şef ul müznibin
Elhamdulillah ezelden varluğunuz Hâliğinâ
- 2 Ümmetüyüz Muşafanıñ ger kabul kıla bizi
Bî tahâretle gövdemizide bir elin yüzün
- 3 Mürtezaya geç du bağan yüzü qarar seyr-i ser
Üç yüzyıl bağlayan değımlı barmağını bir tutan
- 4 İmām Hasan Hüseyin mededle derd-i mükim
Gayrı dermāndan ‘ilaç yok ni‘metin bize bed‘âyız
- 5 Çeşm-i havî deryâdan meyli yine deryâdadur
Ola ol deryâdan kıatre irşe selin aqar
- 6 Silsile-i düşmanıñ ba‘zârı ma‘mûn olur
Ziyânı var sermâyemi münkerdirse Ca‘ferin
- 7 Musâ-i Kâzım rızadur hem Muhammed Ettâyi
Hem ‘Ali Et-Tâkiniñ yediden dünyâ aqirin

- 8 Devr-i aḥirde yapışdım Ḥasan ʿaskeri kim
Mehdin ḥāzır görürsen ḳalbi Rabbül ʿalemin
- 9 On iki imāmı müʿmin neydi cehennem oduna
Günāhkār Ednāyīye raḥm ide ḥayr errāḥimin
- 23 b 10 Baḳalım her kimse nekr iḳrārına her ger ümīd
Ger şefāʿat sihrini bilen bulur iḳrār iden
- 11 Ḥasta dilim bil keşim derdi ğamıñ şāyesiyim ben
Pes bu maʿnādan ki ceraḥat arz rızā bilen rızāys irişirim

Gazel 7

Fâiʿlâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ednayī Fermāyed

- 1 Nezihi zātı-ı pādişāhdır lutf-i ihsān u esselām
Kāsib kesbi kemāl it nāzil oldu bu kemāl
- 2 ʿİlmi ḳudret ʿilmi ḥikmet öz senin zātındadır
Naziʿ –i zāt ol ṭahiri ḳayl saʿyi icāzetle kelām

- 3 Hâk Te'âla çün buyurdu vahy ile didi nidâ5
Yâ Muḥammed kıyâmete aḥvâli nice gör tamam
- 4 Aḥvâl-i kıyamet yâ Ḥabîb aḥri böyle olısar
Bir gün ola esirdir anlara bil hümâ5
- 5 Nebiñ tariḥde kelime-i Adem cevâbı peygamber gibi
'Âlime bî 'âmil ola nazıyla şâdkâm
- 6 Nebiñ otuza varıcaḫ yaḡmuru yetmez ne gibi
Ekini helâk-ı tufân ḥarâb kıla dünyâ u 'âlem
- 7 Nebiñ kırkına varıcaḫ yaḡmuru yaḡmaz vaḫtiyle
Bî ḥicâb koçlar 'avrat merkebleyin yürür müdâm
- 8 Nebiñ elliye varıcaḫ güneş üç gün doğmaya
Semâdan bir fazâh gele ol fazâh nedir 'avâm
- 9 Ol ḳadeḫden nice insân recnden kırılalar
Neyle Mısr ḳoruya zelzele ola ḫaṣri ḫâm

- 10 Nebiñ altmışa varıcağ furkân-ı ʿazim göğe gide
 ʿİsa gökden yere ine deccâl-i melʿûn ıahredeniñ
- 11 Öldüre ʿİsa deccâli çok maʿnâsın helâk ola
 Nebiñ seksan varıcağ hiç suʿal gemliye kelâm
- 24 a 12 Şeyh-i meşâyiğ nefsin bile baʿzı sergendandır
 Men ʿaraf sırrına ir gör lâyemüdüne Hakkâ müdâm
- 13 Hiç suʿal gelmeyiser evlâda muhîb oluna
 Şıdıklıle bel bağlayanlar rahâtı yevmʿül kıyâm
- 14 Ben sen seni izhâr eyle Hakkâ mazhar ola gör
 Nebiñ belâ u şabr ile ennehâr u şubh-i şâm
- 15 Seyr-i dil terk Ednâyî hâki pâyı türâbına
 Oldu aʿmâli aʿvâm kimki geçmez varlığından
- 16 Aʿmâli aʿvâm olanlar Hakkâ lâyığ olmadı
 Kim olmaz ervâhı haydan kıyl-ı kâl daʿvâyı hâm

Gazel 8

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

Ednâyi Fermâyed

- 1 Gel ey dilberi kıyâdım gel ey vasl-ı ruhsârım
Gel ey bu cāmîñ kararım gel ey 'ilmile erkânım
- 2 Seniñ zülf-i siyâhıñdan 'âlem cümle kıametdur
Tabîbim nûru rahmetim cerahat-ı cana dermânım
- 3 Seniñ serv-i kıametinden serviler hacalât eyler
Seniñ ruh-ı hışâlıñden ra' nâdır rahmânım
- 4 Cemâliñ şevk-ı şem' ı oldu okudum seb' ul meşândur
Şakķul kıamer bu ma' nâdan vechiñdir ümm'ül kitâbım
- 5 On dört kıara mişâlindeki ağ ön dört yeri ey yâr
Pes oldu idrâk it sûrı deryâ fermânım
- 6 Pes ģarfi bildikmi pa u ģa u je u kâf eyler
Ki cümle tefsîri imlâ bunu nazm itdi furķânım

- 7 Bu ki vechiñledir seniñ otuz iki dedir ey yār
Pes ol ma‘ nā ile ser ħarf-i ħazānım
- 24 b 8 Eğer tayyib-i řāhirsen vüçüduñ rāhını bildik
Eğer ki ‘ abd’ ul nefis olduñ göre neyler bu ħesābım
- 9 Ki nefis didiğñ bir aşlan şağır virem muradınca
Eğer ben anı toķ itsem ba‘ ıd Ĥaķ oldu seyrānım
- 10 Eđer sen anı aç ķoysañ ister ki zebūn olur
Men ‘ aref sırrına ir geķ iķrāra geldi inkārım
- 11 Bu rāhıñda senin ey cān iādın var gögerin var
Ağzın Ĥaķ gögerin şekki ne zerre oldu subĥānım
- 12 Felek burcunu seyr itdiñ ne kesb itdiñ bu dünyā da
‘ Aliyle silsileye ir ķıla ķabul ol Ġufrānım
- 13 Rāh-ı ĥabīb hemde hemdir zerrece inkārım yoķdur
Ķadīmimdir ĥabībullah Ednāyi lāřekki řükrānım

14 Bu ne hikmet bu ne kudret bu ne kıymetler ef' âldir

İsmi müsemmāya nice bī hılâf oldu zebânım

Gazel 9

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün

Ednāyī Fermāyed

1 Meded senden rahmeti çok ' ayyubi settârımdır

Helâl-i müşkilâtımsın ğazyân ver yâr meded

2 Rabbim kılursa nidâ hayl-i haşm terkin idem

Hizmeti meşâyıhta eyleye gör ' avn ide cebbâr meded

3 ' Ârif isen yok ola gör ki ervâhımız firâr ola

Ervâh-ı bîdârınıñ ' avnına peymân meded

4 ' İlmile ' âmil itmez iseñ ğâfil olan gör nedir

Dil dervîşi bî fâydadır diye sırr'ul kâhhâr

5 İsmi müsemmā idenin firdevsi a' lâ vereydi

Kesbi kârı hağ idenin rāhınâ settâr var meded

- 25 a 6 Bu reşmle bularsın Hâkķı derd-i belâ şabrı ola
Derd-i belâ şabr iden hemdem şükr añar mıdır
- 7 Bilsen seni görsen seni Ednâyi fıraķ Hâķla
Lâ fıraķ olan bu ma' nâdan bulmadı ğayyâr mıdır
- 8 Vücûduñla Mûsâ gibi Tûru münâcât ide gör
On sekiz biñ 'alem seniñ Hâķ saña izhâr mıdır

Gazel 10

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Ednâyi Fermâyed

- 1 Bu dünyâdan geçdim iden âkili noķşandır
Ednâyi geçmez loķmandan ekseniñ hırķa ilen
- 2 Geçdim iden hilâf söyler loķma hırķa dünyâdır
Dünyâdan geçilür belli teslîmi Hâķ iķrâr ilen
- 3 Bir rivâyetim var saña diñle bu rivâyet ilen
Serseri olma seyr virirsen yevm-i rahmetilen

- 4 Mustafâ Cebrâ'il bir gün geçüb gider iken
Görürler bir hasbi ' avrat hoş ruz ki bir gelin
- 5 ' Avrat elinde adam başı çeşmi benim açar kanı
Kesmiş başı rahmı yokdur bî vefâ imân ilen
- 6 Didi ' avrat yâ resûl dur bir kelîm idelim
Pes neden kelîme itmez ben taki maḥbûb ilen
- 7 Mustafâ dir Cebrâ'ile bakma anın yüzüne
Ol ' arûs dünyâ meĝer bilmesen anı nâm ilen
- 8 Elinde adam başı gör ne idi anı duya
Duy ne vir ' âkil olan ol baş meĝer dünyâ ilen
- 25 b 9 Anıñ ' ahdi ve kavli bi vefâ şâdık va' desi
Nâkış-ı ' aql adamı gör ' ibreti yok ol baş ilen

- 10 Sen dađı saña gerekse ‘ aklıñı dūr gel
Eddünyā cıfetün ve tālibuha kilāb¹⁰²
- 11 Bu beyān-ı hadīse irdik Ednāyi sākin oğur
Ger ğedā virir virmez rızāyı vir rıza
- 12 Pes erenler geçdiler lokma-i hırķadan
Ķālū beliden ķısmet itti herkese mizān ilen

Gazel 11

Mefā‘îlün Mefā‘îlün Fe‘ûlün

Ednāyi Fermāyed

- 1 Şehā derd-i ğamiñ bu cāna dermān
Seniñ lāl-i zebāniñ āb-ı hayvān
- 2 Mihri muĥabbetiñ göñlümde dāim
Türbedür taĥtı sulţanda mihmān
- 3 ‘ Aceb ĥikmet ‘ aceb ķudret nedendir
Cānım vāşılı ābād añlasa fermān

¹⁰² “Dünya leştir ve onun tālipleri de köpektir”

- 4 Sen cümlesin ervāḥ oldura ġāfil
Bunu fehm eylemez ile ʿisyān
- 5 Kerem kānım Muḥammedī ʿAlidir
Ḥakīr cānı anıñ rāhına ḳurbān
- 6 Resūle geç bağanlar ümmet olamaz
Ḥabībe uymaz el cāhīme bir yān
- 7 Bilurmusun nice cesedsin nice cān
Bunu fikr eyleyendir kāmīl insān
- 8 Biz ancaḳ bir cānı cesed bilürüz
Virem anın beyānın bir bir aʿyān
- 26 a 9 Yüz yirmi cesed sende ḳıl var
Ḳıl çekup ḳopadıcaḳ cefā an
- 10 Biri yüz yirmi dōrt biniñ ḳılı cān
Ki cān cesed bu ḥeşabıyla inān

11 Bu denli cān bu kadar cesed senin

Bu ʿilm eyleyendür ehl-i ʿirfān

12 Eğer senden cezāñ var cinānsın

Gürūhu nācilerdur Hāḳḳa ʿuryān

13 Hāḳḳa ʿuryān iseñ ḳılma tefekkūr

Ḳabul Ednāyī anıñ nārına bir yān

14 Ki nārı taşdıḳ iden nura uğrar

Zāhir baṭın saġar senden ol vire nān

Gazel 12

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ednāyi Fermāyed

1 Cezbe-i Haḳ evveli gör ki zātı bī himmet isen aba

Himmediyle ervāḥ-ı ḥayy cümleden olma ne sen

2 Ḳiyl u ḳālden çek eliñ ismi oḳur şifāt-ı ārif

İsm-i erzānı olugör maḳbūlu aġlasın ne

- 3 Şāhı merdānı ʿ Alīniñ çākeri ʿālībiyim
 ʒaldır öldür ʒahhār öldürsen añla seflāne sen
- 4 Kerākip ʿ abdim dirse pādişāhım minneti
 Lūtfi ihsānı ʒadīm ʒamudan nola ne sen
- 5 Pes ʿ azra ʿil bilmemezlikden belāya mübtelā
 Gümrah ʒıldı kendümi kendüben ol ʿ amel artasın
- 6 Bir belā didi lāyı yoksa hevāsı Hāḡdır Hāḡla
 Biñ belā ʒabul idersen bir belāya varırsınder
- 26 b 7 Bir belā dimek der cifa biñ belāniñ def ıdur
 Baḡş ide Ednāyiye dāim devā dayiresin
- 8 Cān ʒulaḡın dut Hāḡḡa teslīm ʒılayım ḡesābile
 Çün çekersen ʿ āḡıbet bundan saḡar seyrāne sen

Gazel 13

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ednāyi Fermāyed

- 1 Ey cemālîñ virdi aḥmerdir güzeller şāhısın
Sende ğayrı ne kimsenem yoḡ tâcı kıla şāhısın
- 2 Çün bugün irdim vişāle duydu Ḥaḡdur özü
Ma' bûdu beyzām özüdür cümnenin dergāhısın
- 3 Ol münāfiḡ tâ' un ider ger ki kılan netmiş deyü
Şaḡını baḡ dönme Ḥaḡdan ger eḡer Mevlāyısın
- 4 Şüphe kıldı ḡāriciler mürtezā rāhına kim
İnkār rettir aña ḡasret sen anıñ serkārısın
- 5 Evvel āḡir ol melāinler işi murdārdur
Bir ' ameldir geḡ ol işden sen eḡer ger yādısın
- 6 Hiḡ mülemmāḡ işleri olmaz isen ferḡande ḡal
Sübḡü o millet zāyi' ā gel bu fi' li a' mālisin

Gazel 14

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Ednāyi Fermāyed

- 1 Ğālib-i dünyā olanlar bunca bu belā ne der
Mürettebiñ cifā ise hizmetiñiz şeytānadur
- 2 ‘Aql-ı delil eyledikse Hāḡ yolundan utmadın
‘Aqlı Hāḡ olan gürūhu hizmeti raḡmānadur
- 3 Yetmiş iki millet oldu izi ‘abdu’l ‘ibād nefsidur anıñ budur ki
Her birinin fi‘line gör bi‘at eyle peymāne dur
- 27 a 4 Dehrīñ şeytān olıcak buyurduğı nefsi-zālim
On iki ṡab‘ı var anıñ biri ol bu yanadır
- 5 Ğıybet buhtān fitne uyku ṡam‘ı diyedir ol
Yalan buğuz ḡasede dilçeken kibrin kes divānedür
- 6 Bu on iki sebebdür fa‘li iblis ḡahḡāha
Geç bulardan insān iseñ son işin ziyāndur
- 7 Ğdem oğlu fayda idem deyü gil sıfr ider
O cevri olur çoḡ bahā gözler ehlini dūr nāimānedir

- 8 Kıyāmetde ölçüdü kendi gire keyl içine
Ermişî nāķıs iden a‘ māl-i kefeni noķşandur
- 9 Çün mīzān var ertesi eksik yüklü vezn iden
‘ Aķlı- mīzān kesb-i şeytān ol cahīm yanadur
- 10 Ğıybet buhtān idenler Ğayrın aña vir seyir
Ol kimseniñ günāhı kendi özüne şānedür
- 11 Fitnelik iden kıyāmet ismi senden kelb gibi
Beyni ķaynardur kafan nisbet görür ol nādāndur
- 12 Uyku tama‘ riya‘ dir cehīme aşlā
Kezāb-i imān uğrasa bu gavuz Hāķķ ‘ işyānadur
- 13 Şarulacağun kibr-i muṭlaķ şeyātın işidür
Bulardan çekmez iseñ da‘ vānı hembā‘i nedür
- 14 Ey Ednāyi sen niçün böyle kelām derc eylediñ
A‘ mālın arķada odun elde od yana nedür

15 Āh ʿ amelden vāh ʿ amalden deyilmez defter-i mişāl

Gözüm kül başıma toprak meddim saçanadur

Müseddes 2

Fāʿilātün Feʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Ednāyi Fermāyed

1

27 b 1 ʿ Ārızı ayağınıñ özdedir yazma Haqqā istivā

Simāmız şekkil ʿ umurdur Haq cemāli istivā

2 Ger Haqq görmek dilersen sen şıfatı istivā

Dilberin ʿ aqibinde gördüm eşşifā-i istivā

3 Mihrimiz düşdü visālin derdime dermān gerek

Meyt-i didār eyledim çün mecrūhum mülhem gerek

2

1 Ağzıñız sedefe beñzer dişleriñ dürü ʿ adüv

Çaşlarıñ qavisi belādır kirpiğın tiz-i haddım

2 Remzi gözler Hakkı görür şah-ı aynıdır iden

Leblerin la'li şerâbdır beni serhoş iden

3 Mihrimiz düşdü visâlin derdime dermân gerek

Mest-i didâr eyledim çün mecrûhum mülhem gerek

3

1 Neyleyim Mecnûn gibi Leylâm-ı gördüm bî-ķarâr

Hasta cânım şifâ buldu özü varım bî ķarar

2 Gönlüm ol leb' iñ kâmından kâmil aldı bî-ķarar

Hâk-i pâyin nûru ' ayine dermândur ister bîķarar

3 Mihrimiz düşdü visâlin derdime dermân gerek

Mest-i didâr eyledim çün mecrûhum mülhem gerek

4

1 Ey güneş hüsnüñe vâlihi cerândur bugün

Hiç şâm' ı leylü'n-nehâr ve meyli cân ķurbân bugün

2 Gerçi dost kabul kılursa mürüvvet imāndur bugün
Düşdüm ol zülfü belâ-i mürüvvet ḥandāndur bugün

28 a 3 Mihrimiz düşdü visâlin derdime dermān gerek
Meyt-i didâr eyledim çün mecrūhum mülhem gerek

5

1 Qālū beliden ben anıñ ‘ aşkı der bendesiyim
Özü bilmezmi bizi ‘ aql-ı defn ḥandesiyim

2 Her teli zülfü anıñ lāyū‘ kāl bî-ḥuštisiyim
Naql-i firqatim bu dem rûḥu parekendesiyim

3 Mihrimiz düşdü visâlin derdime dermān gerek
Meyt-i didâr eyledim çün mecrūhum mülhem gerek

6

1 Āh bu ğaflet āh firqat elde seyri māḥım budur
Āh bu zillet āh ḥillet def‘ i şeyṭānım budur

- 2 Sen ser-ķav̄isin sen erensiñ ħayy-ı mihmānım budur
Sen ħab̄ıbsin sen ħab̄ıbsin yāri ğüm̄rāħarım budur
- 3 Miħrimiz düşdü visālin derdime dermān gerek
Meyt-i didār eyledim ħün mecrūhum mülhem gerek

Kaside 1

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Eya mü'm̄in ne maźharsın ne deryāsın ne ħikmetiñ
Maħyini künt-i kenz olduñ ne deryādan ne firātıñ
- 2 Vücūduñdan ħaber virsen ba' ıret řüphe-i zinnī
Gider ğöñülden aldınsa Ĥaķķa eyleye mir'āt anıñ
- 3 Fenā mülkün beķāya deĝiřde fikr it necir řerrī
Şeyātıñ fa' li bī t̄ahirsın kıлма pür berdevām zātın
- 4 Ciheti Ĥaķķa bir ğör ki murādkārının senin oldur
Ne murād eyleye saña yakın itmez iřaretiniñ

- 28 b 5 İrüşüb bir meşâyıhına aña fermānı ba' is kııl
 Müqaddim tab' ını terk it qabul ola bekāmetin
- 6 Mūsā Tūru münācātıda Hāqla kelimāyı itdi
 Ne diyemi Hāq aña bir gör qabul değil kelime-i şekk
- 7 Didi yā Mūsā yürü var hizmeti meşāhat eyle
 Bu araya yirsiz kıılma ki nār idim kıırātınıñ
- 8 Mūsā didi kelīm yā Rab kimi kıılam meşayıh bir
 Ne dirse buyruğunu kııl derviş Hızır ināyetiñ
- 9 Varub Hızra didi Mūsā baña buyruęu nidā oldu
 Ne dirsen dönme kim yoğdur kıılı vir kııl şef' atıñ
- 10 Hızır didi Mūsā yürü müridleñ verdi bī beyān
 Bu ana dek bilenlesen ire bilmez ita' atıñ
- 11 Ne dirsen derdi ben qabul itdim kelāmımla
 Dūriştim buyruęu ki Hāqqa bu yer ne ise ādetin

- 12 Rūy-ı zerd ile dūriyle dimek için Mūsā
 uşāk uşandı pirinden şaın Mūsā şekāvetiñ
- 13 Bir ümmet ollamak itdi meşāyihına hizmeti Hızıra
 Yapışdı Hızır Mūsāya gözüñle gör kerāmetiñ
- 14 Elin urub aldıımız Mūsānın mu‘teber seyrin
 Żamīrinden kabul ılmaz Mūsā Hızra hükümetiñ
- 15 Red mi ıldı Mūsāyı yürü öz başınasın sen
 Ki nemnākı çeşmi nemnākı oldu¹⁰³ cebel-i Tūru hükümetiñ
- 16 Kabul itmedi kırk gün kim Hızır Musāyı ol insan
 Günāh-ı kibrim didi pīrim murād ile kerīm zātınıñ
- 17 Kerem ıldı hazır abul oldu derinden
 Eğer sen daı dervişsen tanı Hāın hakīkātın
- 18 Birgün Mūsā bir köprüden geçüben ve gider iken
 apadı ayağı köprüden dir kendiye himāyetiniñ

¹⁰³ “Elif” yazılmamıştır.

- 29 a 19 Yā Allah zātınçün Mūsā göre Hāḡ bildi añā
Mūsāya Hāḡ oldu fānidir yā ḡitābınıñ
- 20 Hızıra var nebī Hāḡdan niyādmend Hāḡḡı görki
Ġarābeti eyledi Hāḡdan çıkara senin Hüdā anıñ
- 21 Sübhānıñ buyruġu budur ki Hāḡdı Mūsā deryādan
Mūsā dir Hızıra elḡamd pür senin irdi hayatınıñ
- 22 Mūsāya Hāḡ didi Mūsā neden bu ḡaşm-ı celālim
Ayaġın köprüden ġit geġ ekip bırak murād anıñ
- 23 Ben ḡudret-i dilim ile buyurdum Mūsā iskā
Ki evvel üstādı birdir şoñra benden vilāyetiñ
- 24 Kāy-ı Ādem ḡabul eyle bu iḡsān bize şeyḡindendur
Hüdā buyruġu Hāḡdır davet ide şeyḡden ḡıra' atıñ
- 25 Bunu sen dili ile dime Ednāyī ḡizmetle bul
Kirāmen kātīp [ḡaḡḡında] yazılıdur kitābınıñ

- 26 Diniñ qayyum olup insan vücūda olmak ister
Müdāvim kıl yüz kere kim def' ola hilāfetiñ

Gazel 15

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün

Ednāyī Fermāyed

- 1 Bu beyāndur diñle bir dem vaşfi hālinden 'ıyān
'Aklı divāne kılan bu beyāndur bu beyān
- 2 Evvel kimse su'al itse deyib kim bel bağladı
Ve bir daħi su'alim bu kim idi bel bağladıñ
- 3 Ve Ādemiñ libāsı neden cevābım vir baña
Uçmağ içinde iki yaprağ direm bir bir nişān
- 4 Bağlayın kuşaq Cebra'il bağladın Ādemdur ol
Yaprağı libāsı 'avred dir yaprağ incir inān
- 29 b 5 Kuşaq nice dürlü oldu bu kelama ire gör
Kuşaq üç nola olubdur insan oldu tanıyan

- 6 Evvelki kuşak budurur aña şamşam dirler ol
 ‘Uşşâklığı başa eyler kāmran kııl kāmran
- 7 İkinci kuşşığı budur ismi hem ‘amfām durur
 Bu ma‘nadan lāzım-ı hizmetdir Hakkā yarayan
- 8 Üçüncü kuşak budur mafzelin dirler aña
 Hırka-ı kesvet lāzımından bu tārīka yüzen evrān
- 9 Her post ve keivet giyen dervīş değıldir kām ola
 Kendi haţayile olanlar ol cahimde büryān ola şeyhden tāniyan
- 10 ‘Aqlını başıña vir gel bī vefā meskendedir
 Ednāyi sefer kıılır bu kārīban serāy-ı diran
- 11 Çün geldiñ ‘uryān meydāna sende ‘uryān ola gör
 Varlığından geçmeniñ taḥsīl yok ‘uryān olan

Gazel 16

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Ednâyî Fermâyed

- 1 Bir su'al geldi bu deyi añla göre cān eylen
Her ki Hâḡḡa mazḡar oldu buyruḡu imān eyleyen
- 2 Cān didiḡiñ seniñ insañ cānı yoḡsa civān-ı cāndur
Cānan insan cāndur ve nice cān-ı civānlasın
- 3 Cān cāna bī firāk iden kāmili mükemmel olur
Ziyā ola dünyāyı bī- vefā zinde olma añlasın
- 4 Ol su'al ne su'al idi 'Īsāya gökden sedā
Gel deyü buyurdu Hâḡḡ vardı 'Īsā buyruḡulan
- 30 a 5 Ol ḡatı geḡdi 'Īsā 'arṡı seyrān eyledi
Çaḡrıṡur 'arṡda melek vü Yāhyī dünyā u seniñlen
- 6 Hâḡḡ dir 'Īsā gelsen dünyāya ḡok makbūlü yoḡ
Ne idi 'Īsā dünyāyı gelib bu kelām ilen

- 7 Bir ʿasa bir keşkülü ve bir söz anı var idi
Andan sonra vardı Hâkka eski belâsın ilen
- 8 Gelme deyu buyurduğı idi ʿİsâ dünyâsı
ʿİsâ kâse koydu idi maqbûlü yok dünyâ ilen
- 9 Sende maqbul olursan dünyaya hırs olmağıl
Seni kabul ide Hâk dünyâyı terk itmeklen
- 10 Dünyâ terk olmaz meğer noqşandur bunu diyen
Yeki terkser kıla câmı ve hânümân ilen
- 11 Pes dünyâdan nice bir çiçekk dirib otlayasun
Şon pişmân bî fâydadır gör meyl-i hândânın
- 12 Öz özüm kendüm isterdim havfi kıyâmet için
Anı kim kendü özümde bul ki sulţân ʿİsâsın

Kaside 2

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ednâyi Fermâyed

- 1 Geldiñ evvel bu zebāndan peygamberler medħiyye
Aşlı nedir nice oldu bir gör aħı medħiyye
- 2 İnsanı kesb-i kāl iden bu sözü mü söyleye
Sukūnetden cān ulağın uçu beni diñleye
- 3 Bir kimse ne su'al itse senden isterse delīl
Haziney-i ğaybden aña ir öz özünü bekleye
- 4 Kaç peygamberlere vaħı Hıağ gönderürdü nidā
İsmi evvel peygamberin nedir cevābıñ bilmeye
- 30 b 5 Her peygambere kaç kez geldi nidā ve Cebrā'il
Tiz cevābımı bana kılı vir ne söylemeye
- 6 Yedi peygambere geldi Cebrā'il verdi selām
Buyruğu olduğuün nāriyle kelāmiye
- 7 Her peygambere kaç kez geldi nidā ve buyruğu
Peygamberler ismini bir bir diyem añlaya

- 8 Evveli Ādem sāfiye geldi nidā nāzili Hāḡ
On iki kez geldi Cebrā'il Hāḡdan nāziliye
- 9 İkincisi ḡanḡı peygāmbere geldi ṡaf-ı ḡal
Dört kez geldi urmaya bu kelām-ı vaṡf-ı ḡāl
- 10 Üçüncü geldi Cebrā'il bu kez Nūh peygāmbere
Beṡ kez geldi İbrahim peygāmbere Mūsā nebīye
- 11 Dördüncü geldi Cebrā'il nāzili gökden yere
Beṡ kez gelüp nāzil itdi buyruḡı ol nebīye
- 12 Beṡinci geldi Cebrā'il nāzili sübhān eyledi
Dört yüz kez geldi kelām söyledi Mūsā nebīye
- 13 Altıncı geldi Cebrā'il bile gör esmā-i ārz
On kez geldiydi 'İsāya vaṡfudur tevrātiye
- 14 Yedinci geldi Cebrā'il dev-cihān serverine
Yüz yirmi kez nāzil itdi ḡabīb-i ekremiye

- 15 Çün yokdur kelām oldu bu cānım şükṛāndur
Baḡşım Muḡammed ʿ Alīden itmenem fikrāniye
- 16 Emindim bu ki bizi devr itmeye dergāhı Hāḡ
Çün fazlımız Mustafadur maḡrūm itmez biziye
- 17 Bu fāni mülkūn dervīş Ednāyī aʿ mālīn tānı
Herkesiñ kesbe göre durma kaynar fuḡariyene
- 18 Şonra pişmān fāydasızdır ṭālibi nefsin olmağıl
31a Nefse gālib olanıñ ṭāmū edebī ḡazāyine

Gazel 17

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün

Ednāyi Fermāyed

- 1 Bu yer bī-vefā eyāmdur ḡarīş-i dünyāya gitmeyle
O güñdendur duraḡ aʿ māl neyde yakarı gitmeyle
- 2 Bu bir meziraddır belliki eken biçer ḡonan göçer
Ḳılma naḡar rızāsıza ḡazır eyle ol loḡmayla

- 3 Eğer şeyhe eğer dervīş bile helāl harām ğıda
Bu belā-yı ‘amelleri bir yerdim loķmayile
- 4 Maḥşer gününde bir kavm-i cīfā feryād ide āhu- zār
Kıyāmetiñ ũuteninden yansa āhu zāriyle
- 5 Yarınki gün zıkr olan kavm-i ‘ālemīni sancaĝı döne
Yüzü ğara ğapa bedriniñ ola şeytān-ı ‘ālimiyle
- 6 Eğer şeyhün ve zıkrı dervīş bildinki anlar kimlerdür
Halka cümle mürīd ider rıfķadır nefsin tamā ‘iyle
- 7 Yolun varmaz meşāyıĝa bu derde mübtedā ider
Ğat‘ ümīd itmeye bizi tarīķī mürtezā ile
- 8 Meded kār ide sulţānım beni bu derdi belādan
Yaķın ider derdi belāy-ı rāh-ı Muşafa ile
- 9 Bu fi‘ili bed‘ amel şeyhden bizi dūritse Ednāyi
Yüz kerre kibr-i ‘amel bizde biñ gadar it bir ğunāh ile

10 Düşdün bunca hikmete dāniq u deflerin sensin

Bu köprüden dayandıksa o dalda odun arqıyl

Gazel 18

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Ednāyi Fermāyed

- 31 b 1 Gel ey Hāq isteyen tālib tālibe tālibini nefis olma
Şaḡın menzīl-i ba'īd varub nefse uyalım
- 2 Cāniñ māhir 'ilmiñ sāhir iki nefis datlı şeylerdür
Mekānı yüreğın şonu taḡt-ı sulṡān deyu aldanma
- 3 Yedi damar aḡlak olduğu bu nefisler sebebinlendür
Uyar gönlüm ki dervīş senseni andan yaña çalınma
- 4 Nefsiñ delīli şeyāṡın cehennem rā
Saḡın biraḡmı mel'unu müvekkeldür tefā kılnma
- 5 Eğer sen seni görmezsen bu bir sa'at dünyā için
'Abd olduñ nefis ināda rāh-ı Hāq deyu baglana

- 6 Şoluñda tahtını kıurdu sulţān pākizeyim dir
O sulţān buyruğu iblīs niceyi aldı inanma
- 7 Zıkr eylediğin dōrt nefside emmāre sākıt eyle
Emmāre-yi sākıt nefsi eğer āhıma nara dağlamaz
- 8 Zāhid nefsi levvāme dur ki ‘ aşık nefsi mülheme
Mütma‘ inne Hāķ nefsinedir andan ğayriyle çağlanma
- 9 Eğer sen nefsi-i Hāķ olduñ mütmeinneye iriřdüñ
Men ‘ arraf sırrına irişdin [şāhı] görüb küfürlenme
- 10 Yōrelin şağdırdı sulţān raħmañ Hızır ol
Delil-i naķl anıñ billāh rāh-ı cennet cüdālanma
- 11 Nefsi raħmān bildikse ‘ akil-i delil sulţān bulduk
Ol sultān buyruđun kııl ki yemrūzu perdelenme
- 12 Muħammed ‘ Alī ħürmeti bu Ednāyiye lütfuñ kııl
Yoķu var eylediñ bildik kelimi olur alınma

13 ‘Ali’yullāh Allah velī Allah delīl-i pişvā kıldım

Bu ‘ilimle edeb ittigi zāhidleyin hicāblanma

32 a

Gazel 19

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fe‘ûlün

Ednāyi Fermāyed

1 Gel cānı cihānısmn cān içinde

Neden imān-ı karar bu küfr-ü imān içinde

2 Belli belliye lâ itme hazır kıl

Nice belā kabul irfān içinde

3 Bir yere bile didik kabul it dur

Çekik beşir yandursa çanak içinde

4 Nağdur yandurursa nārı nūru Hay

Hemîşin siyāh-ı şān evlādan içinde

5 Avvāde bī meded dünyāviyle olduk

Kārîñ āhu efgān berivān içinde

- 6 Mürreyi taḥṣīl itmekde ğılar isen
Hezār-ı renc turur yoğ dermān içinde
- 7 Böyle diyenlere dermān mededkār
Derdesti yek eyle dāmen içinde
- 8 Ednāyi eylediye hizmeti pīr
Dünü gün devlet-i dīvān içinde
- 9 Yākīn gördüm dostu bī-ķararım
Ḥarabātım bugün meydān içinde

Gazel 20

Mefā'ilün Mefā'ilün Fā'ilātün

Ednāyi Fermāyed

- 1 Bugün mestim cān içinde
Ki Ḥaķ halk itdiđi dūkān içinde
- 2 Ki Ḥaķ sende ḥāzırdır olma dil tenin
Rūḥu ezdur rūhu bu kābı içinde

- 32 b 3 Hasedden ihsān ummak müşğul işdir
Ol rūhı hāmd-i hayvān içinde
- 4 Seni hayvān huyundan eyle zār
İmām Hasan Hüseyn mihmān içinde
- 5 Bir işiñi durağ eyle mekān kııl
Kāzım ‘Aliyy’ül rızā dermān içinde
- 6 İmām Zeynel ‘Abā Bākirı ca‘nibim
Nāķi Eттāķidir ‘mrān içinde
- 7 Eğer yolun varırsan farkı Hāksen
Hasan ‘Askeri mehdi devrān içinde
- 8 Devāsız derdime dermān bulundu
Vişāli deryāyı ‘ummān içinde
- 9 Evveli bir aķiri zāhir bāṭın bir
Dört kapu dört kitāb furķān içinde

Gazel 21

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ûlün

Ednâyi Fermâyed

- 1 Bu dem dermân bulundu hasta câna
Tabîbim sen iriş derdim dermâne
- 2 Mecrûhum cerhata eyle mesâhım
Yoklanub göçub irmeyin mekâna
- 3 'Ömrüñin va' desi bu temsîlî denür
Sanasın buğdayı ettûrlar ħarmâne
- 4 Ķarîb anı kimiyle yemşa dirler
Seç daneyi ne i' tibâr şamane
- 33 a 5 Dane gerek ise dane fezânkıl
Elin elki al gel bu divâne
- 6 Ol şaman daneyi añla ârif isen
Vaşf ħâlin budur yatma uyan

- 7 Dane senden gice gör olma gâfil
Hevesin deryâsından çık bu yana
- 8 ‘Aliyyü’l Mürtezâ hürmet-i Haqqına
Kerem kıll bu gedâyı sefhâne
- 9 Tanış Ednâyi sen mi kendi özüdür
‘Aliyyü’l Mürtezâyı handâne
- 10 Firâk-ı derdi murâdım ehli ‘irfânadır
Şakın ikrâr-ı inkârdan hazır eyle o peymâne

Gazel 22

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

Ednâyi Fermâyed

- 1 Ya‘ rufe Rabb olugör cânâne gel
Derde müştâk olgıl andan cāna gel
- 2 Len terâni ¹⁰⁴dime ahsen şurata
Başını kes kan döküp meydâne gel

¹⁰⁴ “Hz.Musa Allah’ım bana cemâlini göster, diye niyazda bulunduğunda **Allah ona sen beni asla göremezsın.** Diye buyurdu.” (Koyu yazılan yer Araf sûresi 143. ayet)

- 3 Kimki irdi bu şoluk esrârına
Refik-i hikmet olubdur devr ile devrâne gel
- 4 Biñ din geçdi serinden yeñi buldu tanıdı
İkiliği maşvı kıldı görendir derdâne gel
- 5 Bunda kuruldu şırañın geçe gör hãm olmağil
Geçmeyin bunda şırañı dermānı fermāne gel
- 6 Bu ne hikmet bu ne kudret bu nedur kālū belā
İşi kāl olan ne hāldir miñāl dime bu ana gel
- 33 b Haşr-ı maşşer yevmi geldi derüne yatarsan uyan
Haşr oluben şor uruldu günāh al bu māye gel
- 8 Bunda bir kadīm iş gören irüşür ma' būduna
Tapusu anıñ bu rāhıdır cānı dilden yāne gel
- 9 Dutacağ bir pīr eteğini başını virüb dönmesin
Alan oldur viren oldur kendü der sulţāna gel

- 10 Aldıben dünyā cifāne eksiğe baķmayasın
İmāniñ yağma ķalursan beşheden adına gel
- 11 Yā ‘Aliyyü’l Mürtezā meded seker olğıl müdām
Zerrece mihriñ yeter Ednāyī hafır sende gel
- 12 Pes yāķin baķan bugün gör seyrān yüzünü
Bunda iren şeyhine ol hāl cāhime yanmaya
- 13 Ey Ednāyī sen niķün böyle kelām ‘arz eylediñ
Günāhmı çersehvin bi ğad meğer lütf ide Hüdā
- 14 Sırrından nişān gösterdi ol keremi çok
Dünü günde bīķararım buyruğū Rabbü’l a‘lā

Gazel 23

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Ednāyī Fermāyed

- 1 Gel beri sır ile ol bil pīri şūfi şıfat
Rāh-ı ferzend evveliniñ rāh-ı nedir şıfat

- 2 Hāmūş-1 qahrı nūş-1 ezdere postu perde-i pūş
Yedi kisvet kime der nāzili seb‘ u‘l semāvāt-1 şafa
- 3 Ol kisvetiñ evveli geldi ādemi şāfiye
Rengi ağdır kisvetin buyruğu Rabbü‘l ‘ibāt
- 4 İkinci kisvetin geldi bu kez Nūh peygambere
Rengi yaşıl kisvetiñ hıl‘ atdır ma‘ būdāt
- 34 a 5 Üçüncü kisvet geldi ve İbrahim Hālıl
Rengi yaşıl kisvetiniñ bilfert mü‘ mināt
- 6 Dördüncü kisvet görki ‘İsā vü rūhu ilāhiyye
Rengi göktür kisveti Hāqdan bu idi maqşūdāt
- 7 Beşinci kisveti Mūsā-yı kelīm der
Rengi şarı kisveti ‘ilm-i tāriki müvcilāt
- 8 Altıncı kisveti tācı geldi Muḥammed Muştafa
Rengi ağdır kisvetiñ aña şıdķ-1 şalāvāt

- 9 Yedinci kisveti nâzildir ‘ Aliyyü’l Mürtezâ
Rengi kıızıl kisveti aña meded-i mürtezâ-yı zât
- 10 Terk-i tecrîd ol yeri Hâkdan yaña sende kııl
Hużıra ıraķ Hużrı bul ki içesin hayât
- 11 Kıurbânı nazrı niyâzı ğıda itdik eyledik
Loķma diler yol erdiş ola ki deĝişmeye şıfât
- 12 Ger seni bildikse bildik Hâk insan-ı zât
Gel Ednâyi kıabul ol kıadri berât
- 13 Bildik idi dervîş kâkı neden ve kıâm olur
Nuķku Hâk ola ğöre ğaybında ğaybın bil şıfât

Gazel 24

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

Ednâyi Fermâyed

- 1 Bu kâr üzre ol ey Ādem şeyhe beri dermânın dut
Niçe cefâ ider olsa taķmil ile anı yut

- 2 O pîrin virdiği nuşh-i hûb telkindir anı kıl ki
Beri ider şeyâtından odur kıyâm ta'âmı kuvvet
- 3 Sen câhille işi bitirdiñ seni var eyleyen odur
Duta anıñ kelimâtiñ o vesvâse otuzsa evet
- 34 b 4 Eğer Hâkdan ümîdiñ var meskenlik ile ey meskîn
Yer dâden aşırma[.....]bu dersini ol ħor
- 5 Vucûduñ deryâdır girer göğe dalğa didiği nefeste
Ki sen aña esir olsañ bu dersini o der unut
- 6 Bu bir sa'at dünyâ ançün insan nesin sen seni virme
Ėaflet sen ħâba oluşduk ba'iddir okunur ħunut
- 7 Gel Ednâyi vağtâki saña vir kimseye virme
Seni şeyĖden ırağ itme özüñi gör kıla şukût
- 8 Bir cânda ki ad bî-pîr olmaz ise nice dir gör
Aña insan deme ħayvân şıfatdır tutmaz ol okut

Gazel 25

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Ednâyi Fermâyed

- 1 Biz bugün bîçâreyüz çokdur bizim noğşanımız
Ol ğani baħş idince bîhâd velî günâhımız
- 2 Çok günâhkâr oldum ise ümidim meylî 'Âlî
Çâkeri çâkerim 'afv-i seħâ sultânımız
- 3 Elĥamdulillâh ezelden bir dirim dönmem fedâm
Bu sebebden baħtivârım taqđîmi ikrârımız
- 4 Dîl-i nidâyım cân fedâyım perd u a' mal-i Şikeste
Âh u vâhım bu derdi âhım bu ziyâ-i ba'îdi râhımız
- 5 Derdimin dermânı sensin senden özge yok
Candın 'abd-ı izâr ider lutfü ise ĥandânımız
- 6 Bir er gelmez dünyâdır oynadıĥun koymaz öter
Sen oturma susta çüster ol ki ola imânımız

7 Ey Ednāyi başıña nice kerede belā gelse

Bu kelām içün sālık it defter-i divān

35 a 8 İptidā isek bilmez idik intihāsın bellice

İşiñ işle Hakkıñ al dir şeyhı beru üstādımız

Gazel 26

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Ednāyī Fermāyed

1 Dermānsız derdim ki fet andan ola dermānımız

Emrine fermān biz ulağ küfrüne imānımız

2 Bu devriñ eriyse her biri bir fa' ildedir

Lütfü hağdır cevri şek zerre-i hānumānımız

3 Evvelā geldiñ yere pīre küfre imān belliyse

Küfrü Hağ imānı hağdır belliye yoğ lāyımız

4 Emīndim bu ki bizi irmeye ıula hağbīb

‘ İlme ‘ amil ide bizi kāmı kerem seyḫānımız

- 5 Ednāyī virdi seyrin bu tekneye hāzmıñı
Ger eğer kabul kılsa ʿabdına kırbānımız
- 6 Dünü gün çok hāsetim çeşmi ğınān eyledim
Berādım bu irişse derdin viren dermānımız

Gazel 27

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

Ednāyī Fermāyed

- 1 Cemʿ olub geldi namaza camiʿ a fāsıķ şofi
Tālif hādış olurlar vechi olmamış şafi
- 2 ʿİlme ʿāmil itmeyen ʿilmime ʿāmilim dir
ʿAybına aʿmā ol kimse kendüde yokdur haķķı
- 3 Şavm-i şalāt t̄āhiri böyle gerekdir havf ide
Zirā kesb olmaya anda ki ide yā hū ʿaffi
- 35 b 4 Şalāt haķķınıñ divānıdır şavm özün ber her anda
Ġıybet kaħkaha baħil uyku t̄amaʿ riyā şāfi

- 5 Bührtān fitne dilçekenlik hasedi terk idi vir
Buğuz ve zinā ile olmaz şalāt-ı şavmın nişānı
- 6 Şofi oldur dervīş oldur terk ide tab^ç -ı hām
Zirā olmayu bu şartlara gümrahı nef^ç i kāfi
- 7 Bu on iki tab^ç in biri Ednāyī seniñ ise
Hebā ol ^çamel sa^ç yı ile ^çilme ^çāsefi
- 8 Ger meşāyılğ ger ^çālim haccı hürsün se
Bu ^çālemden sākıı itme ki ola anıñ ^çaffi

Kaside 3

Mef^ç ūlü Fâ^ç ilâtü Mefâ^ç ilü Fâ^ç ilün

Ednāyi Fermāyed

- 1 ^çĀrif Rabbe ol yürü cenāyına cān kıy
İki dime bir di sen küfrüne imān kıy
- 2 Sen ādemi zātsın vechiñde seniñ Allah
Edeb ile ol Hāğdan sen Hāğkına cān kıy

- 3 Cān kıymayan Hākdandır küfrünü imān bilmez
Saķıt oldu küfürden tıbķı raķmānı kıy
- 4 Raķmānı olmaz iseñ raķmı bulmayarak
‘ Amelin hebā olur fi‘ li şeyātınā kıy
- 5 Şeytandı ‘ aziz melek neyleki mahv itmedi
Neyleki mahv idigör ķunāmı gümrah kıy
- 6 Nām oldur olmaya nāmı nev civān ola
Dünyādan gider olsa Hayyı ezel Hāy kıy
- 7 Senhālar kimler derir maķşer günü gör anı
Sancağı mürtezāda bulunur varı yoĝuñ kıy
- 36 a 8 Mürtezā diyenler çoķdur isme müsem mā ide
Şaķın ganim olmaya ol nāmdan hazır kıy
- 9 Hāzır eyle yolunda Hāķķı Muħammed için
Yarın ki gün şefi‘ ide şefi‘ nā a‘ māli kıy

- 10 Birgün vara sīneye anla seni hem nesin
Münker Nekir su‘ali ol güne aşānı kıy
- 11 Münker Nekir su‘ali men Rabbüke men Nebiyī
Ezber diller lāl olur tanı Hāḫḫıñ derler kıy
- 12 Mārı mūr ‘akreb zi‘ab kellen içre yol ide
Tenin olur cān olmaz pür kibriñ nişānı kıy
- 13 İttiğıñ a‘mali hep ol gün ol senin şora
A‘mal ider ben mücim-i dīl bulur ikāmı kıy
- 14 Dīle didiler bugün girçek belli eylediñ
Şonra ḫilāf söyleme girçek ol yalana kıy
- 15 Dil işāreti göze her ne ise ol görür
Göz ider ki ben gördüm ol dutarken ele kıy
- 16 Andan su‘al olacaḫ ditreyip cevāb vire
El dir ağza ḫabışdım Hāḫḫdır ol su‘al kıy

- 17 Ağza su' al eyledi haram ğıdayı neylediñ
 Āğız eydir diş bilür ben bilmem cefâyı kıy
- 18 Dişe eydi Hâk niçün harâm ğıdâ dişlediñ
 Diş eydir boğaz bilür sen aña lâzımı kıy
- 19 Boğaz ider ben bî-günâh her ne var bâtımdadır
 Ağza andan beslenür andan it su' al kıy
- 20 Baţına didiler niçün haram ğıda seyr ildiñ
 Beslediñ harâm teni teniñ caħim nâra kıy
- 21 Baţın ider ben bî günâh ' aqıl idi kılavuzum
 Hâk bilür ben bî günâh söyle cevâb ' aqlımı
- 36 b 22 Münker Nekir ider Hâk işiñi neylediñ
 ' Aqlı kâmil olursan şerri vesvâsında kıy
- 23 Cümle olan kelime helâl harâm cânadır
 Hâk tab' ıyle ol yürü Hâkdan yaña sana kıy

- 24 ‘ Aklı ider ben nidem fa’ li şeytan eyledi
Vesvese şerrin loğma şükrdendir nüşin kıy
- 25 ‘ Aklı Hâk olagör ki rehberiñ ola Hâk
Şerr-i nefsi emmâreyi hâlâş it meyânı kıy
- 26 ‘ Aklı hâkla olanlar bu deriniñde Hâk işi
Men ‘ araf sırrına ir nefsiñ bil şeyhine kıy
- 27 Çünkü şeyh şeyh didiñ yek dili asân şıfat
Dut naşihat kabul it dut kapu ma’ mûrı kıy
- 28 Ednâyî gör yevmül haşr su’al olma o şalı tüy
Gezme Muhammed ‘ Alîyle dört gürûhu ma’ mûr kıy
- 29 Bal u yağiyle sen beslersen teni bî teniñ
Mizânda yükle¹⁰⁵ gelme ki rızâ¹⁰⁶ olanı kıy

¹⁰⁵ “yükle” kelimesinde “vav” koyulmamıştır.

¹⁰⁶ “rızâ” kelimeinde “dad” in noktası koyulmamıştır.

Müseddes 3

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe'ûlün

Ednâyî Fermâyed

1

- 1 Elḥamdulillahi Rabbil 'aleminsin
Günâhı kibrim kıt âleminsin
- 2 Senhâ-i sulṭân-ı Rabbül 'aleminsin
Hıta ezâdesi sen âleminsin
- 3 Günâhkârım günahkârım günâhkâr
Yâ Rabbi yâ Rabbenâ estağfurullâ

2

- 37 a
- 1 Şevâbım yok şevâbı iste edebsiz
Dilimde çok sözüm noḡsan edebsiz
 - 2 Gözümüñ gördüğü meyli edebsiz
Edeb it Muştafadan edebsiz

- 3 Günāhkārim günāhkārim günāhkār
Yā Rabbi yā Rabbenā estağfurullah

3

- 1 Şabahdan şama değın meyli dünyā
Nice kıldı fikri endişe dünyā
- 2 Seni virme şakın şeytanı dünyā
Ki kalmadı   Alīye fāni dünyā
- 3 Günāhkārim günāhkārim günāhkār
Yā Rabbi yā Rabbenā estağfurullah

4

- 1 Gel imdi ādemsin olma gāfil
Eliñ meyl-i h rāmı olma gāfil
- 2 Kimseye kıлма b ht n olma g fil
Yapış H san H seyne olma g fil

3 Günāhkārim günāhkārim günāhkār
 Yā Rabbi yā Rabbenā estağfurullāh

5

1 Ğıybetim ḥasedim kīnim mu‘ ayyān
 Ki tama‘ ziyādem uykum mu‘ ayyān

2 Ki bizde fitne dilçekenlik mu‘ ayyān
 İhsān kıla ‘ Abā-i Bākir mu‘ ayyān

37 b 3 Günāhkārim günāhkārim günāhkār
 Yā Rabbi yā Rabbenā estağfurullah

6

1 Meşāyılıḡ diye postumda şūretim
 Nice mürīdler üstüne yol ittim

2 Nice qurbān niyāz nefsim yürüttüm
 Mürüvvetim Ca‘ ferī kāzıma yüzü dutdum

- 3 Günāhkārim günāhkārim günāhkār
Yā Rabbi yā Rabbenā estağfurullah

7

- 1 İnsansın hayrı şerri tebdîl eyle
Dū dostu biñ demānı tebdîl eyle
- 2 Şahi ikrār eyle imān-ı tebdîl eyle
Yağın rızāya iriş tebdîl eyle
- 3 Günāhkārim günāhkārim günāhkār
Yā Rabbi yā Rabbenā estağfurullah

8

- 1 Ki Hāğ sende hāzırdur olma dil-i tenin
Ki hāğ şerā' tarīkata ola hāğ
- 2 Hāğa ire öz vücūdun eyle pāk
Tāki Hāğiye hub it olmaya şekk

- 3 Günāhkārim günāhkārim günāhkār
Yā Rabbi yā Rabbenā estağfurullah

9

- 38 a 1 Hāsan ʿ Askeriye kılgıl tevallā
Yezīde sebt oqu laʿ net teberrā
- 2 İde gör zıkr olan hūya teberrā
Her ki Mehdiye lâ kıldı teberrā
- 3 Günāhkārim günāhkārim günāhkār
Yā Rabbi yā Rabbenā estağfurullah

10

- 1 Bu zālīm nefse sebebim varımız var
Hem zālīm hem küffār feryādımız var
- 2 Şavt olmuş bizi yürür zārımız var
Duta görsek naşihat pīrimiz var

3 Günāhkārım günāhkārım günāhkār

Yā Rabbi yā Rabbenā estağfurullah

11

1 Nolaydın gelmesiz dünyāya yaḥṣi

Ki bunca ırmeyiz ‘ilmine yaḥṣi

2 ‘İlmi çok bî ‘amel nediye baḥṣi

İren kılan özü Ednāye baḥṣi

3 Günāhkārım günāhkārım günāhkār

Yā Rabbi yā Rabbenā estağfurullah

12

1 Ki bir cānda ki zerre mehri olsa

Nice rūy-ı siyāh ezādı baḥṣi

2 Günāhkārım günāhkārım günāhkār

38 b Yā Rabbi yā Rabbenā estağfurullah

Müseddes 4

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Ednâyî Fermâyed

1

- 1 Gözleriñ sür esirdir aħir beni yağma kılan
 aşların avsi belâsıdır beni giryân kılan
- 2 Dişlerin dürdâne sendedir beni ' uryân kılan
 Lebleriñ âbı hayâtdır benifermân kılan
- 3 Bu za' if bîçâreyim dutdum damâniñ ayl mudur
 Bî had bî kıyas günahkârım imâniñ ayl mudur

2

- 1 Çün cemâliñdir seniñ fâtiha-i ümmü'l kitâb
 Sidre-i seyrümü simañızda a' yân kıldık kitâb
- 2 Dünyâ âhiret malını defter mâ kimin kitâp
 Bî ' ameller fayda kılmaz okusa yüz biñ kitâb

- 3 Bu za‘if bîçāreyim duttum demānıñ qayl mudur
Bî had bî kıyās günāhkārım imānın qayl mudur

3

- 1 Velham didār ki şemsile māhmısın bugün
Hasta cānım şifā buldu külliye varsıñ bugün
- 2 ‘ilmiñi gözle ‘amel qıl ihsān umarsın bugün
Kim ki hubb itmez ‘itmez ‘Alīye la‘net oqu sen bugün
- 3 Bu za‘if bîçāreyim dutdum dāmeniñ qayl mudur
Bu had bî kıyas günahkārım imānıñ qayl mudur

39 a

Gazel 28

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

Ednāyi Fermāyed

- 1 Esselāmü hātibī ‘alemin şāh-ı sultānsın
‘İlmi hikmet hatmi sende sultān nu‘mānsın
- 2 Mürtezā ‘Alī oğlusunki ‘ālemi feth eyledi
Lagabındır Dede Ğargın ol şāh-ı şehsuvāsın

- 3 Nice a' māl kıldıñ zerrece mihri ' a' a' a'
Müşkili helâlsın sen dertlere dermânsın sen
- 4 Şems mâh gibi metâhir eyleyen ' âlimleri
Zülfikâr hâriciler boynuna ola ansın
- 5 Halka'ınızda bulunur mihri Muḥammed Mustâfa
Şan' atıñ mşili deriñ evlâdı mürtezâsın
- 6 Hıketinde bulunur ḥüsnü Ḥasan mazlûm Ḥüseyn
İbni Zeynel ' Abidîn ' Abdullah a' vâcı sen
- 7 Dede kezâ mihrâca qarındaştır Muḥammedül Bâkir
Küffârlardan dîn açan Ca' ferî Kâzımınısın
- 8 Mūsâ-i Kâzım rızâsın Tâkı-yi Nâķısın yaķın
Hem Ḥasan ' Askeri u Mehdi şâhibü'z zemânsın
- 9 ' Aynaları gözde gözleyin münker seni kaçan gör
Mecnûnum Leylim gibi Ednâyiye mihânsın

- 10 Bî yakınlar hâsıl itmez bî 'amel dilde belâ
Biñ kitab kitab-ı tâlif iderse şun imânlasın

Gazel 29

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Ednâyi Fermâyed

- 1 Cümle dillerde bulunan vâhid el ahhârdur
Cümle sen sende oldur ol saña cibândur
- 39 b 2 Mecrûha Cabbâr gerekse ceri itme kimseye
Mü' mîn olan dest- şikeste irdi şâdiyân
- 3 Seyyîdü' sâdet olursañ yakma kimse gönlünü
Zahm olursa başıña abul hatt-ı yârdur
- 4 Hâcca gideñ hâcî gerek edebî beytül haram
Da' vâsı olmaya bâtil yosa yeri yârdur
- 5 Şûfi oldur şâf ola pes Hâdan daşıtmadan
Meyli dünyâ terk ide zahmi aulu mârdur

- 6 Dervîş oldur atlı ide nefsi asbyi asleti
Min aref sırıra iren aırde ismi vardur
- 7 Cümleye ıldı nazır Ednādan Ednā kimse yok
İsme mūsemmā ide Ednāyī gūnāhkārdur
- 8 ok gūnāhkār olduđum bildim Őıđındım Rabbime
Aybımı ıla abūlu setrimiz settār durur

Gazel 30

Fāilātūn Fāilātūn Fāilātūn Fāilūn

Ednāyi Fermāyed

- 1 Gōrdūm evvel dūrr-i adn-ı yārimē ayrān olmuŐam
Vāhiyle rusārı an ūn ārına ayrān olmuŐam
- 2 ālīb olundur malūba sa y ıla dūn gūn temām
Bī malūbum yok mūrūvvet nihān olmuŐam
- 3 Veli aŐı mestānım yoluna yār gerek yār
Dūnyā ok yārıyla dīdār-i yār gerek yār

- 4 Bařmaz dīdār-ı ʿaşqa yařdıđı cefāya dūnyā
Bulmaz ki beñde pūr bedre beniñ oldu ʿayyān
- 5 Çün ĥizmetiñ ucundan yađdıđınıñ ĥatli şeytān
Hem kim kesb-i Ĥař olur ʿavn ide añā Cebbār
- 40 a 6 Sen saña yār ola gör kim rehberi Ĥař sensin
Alan sensin viren sen sen seni emlāki deyyār
- 7 Bu ʿilmiñ evveli sen ve aĥiri sende ĥatimi
Bu remzi ol bulur kim ola vechin ebrār
- 8 İnsan seniñ gördüđüñ özüne görmediğin söyleme
Dut nařıĥat piriñden setr ide seni settār
- 9 Ednādan suʿal kılsañ biñ kelām ĥatmi kendi
Bī zebānı gerdārın zātında yoşdur iftirar
- 10 ʿİlme ʿamel idi vir bu zaʿif biçāreyi
Zikrimiz kıla derūni bu niyāzi bu pūr kār

- 11 Mażhar-ı Haqsın ki sendedir ol eflāk-ı biryān
 ‘İlmi hikmet ‘ilmi kudret sende ‘arşu āsumān
- 12 Baḡ yakīn vesvāsı olma ‘ilme ‘āmil idi gör
 Zātı bī himmetsin ey dīl sende ‘ilm-i cāvidān
- 13 Nār idi aşı anıñ nūr olmadı devr-i şekḡ
 Sen turāb iseñ gör aşıñ nār eyleyen şūr-‘ıyān
- 14 Fārīḡ ol daḡl itme gönlün zātı ḡazanullahdur
 Olma ḡabi‘ vesvāslar seniñdir seyr-i nihān
- 15 Gerçek iseñ meydānıñda sen virir başıñı
 İmāñıñ gerek ise yağma kıl ḡal kül hāl-i cān
- 16 İkrārı imān direḡidur dest-i yek demān olur
 Zerre olur nār-ı cahim dermānı derūni ḡandān
- 17 Çeşm-i fettān Ednāyi kıldı beruyu zevr-i melāl
 Desti kes demānı kesme çün didim fervin imān

- 18 Fi'ili ef' aliñ gerekse sen seni yār ide yār
40 b İş işle dilde semuk yoğ ne fayda mürüvvetisen

Gazel 31

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Ednāyi Fermāyed

- 1 Esselāmullāh cismidir Muḥammed Mustafā
Esselāmu kerrāmullāh ' Alīyyü'l –Mürtezā
- 2 Esselāmullāh selām olsun Ḥasan ḥalkı errizā
Esselāmullāh selām olsun Ḥüseyn bikerbelā
- 3 Esselāmullāh selām olsun imām Zeynel ' Abā
Esselāmullāh selam olsun saña Bâkir ' Ālā
- 4 Esselāmullāh selām saña Ca' ferî Kāni Ḥağ
Esselāmullāh selām olmasun İmān Kağzımda
- 5 Esselāmullāh selām olsun saña ḳavsindedir
Esselāmullāh selām olsun İmām ' Alī müyesser nidā

- 6 Esselāmullāh selām olsun Muḥammed Ettākī
Esselāmullāh selām olsun ‘Ali Ettākīyle
- 7 Esselāmullāh selām olsun Ḥasan ‘Asker kim
Esselāmullāh selām Mehdī Ḥādī evliyā
- 8 Esselāmullāh selām evliyāyı cümle nebi
Esselāmullāh selām İmām Ḥaṣim kibriyā
- 9 Zıkr olan Dūkāz da İmām çarde-i maḥsūm ḥaḳḳıçün
Lütf ide bī-had ken kāmı seni Ednāyiye
- 10 Ḥısımız çok nefsimiz teniñ zıkrımız dürlü ḥaṭā
Nimetiñ çok ‘izzetin çok derdime sensin devā

Gazel 32

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 41 a 1 Cümle ‘âlem rehberisin faḥri ‘âlem buheri
Hem şefü’l müznībīn ḥatem veliler serveri

- 2 Mālik-i dünyā-yı ʿ aqibet şehāsın sen hükm
Mecr raḥimsin sen ṭayyībi ḥatemü'l evliyā-yı ḥayderi
- 3 Duttuğu damānını puşşer puşşer bilmeyin
Dimesin Zeynel ʿ Abā bulmaz Muḥammed Bāķiri
- 4 Caʿ feriniñ rāhına varmağ dilersen it ḳadem
Ḳavm elinden şübesüz ol bul Mūsā-i Kāzım
- 5 Derdine dermān senin dil ile olmaz bī kemān
Dut demānın pek yapış olma rizāya Hayrī
- 6 Ḳıl Muḥammed Tāķiye hem ʿ Ali El Ṭāķiye kim
Sen ṭābīn cānın dīl-i renk ola olğıl cevheri
- 7 Şāhı Ḥasan ʿ askeri Mehdiye başın vir Ednāyi sen
Olmaya lāfi kezānın doğru söyle küffārı
- 8 Adın Ednā eyledik başa ḳurağ toprağı kül
İsme müsem mā idemem lütf ide aʿ lā ʿ Ali

Gazel 33

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

Ednāyī Fermāyed

- 1 Lebletü’l mu’cizât çün vechinin mirâtıdır
Şerh İncil zebûr furkânıyla tûrâbdur
- 2 Kimki bilmez Hakkı sende Hakdan oluptur özü
‘Aķibet olur cüdâ çün evliyâ lifâtıdır
- 3 Her kim esrârı ‘Aliye nesli ‘Aliden idinur
Kim kıyâmet duyanda bî hicâb likâtıdır
- 4 Gec baĝan rüyünü simânı bî yâkîn rüy-ı siyâh
Derdi bî dermân ‘ilâcsız pes niçün şifâtıdır
- 41 b 5 Taĝķiki râh-ı ‘Aliye¹⁰⁷ senbe itmezdiñ ezel
Şonraki inkârıñ ile itmez ol şefĝâtdur

¹⁰⁷ “Alî” kelimesindeki uzatma koyulmamıştır.

- 6 Evvel geldiñ bir şeyhe dedin ‘ Alîsi hem resûl
Eldâle al Hâkka didiñ sonraki inkârdur
- 7 Girçek olan bir didiğine iki dimez kelâm
Söyleyin Hâk söyledin Hâk bir gün ikrârdur
- 8 Eyme zudu pîr dâye dirme pîrden al irşâdîñi
Ġayrıya eldânı bağan haţîbin şeytândır
- 9 Ey Ednâyi derdiñe dermân yine senden saña
Herkesiñ kendi kelâmı öz urub vü şîfâtdur
- 10 Yâ ‘ Alîyyü’l- Mürtezâ viridiñ baña bu nice kelâm
Nebiñ ‘ ilmi var bir ‘ amel yok mürüvvet imândur

Gazel 34

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Mahzûn nâd olmuşam hasret-i yârim doğrusu
Mahzûnum bî had velî ki âhû zârem doğrusu
- 2 Doğru sözü doğruyan acı değil söz doğrusu
Pes budur sözüm ol insan gibi öz doğrusu

- 3 Seyre tek insan idüp gezme kolayın serseri
Evvel āhîr dutduğuğ dest-i dāmen Hāķ doğrusu
- 4 Düşdüğün deyānı bilmezsek neden Yeldān-ı Hāķ
Geldiğ ümmet olmadığ gitdiğ yine öz doğrusu
- 5 Dimediđ kopar kıyāmet haşr neşr Hādi Hū
Ol günü ol günle saña gerek olur yol doğrusu
- 6 Tālib virdiğ nāşihat kendi özün dünü gör
Vir cevāb ķurbān cerağ niyāzın doğrusu
- 7 Ķurbānı beyān şeyh ķadāşur didikleri kelām
Pür dür ismiğ bir ‘ Ali ismin müsemmə doğrusu
- 42 a
- 8 Yedi ķurbān ķara şumaķ sadāsın bilmedi
Nefsi merkīn biner bilmez nedir hürmet ağrusu
- 9 Yediğin biğ yediğin bin sevdiğiğ bil gör özün
Pes neden Ednāyī durur ismince ol ķüst doğrusu

10 Adıñ Ednā eylediñ şaldıñ kamū ‘alemlere

Öpeler rāhı ‘Aliden zerre-i zem doğrusu

Gazel 35

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

Ednāyī Fermāyed

1 Vezzuħurdur çün cemālin fātiħa ümmül kitāp

Hem saçın velleyl sendedir bize nūrı ħitāb

2 Oқudum seb‘ ul meşān meşūr vechiñ sır ider

Şerhi Tevrāt Zebūr İncili Fuķān āfitāb

3 Hem elem neşrāħ oқudum şuret sedre-i şekķ

Cümle vechiñ a‘ yanında okuyup¹⁰⁸ açan kitāb

4 Sen özüñ bildiñse sensin senden öz ki kimse yok

Ümmet iseñ it şehādet gör Hāķķı ҡaldur hicāb

5 Özüñü bildiñ ise ger ħanıñ üstādısın

Ĥüb ‘imāret yapucu ħoş tā‘ miri üstāzı ħāb

¹⁰⁸ “okuyup” kelimesinde “vav” koyulmamıştır.

- 6 Vücūduñ bildiñ ise Haqqıñı bildiñ lâ cürm
Bilmeyen insan şıfât-ı eyî ‘alaq Haqqdan niķāb
- 7 Olma vechiñ zūlmâtında kârı kesbiñ bunda gör
Çoma su‘âliñ o haşre oğur kez Tevrât
- 8 Nâmiñ Âdem eyledi dünyâyâ geldiñ gör ‘amel
Taptığın Tengri bil içe gör elinden şarab
- 9 Bir kadehden kıatresi irer ise Ednâyiye
Getürde zūlmât-ı hiçâbın zerre-i kıatresi āb
- 42 b 10 Dünü gün nemnāk-ı çeşmim haydârı kerrâredür
Zerresi dağ dağı zere-i nazarı kimye-i şevāb

Gazel 36

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

Ednâyi Fermāyed

- 1 [Edeb]¹⁰⁹ idigör zāt-ı Hüdâyâ
Eğer irmek dilersen Muştafâya

¹⁰⁹ Kelime yanlış yazılmıştır.

- 2 Niceler hāyin oldu çıktı dīnden
Şāhı merdān ‘ Alīyyü’l- Mürtezāyā
- 3 Bu meydānda yaşıldır kerār isen
Şāh Ḥasan şāh Ḥüseyn kerbelāya
- 4 Müslümānım dir ғаşd itdi ғаvm-i şūm
İmām Zeynel ‘ Abā Bākir-i ‘ alāya
- 5 Rāh-ı Cā‘ fere dutar iseñ yüz
İşe sen İmām Kāzım rızāya
- 6 Muḥammed Tāķī bī-beşer it delīl kı
Tevekkül idi gör Nākīyül Fāye
- 7 Ḥasanül ‘ Askerin ‘ askeri iseñ
Ednāyī afv ider mihri aṭāya
- 8 Sözüñ düzme gözüñ sözüme türāb ol
İder Ḥāki rüy-ı zerd-i şefāya

Gazel 37

Mütefâ' ilün Mütefâ' ilün Mütefâ' ilün Mütefâ' ilün

Ednâyî Fermâyed

- 1 Āhı ve ḥasretle geçürme ' ömrünü eflāk-i felek işi nār ider
 Ḳābil taḳdır olmayup meyli tebdīl iden bī ālemde zebānındır
- 43 a
- 2 Eğer ' ārif iseñ varma özün ol nefsin ḥesābına
 Ḥarmāna düşmüş sığır gibi ten ḳolayına giden' Alī şanuptur
- 3 Ḳuşurun ḳılma ' ibādet ḳuşūr-ı tāhir gerek endāz ide
 Abdest-i pāk vücudu ḥāki olan dünyāyı ' akîbiñ nev civāndur
- 4 Ṭama' ı ḡālib haydi hām zerk-i deryā eyle ihsan şıfāt ol ḥān
 Geçdi demek yatdı günün şakla dīniñ ' ömr-i māil ḳurarlar ḥarmāndur*
- 5 İḥsān-ı taḳvīm iriş iḥsān şıfat ol iren salli resūle
 Gör bugünüñ dut önünden görme özün geçer cihāndur

* Vezne uymamaktadır.

6 Dutduğun anıñ dalda kütük pūçdur demek içidir añ sen seni gördüm

Gerçi der sözün geçdir özün kııl melâzım bu günü şavm ider

7 Eyyeller dâne varın şaman eyyeller yahşı Ednâ yamân

Dostla görüñ dâmen dur nuşğ olma kân biline kelâma hemândır

8 Kıurbân niyâz itdiñ ğedâ öz başıña ki kııldıñ kıara

Bu lafzı kııl kûşe sedâki dutduğun kıılma cüdâ ahır hemândur

Gazel 38

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

Ednâyi Fermâyed

1 Eshâr-ı müşerrefden üftâb vechin ümmül kitâbına

Tilâvet it ' ilm-ü ledün görüben göz nikâbına

2 Şemsin mâh-ı arzu ' s -semâ giden özüdür bi-kemân

Bina iden cefây- çin düşme cahim gadâbına

3 Pes küfrünü Hâk bilmeyendir nâr ançun kendüden

' İlmine a' mâl idegör derviş düşen

4 Gör āfitāb şems gibi dutar cihān-ı serbeser

Ḥaḡ ile Ḥaḡ vü 'anasın var ümmet- resūl kelimullāh hesabına

Gazel 39

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Ednāyi fermāyed

43 b

1 Şāh-ı 'Alīyy'ül- Mürtezā sırrı Hüdādır kendüzü

Tebağ ider münāfıka imam Ḥasan mīsāline

2 Kāhı olur mazlum Ḥüseyn dest belā Kerbelā

Ḳabul ider rıza söz baḡmaz ġayrı kelamına

3 Kesb-i kār iden kendüzü ḡazār-ı enlāk kendü

İmām Bāḡır kendüzü viri sittişem damāne

4 Nidā hep a' lādır cihān-ı ḡaribe kıran kıyan

İmām Ca' ferī şādıkān idinür nāmım rāhına

5 İmam Mūsā Kāzımdır nesli evlād-ı tabiyin

Bir ism-İmām rıza şeydā ism-i ayānına

- 6 İmam Muḥammed Tāḫidir taḫkīk ‘ Ali Ettākiyi gördüm
 ‘ Aynelyaḫīn pervā benim zamīr içre ruḫşārına
- 7 İmām Ḥasan ‘ Askeri Ḥaḫḫa vü Mehdī şahib-i zaman
 ‘ Alī ‘ arab-ı serü zülfikār urur ḫandāniñ pek rāhına
- 8 Ḥizmetim var yağma yine ḫāriciler ğālibi var
 Bī-zārım anlar yüz yüz tende hem dünyā āhirinr murād
- 9 Sultān Nu‘ mān ḫazret-i şāniyyü’l –mülḫab Dede Ğargın
 Nesli evlādı ‘ Alī dir İbni İbnü’l -abāyına
- 10 Binib ḫicr-i yürüden bir ḫicr-i yezel iden
 Didi baḫr o gice giden Kerem kânım der kārına
- 11 Diyarıña kıla şarı bir fenḫ yer yavzası
 Üç yüz altmış tekiyesi var Rüm ilinde ‘ ulūmuna
- 12 Muḫaddim şehr-i bāb duhā on sekiz kūy ecdādıña
 Ve kan ıslanmış idi nesliñe ḫaşd ḫıldılarḫ ta‘ āmına

13 Señi lestānın Ednāyi eyledi a‘ llā min ‘ allām

Sahib-ı Qur’ān kabul anıñ bir Ednā deyū anına

14 Hāndāna ‘ ucb eyleyen hāricīler bī-zārım

44 a Evvelimle āhīrim müntezirim qurbānına

Gazel 40

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Ednāyi Femāyed

1 ‘ İlme iren ‘ ārife nūr-u hidāyet görünür

2 Hāḫḫa iren ‘ āşıḫa sırrı vilāyet görünür

O derdi sır ḫara ser kār hep kerāmet görünür

3 ‘ İlm-i āmil eyleyenler Hāḫ yolunda utmadı

Hiçbir işi taḫsili yok küfr-ü ‘ alāmet görünür

4 Zāhid-i rezzākı gör ki Hāḫḫı inkār eyledi

Hāyr-ı ‘ akil şerri şeyḫān şuglebi nedāmet görünür

- 5 İnsan oldur havbına mâteyine hayr-ı şerrin
Bu ‘amel-i şâlihîñiz şonu selâmet görünür
- 6 Bir iş işle kapu bekle hürriyetin bekrin mâtile
Bu ma‘ nâdan derc iden Hâkka şehâdet görünür
- 7 Ümidim bu havvına ki har ırmeye vü bedâr-ı Hâk
Seyr-i günâhım bir mürevvet haçlı hisâret görünür
- 8 Vâşıl olup râh-ı Hâkka sekte cânım neyleyim
Bir günâhım bir mürüvvet haçlı hisâret görünür
- 9 Bir günâh itsek yoluñda bu söz ‘özürle kabul olur.
Ol bahr-i vaha ol tabîb böyle işâret görünür
- 10 İnsan olduk dünyâya geldük neden bilmedük iş
İş istem vireydin şindi hasret görünür
- 11 Özüñü kâmil idersen kâmile ir kâmil ol
Kâmile vaşıl olan dertler ferâgat görünür

- 12 Özüñü terk it Ednā a‘ mālını görsen nesin
 Hizmet pur ide ne Hāḡdan işāret görünür
- 13 Dervīş kārından kāmīl irer añla bile
- 44 b İt derci bu kelām Hāḡtan ‘ ināyet görünür

Gazel 41

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

Ednāyi Fermāyed

- 1 Şūret-i rahmān bazen bir savur ‘ İlm-i necāt
 Biz ṡahīr der meşgūlün biz fa‘ il müşkülāt
- 2 Nevc-i yüz ṡūfān berz-i keşiyye-yi mollāḡ yer
 Hāḡ bezer nā-Hāḡ bezer bize şavur her iḡsanāt
- 3 İnsan fazl-ı Hāḡtır bu kāmīle irişen
 Dut yarataḡın ḡal ola her müşkülāt
- 4 Bir kāmīl vucūda eyle ma‘ buduña ide gör
 Bir yer güzār eyleyen gör tābīña iş hayāt

- 5 Bu kolda tuzağı gör Münker Nekir kırmuş anı
Ol her zâtı nefsin hilesin kavî hayvân olmaya şıfât
- 6 Niçün idersin haset bühtân ğıybet terk it
Yalan buğuz eyleme gerekmez tışarıya it
- 7 Sana gereğı götür gerekmezi kıoya elden
Bevnin kıadım kârlar yiren it nöbet-i berât
- 8 ‘Akl-ı kâmilim virisen iderler haznâ-yı özün
Nefs-i âfâkı enfesle niceyin mümkünât
- 9 Başıma gelen bu hâl bildiğı nedir hâli ne
Mürtezâdandır emindim zerresidir kayinât

Gazel 42

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

Ednâyi Fermâyed

- 1 Sen ba‘ di dü cihân serveri Mustafâdır
Şefaât ümmet-i resûl-u kibriyâdur

- 45 a 2 Taşdıķ taḥkık idigör ol dāne-i himmet
 Dünyā-yı ʿ aqibette ol şāh-ı emir mürtezadur
- 3 Ğanim olan cānına anıñ nāzil-i melātıdur
 Dū cihānın ümit vārim el Ḥasan ol Ḥüseyn rāhnümā
- 4 Beri ol evvel millet-i rāyiānıñ cümle aʿ māl hümādur*
- 5 Cānım fedādır Bāķire dūr itmeye bizi
 Eğer himmet-i ferāḥat mürüvvetkān-ı seḥādır
- 6 Şerrini la'linden nāmeçdir Caʿ ferī Şādık şāhı ireñ
 Derdime dermān andan idi gör ki rükn-ü şebādur
- 7 Mūsā-i Kāzıma bađladım beli yüz biñ günahıña
 ʿ Aḫā-yı kerem kılan bu dīne niçün ki rehberimiz Ḥüdādur
- 8 ʿ Alıyyüʿ l Mürtezā irmeyen dūr oldu kendüden
 Sırrımız min ʿ arafa irmeyeniñ gözü uyḥudadur

* Beyitin ikinci mısrası yazılmamıştır.

- 9 Muḥammed Tāḫiye derūn dilden bil na' yile tahḫīk eyle
Her 'Aliyyü't-Tāḫi servere iregör ki bundadır
- 10 Başım yoluna ḫurban ḫıla ol şāh-ı vilāniñ
Niçün ki 'Asker-i Mehdiyle cüdānın a' māl-i Hebādur
- 11 İmām esna 'aşreden himmet ide Ednayı kāyinā
Ki nefsi-i ḫesabıyla feyk olmuş daim işi ḫatādur
- 12 Cānım fedādur düdest yek demānına ol fi' il-i kāmiliñ
Bin günāha bir ḡatarım varıncaḫ 'ilm-i Kibriyā berāmter şenādır

Gazel 43

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün

Ednāyī Fermāyed

- 1 İki cihānda ḫatem-i enbiyā Muştafā serverüdür
Her duālim rehber-i ḫatem evliyāyı mürtezā Hüdādur
- 45 b 2 Yine şāh-ı vilāyetden iki şehzāde bulurlar
Cān-ı tenini teslim u rızā ile eyle gör kim

- 3 Hāk-i pāyeñiz ‘aynıma tütyā olsa nolaydı*
- 4 Dizelerki o kıyu gör ol Ca‘ ferī Şādıkıtan pāk-ı dīn
Ki zelāk-ı faħrū‘ s-sādetimiz pāk-i ‘ilm-i hūnerdir
- 5 [Bunlarıñ]¹¹⁰ dostuna dut düşmānına düşmān olmayın
Hāktan ba‘īd olur münāfik ‘amel-i Kğzım ez dedi vederdud¹¹¹
- 6 Lağabı berr oldu ol yezīd-i nā-bakere ezelden dūnyā meşkim
Kıaşd eylediler kıavm-i zālimler Rızāya böyle haber der
- 7 Çekme elem zerreindir anlar elem olmaz olamaz
Zira tağide firdevs-i a‘lānın Muştafa şems-i kamerdür
- 8 Tāvisin cemāl-i veżzuħa ol hūsn-ü tebānıñ kim
Nāķınıñ ismi dilde yār gönülde bünyād itmek cevherdir
- 9 ‘Asker-i Mehdi nūr nidem feth-i bābımdır
Cān diyārında baħr-ı hikmet içre ħatem ħatmi birbir durur

* Beyitin ikinci mısrası yoktur.

¹¹⁰ “burların” şeklinde yazılmıştır.

¹¹¹ “vederdud” şeklinde harekelenmiştir.

10 Hem budur cāmi‘ kelām mescit içre Beyt’ül Harem

Hem şifatuñ şüretine şüret-i insan mazhardur

11 Din yolunda her kim ki buldu rûh-u kapıda ol kemâl-i kerem

Aşlıdır turâbdan anıñ Ednāya göre hali gümtârdur

12 Şeri‘ at tarîkat ma‘ rifet hakîkat olan cân kim

‘Alî’den ba‘îd olmaz zira pirin ‘Alî görüñüz belki tahkîk.....

Muamma*

Ednāyi Fermāyed

Yalancı evvel ahir daima Haktan nidā

Geldi geldi dile bûy-u vefā

46 a Hele dediler ihdādı resûl-u kibriyā

Şe- Şevāb eyle yoluna kârı ûqbâyı idi gör

Cim- Celâli kabul eyle sen hemâl ola müdām

Hâ- Hüseyn ger bilvāye bağla belîñ edā iseñ

Hâ- Haber der ol özüñden kendideñ var idi gör

Dal- Delîl it ‘âkîl-ı nefse merdûd ol gör mürdle

Zel- Zelil itdiñ ol nefsi özünü var eyledin

* Hiçbir vezne uymamaktadır.

- Re- Riyā kıldı hārici Mūsā-i Kāzıma kim
- Ze- Zikrimi eylerim Muḥammed Tākīye kim
- Sın- Sa‘ adet assı olan yüz sürer mevlāsına
- Şın- Şehādet eyleyendir Ḥaḫ ḥāzırı bu gören
- Şad- Şor ol dīn yolunda Ḥaḫḫa hem dīl cān iren
- Vav- Var ola gör yoğ olma ‘avn ide şāh
- Nun- Nedir bildiñ ki neye şāhı Ḥasan Ḥalk-ı errizā
- Mim- Murād ola saña ḫabul-u meth-i kerbelā
- Lam- Letāfet ide saña maḫşerin Zeynel ‘Abā
- Kef- Kerem kıla kim saña kim nesli Bākir-i ‘Abā
- Ḳaf- Ḳanā‘ at itse ol luḫf ide Ca‘feri Kibriyā
- Nun-Fenādır anlara aḫir bize müyesser nidā
- Ġayın- Ġayrı dinmeyem himmeti Nāki evliyā
- ‘Ayın- ‘Askeri u Mehdi ide iḫsānı luḫf-ı rā
- Zı- Zālimlik eylesin saña bu Ḥaḫdan nidā
- Dad- Zamān ol sen sanā kim Ḥaḫ yolundan ol temkil
- Pes sūy-ı Ḥaḫḫı Dūkāzde İmām
- Derdimiñ dermānı sensin ğayrı yoḫdur kimsenem
- 46 b Evvel āḫir zāhiri bāḫın dilirvet nidā

Gazel 44

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün

Ednâyî Fermâyed

- 1 Hâkķı Elhâmdulillâh ki bugün yârimı buldum
Vâşılı didâr oluben ĥandâni mı buldum
- 2 Bu Zeynin derdi belâ ider iseñ bu câna ey dîl
Şem' a düşüp yanarım ve pervânelin [peymâni]¹¹² buldum¹¹³
- 3 Ĥasta gönlüm cerâhatına melhem eyleyen olur
Tabîb-i râhatım veşâ' atım dînle imânımı buldum
- 4 Her kim ki yârdan cefâsın şefâ görür itse irenler dermân
Ol insan ĥâziyetle cevre iren mihmânımı buldum
- 5 Zûr-ı maĥşer ĥazır idüp dilde ikrâr ki derd-i nevânıyla
Güftârı vâĥidiyse vahdetidir mecriyle buldum
- 6 Āh-ı vâhile bu mâfıyevm bu nefsi şüm taĥtîr ide bilmem
Mürüvvetim şikeste petse dü destle yekziyânımı buldum

¹¹² “peyman” kelimesinde “ye” harfi yazılmamıştır.

¹¹³ “buldum” kelimesinde “be” harfinin noktası koyulmamıştır.

7 Seyyüdü's- sâdet olursan kâh şeyhyle meşâyıḡ Ednâ
Zanatımsın fazlı keremine şükr ol şâhı devrân mı buldum

8 Hem yedim ḡurbân nezri niyâzı fuzûlum yolunda çok
Ma' den-i mürüvvet kânı sehâdır cân diyârında belli a' yân mı buldum

Gazel 45

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Ednâyi Fermâyed

1 Himmeti a' lāsı bize vâşıl olalı cânım buldum
Sırrı tevḡid enâlḡaḡ Mensûr varın mı buldum

2 Çün pîr didiñ yâdeyle iki dime lâ
Lâ dinim şüpheden edini sulḡân mı buldum

47 a 3 ' İlmiñe a' mal idi gör insanleyin düşün ḡisâba
Bir dimesem iki demem ol mâhım a' yan mı buldum

4 Naḡşı ḡayâliñiz göñlüme âh vâh olalı
ḡasretim ol teḡassür fermânda buldum

- 5 İlähî bîḥaḳḳı mücrime ecdâdı Resûl-i Kibriyâ-yı ʿAlî
Himmet-i aʿlâsı ola zamîr içre ḳabul olan ḳurbân mı buldum
- 6 Kelâm düzmeğe Ednâyi nedirsen Ḥaḳ sende olur mu
Zerre-i mihr-i ʿAlî irşâd idünüp ol demle devrânı buldum
- 7 Leylü'n-nehâr der ekşim bu idi ol kerem kânımdır birdem
Temkîn-i taşdıḳ-i taḥḳîḳ-i şikeste ḥâliyle ʿirfân mı buldum

Gazel 46

Mefâʿilün Fâʿilâtün Mefâʿilün Fâʿlün

Ednâyi Fermâyed

- 1 Didi ğamiñ ḥasretim isterin cân mı buldum
Çü bir didiñ yâre billâ iki dime Lâ
- 2 Leylü'n-nehâr gözlerim ol gözleri hem gözünü gördüm
ʿİlmine aʿmâl idi gör müdâm düşün ḥesâba
- 3 Naḳşı ḥayâlin gönlüme ah vâh olalı
İlähi bîḥaḳḳı mücrime ecdâdı resûli kibriyâyı ʿAlî

- 4 Ednāyī kellā devriñle nedirsen Hāḡ sende olur
Zerre-i mihr-i ‘Alī irşād idünüb Muḡammed ol dağla devrān mı buldum
- 5 Leylü’n-nehār gözlerim ol gözleri hem gözü gördüm
‘İlmine a‘māl idi gör müdām düşün ḡesāba

Gazel 47

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Ednāyī Fermāyed

- 47 b 1 Hāḡ safa nazār kılıbdır derdiniñ dermānına
Çün dermānsızdı olıcağ pes añın dermānına
- 2 Desti biñ dermānda itsek derdiñin dermānını
Yüz biñ zencīr var ise derdi gör dermānına
- 3 Bir kimse şeyḡe varıb bir Hāḡ terk itmek gerek
‘İlmine ‘āmil evlā derdi birdir fermānına
- 4 Çün irişdin meşāyıḡa ibtidā ḡariḡatı
Yāḡın ibtidā it andan var haḡiḡat divānına

- 5 İre ibtidā-i intihā münteḥada ma' danına
Küfrü imān gözletir olmaz noḳsan imānına
- 6 Simāhım fi vechi min esri ' irābına
Ṭāmu idi cennet sekiz bizde vücūd-ı i' lānına
- 7 Felek kesbi bākış baḳsa daire-i devrānına
Eşk-i tesbih idüp derviş düşün hesābına
- 8 Yüz yirmi biñ peygamberler mürsel ü evliyā
Bu menzilden kizār itdi bād-ı ecel ḥarmānına
- 9 Bu ḥaḳīr Ednāyī dūr itmeye eṣnā ' aṣr
Evvel Aḥir zāhiri bātın lāyık kıla mi' mādına
- 10 İnşā' allah zevvece mihrin dutan ' āşıḳların
Ḳaryemiz maḥrūm tā ebed dost-ı yek dāmānına

Gazel 48

Mefâ'ılün Mefâ'ılün Mefâ'ılün Mefâ'ılün

Ednâyi Fermâyed

- 1 Hâk müdâm tâlân-ı t̄alibdir münkeriñ imânına
Kalbi lâdedir anın ne i' tibâr divârına
- 2 Hem bulunsa idub müdâm şanur 'ımâret eylerim
Vesvâsı eflâk düşmüş ne inhâvâr envârına
- 48 a 3 Öz ki 'aybın gözedib öz 'aybı örtüb seniñ ider
İçmeyen zerre o meyden bilmez evvel humârına
- 4 Çün insansın nedir kârı subh ü dâne-i şamandan
Hizmet iden 'izzeti gör lü'lü-i şhvârına
- 5 Çün eflâkıñ işin bildiñ nedir ahvâline
Kendi kârın kesb ideñ düşme cahîm gedâbına
- 6 Dutgıl ikrârı dāmânın taşdıķ ü taḥkîkleyin
Alan oldur viren oldur lâ dime küffârına

- 7 Evvel dediñ billâ soñrada dāyima Hāḡ kendidür
Giz beri beri Hāḡ dūşmānıdır noḡşan iren ikrārına
- 8 Ümīdim budur bizi devr itmeye ḡatˆ -ı kelām
Ümīdvārım dūnyā aḡir mülkiünü ḡandārına
- 9 Devetim derūni Ednā derdim dermān neden
Silsileye vāşıl olan yoḡ olmaḡ gerek
- 10 Kebir-i dūşmān bizdedir gör nedir ol nefis cilāsı
Himmet-i merdān olacak kendi dost dūşmānına

Mesnevi 5

Mefāˆ ilün Mefāˆ ilün Feˆ ilün

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

HEZĀ ENBİYĀDI VUCŪD NĀME-İ İNĀYET EDNĀYĪ FERMĀYED

- 1 İlähi cümleye Rabbül ˆ azımsın
Ki Bismillāhirraḡmenirraḡimsin
- 2 Aḡadsın lâşeriksin yoḡ neziriñ
Ki sensin destgiri ol her fakīriñ

- 3 Seniñ nūruñdan oldu evliyālar
Zuhūrā geldi cümle evliyālar
- 4 Eğer insansan senden haber vir
Kāmil vücūd isen andan haber vir
- 5 Cānla ten nice qarār tevbedur
Bu ma' kulātı cāna nice dünbedur
- 48 b 6 Bu ta' āmı yirüz ve cān yirü ten mi
Bu cān çıkdığu zaħmız cānmı temiz
- 7 Hāķ teāla vaħde lā şerīķ sırrını dimiş
Kendi sırrın cismle ve cāniñ la' nine koymuş
- 8 Zāhir yüzünde cismü bāṭın yüzünden bu cān
Pes bu 'ilmi añlıyandır zāhiri bāṭına cān
- 9 Cān ten sırrını bilen bilki Tengrisin bulur
Bilmez olan bī haber yā nice Tengrisin bulur

- 10 Çün gelür ve cihâne cānlar hem sefer kıılır yine
 Hamlığı tenin it yürü git Hâk yaña senden yine
- 11 Zâhire evlâdı teşâdilerden maḥşûm iken
 İntikâl ider cihândan tıflı maḥşum ol iken
- 12 Ol küffâr maḥşûmları cennette imân ehline
 Hizmet eyler ve cihânın dâim imân ehline
- 13 Bu cihândan ol cihâna bî haber çün gitdiler
 Hâk te' âlayı bu en'âmı ancak itdiler
- 14 Nefsiñ küffâr sen Müslüman buña temsil bu kelâm
 Nefsiñi maḥşum idi gör su'al olmya belâm
- 15 Nefsin bilür men 'aref sırrına ikrârın iden
 Ne olur kocalur bu temsîl maḥşum dünyâdan
- 16 Ve bir dâhi ol vücûd kim kendi nefsin bilmeye
 İbtâ muḥîtinde qalır kimki nefsin dövülmeye

- 17 Yā ilāhi çün bu cānan ki dergāhıña varur
Pes niçün cihāna gelür yoğdur cefā görür
- 18 Ey Hüdāvend kudretim şem‘ iyle munfaşıl olur
Hāsıl-ı maşşum iken bī -lāyık mevlā olur
- 19 Ol maşşūmeniñ bī lāyık olduğı bile gör nedir
Maşşumlar hiç nesne bilmez gafil olmağladur
- 49 a 20 Kaçan bu cān cisme gör de‘ f ider cümle belā
Cān dağı cismiñ içinde ma‘ rifet tehassür
- 21 Hāzrete lāyık olandır evvel ol cān cān olur
Derc olan teñ olmasa bi-lāyık mevlā olur
- 22 Mmuhabbeti bī-ğad olur ol zira Hāğdan doymadı
Gözün açtı nefsi gördü kalbin Hāğ dimedi
- 23 ‘Ağlı delil kıluben eşyādan temessül ide gör
‘Ağlı kabul kıldığınca budur it ire gör

- 24 uddüsi glizârından bu Hâk celleyi kibriyâsına
Sihri-i assı özde bir vücudunun ana rahmine
- 25 alip bağlar yine benzer kim vâşıl andiline
Bu delil dirlr andan ol teniñ deliline
- 26 Şâm oluca bir ferişte ol rahmiñ vardurur
udreti Hâk Şem'ine ol arşu dutuben durur
- 27 Midâr nice delilde Hâka ulaşur yz dutar
Her ki vâşıl-ı Hâk olursa lâyı yz tutar
- 28 Ten dirlr delil-i Şem' idenyine od olur
Ten delil udreti Şem' iyle gr ol cn-ı hn olur
- 29 Tene od za'ıfca ulaşırdu ol cnda tene
Evvel gelecek bu temsile o cn ma' lmuna
- 30 Rahm-ı hrimi ferişte terbiyet bula anı
Őaqlar t zuhr olunca ana rahminde anı

- 31 Doğdundan sonra anı ol tedricile besler müdām
Cānı etinden nūr-ı kuvvet tutar ol Ḥayy-ı dutar
- 32 Ḥazrete lāyık olur cān ṭa^c ife yüz içre dutar ol
Pes her mive kāmil olsa k̄āb içre yüzü tutar ol
- 33 K̄āb içre giricek ḥaşıl olmaz ol mive
Perver dese ḥaşıl olsa yimeğe k̄ābil ola mive
- 49 b 34 Cān daḥi ten içinde kāmil olub rūşen dutar
Anicaḳ taḥşil baḳābili sehvede dutar
- 35 Ḥazrete vāşıl olıcaḳ raḥmete bulur ol dāima
Zaḥmetsiz şafā görem dīni teḥassür dāima
- 36 Ḳaçan bir yem darı-yı tavuḳ başar yz biñ belā
Emek ider yāveri baḒlar lutf ider Rabbül^c āla
- 37 Ol yāveri tamām vucūdı baḒlayacaḳ gör ḥānı
Ol perde-yi pedār Tışarı ider simārına

- 38 Cānla cemi' bu vecihleki söylediñ ikāh
Cismin bilen Haqqın bilür Haqqa bi der günāh
- 39 Bu ğedāyı iñ cāna cānmı vātan mı veli
Ġedā-yı ādem gerçek ten yüzün bir veli
- 40 Qıvveti cānı dutar ol mşili mişāli gibi
Hem cerāk yanar iken ol resūluñ yanağı gibi
- 41 Cezb ider od yağı hem şu' lesin düşen rüşen-i nūr gibi
Nūra batar maħrem düşer şems māh Furqān gibi
- 42 Ten çerāğa nicedür delil ğidānıñ ħarb ider
Ten daħi ğedāyı od kebir yaqar pür nūr ider
- 43 Qıvvet virir cān tene mişāl-i delil od yağı gör
Delilsüz odla tene şu' le virmez anı gör
- 44 Cān daħi tensiz ğidāyı yiyüb dirilmez hemān
Delil bağı çok ise delili boğar bī kemān

- 45 Oduyla Őu'lesi dűŐen olmaya der ađın
Az olursa yağı hemcerin Şu'lesi kuvvetsiz ağın
- 46 Delilini bağı bu ma' nadan ve mu' tedil gerek
Hem erağın Şu'lesi kemali mu' ayyen gerek
- 47 Ten gıdayı çok yir ise kuvveti olmaz dost
Söylekim gıdayı i' tidāl ile yiye dost
- 50 a 48 Cānın dağı kuvvetidir hiç bir nice evlā
Çok yiyen adam mūdāmı sađlıđını bulmaya
- 49 Ol kimseniñ ' ibreti nazar olur ölür ise
Gönlündeki hikmeti ve eŐeri olur ise
- 50 Vücūd od yađu delil-i cān-ı ten
Gıda hikmetine iriŐir didi andan tebl
- 51 İrer bu cānla teniñe bu zā' if terkibdir
Bu kānun cevābıñ aşlına terkibdir

- 52 İrer ey şāh-ıcihān dinle kelāmı Hāḡ kelām
Az yimek ve az içmek eyü fa‘ dedir müdam
- 53 Az uyumaḡ az söylemek derdide ḡāyım-ı maḡam
Ne bunlara benzer anı terk it ey hemān
- 54 Ādem ol ḡıdayı yir nice nur-ı ḡuvvet bulur
Hāḡ teāladan müdāmı luḡfla ‘ izzet bulur
- 55 Ādem nā kevlātı yir dört dürlü nesne olur
Zirā cemi‘ mevcūdāt vardır dört nesnedir
- 56 ‘ Ālem-i ‘ anāşır var derki ol dört nesnedir
Bār-ı ateş āb-ı ḡāki durur yek bu nesnedir
- 57 Çün böyle der ālemi ḡayıb içinde tāki var
Her nesne vücūdda ise ‘ āleme nisbet ne var
- 58 Dört ḡabi‘ ata geldiñ bile ey ‘ ilmi hüner
‘ Āleme ‘ anşara iren ‘ ālem-i kübrā görünür

- 59 Yādedildi ademi dōrt nesne nisbet aşlına
Cān oldu ten oldu ʿāqıl u nefis aşlına
- 60 Cān şuya nisbet u ten toprağa nisbet ʿaqqāl odur
Rūhuyla nisbet oldu ʿaqlıyla gör ey dede
- 61 Nitekim ʿālem budur tendir ʿālem dāhi bu dōrt
Ḥad duttu bu silsile böyle olduydu bu dōrt
- 50 b 62 İkinci nefis üçüncü ḥarḳ dōrdüncüsüdür kelām
Maʿāni aşlına nisbet añlayı gör bu kelām
- 63 Tene ten toprağa nisbet o izār-ı ten nisbeti
Ve nefis dāhi niyette kim böyle ṭabiʿat nisbeti
- 64 Ḥarḳ dāhi ʿaqla nisbetdur cān dāhi tene diyem
Şuya nisbet cān dāhi muʿayyen cāna diyem
- 65 ʿĀlem dōrt ḥad-ı ʿālemden dāhi adem dōrt ḥad
Ādem dāhi kelām dōrt ḥad oldu ol ḥad

- 66 Çünkü cism-i ʿālem resm-i ādem mi kelāma
Çün bu dört silsile özde nisbet oldu bu kelām
- 67 Ādem her mākūlātını dört nesne nisbet aşlına
Gelmedeñ ümīdi bu makūlātın görevüz aşlına
- 68 Çineye yuda vehm maʿidede dahl ola
Aʿzālara gide tamām rāhatı cān hazm ola
- 67 Dört dürlü nesne ola aşlına nisbet-i yār
Serv diye huşk-ı ateş şanar ey tabʿ-ı yār
- 68 Tabiʿat oda nisbetdür kerem toprağa nisbele
Huşk şuya nisbettir vü ser dile nisbeti
- 69 Dörtten dört dört dörtten dört
İntizāmı ʿālem özde olubdur bu dört
- 70 Bu nice ʿilmi hikmetler tefsīrini eylemiş
Bu cihān içre ʿacāyibdan ʿacāyib görmüşem

- 71 Şāh-ı ʿālem biz kimine ula ibret gzyle
 Bu ʿālem tefebber-i hām taʿyını grdm gzyle
- 72 Bir muʿteber muʿtezam Şehir grdm istivār
 Őād-ı mukem derd u hem yapusunda istvār
- 73 Ol Şehir miʿmārı touz drl gevhenden yapar
 Her biri birbirine pes benzemez miʿmār yapar
- 51 a 74 Ol Őehriñ andan on apusu var drl
 Hi Őehirler apusuna benzemez andan evveli
- 75 Dopdolu Hā olmuşdur girmiş ier
 Andan ol Şehri teferrc eyledim tıŐardadur
- 76 Andan ol Şehri teferrc tıŐardan yzden ılmıŐam
 İer grdm ve girdim Şehri hāl-i bilmişem
- 77 Ol Őehriñ on apusu vardurur ol on apusunuñ
 İki apudan gr bil raatı cān ol apunuñ

- 78 Hem şerrin kapular ol şehre giren bil yine
Issıyı bil ol kapudan çıkar vehm andan yine
- 79 İki kapudan o şehre yiyüp içecek girür
Hak te' alānın kelāmı buyruğu böyle kılar
- 80 İki kapu o şehirden şıyrundu Şu fazlası
Çıkar ol şehriñ içinden dāima bu fazlası
- 81 İki kapusundan bırak yakınından ne haber
Ne olursa bil getir ol kapudan içeri gerek
- 82 Hem bil gözden sedāyı ol Şehir halk duyar
Hem Őahı Hayy-ı vücūd olanlar Hak sedāsı duyar
- 83 Andan ol Şehrin ' acāyib iki kapusuki var
Cāma benzer bir Őerifdir baķırındır böyle var
- 84 Ol iki kapu içinde iki görücü oturur
DıŐarıdan geleni Şehir halkına haber virür

- 85 Amma ol çam kapulardan şehre kimse girmez
Vaktehâ içerudan çıkar didim bu demez
- 86 Bir dâhi o şehri-üstâd iki ikiyüz seksen direk
Bilki binâ eylemişdir bilmeğe hüner gerek
- 87 Ol direklerdi yedi yüz kemendle bur yine
Binülmüşdür muhkem olsun deyü ol birbirine
- 51 b 88 Ki gören o şehriñ ortasında bu çeşm-i şu var
Kapusundan şehre şu kim doğru ol çeşmeye akar
- 89 Varur ol çeşmeden dâhi üç kâmiş argla
Ol şehre dağılur varur ‘ilm-i kudret argla
- 90 Ol şehrin içinde on hazine vardur ii böyle kim
Duydular gevherdir dile göre hazîne kim
- 91 Andan sekiz mi‘ mâr durmuşdür gice ve kendüzün
Ol şehri görür göze derlerdi dâim eksizin

- 92 Gire gire görüben hem gözedirlerdi anı
Beş pasbān o şehri beklerler raqm-ı dāim anı
- 93 Ve ol şehriñ bir mu‘teber pādişahı var durur
Ol şehir halkı ma‘an debsa‘ olmuşlardur durur
- 94 Ol şehirde dürlü dürlü ‘acāyipler görmüşem
Hiç anlarıñ ‘ilmine ‘ākıl irmezbilmişem
- 95 Ol şehriñ iki harāşı vardır sağ ve şol
Şehriñ ne müşkül işi var ise ol harāş u sol
- 96 İkinci ‘acāyib bu kim ol iki cām kapunuñ
Şehriñ ne müşkül işi var ise ol harāş
- 97 Dördüncü ‘acayib bu şehir saklanan bu rengiz
Ol şehri kıının dilerse uçurur alur gider
- 98 Ol zamān içinde çok çok ‘acāyipler görmüşem
Görünür bir ile gökler ‘ayānı ol kapunuñ

99 Bir mu‘teber şehir gördüm kanķı vilāyetindedür

Naķdı diyār delmiş şeyler var ise ol deniz

100 Didi ādemi zatıñ öz vücūdu şehridür

Bir ğavvās denizden hem gevher çıkarır görmüşem

101 Ol şehri yaptılardı ervāhı binā ilen

Evvel ahir ādemīdir bu mülke biñā olan

52 a 102 Ol şehir yaparlardı ervāh-ı binā ilen

Evvel ahir ādemīdir bu mülkü binā olan

103 Evvel gevher yār dīlin iyiliğidir ādeminiñ

İkinci gevher meskūnı admeriniñ

104 Üçüncü gevheri damar-ı ademiniñ

Dördüncü gevher sekīri ademinin

105 Beşinci gevher kapındır ki altıncısı karşıt

Yedincisi dedirir sekiz simīniyle pihveşt

- 106 Geldiñ idi ādeminiñ on apunuñ ikisine
İkisinden bil gr budur budun delğne
- 107 Bir Őadk bir secāt bil var ol Şehre gr
Ne hkmetler ne hzmetler eylenur ol Şehre gr
- 108 İki apu daı vardur hsni ol uladur ol
Irak yaın gelen ve sedāları şudur ol
- 109 Hāberdār eyler seni her iŐde gāfil olmaıl
Hā kelāmın alayı gr Őeyāından duymaıl
- 110 Ve ol iki cāme girmez apu iki gzdr
Hele kimse girmez ieruya bellusuzdur
- 111 Vatahi gzden ıandur ya‘ ni gz yaşı veli
İki apu biri zehre biri sav kayzver belli
- 112 Hem boaz daı iki delukdur ki bellu bil
EŐyā-yı men ‘aref sırrına irer bell bil

113 İki kapu kim bundan şıyrındı şav fazlası

Biri bâtıñdan köpügüñdedir o fazlası

114 Ol birisinden kapunuñ şav giden bellü a' yān

Serukdur çıkan cesedden irene bellü beyān

115 Andan ol iki yüz seksen direk şehre binā

Kim ol şehriñ bināsı olmuştur binā

52 b 116 Ol bu temsildir ten anıñ özde dirilmiş didim

Dañi yediyüz yirmi bir kemendlerki didim

117 Yığarlardür bir yere çatmış dağılmasun deyu

Ten içre dutmuş anı dim dağılmasun deyu

118 Ger bulardan biri nākāh ola kim

Naqş ider 'uzvına andan lācürm

119 Andan ol şehir içre çeşme dir kim

Ciğer yürekdir cesede didüğüm

- 120 Ne kadar şav içre yüreğe gelür
Ciğerden vü cemi' i ' anāşıra baħş olur
- 121 Giden üç yüz altmış arğ kim didim
Hem demalardur yürekden kim didim
- 122 Şuyu ve kan añlar andan naħş olur
Birbirine irüşüben haşr olur
- 123 Bu ne hikmetdir kim ider ol haķim
Bu ne san' atdur ki ider ol kerīm
- 124 Kim aña irmez āķulu ' ālimān
Taşrasından idüpdürler hemān
- 125 Andan ol beş pasbānı didim bulardardur
Hem bu dilledār ol budur didim
- 126 Bulardur ol dillerde olduğu
İkinci ķāneyi yumuşak olduğu Ednā

127 Üçüncüsü kulaksuz işitdiği

Dördüncüsü bu dün ger hûb ger zişter çoğu olduğı*

128 Beşinci göz derest-i nazār itdüğü

Gözdür ol düşle düşmānın saçdığı

129 İş bu beş nesne mükemmel kim ola

Bī kemān ol şehre isteyi kām bula

53 a 130 Cümle tamām ger ki vur başı bīn

Şeydā-yı şehriñ bilgil eksüğüñ yakın

131 Sekiz üstād şehre eksüğüñ göreler

Dağı ne gerekse kılub göreler

132 Didüm ol bu loğmana hindu gerek

Çuvvetdur Ednā tā' lık dir ideñ

133 Lokmayı diş altında yemiş ider eylersen

İkinci üstād bu loğma yutduğıñ iyāl isen

* Vezne uymamaktadır.

- 134 Yutduğun loğmanıñ Ednâ cāzuyâ dutdular
 Üçüncüsü üstād mu‘īdi loğma-i hāle virdiler
- 135 Hāl olunca dutan kuvvetdur eri maskedur
 Dördüncü üstād daf‘ adur loğmadur
- 136 Ol loğma fazileti ol fazl hem def‘ ayladur
 Beşinci üstād Nāşir el ismi müsemmasıyla
- 137 Tāşireniñ hāli ta‘āmı dāf‘ iyedur ref‘ ider
 Altıncı gāziye gıdāyı sığırır haram ider
- 138 Tā kim cism andan nuşret görmeye hemdem ola
 Yedinci nāmiye ism-i yemekten kuvvet ten ola
- 139 Tene kuvvet kondurdu semeridir a‘zaları
 Sekizinci üstād Mevlīd manşūr derler
- 140 Şehveti cümle gıdādan kim seçer hem irür
 Şürete icmāl bağlar aḥvāle ider

141 Ol sekiz üstād kim eyi dāneyi dīn

Hem bulardur kim peyāh ittim yaqīn

142 Hem bulardan ger beri eksik evvel ola

Cismi şehir-i ‘ illete cümle dola

143 Andan ol yedi hazine kim didim

Ol hazine hem damağdur kim didim

53 b 144 Cümle cem‘ ān lezzet anda gizlüdür

İkinci ma‘ dedur anda cem‘ iyedur

145 Üçüncü yürek kim mecmū‘ kıandur

Dördüncü evvel odur cümle sağrādur

146 Beşinci talākdur sevā-i cem‘ olur

Altıncı kavuğdur ki cem‘ a anda yol olur

147 Yedinci başını batının her ne kim o girinse ol

Ne eğer evvel ahir anda yazuludur ol

- 148 Sekizinci baþnında levh-i hayâldur şöyle ki
Mecmû' -1 eşyâ-yı hayâl anda manşur dirliği
- 149 Manşûrdur gizlûdür maþfuþûdur
Hâliye bildim u irdim bu kelâm maþfûþdur
- 150 Toþuzuncu hâzineye boþ baþnında olur
Vehmiye dur her ne þorku dir ise anda olur
- 151 Dost-i mihrin zûlm-ü þahrın o bulur
Hem nice itmek dilerse ol kılur
- 152 İş bu maþzende hâzineye ey beþer
Eksik olursa bilürük adem-i şatr
- 153 Ol şehirde iki þanat var didim
O þanat Âdemde ayağdur didim
- 154 Âdemi her þanda olsa eyletür ol
Her murâd işler tiz eyletür ol

155 Ve ol şehriñ yek iki ferāşen gören

El iki el cisimde iş bitüdün

156 Pādişāhı var o şehriñ cāndur

Hem vücūd hāliniñ hilmî cāndur

157 Andan iki cām içinde iki deniz vaşıfla

İki gözünüñ merd-i meydîr gör ki bu hāl ü şafla

54 a 158 Hele iğne yılduzu nice yere yakıcak bulur

Yerleri ve gökleri cümle ol halden görür

159 Şūretin āşiyān oldurur gören

Sevgisün olup göklere giden

160 Ey Hūdāvendā iş bu cānın varlığı

Ey ki gözüyle mi' mārlığı

161 Ādemiñ içirdiñiz 'ummān dedim

Buldu 'āqıl kime kim ol oldu yār

162 Ana gördüğüm 'aql eyleyi yād idim añā

O gönül deryāsı kimi var didim

163 Evvel aḥir u deryā-yı kenz bī pāyāne irmedim

Ol deryā ḳahrı ba' ıdı ḥikmetine irmedim

164 Ol gavvāş-ı Tālup deryādandur gevher çıkar

Fikri ṭoludur meḡer ki dimiş gönül doluşduḡu

165 Fikri ṭoludur naḳıtdır gönül deryāsına

Tālib nesne çıkarur veleykim irmez kaḡruna

166 Ol mu' teber şehri kim şerḥ-i cism-i adem şerḥidir

Vücūd-i insan ger bu şehir bilki insan şerḥidir

167 Bī cism bu mezkurātdandır özki ey beşer

Hamzādan dürlü şehri var irme 'aḳıllar şaşar

168 Şadhezārāndan ismi vardır şehidle ol ismiñ

Bir ṭılsımı daḡı vardur Ḥaḳ bilür ol isminiñ

169 İş bu tendedir ʿıyān bu kıāmu isimlerdür

Hağdan ayru kim düzer böyle tılsımlardur

170 Bu tılsımı görürsen ol nedir ki pıç pıç

Pıçde düşüren nesneden olurlar hiç hiç

171 Bu tılsıma tāriki ol budur edeb

Var tılsımı düzeni ile tılab

54 b 172 Bu beyān olan değüldür Ādeme beñzer birisi

ʿĀlemi- kübrā Ādemdür vaşfi yoğsa niyeki beri

173 Yaʿni olur ʿālemındur on sekiz ʿazādedür

On sekiz biñ ʿāleminiñ ʿilmi yazılmış şöyledir

174 Bir harf eksik olmaz evvelki bil nedür

Öz vücūdun bilmek ki hünerdür

175 On sekiz biñ ʿālemin ʿilmin bile mutiʿ ola

Öz vücūdun ilmin ođursa kişi hūb-ı hevāsı

176 Öz özünden çıkara idi hayvân meşābesi

Bu der hem seb' ul meşānı sendedur

177 Budur āfāt u enfes sendedur

Eflākı eşyā serāser sendedur

178 Beyt-i haşt seviy-yi dūyı sendedur

Boğazdan göbeğe dek yedi gökdür

179 Boğazdan yukarı başa dek ' arşdur

Boğazdan göbeğe dek yedi gökdür

180 Göbekden dizden idi māḫat yerdir

Bunu bilmek bize ve ki hünerdir

181 Dizden aşağı topuğa dek öküz

Topuğdan aşağı balık bili gör

182 On sekiz biñ ' ālem olunca emir

Bu haberin aşlın bize deyü vir

183 Altı biñ āfātdadır göbeğe dek

Altı biñ enfesdedir hem dize dek

184 Altı biñ öküzle balıkdadır

Cümle vücūdu Ādem elifindedur

185 Şer‘ at bil ʔarīķina ver sendedur

Ma‘ rifet ābi haķıķat hāki sendedur

55 a 186 On maķām-ı şeri‘ at şartı on maķām-ı ʔarīķātı

Ve on maķām-ıma‘ rifetdur on maķām-ı haķīķātı

187 On maķām oldu erbā‘ in-ı kāmili

Kāmil oldur özü ola kemāli

188 Kırķ maķāmdan yüz altmış menzīl vardır

Üç yüz altmış maķām bağlar ol seyri ‘ arif bilür

189 Bu esrārı bilmeyen sergerdāndır

Kārı bunda görmeyen nādāndur

- 190 Bunda görmeyen işin nākām olur
Aḥiretde ḥaşreti bed-nām olur
- 191 ʿİlmine ʿāmil olan kimlerdur ol
ʿAklı delīl nefsinı bilendur ol
- 192 İrmeyenlerdür olupdur kendüdür
Men ʿaref sırrına iren kendüdür
- 193 Kendüdür eflāk-ı eşyā-yı serbeser
Kendüdür mālīk-ül mülkü serbeser
- 194 Çün dedim dört ḳapunun şerhin beyān
Bir daḥi bir bir beyān virem ʿayān
- 195 Şeriʿ atın üstādı şeyḥ ṭābiʿ -i mürīddir
Ṭarīḳat üstādı meşāyih-ı ṭābiʿ -i tiredtedir
- 196 Maʿ rifet üstādı pīrdur ṭābiʿ i muḥibdur
Üstādı ḥāḳīḳāt mirreti ṭābiʿ ṭālibdir

197 Bu apular haikāte izmet eyledi bī kemān

Sende hāıat ola zerrece olmıya kemān

198 Şeyh olmaz meŐāyıh ey cān meŐāyıh olmaz pīr

Pīr dāhi olmaz serāyı doğru haıate gir

199 Bir Őeyhe bi‘at eden ancak ma‘rifeti gōrūr

Haıat mūrīddūr izmetle Haa irer

55 b 200 Şeyh meŐāyıh pīrleyin hāıate gōsterme baş

Hebā olmaya ‘ōmrūñüz ala zerrece aŐ

201 Cebrile bir aŐu alsa Őōñra ağzun yandurur

Yutmađa ābil deđildir Őōñra girū endirūr

202 Bir belli dīne dōrt dane gerekdur kām ola

uŐa evlādı ‘Alīden gerek ne ‘āmil ola

203 Ğayrıya uŐa uŐadan ağri sergerdāndur

Özü mađrūr Őeyhile bilmem ađri bed-nāmdur

204 Şeyhe şeyh dirler niçün evlâda ikrârın iden

Nuṭku melâzım diñlese tâbî' i şeytân iden

205 Hâk Muhammed ' Alî bu kelâmı beyâh eyledi

Nâ ehle söylemedi ehline a' yân eyledi

206 Men teşayyaḥa şeyhen min ğayrı evlâdı resûl

Faḫat şeyyaḥa keşeyhi Şeytân bî ol usul¹¹⁴

207 Efsâne deĝil kelâmım şâhidem yürür âyet

Girecek olana dâyim böyle bu âyet-i beyyinât

208 Delilsiz kelâm ḫaṭâdır didi hem pîrsiz ' amel

Ziyân itme sermâyeden işleyi göresüz ' amel

209 Bu yenmez sâkıt itmek içün vebâlı söyledim

Niceler fayda kıllalar diyüben zıkr eyledim

¹¹⁴ “Ben başka evlâdı resûlden başka şey edinirse şeytanı şeyh edinmiş olur. Bu usulsüzdür.”

210 Bizden nâkış eksikli kimse fenâdan görmedim

Pîr günâhkâr ‘âşiyi ‘abde bizden ğayrı irmedim

211 Çün bi‘at-ı evlâd hem olan kimlerdür ol

Evlâd oldur zerrece râh-ı nâkış olmıya ol

212 Kûşak kûşadan sâdet vire bu maķâmdan hâber

‘İlme ‘âmil itmeyen sâdet deĝildir bî hâber

213 Sâdetü’s-seyyin ehli şer‘i esselâvatü’l nebî

Seyyid oldur gözüyle gördüĝü örte ‘ayıbı

56 a 214 On yedi makam anda mevcûd kâmil gerek

Andan on yedi kerbeste ‘âmil gerek

215 Andan hem çârde-i maşşûma gerek anda tamâm

Bulunmaz olursa olmaz Hâķķa virse nebîñ selâm

216 Yirmi sekiz kisvetnâme su‘âle var mürebbiye

Bî ümiz ol olaki yüz dutmaya Rabbiye

- 217 Hüdâpervez bî-nihâyet dâ'ire-i dünyâda
Pîr-i pîr var olan oldur Hâk yola baş oynada
- 218 Zîkr ittiğim gibi umazsa nider mevlâ anı
‘Ar kalmazsa benden bes idi ola anı
- 219 Olmasa kûşe sedâ öz ‘acebiyledur olan ol
Benlik içinde müdâm bî-rahmı şeytân olan ol
- 220 Kûşe sedâ didigum bu nuḡka ol kulaḡtur
Rûz-i maḡşerde bulurlar kim ōnu firâḡdır
- 221 Perdâ-yı imezdi viren kişiler rûsvâyı olur
Hâḡka kılmaz itâ‘ at ‘acebile emek zâyı olur
- 222 Perdâ imezdi bilen dünyâyâ virmez aḡreten
Od elde odun arḡada saḡ ide öz
- 223 Ehl olan bir kelâmı gevher ider cevher ider
Bu ‘imâret-i aḡret işler özü ḡübkar ider

224 Añlamıyanda gelse yâ hû tekebbir hû ise

Nice bir diyeyim aña bî ' amel füzül ise

225 Ol zıkr olan şeyh meşâyih bu ' amel kılmayalar

Pîr-i mürebbî bu nuçuktan Haq görben olmayalar

226 Şeyh olub meşâyih târiķine şunalmaz ol

Tariķâtte oturub ma' rifete şunalar el

227 Ma' rifetden giçünüb haķikate uzadın el

İbtidâ-i mürîd göricek lâķimim şunalar el

56 b 228 Ol dînlen kimselerki Haq ' amel kılmayalar

Nefsi hevâsın görüb Haq ' ilmini almayalar

229 Söylediği hilâf yuduğu murdâr añın

Fa' lini reşt a' zâ bileydi kârı Haq yoқdur añın

230 Tûğı sancağına ne ķâbil bu puster çırâğı ziyân

Anda viremez cevâbı yoқdu zerrece zübân

231 Ki bunda u şeyhiñ ğayet yeli tizden murîdine

Seyyâh -ı' âlem şeytânı tizrek gider mürîdiyle

232 Maşşer gününde buldum çıka ziyâlar ide ahû zâr

Qıyâmetiñ tütününden yanisar âhı zâr ile

233 Eğer şeyhedür eğer mürîdiyle helâl harâm gıdâ

Bulayı a' meller bir bir diyem nev ni'metile

234 Yarınki günü zıkr olan kavm-i ' Âlî sancağı düni

Yüzü kara qoya bedrenk ola şeytân ' âkemir

235 Anlarki zıkr olanlardur kendü yolunu varmayan

Halkı cümle mürîde idedur haqqıdır nefse tam' âyla

236 Loqma hırqa ' aceb dünyâ ve kelîmi

Erenler geçmediği kâr dinletmeyi

237 Viren erdur bu dünyâyı Haq için

Dâyim şarf ide dünyâyı Haq için

238 Bu dünyādan vefā kim gördü söyleye

Ki şabāh olmadan olmuşdur eyle

239 Hamlıñi şek idup yola düşe gör

Dinleyin çok kelāma irüşü gör

240 Bu dünyā niceler ‘aqlın uğurlar

Başında bu puster ider bilenden Rabbenār

241 Qāruna neyledi bu mülkü emlāk

Şoñun ne düzene döndürdü eflāk

57 a 242 Yetmiş qatır deve malı geldi

Çeküp yüklerler ol mālın geleydi

243 Ol miftāhları bulardan itdi ol

Ağır olur diyü hām günü idi ol

244 Ki hām günlerden olmuşdu o miftāh

Her kilid neymiş zer şanduğa miftāh

245 Açüben kilid yedi şandüğün ol

Eğer insansan o şandüğün ol

246 ‘Aķibet yere geçdi dünyāsıylan

Pençeler şād olurlar dünyāsıylan

247 Ki bunda şād olandur gāmnāk anda

Bu dünyā şādlığına gāmnāk anda

248 Bu nefsi şūme sen virme özüñü

Ĥacıl eyle o nefsi özüñü

249 İlki nefis saña düşmandur ezelden

Geçer dost düşmanı tanımazsın andan

250 Eğer girçek iseñ andan hazır kııl

Ki dosta vāşıl olup zir-güzār kııl

251 Bize böyle dil olmaķ ne devādur

Fuzūli gūstaķlıķ bizde bī nihādır

252 Yüz ger olan günâhlar cümle bizde

Bizim ʿaybımız ʿayıblar üstünde

253 Yatduğum öz ʿaybım ğayrı gidersen

Bizde gördük ʿayb ğayrını bilmez

254 Günâhsızıñ hemân kendü deĝil mi

ʿAyıplar setr iden sultân deĝil mi

255 Hele ʿișyânımız vașfa ne kıabil

ʿAyyubi ŝârdur ʿaybım kıla kıabil

57 b 256 Şükür bizde ŝıdkım var ʿAlıye

Evvel aħir zâhiri bâtın veliye

257 Ĥabīb-i ŝefkat ider itmez ʿatâyı

Didim vallâhu âlem bissevâbı

258 Keremķânımdan aldım irŝâdımı

Bize iŝsân idüpdur zül ʿallâmı

259 İ̇nāyetler çok isterem Hūdādan

Bīhamdi çerağım yandı bu çerādan

260 Yā ilāhi cümle zıkr olan kelāmıñ haqqıçün

Çārde-i maḥşum durur kānde-i imānım haqqıçün*

261 Tarıķ kul kerāmet-i sa' ādeti haqqıçün

Evvel Allah hem Muḥammed Mustafānıñ haqqıçün*

262 Hem 'Aliyel Mürtezā evlādı cediti haqqıçün

Şāh Ḥasan şāh Ḥüseyin kerbelānın haqqıçün

263 Şāh Zeynel 'Ābidīn Bāķırı Ca' fer haqqıçün

Mūsā-i Kāzım Ali müyesserine anıñ haqqıçün

264 Hem Tāķiniñ devcihānda hem Ḥakīnın haqqıçün

Şāhı Ḥasanı 'Askeri şāhib 'alānıñ haqqıçün

265 Şāhı Muḥammed Mehdī şāhib zamānın haqqıçün

Birin'isyānıma sen himmet kılasın haqqıçün

* Vezne uymamaktadır.

* Vezne uymamaktadır.

266 Çakerim sultān Nu‘ māniñ kerem kıl haqqıçün

Dede Ğarğın sultāniñ evlādı anı haqqıçün

267 Zūri maḥşerde niçeler ‘ aybı ola āşıkar

İdeler ol ḥāl içre feryād-ı ahvārı zarār

268 Yā ilāhi saña lāyık bir a‘ mālīm yoqdur

Haram ‘ işyānım ilāhi ğāyet ḥad çoqdurur

269 Bī ḥad günāh k̄an Ednā eşkiğın gülidür

Dürest biñ demānında mādenim al budur

58 a 270 Günāhım çoqdur ṭapunda bīḥad işledim günāh

Zıkr olanlar haqqıçün luṭf itdi iḥsān pür günāh

271 Fāilātün Fāilātün Fāilātün Fāilātün

Aḥiret gerek ise dünyāyı şat

272 Yā ilāhi fazlıñ raḥmān bize eyle emin

Dürüst yek dāim şañadır yā Rabbü‘ ālemin

273 Ümîd varım himmet ide

Bize hayrurrâhimîn

Mesnevi 6

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Ednâyi Fermâyed

1 Fazlıña bel bağladım düşdüm damânıñ Hâk didim

Oğurum vañde lâ şerîk maķâmı Hâk didim

2 Dûrest bil damânıyla dutdum damânı Hâk didim

Evvel ahîr zâhiri bañında Hâk Hâk didim

3 Ol 'Alîdir mazharulâhu Rabbil 'Âlemiñ

Çok hañaya 'atâ kılandurur hayrurrâhimin

4 Derde dermân istedum kim derde dermân

Mecrûhum mülhem tãbiyyetim yeksân-ı fermân kıandedur

5 Rûz-ı mañşerde şâfi âb-ı kevşer kıandadır

Laħmıña laħmım Muħammedle olandur anda ður

- 6 Ol ʿAlīdir mazharulāhu Rabbil ʿĀlemiñ
58 b Çok haṭāya ʿaṭa kılandurur ve ḥayrür rāḥimin
- 7 Nūr-ı ʿayne-yi şāhdır nur ʿayne-yi şāh-ı Hüseyin
İrmeye rüz-ı maḥşerde bize ide muʿayyen
- 8 Günāhlar ʿafv idici sultānım ol rüy-ı yakīn
İnşāallāh yek dīn kendiyle biledir hemīn
- 9 Ol ʿAlīdir mazharulāhu Rabbil ʿĀlemiñ
Çok haṭāya ʿaṭa kılandurur ve ḥayrür rāḥimin
- 10 İmām Zeynel ʿĀbidin müʿminlerin sultānıdır
Dāruʾl ʿuqbāda müʿminler derdinin dermānıdır
- 11 Şindiki olan sādetler ol velī evlādıdır
Bunda anda ümīdvar ol kādır raḥmānıdır
- 12 Ol ʿAlīdir mazharulāhu Rabbil ʿĀlemiñ
Çok haṭāya ʿaṭa kılandurur ve ḥayrür rāḥimin

- 13 Hem Muḥammed Bākiri cānım Fedādur ol ada
Nisyāl-i evlādı ṭāyyibīni ṭāhirīn ol servere
- 14 Girçek olan oldur ki yoluna cānı servire
Ser vire sır virmeye duduşur dāmeni pervere
- 15 Ol ʿAlīdir mazḥarulāhu Rabbil ʿĀlemiñ
Çok ḥaṭāya ʿaṭa kılandurur ve ḥayrür rāḥimin
- 16 İmām Caʿferi şādıkdur rāhı dīn telḳn iden
Sebʿuʿs-semāyi vel arz rāhını muʿīn iden
- 59 a 17 Mūsā-i Kāzım rızādır bu dīne yaḳīn ide
Hem gösterendür hem bize saʿyın iden
- 18 Ol ʿAlīdir mazḥarulāhu Rabbil ʿĀlemiñ
Çok ḥaṭāya ʿaṭa kılandurur ve ḥayrür rāḥimin
- 19 Hem Muḥammed Tākī server-i çerāʿım dūnü gün
Hem ʿAli Et Nāḳīdur dini imānım dūnü günü

- 20 Cānı başın rāhına fedā kılanıñ dünü gün
Cümle ‘ālem dāyire-i devrānı oldur düni gün
- 21 Ol ‘Alīdir mazharulāhu Rabbil ‘Ālemiñ
Çok haṭāya ‘aṭa kılandurur ve ḥayrür rāḥimin
- 22 ‘Asker ü Mehdīyi şāḥib-i zamān pür kerem
Daḥi senden ğayrı hem dermānı kimden isterem
- 23 Nāṭīki Ḥaḳ nūrı muṭlāḳdur İmām-ı muḥterem
Şāh-ı kıtmir şāḥib düldül İmāmı serveriyim
- 24 Ol ‘Alīdir mazharulāhu Rabbil ‘Ālemiñ
Çok haṭāya ‘aṭa kılandurur ve ḥayrür rāḥimin
- 25 ‘Aşk oldur ki vire mā‘ şūḳa saçun postunu
Hem diler bedr nider bile düşmān dostunu
- 26 Bundan öz ki yoḳ diyemem budur dilim rastını
Girçek oldur sa‘ yı ide ārā buvārı resmini

- 27 Ol ʿ Alīdir mazharulāhu Rabbil ʿ Ālemiñ
- 59 b Çok haṭāya ʿ aṭa kılandurur ve ḥayrür rāḥimin
- 28 Silsile-yi evlādı ʿ Alīden bizi ayırmaya
Pek yapış silsilesine fikr idup ḳayırmaya
- 29 Girçek oldur nefse murādın virüb doyurmaya
Er oldur özde özünü yoksa andan varılmaya
- 30 Ol ʿ Alīdir mazharulāhu Rabbil ʿ Ālemiñ
Çok haṭāya ʿ aṭa kılandurur ve ḥayrür rāḥimin
- 31 Raḥmet olsun daḥi hem anıñ evlādına
Kim teberrā eyleye yezīd gelince yādına
- 32 Ey Ednāyi kııl tevällāsın ʿ Alī evlādına
Ḳulu ḳurbānım bu gün yek nāmı ʿ Alī evlādına
- 33 Ol ʿ Alīdir mazharulāhu Rabbil ʿ Ālemiñ
Çok haṭāya ʿ aṭa kılandurur ve ḥayrür rāḥimin

- 34 Hem kerāmet hem ferāhat hem selāmet sendedur
Hem ʿalāmet hem nedāmet hem cerāhat sendedur
- 35 Hem ur elde oddan arḳa nārı siyāset sendedur
Muṭlaḳa o nūr-ı vilāyet hem hidāyet sendedür
- 36 Ol ʿAlīdir mazharulāhu Rabbil ʿĀlemiñ
Çok ḫaṭāya ʿaṭa kılandurur ve ḫayrür rāḫimin

Gazel 49

Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün

Ednāyi Fermāyed

- 60 a 1 Uyan gönül bu ğafletden ki eyyām-ı şafā geldi
Zuhūr oldu dīni-i eyyāmı bu nuṭḳu Mustāfa geldi
- 2 Ki düdüle suvār oldu elinde zülfikār gören
Hüseyiñ ḳanın almağa ʿAliyyü'l- Mürtezā geldi
- 3 Yine şāhı vilāyetden iki şehzāde nūr oldu
İmām Ḥasan Ḥüseyin için şāhīdı kerbelā geldi

- 4 İmām Zeynel ‘Ābidindir bize raḥm eyleyen Raḥmān
İmām Bāķir-i Ca‘ fere ‘ aceb nūru ziyā geldi
- 5 Mūsā-i Kāzım u rızā bizi dūr itme anda
Bu silsile-i dāmanına dost-ı yeknümā geldi
- 6 Muḥammed Nāķiye cānım fedāyım ḳabul ḳılsa
Ḳabulunūñ zerre yoḳ bu nuḳku pişvā geldi
- 7 ‘Aliyyü’t- Tāķī ser tācım dilimde tesbihim zikrim
Dāim fikrim ile şükrüm bize ḳor rehnümā geldi
- 8 İmām-ı Ḥasanü’l- ‘Askerdur tıḡı urısar mevlāyı
Dāyim fikrim eyler şükrüm bize ḳor rehmünā geldi
- 9 Mehdī zamān zuhūr itdi ḳamu bāḫılı maḫv itdi
Daḡı bāḫıl ḫurūc itmez bu Ḥaḳdan vaşfiya geldi
- 10 Eddünyā secvā Ḥaḳḳa Rabbil ibād
Bize en‘ ām aña bed nām ki lā yefnā fenā geldi

- 11 Cerāḥat derde dermān var uyandı ‘ārifiñ cānı
Bize dermān yezīde dōrt bu luḫfi merḫāba geldi
- 12 Ḥānedāna buḡuz idenler gör anlar ḫālını bildi
Ki ol mecrūha melhem Ḥudā Rabbu’l ‘āla geldi
- 13 İlähi dūr itme bizi ḫaḫḫının faẓl-i ilḫāsından
Ki Ḥaḫdan libāsı ḫicāt yezīde teberrā geldi
- 14 Bu gürūhu günāḫkāriñ hazır Ednāyi lâ Ednā
Bu isme lâ müsemmā bu ma‘nāda ricā geldi
- 60 b 15 İlähi dūr itme bizi Ḥaḫḫıñ faẓlı liḫāsından
Ki Ḥaḫdan libās-ı ḫil‘ at yezīde teberrā geldi
- 16 Bu gürūhu günāḫkāriñ çıkar Ednāyi lâ Ednā
Bu isme lâ müsemmāsı bu ma‘nādan ricā geldi
- 17 İlähi derdimend gider seniñ faẓlıñ raḫmını ḫıl
Yine derdine dermānı ol a‘lādan devā geldi

Gazel 50

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Ednāyi Fermāyed

- 1 Dayire-i eflākı dūn-i zeyniñ gör ne kārını
 albī lā havā niyeti lā inkārını*
- 2 Dünyā olmayla dūnü günü vāle-yi ' aş olmuştur müdām
 Dünyevī iseñ helāk ider seni bir zerre omaz vārını
- 3 Her kemāl dünyevi Hūdā ' aynında görür ise Hūdā andan ba' id olur
 Āassal ebedīdur menşūr olmadı kim abul irer gasl-ı dārını
- 4 Eddünyā cīfatü ve tālibiha kelāb diyu buyurmuş ol Hā
 Rızı taşaddu Hā itmek gerek niçün kim ol ul için abul ider hārini
- 5 Dünyāyı Hā için kıymayan kimseleriñ yeri nār olur
 Firāı haşrı görür ' ukbāda bir zerre idemez mi' mārını

* Vezne uymamaktadır.

6 Niçünki dīnini dünyāda viren gürūhdur oldu ol
Emānet mührin vāşıl-ı Hāḡ kılmayan göremez kıyāmda erenler dīdārını

61 a 7 İnsan-ı kāmīl ol dervīş setr-i bagını muḡkem eyle
Ṭarīḡāte irub belli dīn lā kılmaya belli içün yoksa eyleye varını

8 Kesb ider maʿrifetini dāire-i vücūddan ḡaberdar ola
Çün ḡaḡīḡat işyān-ı topraḡdan vaşıl aña ide gürūhun zār

Gazel 51

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

HEM ŞERİʿAT-I ṬARİḡĀT MAʿRİFET ḡAḡİḡAT

- 1 ḡullalı ḡayışdan gönlünü pāk it didāre kıl nazār
ḡayy bāḡi cāvidān yol ehl-i Hāḡ olḡıl sanʿat
- 2 Sen sen ol eflāk içinde kileli ur isen ḡaḡḡıñ
Hem seniñ ʿaşḡın içündür dāyire-i kāināt
- 3 Evveli sen aḡiri sen zāhiri sen bāḡın
Hem şeriʿat hem ṫarīḡat gele ḡaḡīḡatsın şıfāt

- 4 Kimki senden ğayrı vardur dir ise perver Hūdā
Yerin perver olmadı mı ol nāṭıķı ḫayvān-ı şırāt
- 5 Yetmiş iki uzbet oldu serbeser ehli şimār
Cümlesi pūr kāyı Hāķdır böyle Hāķ-ı ḫāl-ı müşkilāt
- 6 İnsanı zātı kemāl ol vārisidir evliyā
Cümlesi Hāķ rahṁetiyle bulurlar Hāķdan necāt
- 7 ‘Ulema vārişetü’l enbiyā didi resül
Yeri gökler yoğ iken irşād bu āyet-i beyyināt
- 8 Ey Ednāyi bed gün gelmez kelām derc itmesen
Şonra mes’ül olmayasın ol kıyāmete ḫayyızāt
- 9 Derdimend bîçāreyim pūr derde dermān çārene
61 b Derdime dermān ‘Alīdir sa‘yim oldur mümkināt

Kaside 4

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Ednāyi Fermāyed

- 1 Vāriṣ- dīn-i nebīsin ‘ilmi eṣyā mazharı
Cümlesi sende o günün defterisin ezharı
- 2 On sekiz biñ ‘āleminiñ mümkünātısın ey hākim
Hem Musāsın tūru münacāt kelimen eṣeri
- 3 Hem ‘İsāyı rūḥullāh hem Hālil-i nārı necāt
Hem Haqqıñ ḥallāqısın cümle evliyālar behremi
- 4 Hem Eyyūbsun hem vücūda hem çü evlādı ādemi hem
Hem veliler pīşvāsı hem za‘ifler rehberi
- 5 Bir ‘amel destin olan nokşan ‘amelleri ‘afvısın
Dertliler dermānısın vaşlıña irmez ḥaberi
- 6 Evvel ādem şoñra ḥātem ol ḥātem dāḥi niyyet
Bil kiminiñ evlādı sen ve sen ne ḥaberi yine
- 7 Süleymān-ı nebīsin nice ins ü cin hükmüsün
Sen sen ol fā‘il- muṭlaq hükmüñdedir beri

- 8 Evvelisin aḥirinsin zāhirisin bāṭını
Hem vilāyet k̄ānınıñ kişte-i mellāḥ-ı serveri
- 9 Sen sen ol Ḥaḳḳa memluk olan yeri ḥātemi dīn
Hem Muḥammed Muşţafanıñsın mu‘ ini cevheri
- 10 Hem ‘Alīyyü’l- Mürtezāya teselli ü rızā idin
Şāh Ḥasan Ḥüseyine neyledi ol k̄avm-i maḥşeri
- 11 İmām Zeynel ‘Abāye sen bağla pek beğendiği
Kim göresin hem ire yevmül kıyāmda Bāḳırı
- 12 Alıcaḳ Ca‘ ferī K̄āzımdan yoğ eyle varı kim
Kim buluben ire sen ‘Aliyyü’l rızāyı didi
- 62 a 13 Hem Muḥammed Tāḳīye cān fedā kılmāḳ gerek
Hem olaşıñ ‘Aliyyü’t-tāḳiniñ makbūli çākeri
- 14 Bir didim kālū beliden belli lāḳalmazım
İRmeşem zāhiri bāṭın şāh Ḥasanu’l-‘ Askeri

- 15 Elinde zülfikârı geldi zühûr-ı şâhib-i zamân
Olmuşdur kanı Hüseyn kavmin yüzünden yekseri
- 16 Zîkr itdiğim añlayan hâşşiyet insanıdur
Mevtü kıabl inne mevt ir neydi ol şehberi
- 17 Naqd ana buğuz iden mecrûhı bî ‘ uqbâ olur
Maqbûli dergâh olan gördü öz anı o nûru
- 18 Elhamdulillâh bu dem irdim vişâli vaşlıma
Dem be dem kırat yüz keşf oldu âb-ı kevşeri
- 19 Derc olan dervîş odur a‘ lâyı evsâte ire
Ednâ lâyıq kıla kıbul bula aḡmeri
- 20 Derdimend a‘ zâ za‘ if ol pîrden irşâdını
Cümleden ‘ ayıblar evlâ bula pîri perveri

Kaside 5

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

Ednâyi Fermâyed

- 1 Yâ ilâhi sen fermân kııl bu mecrûh bu cerihâta
Himmet-i ihşân kııluben bizi vâşıl it râhata
- 2 Dertlilerdir dermânısın sen bize fermânı senindir
Tâlibleriñ maţlûbu sen luţfu kerem sendedir
- 3 Bu bugünü varı fenâdır vâri ‘ uqbâ yoğ tahşili
Bir gün yevmü’l hesâb olur itme mihmel o heybete
- 4 Namâzım yoğ niyâzım yoğ ne tehim var saña bir dem
Kemâlim yok şasvetim çok nice irem ferâhata
- 62 b 5 Girçek oldur ol günleriñ bu günü tahşilini ide
Şonu pişmân bî fâyığdur ol eşmeye şita diye
- 6 Şıđđ ihlâsınyek kıılmayan bazarında olur mağmûn
Şakın itmeyesin ziyân sermâye-i nedâhata
- 7 Cismidir şayyibimdir ‘ Alîyullâh ümîdvârım
Bî had mecrûh-u cerâhatım irişirde ferâhata

- 8 Eğer girçek isen řāfi sākı elinden bir hām gör
Ki ol meyden ićen Hāyy-ı ebedi Hāyy-ı nihāyete
- 9 Ol maħyā şeyhiñ dehānından gelen kellā tekellümü
Cāhil olur külli Hāyy irdi hāzır-ı mişil hāyāta
- 10 Pirīñden bir kelīm gelmezse tālīb tutar ya pīrin etek
Hāzān düşmüş yağsa nisbet irşe iş bu şıfāta
- 11 Şaқın nefsiñi doyurma aña dirme murādınca
Seni yoldan қoyan oldur ğadir қalma emānete
- 12 Gele Ednāyi va‘ zini saña vir kimseye virmeye
Bu ‘ ilimñe a‘ māl güzel irüşesin kerāmete
- 13 Benim derd-i bīmārım hādden ziyāde olmuşdur
Bize meded қılan Raħmān ulaşdurmaz hāsārete
- 4 Elhāmdulillāh ehl-i Hāқ-ı vücūduna қāndur ‘ Alī
Biħamdullāh řāha dile devrāndur ‘ Alī

- 15 Hem Muḥammed nūru imān kıble-i cāndur ʿ Alī
On sekizbiñ ʿ ālemiñ ismine sulṭāndur ʿ Alī
- 16 Hem āyāt-ı beyyināt delīl-i pürhāndur ʿ Alī
Hem rüz-ı maḥşerde günü destle dāmāndur ʿ Alī
- 17 Eflākı sebülmeşāniñ bir qarārdur ʿ Alī
- 63 a Best-i ḥaşyet-i yevmi duy maẓhārullāhdur ʿ Alī
- 18 Şāh Ḥasan şāh Ḥüseyiniñ pezīridir ʿ Alī
İmām Zeynel ʿ Ābidiniñ bir ger adıdır ʿ Alī
- 19 Baqiri Şādık nūr-ı mezīddir ʿ Alī
Setr-i hidāyet kerāmet Qurʿān-ı va ʿ zidür ʿ Alī
- 20 Tevrāt İncil Zebūr Fuḫān devridir ʿ Alī
Dört kapunuñ miftāhı ve şerhi fāzīdur ʿ Alī
- 21 Dāyire-i seb ʿ ul meşāniñ bir qarārıdur ʿ Alī
Sū sū maẓharullahdur ʿ Alī

- 22 Hem Hāliliñ nārına vardır gülistāndur ‘ Alī
Şāhibi keşfi kerāmet halk-ı bostāndır ‘ Alī
- 23 Şāki-i kevşer kıyāmda mesti mestāndır ‘ Alī
Cümle eşyā zikri fikri ‘ ilm-i dastāndur ‘ Alī
- 24 Vaḥşi taydur ins-i cin ḥatemi Süleymāndur ‘ Alī
Hem cerağı göñlümün mü’ mīni imānidur ‘ Alī
- 25 Dāyire-i seb‘ ul meşāniñ bir qarārıdur ‘ Alī
Sū sū mazharullāhdur ‘ Alī
- 26 Şāhib-i firdevs-i a‘ lā cenneti Ḥaqqā haydar ‘ Alī
Bī ḥad bī ḥesāb kerāmet lütfi iḥsānidır ‘ Alī
- 27 Deyişi er zeyni Şelmāndan nergīsi alandır ‘ Alī
Üç yıldan Şelmāna nergīsi virendir ‘ Alī
- 28 Hem ‘ ıfretin parmağını bend idendür ‘ Alī
Üç yıldan sonra bendi itlāk idendür ‘ Alī

- 63 b 29 Dāyire-i seb‘ ul meşāniñ bir qarārıdur ‘ Alī
Sū sū mazharullāhdur ‘ Alī
- 30 Sāile bir nān için kātadı virendur ‘ Alī
Hem bu türāb oğur resūl ismiñ Qur‘āndur ‘ Alī
- 31 Hem Zebūr içinde ki ismiñ va‘ zāmdur ‘ Alī
Hem tevrātta yazılı isim-i mürtezāmdur ‘ Alī
- 32 İncil içinde hem ismini elyāmdur ‘ Alī
Hem Furqān içinde el ism-i vehl-i atāmdur ‘ Alī
- 33 Dāyire-i seb‘ ul meşāniñ bir qarārıdur ‘ Alī
Sū sū mazharullahdur ‘ Alī
- 34 ‘ Arşun güneşin tekellümle selāmı virendur ‘ Alī
Cebrā‘ il toğsan biniñ yıl semāyı seyrānidur ‘ Alī
- 35 Qāndil-i nūrdan ol su‘āle viren kelāmdur ‘ Alī
Evvel günde ki ‘ Abdul Aḥaddür ‘ Alī

- 36 İkinci gökde ki hem u 'Abdu's-Sameddur 'Alī
Üçüncüsü gökte ism-i 'Abdu'l Mecīddir 'Alī
- 37 Dāyire-i seb' ul meşāniñ bir qarārıdur 'Alī
Sū sū maẓharullahdur 'Alī
- 38 Dördüncü semāda ol illā semīn zül' allāndur 'Alī
Beşinci gökde yakīn bilki nerkeydir 'Alī
- 39 Altıncısı semāda el ismi Ḥayy'ül vardır 'Alī
Yedincisi semāda 'Aliyel 'allāmdur 'Alī
- 64 a 40 Devr-i aşhāb-ı filiñ otuz senesindendur 'Alī
Māhıñ raḥyıñ on dört gününde izhārı 'Alī
- 41 Dāyire-i seb' ul meşāniñ bir qarārıdur 'Alī
Sū sū maẓharullāhdur 'Alī
- 42 Vālidesi Fāṭıma ka' be içre va' zımdur 'Alī
Keşhān serden sere seyr-i pinhāndur 'Alī

- 43 Atası ismi başımı Ebu Tâlibdir ‘Alî
Yetmiş üçünde vehm ma‘cerâtı seyrândur ‘Alî
- 44 Mâh-1 ramazânîñ on toğuz gicesi pinhândur ‘Alî
Darb-1 ħançerle mülcem-i mel’un urandur ‘Alî
- 45 Dâyre-i seb‘ul meşânîñ bir qarârıdur ‘Alî
Sû sū mazharullahdur ‘Alî
- 46 Gelmişem rûz-1 ezelden ħânımı fermân-1 kalem
Biz müdâm Ħayyı Bâķinin ‘ıyd-1 ħurbânındayüz
- 47 Câhili ebter olan ol pîç-i pûç bî ‘amel
‘İlimle ‘âmil olmaya oğursa Ķur‘anında nûr
- 48 Vechiñ esmâsîñ okursa hâcı mekteb-i ħânında
Gördü ol seb‘ul meşânı şeķķi meyhânında nûr
- 49 Şuretiniñ naķşın göreyi bîhurdı elfettahım
Gireyi meydân-1 ‘aşķ cünbüşü merdânında yüz

- 50 Hikmet oldurur rûḥu hikmetinden açıla ref^c -ı ḥâb
Gör ol rumûzu ezel rumûzu¹¹⁵ bu hânendeyüz
- 51 Çün didiñ yâ de belli lâ deme birlik hoşym it
İkilik birlige yetmez pîmânda yüz
- 64 b 52 İkiliği birlige kı1 meşkiñ âsan ola
Dost damânıñ biñ dutanıñ desti damânındayuz
- 53 Eyle şıdķ ider isen belli belây1la der devâ
Ḳüfrüne belli diyendur bulan îmânındayuz
- 54 Rûz-1 maḥşerde herkes serin serin eylenür
İrmeye ol vaşl-1 ruḥundan bizi yânındayuz
- 55 Var iren men ^c aref sırrından ikâh oluşur
Ehl-i ^c azzi raḥatda bâb-1 ^c urfandayuz
- 56 Olmuşuz kesret u vaḥdet vaḥdet içre keşreti
^c Ayna geldi ^c ilmimiz ne a^c lâ Ednâ bende yüz

¹¹⁵ “re” harfi koyulmamıştır.

- 57 Sen seni terk it adım baş ilmiñe a mal ide gr
İsme msemm ılan Ha gre deyu divnında

Kaside 6

Mefiln Mefiln Feln

Ednyi Fermyed

- 1 İlhi cmlaye Rabb'lalsın
Semi kdiriilmi nidsın
- 2 Nice ins  cin hoş oyur
Nice insan hayvna gdsın
- 3 n itdin cmleniñ masm
Bize leyln nehr rzı fedsın
- 4 Ki sensin evveli airi zahir
Ki btın krına yaşayan unsın
- 5 Reslullh didi tefs-ir murda
Ki drt biniñ isme msemma Hdsın

- 6 Nebiñin kendüden artıķ kimse bilmez
Nebiñ ismin fer şehitlerden ālasın
- 65 a 7 Nebiñ ismi Levh-i maḥfuzda yazılı
Tahķīķ bile bu ismi ve nidāsın
- 8 Üç yüz ismi Tevrātda yazılıdır
Ki üç yüz Zebūr içre mevlāsın
- 9 Üç yüz İncil Zebūr içinde mestūr
Yüz ismi Furķān içinde edāsın
- 10 Ki toķşan toķuz ismi āşikāre
Bir ismi ger ledā ismi a' zamdāsın
- 11 Biz ancaķ bir isme var bellü dedin
Dāk ötdü ķārbān geçdi uyķudasun
- 12 Nebiñ dürlü ülfet yer itdi anı bil
Her ülfetde nebiñ isimle sedāsın

13 Haqqıñ Nebiñ biñ kez nebiñ adı ola ismi

Ki hüsñüñ tefsirisin kibriyâ

14 Şükrüllâh eyle taşsili olur

Ol taşsili olmaya olur isen

15 Şükür kılmak kişiye vâcib işdur

Şükür kılmaz ise bulur cezâsın

16 Kişi kılırsa tekkebbur işinde

Kendü kendüye kılmışdur ğıdâsın

17 İsmiñ bilmek ile bulmaz o mevlâ

Dutub bî'at Bişri evliyâsın

18 Bu dört kitâbı maḥluḡun beyânı

‘Ayân eyler rûḡu ‘aynıñ asâşın

19 Şeri‘at hem ṭariḡat cümle sende

Ki ma‘rifet ḡaḡıḡat dairesin

- 20 Ki on sekiz biñ ʿalemiñ sucūdu
Saña kıılır yaqın şahıblü isen
- 65 b 21 Señi Haq bilmeyen Haqdan dūr oldu
Münacatı Hudayı hem biñāsın
- 22 Mūsā sensin ve sen tūr-u münacāt
Ve sen ʿilmi ledūni bī behāsın
- 23 Saña secde kıılır ve Rabbi maʿbūd
Elestü bī Rabbükümdeñ rüh-ı sezāsın
- 24 Ki kalb-i müʿmin-i beytullāhı sensin
Ki kalb-i müʿmin ʿarşı sedāsın
- 25 Melekler senden olur ʿilmi teʿallüm
Hem āfitāb-i şemsüʿl zühāsın
- 26 Budur āfākı enfüsin hatāyı
Hesābı ve kitābı mübtelāsın

27 Bunu zikretti Ednāyi ḥaḳiriñ
Kerem ḳıl ʿafv ḳılsıñ pür ḥaḫāsın

28 Nidā idup dutupdur demāniñ pek
Sulṫān Nuʿmān Dede Ğarĝın ʿalāsın

Kaside 7

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

Ednāyi Fermāyed

1 Vaʿde-i daruʿl fenānın zeḥridir daruʿl beḳā
Vāʿde-i ḳabl taḫşili insan ʿilmi faʿil-i mutlaḳa

2 Ḥalk idup ḥālīḳ seni aʿzāyı temkīn eylediñ
Ki afāḳ-ı nefsi enfes terk ide gör külli Ḥaḳḳa

3 Çün halk etdi ḥālīḳiñ emmāre-i nefsiñ dilden
Pes neden taḫsil idersin ḥāmūş olmazsın Ḥaḳḳa

4 Perrin perver olmadıñ ḳaldıñ zülmāte ebed
Yetmiş iki millet içre ḳıldıñ ol faʿili Ḥüdā

- 66 a 5 Dutmadiñ bir yer demāniñ belliyi lā eylediñ
Hem Hüdāperver olıcağ olduñ a' mālī kibriyā
- 6 Mesābe-i şeytānı kıılma bir ' amel efkār için
Resūl-ı ekber idi sen hem şefa' at kııl vefā
- 7 Ehl-i ' iraq isen ey dil imsāk it ħablül metin
İde gör kıālu belāyı himmet ire mürtezā
- 8 Şāh-ı Hāsana bağla beliñ taşdıķ taħķikle
Kābül idesin saña methi Hüseyn bikerbelā
- 9 Dut damānin kıoyma elden pek yapış sisileye
Rüz-ı maħşerde ferāħať kıılısar Zeynel bakā
- 10 Hem Muħammed Bākire netdi ħārici nā müsem mā
Geç ol millet-i zāyi' ānın kıavli fi' li pür ħāta
- 11 Rehberi Ca' fer olanıñ remiz-i mezhebi ħāmdur
Dört kıapunuñ miftāħıdur rehber olsa evliyā

- 12 Yoğuki var eyleyüb durmuş düşün hesâbına
Dedini dermân görenler pür görür Kâzım da
- 13 Bir didiñ yada belli lâ dime birliğıñ haşriñ it
Çoma su‘ âliñ o haşre ‘avn ide müyesser nidâ
- 14 Tilâvet küntü türâb külli şey‘i yerc‘ ul ilel aslihi
El mü‘ minun lâ yemûtun taḥkiḳ ide Tâkıyâ
- 15 Emindim budur bizle dostu peyki dâmenine
İrmeye ol vaşlı ruḥundan ‘Aliyel Nâkıye
- 16 Şâhı Hüseyini ‘Askeriniñ ‘Askeri ide bizi
Pür günâhım şâhibim bu derdime oldur devâ
- 17 Şâh Muḥammed Mehdi şâhib-i zamân kıldı zuhûr
Ol gürûhdan ide bizi pür ‘amelüz kibriyâ
- 18 Hem melâmet hem nedâmet hem ferâḥat bizdedur
Hem selâmet hem kerâmet hem harâbat cân fedâ

- 66 b 19 Cürmü ' isyānım saña bī ḥad günāhkār kārım
Lütf idüp ' afvı kıla a' lā vü irsād Ednā
- 20 Yüz sürüp dergāhınā ümidvār gelmişem
Sultān Nu' mānda Ğarğın nesli ' Alīyyü' 'l- a' laya

Gazel 52

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Ednāyī Fermāyed

- 1 Bu dem dem dermendim çün baña bir nesne kām olmaz
Gören dünyā secdü' l mü' minin diyenler deyü ol kām olmaz
- 2 Serin sevdāya virdi çün bu dünyā aşkla her dem
Bizi bir dem bu aşklardan neşh idüb müdām olmaz
- 3 Āfāķı enfusu nefsiñ hevāda mürğ-i hummā tek
Ki nefsi ol hesābsın meyden ne için içe cām olmaz
- 4 Neyleye ādemi bī zāt hevā u hevāsın if' āli
Ol meyden nehy iden hoş revā ol rüzda cānım olmaz

- 5 Bizi azdur iden rahden belli ' ilimle a' mel
Belli lâ kılmayın hem dil nehâr-ı zerre-yi şâm olmaz
- 6 Didi minberde va' iz bu ' ilmime a' mel kılki
Pür nişânı san' at kılmış neden o ' ilm-i a' mal olmaz
- 7 Hüdâ her şeyde mevcûddur ne ğam girsem o puḫ hâne
Muḫaddim ref' i putuma varu an keski inhân olmaz
- 8 Şerî' atını ṭarîkatını ki ma' rifet ḫaḫîkat o
Bu ' abûd-ı şırat özün geçmez hademü'l ḫarâm olmaz
- 9 ' Anâsır erba' â şehiden bizi ḫalk eyleyen raḫmân
Bu esrâr-ı beyân kılanlarıñ ki ' aynı zerre lâm olmaz
- 10 Şikeste beste ta' rîfîm şî' re deyü nazmım var
Belli lâ kılmaya ḫâlîḫ belli her dem fedâ olmaz
- 67 a 11 İlâhi derdimend keder seknete o ' alâ vü evşâtı
Ki Ednâ olsa nolaydı ki dilde Ednâ nâm olmaz

- 12 Bîhakkı ‘Aliyyü’l- a‘lâ bihakkı Seyidi kevneyn
Bize meded kıla faħri ki fakirler ‘azâm olmaz

Gazel 53

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

Ednâyi Fermâyed

- 1 Küntü kenzin¹¹⁶ miftâhıyuz bize bu âlem rehber mi
Kâhı yoĝu kâhı dâr settâra irmişlerdendir
- 2 Gelmişem elestü Rabbü kılu belîdendir özüm
Bu derkânın esrârı seyyâre irmişlerdenüz
- 3 Oĝudum seb‘ ul meşânı ve cehennemü’l ümmü’l kitâb
Be sū serkâre irmişlerdenüz
- 4 Ma‘ den-i dürr-i kerâmet hem hidâyet bizdedur
Hem ‘anaşır erba‘ a bu kıare irmişlerdenüz

¹¹⁶ “küntü kenzen mahfiyyen fehalaktü’l halka liya’rifünî”, “Ben gizli bir hazineydim, bilinmek bunun için kainatı yarattım” (Hadis-i Şerif)

- 5 Vedduhā der çün cemāl o leyl-i siyāhın çin imiş
Bādı āteş āb-ı Hāḡ mi' māra irmişlerdenüz
- 6 Gerçi ḡatre-i nütmeden peydāhıyuz mevlāmızın
Ve escidu iḡtirab ile bu vara irmişlerenüz
- 7 Kizb ḡıybet ḡahḡaha fitne dilçeken bizdedur
Ki ḡama' rızḡı riyākār dāde irmişlerdenüz
- 8 Uyku buḡuz nedim bizde mu' yindir bin
İki nefsi-i şeyḡāne-i emmāre irmişlerdenüz
- 9 Livā ḡumā elden ire gör milheye
Mütmeinne-i nefsi Hāḡ nūr nāre irmişlerdenüz
- 10 Cezbe-i meşāyih ise def' ider şeyḡānıñı
Ḳurtarır şeyḡānı şer yoḡ vāre irmişlerdenüz
- 67 b 11 Seb' u' s-semā ul ' arz sensin bu günkü sāhibi
Hem bu ḡırāt-ı ḡarār-ı ikrāra irmişlerdenüz

- 12 Ğuşşalleyi kıayışdan geıdik ise imsāk itdiñ dest-i dāmen
Dāmāni şeyhi pek dutub ħabbāre irmişlerdenüz
- 13 İsmi Ednāyi dilinden zıkr ider rezzākını
Dilde Ednāsın ancaı biıāre irmişlerdenüz
- 14 Elfullāh dal-ı delil-i derinden binerdi ‘ Alī
Ėarfı müsem mā ise ol yāre irmişlerdenüz

Kaside 8

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Ednāyi Fermāyed

- 1 Hiı yođ iken dūnyādan bu ana gelmiřlerdenüz
řem‘a dūřüp yanmađa pür dāne gelmiřlerdenüz
- 2 Ėaı ile Ėaı ol yürü Ėaı yana kılgıl naıar
Ėaı saña kıla naıar o řaņe gelmişlerdenüz
- 3 Setr idüp urmaz yüz bir ismi settāru‘l ‘ ayup
‘ Ayıplar setr idince peymāne gelmişlerdenüz

- 4 Fi' ili muṭlaḳından aldık ḥazz-ı zümerdür dīnimiz
Derc olan kıṛāt ile ḳur'āna gelmişlerdenüz
- 5 Nola imsāk it söz idi telḳını üstādıyız
Ol ecelden Ḥaḳ mu'ayyin ḥarmāne gelmişlerdenüz
- 6 Evveli aḫiri bir zāhiri baṭını bizdedur
Girmişüz dünden düne pūnhāne gelmişlerdenüz
- 7 Ḳatre yüz deryāya irdik deryā ḳatredendur
Mevc idub cāv-i ḳılan 'ummāne gelmişlerdenüz
- 8 Ref' ider fi' ili şeyātın biz dutar sin bendini
O cihetden va' de-i 'uryāre gelmişlerdenüz
- 68 a 9 Fānīdir ḳalmaz Süleymānilere eflāki cihān
Bu 'abūd özde geçer mihmāne gelmişlerdeniz
- 10 Çün bilirsen göçeceğin bir 'amel-i şālih ḳazan
Terki kemān idünüb imāne gelmişlerdenüz

- 11 Çalbi mü' min beytüllâhsın ve hem 'arşullâhsın
 Çün anı senin bilüb murâdına gelmişlerdenüz
- 12 İmsâk it hablü'l meyyitini pek yapış silsileye
 Va' iz iden vâ' izi ile insan gelmişlerdenüz
- 13 Geldiğim bu dünyâya kesb-i kemâl kalmak için
 Girüb âdem-i devnine insân gelmişlerdenüz
- 14 'İd-ı ekberdur cemâli hem kemâli feth-i bâb
 Ol 'İde kabul kıla kurbâna gelmişlerdenüz
- 15 Yoğiken yerki gökler ins cin Nüh-ı felek
 Ruğu ahri mu' ayyin ezel devrâne gelmişlerdenüz
- 16 Terk it hudâ perveri perveri perver yerun
 Peri pervâne ayrub cihâne gelmişlerdenüz
- 17 'Âriğuz 'arrâfiyuz şarrâfiyuz şehrumüzün
 Neshi şuret oluben zamâne gelmişlerdenüz

- 18 Neyledi hâriciler İmâm ‘Alî evlâdına
Ol vardı ef‘al için zindâna gelmişlerdenüz
- 19 Neyleyiserdir olur dünyâ virilmişler onlara
Ol ‘aduve mel‘ûn için kemâne gelmişlerdenüz
- 20 Biz tevekkül ehliyiz takdîr-i mevlâ gözleriz
Ki ol meydân içene meyhâne gelmişlerdenüz
- 21 Olmadın dünyâ yı ezel ervâhımız geldi belli
Ol millet saçılan a‘yâna gelmişlerdenüz
- 22 Mü‘mîn oldur dönmeye bakmaya kimse hâtırın
El ismi müsem mâ ile meyâne gelmişlerdenüz
- 68 b 23 Herkesin bunca ‘ayıplarını urunur yüzüne
Kendi ‘aybım setr idüb meyâne gelmişlerdenüz
- 24 Pinhân eylediñ bugün yarın yüze gelür ‘ayb
Ezberler lâlî olan divâne gelmişlerdenüz

- 25 İsmi Ednā eyledim odum baa alar aı
 İsm̄e m̄usemmā yo imāne gelmilerden̄uz
- 26 Dutmasın silsilesin sahi meranızım derim
 D̄ürest-i Őikestem ile imāne gelmilerden̄uz

Mesnevi 7

Fâ' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

Fâ' lâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

DERBEYÂN KELİME-İ ŐÂHİFE-İ VE EYYÂMÜ ' AŞÛRE

- 1 İdeyim Bismirrahmenirrahim
 Ana nota tahtü' l ba-i adim
- 2 Bir rivāyet edelim diñle cevāb
 Ki refi olmaz ise saña arāb
- 3 ün ' ammaŐır erbā' yā Őadi
 Yo iken d̄unyāda nām-ı ādem dedi

- 4 Seyr geldi ki ne götürdüñ ne iletcek
Bir bir kezer varımı elde iyletecek
- 5 Hem bizi var eyledi bizi ezel
Kādiri yekdā ü sen lem yezel
- 69 a 6 Cānib-i Hāğdan kelām geldi bize
Uyma şeytāna o yana dur o uyruqsuz
- 7 Uyma şeytān sözüne mel‘undur
Aldanan mefmūn olur makşūmudur
- 8 Kim tevekkül eyler ise tadir
ābil olur ne buyursa takdire
- 9 Ana niyetden geüp urunu pür hūner ide gör
Ma‘rifet ābı ile albi temeyyüz ide gör
- 10 Kim ‘Alī haında buyurmuş Hūdā
Gör bu āyet nāzil oldu Mürtezā

- 11 İnehū ķāle innellezi   indı
 Mefātihül ğaybi lā ya  lemuhe ba  dehu Muĥammed
 Ğayrı ve ene bī külli şey'in   alim¹¹⁷
- 12 Çün beyān oldu   Alīden bu kelām
   Alemü'l ğayb miftāĥi bende tamām
- 13 Hicreti resūlden Őonra baĥa
   Alemü'l ğaybi seĥā oldu baĥa
- 14 Çün resūlullāĥ buyurmuĥtu baĥa
 İne medinetül   ilmü ve   Aliyyül bāyihā
- 15 Ya  ni   ilmiĥ Őehri dedi resūl
   Ali ĳapusu o Őehriĥ bil aĥul
- 16 Pes yaĳĥin ümmet elin oldur kim ol
   İlm-i ledün esrārı der resūl

¹¹⁷ “O (Allah) Şöyle buyurdu. **Muhakkak ki gaybın anahtarı Allah'ın yanındadır.** Ondan başka kimse Muhammed hariĳ onu bilemez. Ve ben her şeyi hakkıyla bilirim.” (Koyu yazılan yer Enam 59. ayet)

- 17 Pes o şehir ola kapusu ' Alî
Cümle şehriñ miftâhı ola ' Alî
- 18 Şad hezâran hām-ı la' net buğuz idendur ' Alî
Laħmike durur hümrâh resûli ' Alîye
- 69 b 19 Çğr-ı yâr-ı bâ şafadır ħâd olan bulmaz imân
Yârın ol ħuzûru ħamde virilmesun imân
- 20 İbn-i Ğıyâsete işitdim dünyâ altı baħş ola
Cümlesi sırrı ' Alîniñ vücûdunda naķş ola
- 21 Birisi ķaldı ' Ali zâtında ğayrı bilmedi
Mürtezâ o sırra maħrem ğayrıyla ol virmedi
- 22 Mürtezâ dir ne su'âl istersen ķur'andan
Vireyim size su'âl iderseniz ķur'andan
- 23 Kanķi it gice ayıtdı kanķi ayıt gündüz
Kanķi dağda kanķi düzde ayıtdı gör ' Alî sözün

- 24 Şāh-ı merdāne didiler yā ‘Aliyel Mürtezā
Evvel āhır ki baq̄ ḥazin bezīrdır cezā
- 25 Bize qur‘āndan ḥaber vir zāhir bāṭın sendedir
Zāhir qur‘āndan ḥaber virem size der bezīredur
- 26 Bāṭın qur‘ān daḥline pür hūner gerek ve kām ola
Zāhire bāṭın gerek olmaz derd-i kem ‘ām ola
- 27 Bu āyet-i kelimeye kim budur inān
Taḥkīkīñ kıl ‘Aliye dutkıl demān
- 28 İnnelil qur‘āni zāhirān ve bāṭına
Veli batnihi batnen ‘alā seb‘me ebtan
Ve fi rivāyet ebtan¹¹⁸
- 29 Ya‘ni qur‘āniñ zāhir-i bāṭını vār
Bāṭın içinde bāṭını var bāṭını var

¹¹⁸ “Kur‘ā’ın zāhiri ve bāṭını vardır.Batnında yetmiş batını vardır.rivāyetlerde de bāṭınlar vardır”

- 30 Bilki yevmi bâṭnadan yetmiş bâṭına var iser
Anı zâbiṭ iden deki git keyd bayırdır meṣḥaser
- 31 Zâhir ḳur'āndan ḥaber virem size dir Mürtezâ
Buyruĝuna ḳıl fikr-i nuṭḳu ' Alidir iḳtizâ
- 70 a 32 Tenzil-i kelām ṣahîfe bu yüz öndört şuredür
Pes nâzili resûlullâh yüz on dört sûredür
- 33 Altı biñ altı yüz altmış altı ayet ' adedi
Yetmiş biñ üç yüz seksen toḳuz kelām ' adedi
- 34 Üç yüz yirmi bir biñ beş yüz seksen ḥarfdir
Fâ' ili muṭlaḳdır ol ki ola ḥarf-i ḥarfdir
- 35 Yüz âyet şiddiḳ ḥaḳḳında mişâl oldu ol
On dört âyeti ḳısâs ḥaḳḳında nüzûl oldur ol
- 36 Altı âyet şiddiḳ ḥaḳḳında nüzûl eyledi
Biñ altı âyet tüccâr ḥaḳḳında nüzûl eyledi

- 37 Ve biñ āyeti ‘ıtkı hakkında nüzül gösterir
Yüz altmış altı āyet hakkında-ı cihād gösterir
- 38 Yediyüz āyet zinā hakkında nüzül oldu gör
Biñ yedi yüz āyeti kıssa hakkında oldu gör
- 39 Ve geçen ümmet kıl peygamberiyle məcəra‘
Mu‘ı‘ olmayanlar olur ğadabı məcəra‘
- 40 Yā‘ kũb ve yũsuf karındaşları
Mābinlerinde geçen kıssa-i ta‘ rifleri
- 41 Üç yüz yetmiş beş āyet-i şerh-i asa‘ ı ‘ ālāmetidir ol
Nefh-i fis‘ sũru aḥvā-i kıyām hisābetdur ol
- 42 Ve ğarayib ve sıfat-ı cennet cehennemdedir¹¹⁹
Bāki kalan ‘ adedi aşhābı hakkında
- 43 Ve ehli beyt hakkında gelen münākıblar durur

¹¹⁹ “cehennemdedir” kelimesinde “cim” harfine nokta koyulmamıştır.

Ve nāsih mensūh-ı a‘lāmu ufuklardurur

44 Her kim kūr‘ān bilürüz cem‘āsına ‘ilm-i muh̄it
Oldu çün cemāsına İmām ‘Alī ‘ilm-i muh̄it

45 Zāhiri kūr‘ān virmişdir ‘ilm-i a‘māl h̄aqla
Bir h̄adiş buyurdu resūl icma‘ ümmetile

70 b 46 Şābit oldu bu h̄adiş mürtezā h̄aqqındadır
Rāşit buyurmuş ve şiddik imām tamām h̄aqqındadır

47 H̄utbe-i büryān-ı kelāmında buyurdu bu kelām
Tenzil-i Muḥammede der ta‘vil-i ‘aleyh vellevm

48 On iki evlādına virdi ve ta‘vili mu‘teber
Ser ne maḥrem evlādı idi ‘Alīyel mu‘teber

49 Tenzil virdi resūllullāh şeri‘at h̄aqlına
Dāyima şerit-i şer‘iatla evvel oldu h̄aqlına

- 50 Yetmiş iki uzbet¹²⁰ oldu resûlullâh halkına
Çün yetmiş ikinler oldu resûlullâh halkına
- 51 Çün buyurdu resûlullâh benden şoñra
Ümmetim yetmiş üç yoluñ vardım yedser himmetim
- 52 Pür yoluña nâciyâ ola ve sırrı kim ‘Alî
Tâvile tâbi‘ olundur on iki sırrı velî
- 53 Maḥrûmu olan nâ maḥrem olmayız tâ ebed
Ḥâriciler kendi râhın görmeyin tâ ebed
- 54 Yetmiş iki yetmiş üç menzîl budur göre gör
Pîri pervere irub devresti ummân göre gör
- 55 Yetmiş ikide der evvelki didim dimedim ‘iyân
Yetmiş üçte derûr ol kim didim dutmam beyân
- 56 Bir dîndir kim ikilik ref‘ ider o Hayrîdir
İki dîn her ḥaşbîñ bir dimek ne ḥaddidir

¹²⁰ “uzbet” kelimesi “ayın” harfiyle değil de “elif” harfiyle yazılmıştır.

- 57 Birliğe vācib ide iki dīn lāyimsin
Pür günāhım ʿāsiyim yok eyleyin varır nūru
- 58 On iki ṭabiʿ şeyāṭından bizi devr eyleye
On iki ṭabiʿ raḥmāniyle bizi var eyleye
- 59 Nefs olan ḥaşm-ı belāsından bizi refʿ eyleye
Ol belāyı dāyim el dehrle ḥaḳ defʿ eyleye
- 71 a 60 Bir kelāmımda āşūre gününüñ de şevābına
Çaşd iden evlādına ol günde gör ğadabına
- 61 Çaç imāmlar kaç peygamberler şehīd olduĝun
Çaç peygamberlerki bu dünyāya izhār olduĝun
- 62 Çāle resūlullāh aleyhisselām
Çün buyurdu resūlullāh diñle aḥvālusselām

- 63 Men şāme yevme āşūre ketebellāhü te‘āla
İbādetehu sittine sene siyāmehe ve kabelehe¹²¹
- 64 Her kim āşure günü ol şıyām
Altmış biñ ibādet kılmış şevāb virem
- 65 Altmış sene gündüz şıyām gice kıyām gibi
Çok şevāb rüz-ı kıla Hāq āña dāyim gibi
- 66 Bir rivāyet dir resūl hazreti
Böyle buyurdu ‘Alıyyel veli eşrāfūl imām
- 67 Öz vücūdun [şāvm]¹²² idendur öz miḥāl iden
Nefsi sâkin iden oldur añladın ve diñledin
- 68 Cenābım olan oldurur kim cesedi şâyım ola
Nefsi ḥāsed ola dāyim duḥā kıyım ol
- 69 Cesede virse ğıda şūm-ı nefle ma‘ mürdur
Rūḥa virse ğıda ol ḥāḳla mefhūmdur

¹²¹ “Kim āşūre günü oruç tutarsa Allahü teāla onun orucunu altmış sene ibadet olarak yazar.” (Hadis-i Şerif)

¹²² “saye” şeklinde yazılmıştır.

- 70 Teşebbühu [savm] olana arzu'ssemâ ne ki var
Raḥmet okur dâyim eddehr 'abdına ol ne ki var
- 71 'Aşure günü şâyim farz idi evvel bize
Ve ramazan mâhını mâhını farz eyledi resûlbize
- 72 Mâhı 'aşureyi soñra sünnet itdi resûl
Sen eğer 'aşık-ı Hâksan eyle cenâba vâşıl
- 73 Ve sen erenlere 'innetü yevm-i 'aşure dut
Mü' minler günü 'aşuredurur göre hikmetin
- 71 b 74 Her kim 'aşure gününde bir aç doyurursa tamâm
Ümmeti Muḥammedi cümle doyurmuşça tamâm
- 75 Ol gün saḥiyyesi ğayride nâķıs olmaya
Dâimüddehr ümîdin var ola girer dur
- 76 Hâķ yaķasına vara yevm-i feyevm işi
Hâķla yeksân ola ķarye vü ilden neşvesi

- 77 Her kim bir temkiz başın şağlasa ol gün tamām
Eli elinde kalan kılcā sevāb vire tamām
- 78 Der cāniben arturur merḥāmetlü kılunu
Yevmü'l ḥesābın gününde ol merḥāmetlü çık
- 79 Bir kerāmetdür 'Alīden kerremallāhi vech
Dāyim ol yetimleri yerilen mestürdı anındadır
- 80 Mürtezā birgün beği bemyine pādişāh ider
Mürtezā meydānında bir at bezā yer aşda ider
- 81 Mürtezā karşı sende durur idi ol padişāh
Mürtezā bir yetimi sever idi diñle ele
- 82 Dāyim öper yüzünü ol yetimi oḥşar idi
Pek yir yā 'Alī yetimi ne ḥoş oḥşardı didi
- 83 Kendi oğlun ḥor değıldir bu okşar yetimdir yetim
Yā 'Alī nedir bu temşili ğayrı oldu yetim

- 84 Bir pādişāhına ten tez yazub götüreler
Pādişāhlık seniki dikec emiri tiz yaturdular
- 85 Ya‘ ni mevcūda alalar ki padişāh olduñ deyu
Serāser ammım yine pādişāh olduñ deyu
- 86 Bekr aldı berātı ele karşusunda ‘ Alīniñ
Şanki beñzer benzer yāde ıaldı karşusunda ‘ Alīniñ
- 87 Didi çünkim pādişāhlık nūrudur yetim şevāb
Pādişāhları terk idup taliğ oldunya şevāb
- 72 a 88 Yoğluğı iden kabul ikrārı inğār eylemez
Hağ bize kıla ‘ ināyet ide bāki zerremiz
- 89 İbni ‘ Abbas rażıyallāh ‘ ināyet kıılır
Peyğamber dilinden nağl kıılır
- 90 Her kim ‘ aşure ve ğayrı günlerde rağm ide
Fuğāraya öksüze hem vakitte hağğa rağm ide

- 91 ʿ Aşûre bayramında sürme çeken gözleriz
 Halk anıñ nûrunı arturur varım gözleriz
- 92 Nûh peygamberdur ol günde gözüne sürme çeken
 Nûh peygamberden qalmış ol gün sürme çeken
- 93 Nerde çekti sürmeyi söylemeye beyât eyle ʿ iyân
 Ol gün Uğud Dağına çıqtı kimse Nûh-ı iyân
- 94 Yağnı Sencâr Dađınıñ ve ismi Uđudla işidir
 Ol gün Nûh peygamberiñ gör yüreği ağırdır
- 95 Ol gün Cebrâʿil Nûh der sorma birdi der için
 Nûh gözüne çekti ağrusın halâş eylediñ çün
- 96 Kim pişirdi idi resûlulullâh didi ʿ aşûre için
 Olma Nûh peygamber pişurenʿ aşûre eşyâ
- 97 Evvelâ kim Hâk teʿ âla kırtardı ğarķ itmeden
 Bil sence kimisi Uğud dağında çıkdı neden

- 98 Buğda[y] arpa mercimek nohut pirinç bal var idi
Dökülü bir çömlek koyub pişürdiler idi
- 99 Yediler Hağğa şükr eylediler ol vaqt beru
‘ Aşüre aşın pişürmek ‘ âdet olundu
- 100 Her kim ‘ aşure aşın pişüre vire fuğaraya
Hağ aña Nüh peygamber şevâbın vire şaklıya
- 101 Bihamdullâh biñ Mes‘ üda derdurur resûlullâhdan mes‘ üd beyân
Bu diyenler işleri ve ümmet işleri ‘ ayân
- 72 b 102 Hayır murâdıñ hâşıl iden mü‘minlerle kıyâdım
Mü‘minlerdir elem ile cennetime aparım
- 103 ‘ Aşüre gününde niçün ‘ aşüre dir resûl
Vir cevâb bu sözüme nedir delil söyle uşul
- 104 Biz on günde on peygambere bevvet itdi çün
İkinci adresin peygamber göge çıkdığı hikmeti

- 105 Üçüncü Yunus peygamber aleyhis selām
Balık karnından ‘aşûre necâtisselām
- 106 Dördüncüsünü Eyüp peygamber ve ‘aşure günü
Kurtulup hālās oldu yedi ve ‘aşûre günü
- 107 Hem Yusuf peygamber ‘aşûre günü
Kurtulup cāhiden ‘aşûre günü
- 108 Ya‘ kûp peygamber ‘aşûre kaygudan hālāş olur
Hāq te‘āla himmetiyle ol veli hālāş olur
- 109 Bunlar gün-i ‘āşûre böyle kerāmet bulunur
İsmi bellü aña ferīde on günde helāk kıldılar
- 110 Ne der ol ‘aşûre gününde helāk oldular çün
Ebu Cehil la‘yin ‘aşûre öldü çün
- 111 Dağı nice bunuñ tek ismi belli kāfiri
‘Aşûrede helāk eylediği ol kāfiri

- 112 Çün resūlluñ on aşhābı ol günde olur şehīd
Raḥmetler giden oldur ol gününñ şehīd olur
- 113 El Ḥasan vel Ḥüseyin hazretleri
‘ Aşūrededir şehīd neyl anları
- 114 Oldu zebr-i Şālih ve Hamzadır
‘ Aşūre günü ve şehīd oldu dir
- 73 a 115 Çün buyurdu resūlullāh bu āyeti beyyināt
Ḥalkı’s sebussemāvātı’l arz āyātı beyyināt
- 116 Yerile ve göğü ‘ aşūre günü ḥalk eyledi Ḥaḳ
Ehli ‘ arzı ‘ aşūre günü ḥalk eyledi Ḥaḳ
- 117 Daḥi üçyüz dağı ‘ aşūre günü ol yarattı
Hem İbrāhim peygamberi ‘ aşūre günü ol yarattı
- 118 Bir mü’ min bir nice küffār elinden dusaḳ olur
ttifaḳ ol gice ol küffār elinden ḳurtulur

- 119 Didi küffârlar şorup irişdiler ardı sıra
Dutacaq vaqt ol küffâr ol dusağı himmet ola
- 120 Dusak dir ilâhi ‘aşure Һurmeti Һakķı
Beni bu küffâr elinden Һalâş it kıl muṭi‘
- 121 Küffârlar fermân-ı Һakķla görmez olur gözleri
Қurtulur ‘aşûrede dusak özleri
- 122 ‘Aşûre Һürmetiçün Һalâş olur küffârdan
Bize himmet eyle ҡurtar na‘ın küffârdan
- 123 Anıñçün ol dü sak ‘aşûrede meyânım olur
Şebbiyesi bulmayup açlıķla ҡâyım olur
- 124 Şâyım ve ҡâyım olan dâyim olur mevlâsına
Dürr-i Һalk olan durur mevlâsına
- 125 Dürr-i Һalk olandur maķbûlu Һakķ olan yaķın
Һakķ içün kâr esenliye kizb ҡavmidir yaķın

- 126 Şāyem olana baṭndan dürlü mu‘ amele bitürür
Şabr-i nefsiyle aña Ḥaḳ niyetini bitürür
- 127 Şarāba ṭuhūru götürüben içürürler
Tā olduḳça dünyāda ta‘ ām buyurdular
- 128 Kendi nefsinden kesub ‘ aşūrede viren ğıda
Ḥaḳ için virilen ğıda ref‘ ola
- 73 b 129 Her kim ‘ aşūrede aç günü hizmet idecek için
Ḥaḳ yaña te‘ āla yüz yirmi kez ‘ aṭa kıla ḥaḳkıçün
- 130 Hem āyet ḥaḳḳına geldi virmedi ḥaḳteberrūñ
Pes mü‘ minler görmeye bu āyet teberrūn
- 131 Elif lām mīm zālikel kitābu lā raybe fiḥ¹²³
Vel fecr velāyālin ‘ aşr veş şef‘ i vel vetr¹²⁴

¹²³ “Elif lām mīm. O kitap(Kur’ân) onda asla şüphe yoktur.” (Bakara Sûresi, 1-2. ayet)

¹²⁴ “Andolsun fecre, on geceye, çifte ve teke, (her şeyi karanlığı ile) örtüğü an geceye, bunlarda akıl sahipleri için elbette birer yemin (değeri) vardır.” (Fecr Sûresi, 1-2-3-4-5. ayet)

- 132 Velleyl ize yesr lâ aksam bîyevmel kıyâmet
 ʿİlmü ʿâmil itmese kıyâmetde nedâmeti
- 133 Bir yerde ʿaşûre yense işid biz varmasa
 Varu beni ol taʿâmdan yiyü beni dursa
- 134 Peygamber böyle buyurdu aña
 Hezâ Yahüdiyyen ümmeti ve kaçad kâne kellâ ¹²⁵irdi aña
- 135 Her kim ʿaşûre günü kırbân eylese Hâk için
 Hâk ismâʿil peygamber şevâbın ire Hâk için
- 136 Her kim ʿaşûre günü dervişe taʿan olmaya
 Veyâ ğayrı günleride dervişe hafz olmaya
- 137 İmâm Hüseyin şehîd idenlerden olur işid
 Kim ne lâzım ol ki vâdi ile ola işid
- 138 Kim ʿaşûre günlerde ağlar ise özler
 Âb-ı hayât ola ol ağan gözden yaşları

¹²⁵ Bu ümmetimin Yahudileridir. Asla bu olmamalıdır.(Tam hadis metni değildir.)

- 139 Āb-ı kevşerle beraber ola ol ağan yaşı
Uçmağa koyam dir Hâk kim akmadın göz yaşı
- 140 Kullarıñ müekilesü ola anlar şıdķ ide
Dāyim eddehri melāzemetle ol hâk ide
- 141 Her kim ‘aşüre gününde yemeye [şavm] ola
Hâk te‘āla on peygamber şevābın kâyim kıla
- 142 Evvelki gün zıkr yâ peygamber şevābıdır
İkincisicir hasbın peygamber şevābı koyandır
- 74 a 143 Üçüncüsü Eyüp peygamber şevābıdır ol
Dördüncüsü Halil peygamber şevābını ol
- 144 Beşinci Yâkûb peygamber şevābın dir Hâk
Altıncı İsmâil peygamber şevābın ire
- 145 Toğuzuncu ‘İsâ peygamber günü bilür beyân
Onuncusu Habibullâh şevābın bul ‘ayân

- 146 İkrāra varanda yokdur zerrece
 Hāḫla ikrārı olan inkārı olmaz zerrece
- 147 Dünyā noḫsanı bize virmişdirir lem yezel
 Eddunyā sücvü'l mü'minin buyurmuş lem yezel
- 148 Dünyā mü'mine ḫabir[dir] buyurmuşdur resūl
 Ḳabūluñ olur ise ḫuldan hāşıl buldun [uşul]
- 149 Dünyā anlara geçmez ol hırḫa-i loḫman¹²⁶ müdām
 [Müteessir] olmazsa rızāya terim oldurur nidām
- 150 Muḫarr-ı muḫadder olan meyli tebdil eylemez
 Meyli tebdil meyleye çün Rabbi taḫdir eylemez
- 151 Fuzūl olma ḫāyil ol ol virense şükr eyleğil
 Şon 'āḫibet göçüben ḫoncağınıñ fikre yakıl

¹²⁶ "lokman" kelimesinde "kaf" harfinin noktası koyulmamıştır.

- 152 Yā ilāhi sen bizi dūr eyleme dergāhından
 Hāḡ ‘ ināyet eyleye himmetle dergāhından
- 153 Bir günāha biñ ġarar olursa mürşidiñ
 Zerre yok maġlūbi var dersin Hāḡḡa irmişleriñ
- 154 Vāy añā ki bin günāhda bir ġadar var eylemeyedur
 Eyle a‘ māl ḡazāyı görse dar eylemeyedur
- 155 Ol nedir olurum makbūlgıl ebed tā ebed
 Derūnundan ġıl olma maḡbūl tā ebed
- 74 b 156 Ġusl odur ki ḡubbi dūnyā terk ede derūnden
 Hḡubbi dūnyā idene Hāḡ bir göre neden
- 157 Var olan yok olmayasırdır özüdür kām olan
 Yok olandur var olan vir kāmil
- 158 Hasede virme ġıda uyardıkḡasın bī ḡāl ider
 İkinci nefis ḡased anıñündür ki nesi filḡāl

- 159 Derūnuñda pādişahdur ‘ aqıl zāt-ı pākizedur
Virme ğıda sen ‘ aqıllar ola döne
- 160 Ğıda virmez cesede zerrece ħadden ba‘ ide
Kuluna şādık olandur ki bağıd ider
- 161 Şākirdi ‘ āqıl olan ustādınıñ zebīrdendur
Dāyim ğıda Ħağ olur otuza ezā oğur
- 162 Zevce viren ‘ ār görür Ħağğınıñ liğāsını
Ħağla ħağ olmuşdur görür Ħağğanın şafāsını
- 163 Ħağda ayrı kılmayan ses sen bizi yā Rabbenā
Pür günāh Ednā kulundur bu ħağır yā Rabbenā
- 164 Dermeyin dermānı sen sen senden isterem řābīb
İsterim kim rüz-i mağşer gününde eşşefi ola ħābīb
- 165 Eşşefi‘ u‘ l müznibīndur ol ‘ Alīyyü‘ l Mürtezā
Kāni seğā olduğün himmetidür iğtizā

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ednâyî Alevî-Bektaşî şiir çizgisinde şiir yazmış olan halk edebiyatı şâirlerindedir. Bektaşî dervişi yahut dedesi olduğu şiirlerinden açıkça anlaşılmaktadır. Dîvânçede Bektaşî inanç motiflerinin tümü işlenmiştir. Tüm şiirlerini dinî, tasavvufî konuda yazmıştır. Şiirlerinde konu bütünlüğüne önem vermiştir.

Peygamber kıssalarını anlattığı şiirlerinin yanında pek bilinmeyen hikayelere de yer verdiği görülmektedir. Bektaşîlerce inanılan güneşin Hz. Ali'ye selam vermesi hikayesi buna örnektir. Gerçek aşkı Allah'a, Hz. Muhammed'e ve Hz. Ali'ye duyulan aşk olarak belirtir. Şiirlerinde didaktik unsurlar ön plandadır.

Ednâyî'nin şiirlerinden onun Hurûflikten etkilendiği anlaşılmaktadır. Kurân'a dair sayısal değerleri detaylı olarak şiirlerinde yazmıştır.

Hz. Ali'ye olan sevgisini, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'e yapılan haksızlıkları, on iki imamın kimler olduğunu ve kimler tarafından şehit edildiklerini bildirir. Şiirlerinin tamamında Hz. Ali'ye olan sevgisini coşkunlukla dile getirdiği görülmektedir.

Şâir dil bakımından konulara göre farklılık göstermiştir. Dinî bir kıssa anlattığı şiirlerinde dili sadeyken , tasavvufî şiirlerinde ağır bir dil kullandığı görülmektedir. Bazı şiirlerinde Arapça ve Farsça kelimeler çokça kullanmıştır.

Ednâyî ayet ve hadisleri, anlattığı konulara delil olarak göstermiştir. Deyimlerden ve atasözlerinden anlatımı kuvvetlendirmek için yararlanmıştır.

Şâir edebî sanatları başarılı bir şekilde kullanmıştır; yalnız aynı başarıyı vezni uygularken gösterememiştir. Kafiye ve redifin kullanımlarında oldukça başarılı sayılır.

Dîvânçede nazım birimi olarak uzun beyitlerden oluşan mesneviler, kasideler, terci-i bentler, müseddesler ve gazellere yer verilmiştir. Ayrıca on dokuzuncu yüzyılda âşiklar arasında yaygın olarak kullanılan muammada vardır.

Şâirin adı, edebi şahsiyeti ve dîvânçesi hakkında ulaşılan kaynaklarda kayda değer bir bilginin olmaması bizim bu çalışmamızın önemini bir kat daha artırmaktadır.

KAYNAKÇA

- Atalay, B., (1991); *Bektaşîlik ve Edebiyatı*, Ant Yay., İstanbul.
- Azar, B., (2005); *Türâbî Divanı(İnceleme-Metin)*, Fırat Üniv., Sososal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Doktora Tezi), Elazığ.
- Beydilli, K., (1992); “Boğazlar Meselesi”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C 6, İstanbul.
- _____ (1992); “Mahmut II”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C 31, İstanbul.
- _____ (1992); “Mustafa IV”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C 27, İstanbul.
- Bilge K., (1991); *XVII. Yüzyıl Divan Şairi Mantıkî Ahmet Efendi ve Divançesi*, Hacattepe Üniv., Sos. Bil. Enst., Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Birge, J. Kingsley; (1991); *Bektaşîlik Tarihi*, Ant Yay., İstanbul.
- Bozçalı, M., (2005); *Alevî Bektaşî Nefeslerinde Dinî Muhteva*, Horasan Yay., İstanbul.
- Bozkurt, H., (2002); *Refet Divançesi*, Fatih Üniv., Sos. Bil. Enst., Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Can, E., (2005) ; *Şuhudî Divânçesi (İnceleme-Metin)*, Çukurova Üniv., Sos. Bil. Enst., Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- Dedebaba, B. N., (1998); *Bütün Yönleriyle Bektaşîlik ve Alevîlik*, (c.1-2-7), Ardınç Yay., Ankara .
- Devellioğlu, F. (1993); *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Aydın Kitapevi,Ankara
- Doğan, A., (1995); *Müştak Baba*, Akçağ Yay., Ankara.

- Eren, A. Cevat (1967); “Selim III”, *İslam Ansiklopedisi*, MEB Basımevi, C 10, İstanbul.
- Eğri, O., (2003); *Bektaşilikte Tasavvufî Eğitim*, Horasan Yay., İstanbul.
- Ergun, S. Nuzhet, (1945); *Türk Şairleri Ansiklopedisi*, C 3.
- Eyüpoğlu, İ. Zeki, (1991); *Alevî Bektaşî Edebiyatı*, Der Yay., İstanbul.
- Faroqhi, S., (2003); *Anadolu’da Bektaşilik*, Simurg Yay., İstanbul.
- Gölpınarlı, A., (1992); *Alevî Bektaşî Nefesleri*, İnkılâp Kitapevi, İstanbul.
- Gülçiçek, A. Duran (2004); *Alevîlik (Bektaşilik, Kızılbaşlık) ve Onlara Yakın İnançlar* c.3, Etnographia Anatolica, Köln.
- Gülsoy, U., (1999); “İslahat Fermanı”, *Türk Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C 19, İstanbul.
- İnalcık, H. (1993); *Osmanlı İmparatorluğu (Toplum ve Ekonomi)*, Eren Yay., İstanbul.
- Kanar, M., (2000); *Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Aydın Kitapevi, Ankara.
- Kara, H. (1993); *Alevî- Bektaşî Erkânı, Evrâdı ve Edebiyatı*, Ergin Yay., İstanbul.
- Karal, E. Ziya, (1967) “Mahmud II”, *İslam Ansiklopedisi*, MEB Basımevi, C 7, İstanbul., 1967
- Karal, E. Ziya , (1961); *Osmanlı Tarihi*, C V, TTK Yay., Ankara
- Karaman, H. (2004); *Kur’ân-ı Kerim Açıklamalı Meali*, T.D.V. Yay., Ankara
- Karataş, Z., (2000); *Divançe-i Kesbî Transkripsiyonlu Metin –Sözlük- İndeks*, Dumlupınar Üniv., Sos. Bil. Enst., Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.
- Kodaman, B., (1993); “1876- 1920 Arası Osmanlı Siyasi Tarihi”, *Doğuştan Günümüze*
- Korkmaz, E. (2005); *Alevîlik ve Bektaşilik Terimler Sözlüğü*, Anahtar Kitaplar Yayınevi, İstanbul

Kunt, M.; Akşin , S.; Ödeken ,A.; Toprak, Z.; Yurdaydın, Hüseyin G., (1992); *Türkiye Tarihi*, C. III, Cem Yayınevi, İstanbul.

Küçük, C., (1988); “Abdülaziz” , *Türkiye Dyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C 1, İstanbul.

_____, (1988); “Abdülhamit II” , *Türkiye Dyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C 1, İstanbul.

_____,(1988); “Abdülaziz” , *Türkiye Dyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C 1, İstanbul, s. 179-185.

Lewis, B. (1993); *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, (Çeviren: Metin Kıratlı), TTK Basımevi, Ankara

Melikoff, İ. (1994); *Uyur İdik Uyardılar*, (Çev. Turan Alptekin) Cem Yay., İstanbul

Ocak, A. Yaşar, (1992); “Bektaşilik”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C 5, İstanbul.

Özbilgen, Erol,(2004); *Bütün Yönleriyle Osmanlı*, İz Yay., İstanbul

Özcan, A., (2003); “Asâkir-i Mansûre-i Muhammediyye”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C 1, İstanbul.

Özcan, H. (2003); *Alevî Bektaşî Kültürüne Bakışlar*, Horasan Yay., İstanbul

Özkırımlı, A., (1985); *Alevîlik –Bektaşîlik ve Edebiyatı*, Kat Basımevi, İstanbul

Özmen, İ., (1998); *Alevî- Bektaşî Şiirleri Antolojisi* c.3, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara

Öztürk, Y. Nuri, (1992); *Tarih Boyunca Bektaşîlik*, Yeni Boyut, İstanbul

Sarı, M., (1982); *Arapça – Türkçe Lugat*, İpek Yay.

Soyyer, Y., (1996); *Sosyolojik Açından Alevî Bektaşî Geleneği*, Seyran Yay., İstanbul

Şemseddîn Sami , (1989); *Kâmûs-ı Türkî*, Enderun Kitabevi, İstanbul

- Tanpınar, A. Hamdi,(1956); *XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, Çağlayan Kitapevi, İstanbul
- Tarama Sözlüğü, (1997); TTK, c.4., Ankara
- Temren B., (1994); *Bektâşîliğin Eğitsel ve Kültürel Boyutu*,K.B.Y., Ankara
- Turhan, M., (1994); *Kültür Değişmeleri*, Mar. Üniv. İlahiyat Fak. Vakfı Yay., İstanbul
- Ünal, B., (2006); *Virânî Dede-Fakr-Nâme (İnceleme-Metin-Dizin)*, Dumlupınar Üniv., Sos. Bil. Enst., Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.
- Ulusoy, A. Celalettin, (1986); *Hünkâr Hacı Bektaş Veli ve Alevî – Bektaşî Veli ve Alevî – Bektaşî Yolu*, Hacibektaş.
- Uçarol, R. (1995); *Siyasî Tarih,(1789-1994)*, Filiz Kitapevi, İstanbul
- Yerdemir, F. , (2007) ; *Rehâyî Divanı (İnceleme-Metin-İndeks)*, Gazi Üniv., Sos. Bil. Enst., Yüksek Lisans Tezi, Ankara

SÖZLÜK

A

âbâ (a.i) : 1.babalar. 2.gök küreleri, seyyareler, gezegenler

a`bâ (a.i.c) :1.yükler, ağırlıklar. 2. mesuliyetler, sorumluluklar. 3.çift denk veya sandık

a`bâd (a.i) :köleler (bkz ; abîd , ibad)

abd (a.i.c) :köle, kul

acem (a.i.c) :Arap olmayan araptan gayri kalan kavim. 2.İranlılar

acem-istan (a.f.b.i) : İran ülkesi

adüvv (a.i.c) : düşman, yagı, hasım

âhîr (a.s.c) : son, sonraki, en sonra

âhir (a.zf) : nihayet, son olarak

ahmer (a.s) : kırmızı, kızıl. mevt-i ahmer: kanlı ölüm

âhuzâr (f.b.i) : ağlayıp inleme

ahvâl (a.i) : 1. oluşlar, bulunuşlar, durumlar. 2. baş yazarı Celal Nuri olan ve İstanbul´da yayımlanmış bir gazete

akd (a.i) : 1. bağ, bağlama, düğümlenme, bağlanma, düğümlenme. 2. sözleşme, kararlaştırma. 3.kurma, düzme. 4.nikâh. 5.nesri nazma çevirme

aleyke (a.e) : senin üzerine

allâm (a.s) : çok bilgin (allâm Allah´ın sıfatıdır)

a`mâ (a.s) : 1.kör 2. mec. cahil

amâ (a.i) : 1.körlük, görmezlik, manevi körlük, bilgisizlik. 2. yağmur bulutları

âmâk (a.i) : göz pınarları

âmâl (a.i) : ummalar, ümitler, dilekler, istekler

âmil (a.s) : emeli olan, isteyen

âmîl (a.s) : 1.sebep. 2.işleyen. 3.vergi tahsiline me'mur kimse, mütesellim, müteveli.
4.vali

amir (a.s) : 1.emreden, buyuran. 2.bir memurun vazife bakımından büyüğü

ânâ (a.i) : gece yarısı vakitleri

âniz (a.s) : ızdıraplı, mustarip

â'raf (a.i) : 1.cennet ile cehennem arasındaki bir yer. 2.adetler, usuller, itiyatlar. 3.sırt,
tepe

âriz (a.s) : 1.gelen. 2. i. tesadüfî vaka 3. i.dağ bulut vesaire gibi görmeye mani olan her
şey. 4.i. yanak

arîf (a.s) : 1.meşhur, çok tanınmış.2.bilgi sahibi

ârif (a.s) : 1.bilen, bilgili, irfan sahibi 2.erkek adı

asfiya (a.s) : 1.samimi, saf, içi temiz, tuttuğu yol doğru olan kimseler 2.(a.i) samimi
dostlar, azizler

âvâre (f.s) : 1.serseri, boş gezen, işsiz güçsüz, aylak 2.dağınık, perişan

avvâd (a.i) : udcu ,ud çalan

ayân (a.s) : belli, açık, meydanda, aşikâr, bahir

ayn (a.i.c) : 1.göz 2.aslı, kendisi 3.bir şeyin eşi tıpkısı 4.kaynak, pınar 5.Osmanlı
alfabesinin 21. harfi. ayn-el-yakîn: gözüyle görmüş gibi, kat'î

azam (a.i.c) : 1.kin, husumet, garaz, kötü niyet 2.kıskançlık 3.öfke, hiddet

a'zam (a.s) : büyük

âzim (a.s) : niyetli, kesin karar veren

B

bahâ (a.i) : 1.güzellik, zariflik 2.parıltı 3.alışma dadanma

bahş (f.i) : bağış, ihsan

bâis (a.s.c) : 1.sebep olan 2.gönderen 3.icâbettiren

bâka (a.i) : demet, deste, tutam

bâkî (a.i) : 1.tanrı 2.(s) daimi, kalıcı 3.alt taraf 4(zf) artık , artan , fazla , geri kalan , bundan başka

bâlîğ (a.s) :1.buluğa eren 2.erişmiş vasıl olmuş, varan, yetişen 3.(i) yekûn, toplam 4.son mertebeyi bulan

batın (a.i.c) : 1.karın 2.nesil, soy

bâtın (a.i.c) : 1.iç 2.iç yüz 3.gizli görünmeyen nesne 4.Tanrı 5.içteki, i ç yüzündeki 6.çukur, kuytu yer

bednâm (f.b.s) : kötü adlı, adı fena tanınmış, adı kötüye çıkmış

beka (a.i) :devam, sebat, evvelki hal üzere kalmak, bakilik

berât (a.i.c) :(eskiden) rütbe, nişan ve imtiyaz verildiğini bildiren ferman

beşâret (a.i) : 1.müjde, muştı 2.çirkin kıyafet, yeni çıkan garip şey

beeskiden) rütbe, nişan ve imtiyaz verildiğini bildiren ferman

beşâret (a.i) : 1.müjde, muştı 2.çirkin kıyafet, yeni çıkan garip şey

beyân (a.i.c) : anlatma, açık söyleme, bildirme

beyyinât (a.i) :deliller, şahitler, tanıklar

bîat (a.i) : kabul ve tasdik muamelesi

bî-din (f.a.b.s) : 1.dinsiz 2.acımasız, merhametsiz

bîmâr (f.s.c) : hasta, sayrı

bînihayet (f.b.s) :nihayetsiz, sonsuz

bîrâd (f.s) : pîr, ihtiyar, dermansız, güçsüz kimse

biyâh (a.i.c) : ufak balık

bühtân (a.i.c) : yalan, iftira

C

câbir (a.s) : 1.cebreden, zorlayan 2.kırıkçı, kırık sarıcı

câme (f.i) : elbise, çamaşır. Câme-i fena: kefen

câvidân (f.s) :daimi kalacak olan, sonrasız, ebedi, bengi

cây (f.i) : yer

cehâm (a.i) :yağmur vermeyen bulut

celâl (a.i) : 1.büyüklik, ululuk 2.hışım, kızgınlık 3.erkek adı

cem (a.i) :hükümdar, şah

cem´ (a.i.c) : 1.toplama, yağma 2.birden fazla insan, hayvan veya eşyayı gösteren isim
3.çoğul

cerâhat (a.i.c) : 1.irin, yara 2.cerrahlık

cevr (a.i) : 1.haksızlık, ezâ, cefâ, eziyet, gadir, zulüm, sitem 2.tarikat adamının Ruhan ilerlemesine mani olan şey

cezbe (a.i.c) : 1.ruhun hayret ve sevince kapılarak sanki cesetten hariç bulunuyormuş gibi olması, heyecana gelmesi 2.tarikat ehlinin kendinden geçme hali

cinân (a.i) : cennetler, uçmaklar, bahçeler

civân (f.s) :genç, taze delikanlı

cüdâ (f.s) : ayrı, ayrı düşmüş, ayrılmış

cümle (a.i.c) : 1.bütün, hep, birikiş 2.fiil, fail ve mefulden meydana gelen manalı söz
3.sistem

Ç

çâme (f.s) : şiir ve gazel

çâr (f.s) :dört çâr-ı yâr : dört dost (Hz Ebubekir, Ömer, Osman, Ali)

çemân (f.s) : 1.naz ile salınarak yürüyen 2.şarap kadehi 3. (i) çemen

çerâğ (f.i) : 1.fitil, mum 2.otlama, otlak çerâğ-ı çeşm : 1.göz nuru 2.evlat

D

dâd-âver (f.b.s) :adaletli, doğru

dâden (f.m) : vermek

dâmân, dâmen (f.i) :etek (elbisenin dağın eteği)

dâru (f.i) : ilaç

dârul karâr (a.b.i) : kıyametten sonra kalınacak yer

def´ (a.i) :1.öteye itme, savma, savrulma 2.verme, ortadan kaldırma 3.giderme 4.bir

davayı müdafaa için açılan başka bir dava

dehr (a.ic) :1.dünya 2.zaman, devir

dehrî (a.s.c) : dünyanın sonsuzluğuna inanıp öteki dünyayı inkar eden, ruhun da cesetle birlikte öldüğüne inanan

dem-be-dem (f.b.zf) :vakit vakit, daima

derc (a.i) : 1.sokma, arasına sıkıştırma 2.gazeteye yazma 3.toplama, biriktirme

4.hattatların yazdıkları meşk tomarı (Farsçada nakışlı kâğıda yazılmış yazı)

derdâ (f.n) : yazık, vah vah!

dest (f.i.c) : el dest-i gîr: elinden tutan, yardımcı

devâli (a.s) : damar hastalığı

dımışk (a.s) : Şam

dîdâr (f.i) : yüz, çehre

dübâr (f.b.i) : iki kat etme, katmerleme

düşvâr (f.s) : güç, zor

E

eâlî (a.s) : pek yüksek olanlar, şeref sahibi olan büyük kimseler

ebrâr (a.s) : hayır sahipleri, iyiler, dindarlar, özü sözü doğru olanlar

eçer (a.s) : son derece güzel

edâ´ (a.i) : borç veya borç gibi olan herhangi bir şeyi ödeme, yerine getirme

ednâ (a.s) : 1.pek aşağı, en bayağı, çok alçak 2.az, pek az

elvân (a.i) : 1.renkler, çeşitler 2.rengarenk, alacalı

emmâre (a.s) : emreden, emredici, cebreden emmâre-i nefis: insanı lezzete sevk eden nefis ve şehvet

enne (a.s) : çok inleyen

er´an (a.s) : bön, ahmak, sünepe, deli, çılgın, şaşkın

ervâh (a.i) : canlar, hayatın cevherleri

ervâhî (a.i.c) : ruhlar alemine mensup olanlar

eşkar (a.s) : 1.al renkli (at) 2.kırmızı yüzlü (adam)

F

fa´âl (a.s) : 1.çok işleyen, daimâ harekette bulunan, gayretli çalışkan

fâsık (a.s) : Allahın emirlerini tanımayan, sapkın, günah işleyen, fesatçı, kötülük eden

fâzıl (a.s.c) : 1.faziletli, fazilet sahibi, erdemli, faik, üstün 2.erkek adı

ferâgat (a.i) : 1.vazgeçme, el çekme 2.istirahat, dinlenme 3.vazgeçecek kadar zengin olma

ferâşe (a.i) : pervane

ferhân (a.s) : 1.sevinçli, neşeli, şen, memnun 2. erkek adı

ferište (f.i.c) : 1.melek 2.iyi ve yumuşak huylu 3.günahsız, masum

firâk (a.i) : 1.ayrılık, ayrılma 2.hüzün, keder, sıkıntı

firâr (a.i) : kaçma, savuşma, izinsiz veya nizamsız olarak ortadan kaybolma

firkat (a.i) : dostlardan vesairelerden ayrılma, ayrılış

fitne (a.i.c) : 1.bela, mihnet, sıkıntı 2.ayartma, azdırma 3.fesat, ara bozma, karışıklık,

ihtilal 4.dinsizlik, canilik 5.ceza 6.delilik 7.güzel yüz, güzel göz, güzel kadın

G

gad (a.i) :erte, yarın

gafil (a.s) : gaflette bulunan, ihmal eden, ilerisini hiç düşünmeyen, dikkatsiz, ihtiyatsız, dalgın, tembel

gam-nâk (a.f.b.s) : gamlı, tasalı, kaygılı

gayb (a.s.c) : 1.gizli olan göze görünmeyen şey, kayıp 2.belirsiz, bilinmeyen şeyler

gedâ (f.s.c) : dilenci, yoksul

ger (f.e) : eğer kelimesinin kısaltılmışıdır, nazımda kullanılır

germ (f.s) : sıcak

gevher (f.i) :1.elmas, cevher 2.inci 3.değerli taş 4.bir şeyin aslı esası

gıbb (a.e) : 1.son 2.-den sonra

gîr (f.i) : tutma, tutuş

gîr (f.e) : 1.tutan, tutucu 2.(s) dağılan, yayılan 3.(i) harp, kavga, savaş

güftâr (f.i) : söz

gümnâm (f.b.s) : adı sanı yok olmuş, unutulmuş

güm râh (f.b.s) : 1.yolunu şaşırması, doğru yoldan ayrılmış 2.bol, gür

güm râhân (f.s) : yolunu şaşırınlar, doğru yoldan ayrılmış olanlar

gürûh (f.i) : cemaat, bölük, takım

H

hâb (f.i) : uyku rüya

hakayık (a.i) : doğru olan asıllar, şüphesiz bulunan şeyler, hakikatler, gerçekler

hâki (a.s) : hikâye eden, anlatan

hâkî (f.s.c) : toprak rengi, toprakla ilgili

hakir (a.s) : itibarsız, değersiz, aşağı, adi, bayağı

hâm (f.s) : 1.pişmemiş, olmamış, çiğ 2.işlenmemiş, üzerinde çalışılmamış 3.boş, nafile, beyhude 4.terbiye tecrübe görmemiş, acemi kimse

ham (f.s) : eğri, bükülmüş

hâmûş (f.s) : 1.susmuş, sessiz 2.mevlananın bazı gazellerinde kullandığı mahlası

hâmûşî (f.i) : sessizlik, susma, sükûnet, sukut

hanmân (f.i) : ev, bark, ocak

harâbât (f.i) : 1.harabeler, viraneler 2.meyhaneler 3.ziya paşanın meşhur üç ciltlik antolojisi

harâş (f.i) : hayvan ile döndürülen değirmen

hâris (a.s) : son derece hırslı olan

haşîm (a.s) : haşmetli, gösterişli

havf (a.i) : korku, korkma

hayy (a.i) : 1.Allahın adlarındandır 2.(s) diri, canlı

hazrâ (a.s) : 1.(daha, pek, çok, en) yeşil 2.(i) sebze, yeşillik 3.(müz) adı Şerh-i Mevlana

Mübarek Şah'ta geçen makam

hemîşe (f.zf) : daima, her vakit, her zaman

hevâ (a.i) : heves, istek, arzu, sevgi, hoşlanma

hezâr (f.i.c) : 1.bülbül 2.(s) bin 3.(s) pek, çok

hılât (a.i) : bir şey başka şeye karışma

hicâb (a.i.c) : 1.utanma, sıkılma 2.perde

himân (a.i) : susamış, susuz

himmət (a.i.c) : gayret, emek, çalışma, çabalama

hûb (f.s.c.) : güzel, hoş, iyi

hüdâ (a.i) : 1.doğru yol gösterme 2. Kuran-ı Kerim

I

ikhâr (a.i) : kahır etme, olma, edilme, kahredilmiş olma

iknât (a.i) : 1.Allaha dua etme yalvarma 2.inkisar etme 3.namazda kıyamı uzatma ve

hacce devam etme

ırza (a.i) : otu çok olan yer, çayırılık

isdâr (a.i) : sudûr ettirme, ettirilme, çıkarma, çıkarılma

ıyâz (a.i) : sığınma

İ

ibâd (a.i) : 1.abidler, kullar 2.ibadet edenler 3.(s) çok bol, bereketli 4.Müslümanlığın

başlangıcından önce Irak'ta Hira devletinde oturmuş bulunan Hıristiyanlar

ibdâ' (a.i) : yoktan ortaya koyma, icat

ibtidâ´ (a.i) : 1.başlama 2.başlangıç 3.(z.f) ilkin, en önce, başta

ikrâr (a.i) 1.saklamayıp söyleme 2.dil ile söyleme, bildirme 3.tasdik, kabul 4.(huk)

birinin başka birinin kendisinde olan hakkını alacağını haber vermesi

inâyet (a.i) : 1.dikkat, gayret, özenme 2.lütuf, ihsan, iyilik

insâ (a.i) : unutturma, unutturulma

intihâ (a.i) : 1.nihayet bulma, sona erme 2.bitme, tükenme 3.nihayet, son

irşâd (a.i) : 1.doğru yolu gösterme, uyarma 2.irfan sahibi birinin bir başka kimseye

Allah yolunu göstermesi

istifhâm (a.i) : sorma, anlama, sorup anlama, anlamak, öğrenmek için sorma

iş (a.i) : 1.yaşayış, yaşama 2.ekmek, gıda 3.yaşama tarzı, zevk ve sefa

izhâr (a.i) : 1.yol gösterme, meydana çıkarma 2.yalandan gösteriş

K

kâh (f.i) : 1.köşk, kasr 2.yüksek bina 3.bir göz oda, tek oda

kahhâr (a.s) : ziyadesiyle kahreden, kahredici, yok edici, batırıcı (Allahın

sıfatlarındandır)

kalû-belâ (a.e) : evet dediler

kâm (f.i) : 1.ağzın üstü, tavanı, damak 2.meram, arzu, emel, istek

kârmân (f.b.s.c) : 1.kâm sürücü, süren, arzusuna isteğine kavuşmuş, mutlu 2.(i) erkek ve

kadın adı

kârbân (f.i) : kervan

katre (a.i.c) : damla, damlayan şey

kavî (a.s) : 1.kuvvetli, güçlü 2.güvenilir, sağlam

kavm (a.i.c) : insan topluluğu

kelb (a.i.c) : köpek

kesb (a.i) : çalışıp kazanma

kezâ (a.e) : böyle, böylece, bu da böyle

kılâ´ (a.i) : kaleler, surlar

kibriyâ´ (a.i) : büyüklük, ululuk

kirâm (a.s) : soydan gelenler, soyu temizler, ulular, şerefliiler, cömertler, eli açıklar

L

lâde (f.s) : akılsız, ahmak

lâ-büdd (a.s.zf) : lazım, gerekli, gerek (aslında ayrılık yok demektir)

lâhîm (a.s) : etli, semiz

lâhüs (a.s) : uğursuz

lâ´1 (a.i) : 1.kırmızı, al 2.kırmızı ve değerli bir süs taşı 3.dudak

lâl (a.s) : dilsiz

lâ-yezâl (a.b.s) : zevalsiz, bitimsiz

leb (f.i) : dudak

ledün (a.i) : Allah yanı

levn (a.ic) : 1.renk, boya, sıfat 2.nevi, çeşit 2.beniz, yüzün rengi

levvâme (a.s) : çok levm edici, başa kakıcı, çekiştirici, paylayıcı

libâs (a.i.c) : esvap

likâ´ (a.i) : 1.görme, rast gelip kavuşma 2.yüz, çehre

M

mâhir (a.s) : 1.maharetli, hünerli, elinden iş gelir, becerikli 2. erkek adı

- matlûbât (a.i) : 1.talep edilen, istenilen, aranılan şeyler 2.alacaklar
- mazlûm (a.s) : 1.zulüm görmüş 2.halim, selim, sakin, sessiz 3.(i) erkek adı
- meded (a.i) : 1.yardım, imdat 2.(n) aman, eyvah!
- mededkâr (a.f.s) : yardımcı
- mel'ûn (a.s) : 1.lanetlenmiş 2.kovulmuş 3.herkesin nefret ettiği kimse
- menba' (a.i) : 1.kaynak 2.pınar
- merdân (f.i) : 1.mertler, insanlar, erkekler, yiğitler 2.bir çeşit ney
- mesâ' (a.i) : akşam
- mestûr (a.s) : satırılmış, yazılmış, çizilmiş
- mestûr, mestûre (a.s) : 1.setrolunmuş, örtülü, kapalı, gizli 2.açık saçık gezmeyen, namuslu kadın
- meşâhid (a.i) : şehitlikler
- meşâyih (a.i) : şeyhler
- mevcûdât (a.i) : var olan şeyler, mahluklar
- meyt (a.i.c) : ölü meyt-i didâr: ölünün yüzü
- miftâh (a.i.c) : 1.anahtar 2.dil öğrenirken yapılacak tercüme ve meselelerin halledilmiş şekillerini gösteren kitap
- mihmân (f.i) : misafir, konuk
- mirkat (a.i.c) : merdiven, basamak, derece
- mîzân (a.i) : terazi, ölçü aleti, tartı, ölçek
- muayyen (a.s) : 1.tayin edilmiş, belli, belirli 2.kararlaştırılan
- mufassal (a.s) : tafsilli, tafsilatlı, uzun uzadıya anlatılan
- muhıbb (a.s) : seven, sevgi besleyen, dost
- murdâr (f.s) : 1.mundar, kirli, pis 2.İslami şeriat hükümlerine göre kesilmemiş hayvan

- murtazâ (a.s) : 1.irtiza edilmiş, beğenilmiş, seçilmiş 2.Hz Alinin lakabı 3.erkek adı
- mu´teber (a.s) : 1.itibarlı, hatırı sayılır, saygın 2.inanılır, güvenilir 3.yürürlükte olan, geçer 4.kadın adı
- mükerrem (a.s) : 1.muhterem, aziz, sayın, saygıdeğer, sayılan; ululandırılan, hürmet ve tazime erişmiş 2.(i) erkek ve kadın adı
- mülâzım (a.s) : 1.bir yere veya bir kimseye sarılıp ayrılmayan, tutulup kalan 2.(i) stajyer, bir yere maaşız olarak gidip gelen 3.teğmen
- mülhem (a.s) : ilham edilmiş, içine doğmuş
- müntezi´ (a.s) : bir şeyi söken, yerinden çekip koparan
- mürr (a.s) : acı
- müşkil (a.s) : 1.güç, zor, çetin 2.(i) engel, güçlük, zorluk, çetinlik
- miştâk (a.s) : iştiyaklı, özleyen, göreceği gelen, can atan

N

- nâb (f.s) : 1.halis, saf, arı 2.katıksız 2.berrak 4.(i) oluk
- nâ-dan (f.b.s) : 1.bilmez 2.kaba, terbiyesi kıt
- nakd (a.i.c) : 1.akçe, maden para 2.parça olarak bulunan 3.peşin para
- nakl (a.i) : 1.bir şeyi başka yere götürme 2.taşıma, aktarma, geçirme
- nedâmet (a.i) : pişmanlık
- nemâ (a.i) : 1.artma, çoğalma 2.büyüme, uzanma 3.faz
- nev-bahar (f.b.s) : ilkbahar
- nidâ (a.i) : 1.çağırma, bağıрма, seslenme 2.ses verme
- nihân (f.s) : 1.gizli, saklı 2.bulunmayan, görünmeyen 3.(i) sır
- nikab (a.i) : peçe, yüz örtüsü

nu'mân (a.i) : 1.kan 2.İmam-ı Azamın adı 3.erkek adı 4.gelincik

P

penâh (f.i) : sığınma, sığınacak yer

penâm (f.s) : gizli, örtülü

pervâ (f.i) : 1.korku 2.çekingenlik 2.ilgi, bağ

pervâne (f.i) : 1.geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek 2.fırıldak 3.çark
4.haberci, kılavuz

pervâr (f.s) : besili, beslenmiş

pey (f.i) : 1.ayak 2.iz, işaret 3.ard arka

peyk (f.s) : haber ve mektup getirip götürən

peymâne (f.i) : büyük kadeh, şarap bardağı

pîç (f.i) : büklüm, kıvrım, dolaşık

pişvâ (f.i.c) : reis, başkan

pûş (f.i) : örtü, örtünecek şey, elbise

R

râd (f.s) : 1.cömert, eli açık 2.faziletli, erdemli, üstün

râh (f.i) : 1.yol 2.tutulan yol, meslek, usul

refîk (a.i) : arkadaş, yoldaş

remîde (f.s) : ürkmüş, korkmuş

rihlet (a.i) : 1.göç, göçme 2.ölme

ruhsâr (f.i) : 1.yanak 2.yüz, çehre

ruşen (f.s) : 1.aydın, parlak 2.belli, meydanda

S

sa'd (a.i) : 1.kutluluk 2.uğur 3.(s) kutlu, uğurlu

safiye (a.s) : temi, pak, saf, arı

sâgar (f.i) : 1.kadeh, içki bardağı 2. Allahın nuru ile dolan insan gönlü

sâlik (a.s) : 1.bir yola giden, bir yolda giden 2.bir tarikata girmiş bulunan

sâmân (f.i) : 1.servet, zenginlik 2.rahat, dinçlik 3.düzen 4.kudret, iktidar

samsâm (a.i) : keskin kılıç

savm (a.i.c) : oruç

savt (a.i.c) : 1.ses, seda 2.bağırma, haykırma, çığlık

ser-gerdân (f.b.s) : 1.başı dönen, sersem, şaşkın 2.perişan

server (f.i.c) : baş, başkan, reis, ulu

silsile (a.İ.c) : 1.zincir, zincirleme olan şey 2.art arda gelen şeylerin meydana getirdiği

sıra 3.soy sop, Ocak 4.babadan oğla sura ile yazılarak meydana gelen kuşak, soy defteri

5.sıradağ 6.seri, dizi

Ş

şâd-kâm (f.b.s) : çok sevinçli

şâm (f.i) : akşam

şecer (a.i.c) : ağaç

şekk (a.i.c) : şüphe, zan, tereddüt

şemm (a.i) : koklama, koklanma, koku alma

şerh (a.i.c) : 1.açma, ayırma 2.açıklama 3.bir kitabın ibaresini kelime kelime açıp izah

ederek yazılan kitap 4.açık anlatma

şikeste (f.s) : 1.kırık, kırılmış 2.yenilmiş

şîr (f.i) : aslan

T

taâm (a.i.c) : yemek, aş

tâb (f.i) : 1.güç, kuvvet, takat 2.parlaklık 3.hararet

tama´ (a.i) : doymazlık, çok isteme, aç gözlülük

tarîk (a.i.c) : 1.yol 2.usul 3.meslek 4.vasıta, sebep 5.bi velinin Allaha ulaşması için
tuttuğu yol

tebdîl (a.i) : değiştirme, değiştirilme, başka bir hale getirilme

teberrâ (a.i) : 1.uzaklaşma, uzak durma, çekinme 2.sevmeyip yüz çevirme Tecrîd (a.i) :
1.soyma, soyulma 2.ayırma, bir tarafı tutma 3.her şeyden el ayak çekip Allaha yönelme

tehî (f.s) : 1.boş 2.(zf) boşuna 3.hünersiz, marifetsiz, bilgisiz 4.(zf) boşu boşuna, nafile

teksîr (a.i) : çok kırma (bir şeyi), çok kırılma

terkim (a.i) : 1.rakam atma, atılma 2.yarma 3.yazma

tîz (f.s) : 1.tez, çabuk 2.keskin 3.sık

türâb (a.i.c) : toprak

U

ûbâr (f.i) : inilti, ağlama

ukbâ (a.i) : 1.ceza 2.ahiret, öbür dünya

umûr (a.i) : 1.işler, hususlar, maddeler, şeyler 2.önem verme, aldırma, üzerinde durma,
iş sayma, iş edinme

urûş (a.i) : arşlar, gökler

uryân (a.i) : çıplak

usret (a.i) : zor, güçlük, zahmet, sıkıntı, zorluk

Ü

übheth (a.i) : büyüklük, ululuk

übüvvet (a.i) : babalık, atalık

ülfet (a.i) : 1.alışma, kaynaşma 2.görüşme, konuşma 3.ahbaplık, dostluk 4.huy etme

ülü-l-elbâb (a.b.i) : sağduyu sahibi olan kimseler

V

vâhi (a.s) : boş, manasız, faydasız, ehemmiyetsiz şey

vatkâ ki (a.e) : ne vakit ki, o vakit ki, olduğu vakit

vâlâ-kadr (f.a.b.s) : kadri, değeri yüce

vasf (a.i.c) : 1.nitelik, bir kimsenin veya şeyin taşıdığı hal, sıfat 2.bir kimsenin veya şeyin durumunu anlatarak tarif etme 3.övme 4.sıfat

vasl (a.i) : 1.(bir şeyi başka şeye) ulaştırma, birleştirme; ulaşma, birleşme 2.kavuşma

vech (a.i.c) : 1.yüz, surat, çehre 2.üst, düz, satıh

ve´d-dua (a.cü) : “dualarımız sizinle beraberdir” anlamına gelen bu cümle evvelce mektupların altına yazılırdı

vehm (a.i.c) : 1.kuruntu, yersiz korku 2.şüphe, tereddüt

vesvâs (a.i) : şeytan

Y

yeksân (f.b.s) : 1.düz 2.bir, beraber 3.her zaman

yeldâ (f.s) : 1.uzun 2.(i) kadın adı

yevm (a.i.c) : gün

yezdân (f.h.i) : 1.(Zerdüştlerde) hayır ilahı 2.Allah

Z

zâhid (a.s) : 1.çok aşırı sofu, kaba sofu 2.(alevlerde) Kızılbaş olmayan 3.(i) erkek adı

zahm (f.i) : yara

zamîr (a.i.c) : 1.iç, iç yüz 2.kalp, vicdan 3.gönülde gizli olan sır

zâr (f.s) : 1.(sesle) ağlayan, inleyen

zebûn (f.s) : zayıf, güçsüz, aciz

zuhûr (a.i) : görünme, meydana çıkma, baş gösterme, türeme

ÖZGEÇMİŞ

1978 yılında Ordu'da doğdu. İlköğretimi Ordu'da, orta öğretimini Ünye'de tamamladı. 1995 tarihinde Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü kazandı. Bu lisans programından Haziran 1999'da mezun oldu. Aynı yıl İkizce İlköğretim Okulu'nda Türkçe Öğretmeni olarak göreve başladı. 2003 yılında Ünye Yüceler İlköğretim Bölge Okulu'na tayin edildi. 2004'te Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde yüksek lisansa başladı. 2006'da Ünye Lisesi'ne, 2007 yılında da Ünye Mehmet Refik Güven Anadolu Öğretmen Lisesi'ne atandı. Halen aynı kurumda görevine devam etmektedir.

SAMARA UNIVERSITESI
 KÜTÜPHANESİ
 FEN-EDL. VE F. BİL. BİLİMİ

کتاب
 42

کتابخانه
 سامرا

مخفف کرم اکا عسک	ملاکله اول اوله سر
مخفف تپهک میریک	علیکه سر ندان اوله ک
کسکبه رکینه کسکبه	
قول اوله پ خند اوله جید کور	
بجایه فضیلت نامه مرتضی علی کریمت و قد	
بجایه فضیلت علی کریم	
اول اوله برهتار اوله برهتار	اول اوله برهتار اوله برهتار
بهرتت نامه شاه اوله ندان	بهرتت نامه شاه اوله ندان
انعام خاندان دیکه اوله کرم	انعام خاندان دیکه اوله کرم
قلیم دیکه زبانه اوله برهتار	قلیم دیکه زبانه اوله برهتار
زینت کوه کینه کیمه بیاند	زینت کوه کینه کیمه بیاند
بیت اوله شای کله اوله کیمه	بیت اوله شای کله اوله کیمه
خسته همیون زبانه اوله اوله کیمه	خسته همیون زبانه اوله اوله کیمه
دیکه کلان اوله شاه اوله کرم	دیکه کلان اوله شاه اوله کرم

رسول الله برهتار اوله کیمه	رسول الله برهتار اوله کیمه
صانع دیکه کوه کیمه	صانع دیکه کوه کیمه
یک کور اوله کیمه اوله کیمه	یک کور اوله کیمه اوله کیمه
صورت اوله کیمه جهان اوله کیمه	صورت اوله کیمه جهان اوله کیمه
حق تعالی اوله کیمه اوله کیمه	حق تعالی اوله کیمه اوله کیمه
اوله خلق اوله کیمه اوله کیمه	اوله خلق اوله کیمه اوله کیمه
سنت سن بن اوله کیمه اوله کیمه	سنت سن بن اوله کیمه اوله کیمه
کله اوله خلق اوله کیمه اوله کیمه	کله اوله خلق اوله کیمه اوله کیمه
بهرتار اوله کیمه اوله کیمه	بهرتار اوله کیمه اوله کیمه
جایه کوه کیمه اوله کیمه	جایه کوه کیمه اوله کیمه
اوله کیمه اوله کیمه اوله کیمه	اوله کیمه اوله کیمه اوله کیمه
بهرتار اوله کیمه اوله کیمه	بهرتار اوله کیمه اوله کیمه
کله اوله کیمه اوله کیمه	کله اوله کیمه اوله کیمه
کله اوله کیمه اوله کیمه	کله اوله کیمه اوله کیمه

<p>صفت کز کوبه خفته اند در در</p>	<p>روشنه در با جیب و م ابلو ابلو در در</p>
<p>اوم صافی اوم جمل و اوم کز اوم</p>	<p>خز خفته بی نهایت در ر ابلو ابلو اول</p>
<p>اوم و اوم جمل و اوم کز اوم</p>	<p>خز خفته بی نهایت در ر ابلو ابلو اول</p>
<p>همه جیب کله بی افسه خور و اوم</p>	<p>خز خفته بی نهایت در ر ابلو ابلو اول</p>
<p>مشترک در اوم اوم کز اوم</p>	<p>خز خفته بی نهایت در ر ابلو ابلو اول</p>
<p>نور کور سگ خور کز اوم</p>	<p>خز خفته بی نهایت در ر ابلو ابلو اول</p>
<p>روشنه بیوسه سستی کله جیب نبی</p>	<p>خز خفته بی نهایت در ر ابلو ابلو اول</p>
<p>روشنه بی نهایت خنده اوم</p>	<p>خز خفته بی نهایت در ر ابلو ابلو اول</p>
<p>ریا تا تر و خطه اوم کز اوم</p>	<p>خز خفته بی نهایت در ر ابلو ابلو اول</p>
<p>نوع حلا کله سبک کور اوم</p>	<p>خز خفته بی نهایت در ر ابلو ابلو اول</p>
<p>تصدیق خفته کله کله کله</p>	<p>خز خفته بی نهایت در ر ابلو ابلو اول</p>
<p>خند کله اوم کله کله کله</p>	<p>خز خفته بی نهایت در ر ابلو ابلو اول</p>
<p>حس حسین اوم کله کله کله</p>	<p>خز خفته بی نهایت در ر ابلو ابلو اول</p>
<p>بزم کور کور کله کله کله</p>	<p>خز خفته بی نهایت در ر ابلو ابلو اول</p>
<p>حسلا برقی با بریند کله کله</p>	<p>خند کله اوم کله کله کله</p>
<p>کله بی حد بی حد کله کله</p>	<p>خند کله اوم کله کله کله</p>
<p>یا خطه کله کله کله کله</p>	<p>خند کله اوم کله کله کله</p>
<p>خز کله کله کله کله کله</p>	<p>خند کله اوم کله کله کله</p>
<p>خز کله کله کله کله کله</p>	<p>خند کله اوم کله کله کله</p>
<p>خز کله کله کله کله کله</p>	<p>خند کله اوم کله کله کله</p>
<p>خز کله کله کله کله کله</p>	<p>خند کله اوم کله کله کله</p>
<p>خز کله کله کله کله کله</p>	<p>خند کله اوم کله کله کله</p>
<p>خز کله کله کله کله کله</p>	<p>خند کله اوم کله کله کله</p>
<p>خز کله کله کله کله کله</p>	<p>خند کله اوم کله کله کله</p>
<p>خز کله کله کله کله کله</p>	<p>خند کله اوم کله کله کله</p>
<p>خز کله کله کله کله کله</p>	<p>خند کله اوم کله کله کله</p>
<p>خز کله کله کله کله کله</p>	<p>خند کله اوم کله کله کله</p>
<p>خز کله کله کله کله کله</p>	<p>خند کله اوم کله کله کله</p>

او چنانچه که از جیب صلیح به تمام برسد
 حضرت مرتضی علیه السلام وجهه
 صلیح نمودن فرموده بنیام بر تمام
 دعا آنست که دعا عظیمه قبول اولور
 در خواندن آن در هر روز پنج بار آنست
 سرور بنیام را که در آن روز آن روز
 نوزده سکنه بود و در آن روز آن روز
 آنکه که بود کلاهی و هر که نوزده روز
 در **جیب صلیح** بیاید این نوزده روز
 وقتش در ایام در راه بود بنیام هر
 در آن خیل وانی طلالک منیست
 حق تعالی با غنای قوی قهر کند که نوزده
 که نوزده روز در آن روز آن روز
 و آنکه که بود کلاهی و هر که نوزده روز

در جیب صلیح بیاید این نوزده روز
 وقتش در ایام در راه بود بنیام هر
 در آن خیل وانی طلالک منیست
 حق تعالی با غنای قوی قهر کند که نوزده
 که نوزده روز در آن روز آن روز
 و آنکه که بود کلاهی و هر که نوزده روز

این چنانچه که از جیب صلیح به تمام برسد
 حضرت مرتضی علیه السلام وجهه
 صلیح نمودن فرموده بنیام بر تمام
 دعا آنست که دعا عظیمه قبول اولور
 در خواندن آن در هر روز پنج بار آنست
 سرور بنیام را که در آن روز آن روز
 نوزده سکنه بود و در آن روز آن روز
 آنکه که بود کلاهی و هر که نوزده روز
 در **جیب صلیح** بیاید این نوزده روز
 وقتش در ایام در راه بود بنیام هر
 در آن خیل وانی طلالک منیست
 حق تعالی با غنای قوی قهر کند که نوزده
 که نوزده روز در آن روز آن روز
 و آنکه که بود کلاهی و هر که نوزده روز

در جیب صلیح بیاید این نوزده روز
 وقتش در ایام در راه بود بنیام هر
 در آن خیل وانی طلالک منیست
 حق تعالی با غنای قوی قهر کند که نوزده
 که نوزده روز در آن روز آن روز
 و آنکه که بود کلاهی و هر که نوزده روز

ادام حسین اوادی زین العابدین	ادام با ششده چنانچه یاد شده در کتاب	صد هزاران نام بد نام بر زبان بر زبان	صد هزاران نام بد نام بر زبان بر زبان
و خداوندی بیهوده تو را زخمی نماند	تکلیف چنانچه مرغان فدای سر زخمی	کجایم بر پشت با کس بر زبان بر زبان	کجایم بر پشت با کس بر زبان بر زبان
مقصود بر این سخن تو فرموده و نیز	و خاسته است قول آن که ترک آن آید		
		الشیخی	الشیخی
قلم سینه بن زین العابدین	انج با ششده و چنانچه یاد شده	صد هزاران نام بد نام بر زبان بر زبان	صد هزاران نام بد نام بر زبان بر زبان
موت و کشته شده یا نیز تو را تسلیم	سند حق تو را غافل بود در سینه نام		
قتل من بجز با خدا و نیز نام	تقی غیر عاصرون و عطاست یوم القیام		
		صد هزاران نام بد نام بر زبان بر زبان	صد هزاران نام بد نام بر زبان بر زبان
		کجایم بر پشت با کس بر زبان بر زبان	کجایم بر پشت با کس بر زبان بر زبان
		یاد بخنی	یاد بخنی
عجل القدر از بن محمد با ششده	انج با ششده چنانچه یاد شده		
خبر و مورد از نام بوی بر زبان بر زبان	تدیوم وصفی ترا بیاید بد نام بر زبان		

یاد بخنی

و در سینه خود بر منسوبه قتل با ششده	صد هزاران نام بد نام بر زبان بر زبان	صد هزاران نام بد نام بر زبان بر زبان	صد هزاران نام بد نام بر زبان بر زبان
	کجایم بر پشت با کس بر زبان بر زبان	کجایم بر پشت با کس بر زبان بر زبان	کجایم بر پشت با کس بر زبان بر زبان
	سکزیخی	سکزیخی	سکزیخی
همه شما بل بگری صدا بقدر	انج با ششده و چنانچه یاد شده	صد هزاران نام بد نام بر زبان بر زبان	صد هزاران نام بد نام بر زبان بر زبان
انچه در زره نصد بقدر	ار و غرقا لایحه انبیه تو افتد		
قتل او در هر بار با ششده و چنانچه یاد شده	و خاسته است قول آن که ترک آن آید		
		صد هزاران نام بد نام بر زبان بر زبان	صد هزاران نام بد نام بر زبان بر زبان
		کجایم بر پشت با کس بر زبان بر زبان	کجایم بر پشت با کس بر زبان بر زبان
		طوق زخی	طوق زخی
المها و جعفری صدا بقدر	خبر بفرموده و در سینه یاد شده		
انج با ششده و چنانچه یاد شده	سنی زین العابدین و در سینه یاد شده		
عجل القدر از بن محمد با ششده	عبد القادر با ششده که قتل آن آید		
		صد هزاران نام بد نام بر زبان بر زبان	صد هزاران نام بد نام بر زبان بر زبان

چون سنه پانزدهم کون معلوم کنی	یوم الحزبه بله و در و در سنه
صبحه ذوالفقار و دلالت سوسه پنج آمد	
شاه مردان ششویزان یا علی سکه ندهد	
اول امام موسی کاظمی و ما خیر السیر	الانوش باشته به یزد و عهد در العزیز
سکه نوزدهم یا پاره اهل قله بر مرقد خوار	کندی کینه طالب و لن اوز نه دور فزار
چون سنه پانزدهم یاری بار و در سنه پانزدهم	کندی بلوط قتی بویند نه او در خیر کندی
صبحه ذوالفقار و دلالت سوسه پنج آمد	
شاه مردان ششویزان یا علی سکه ندهد	
شاه سوسه پانزدهم و سلطان ماز	الانوش یا شنده رین تهیدی خزانده
قله سکه عجم استان مکانده	سکه انکا تا ندر دو لقم در نادر
مردان ششویزان یا علی سکه ندهد	بو طریقی تران یا ندر سکه مروی در
صبحه ذوالفقار و دلالت سوسه پنج آمد	
شاه مردان ششویزان یا علی سکه ندهد	
اول محمد اکبر سوسه پنج آمد	یکری کینه حلقه ایده و تازانیم

سکه بغداد یا پاره مرقد قندهار	سکه و مسقر قریه نوزدهم
اول زمان قدسی سنه پانزدهم	یا پاره اول کاشانه کیمیا در جسم
صبحه ذوالفقار و دلالت سوسه پنج آمد	
شاه مردان ششویزان یا علی سکه ندهد	
هم محمد علی و لادک علقه شافق	سنه کاشانه و کاشانه قندهار
الانوش یا شنده رین تهیدی خزانده	صالحات شهر نوزدهم اوله و تازانیم
قله سکه عجم استان مکانده	مغنی معلوم کاشانه و لوزن نوزدهم
صبحه ذوالفقار و دلالت سوسه پنج آمد	
شاه مردان ششویزان یا علی سکه ندهد	
شاه سنه لاسک و کاشانه چینه پشیا	یکری کینه عجم و کاشانه در پشیا
شاه صوره شهر نوزدهم و کاشانه	اینده بوقلمون زراع و کاشانه شفا
بو کاشانه یا پاره چینه و کاشانه شفا	سکه عجم بود و کاشانه پشیا
صبحه ذوالفقار و دلالت سوسه پنج آمد	
شاه مردان ششویزان یا علی سکه ندهد	

ند کر اردن کلویں ضی کلایں لین	نہا تم کسے لاکیر ویہ دی طبعی سولیا	راہ خراسان علیہ اسم غلام محمد	راہ خراسان علیہ اسم غلام محمد
حاجی کیا نسا بڑا برقی صلا این اسپین	اون سکڑو رو رہنسا پکھت فری بلین	لیجی سلطان دہہ قرین شاخ خراسان	لیجی سلطان دہہ قرین شاخ خراسان
اولیا تیکے پکھتا دستہ تک	سلطان دورور و سرکلارا بجی بزرگ	راہ خراسان علیہ اسم غلام محمد	راہ خراسان علیہ اسم غلام محمد
درویش درو مارا دیلی خیز	سلطان غلام حسین حکیم ارادہ بزرگ	لیجی سلطان دہہ قرین شاخ خراسان	لیجی سلطان دہہ قرین شاخ خراسان
حق کلام اللہ بر غلام بودہ بزرگ	دوہ جہ کلید صافین کلایں بزرگ	راہ خراسان علیہ اسم غلام محمد	راہ خراسان علیہ اسم غلام محمد
سلطان بلین قازندہ اکر حق حکیم	درویش باند باغ کین ملک باغ	لیجی سلطان دہہ قرین شاخ خراسان	لیجی سلطان دہہ قرین شاخ خراسان
محمد ربا بلین غلام طوفان لید	طوفان بلین غلام رکھ اولیا ک	راہ خراسان علیہ اسم غلام محمد	راہ خراسان علیہ اسم غلام محمد
برخالہ ہند لین صاخ و ہندستان لید	سجے اولیا راجا تے ذرا لید	لیجی سلطان دہہ قرین شاخ خراسان	لیجی سلطان دہہ قرین شاخ خراسان

تختہ ریاستیں وار شہ کلان ازبک	اعمال و شہ کلان تخت کراچی	راہ خراسان علیہ اسم غلام محمد	راہ خراسان علیہ اسم غلام محمد
مظفر خان اوس سکڑو جا بہ حکمنہ	جلد بریل اولیہ دستور قری	لیجی سلطان دہہ قرین شاخ خراسان	لیجی سلطان دہہ قرین شاخ خراسان
اون سکڑو رہنسا پکھت کر کاشہ	اکا صدق پدھل صفتی بکر تینہ	راہ خراسان علیہ اسم غلام محمد	راہ خراسان علیہ اسم غلام محمد
درویش پون تے خرفی تارا	دوہ معرق اولیہ دیو تارا	لیجی سلطان دہہ قرین شاخ خراسان	لیجی سلطان دہہ قرین شاخ خراسان
پوکھنا لیبیدہ وہ قرین ارا	خرفی تارا سلطان تارا کراچی	راہ خراسان علیہ اسم غلام محمد	راہ خراسان علیہ اسم غلام محمد
سلطان دورور پون کراچی کلایں	پوکھنا تارا سلطان پون کراچی	لیجی سلطان دہہ قرین شاخ خراسان	لیجی سلطان دہہ قرین شاخ خراسان
ال زمان پوکھنا کراچی خیران تارا	قالہ علیہ وارنہ لڑن کراچی	راہ خراسان علیہ اسم غلام محمد	راہ خراسان علیہ اسم غلام محمد
جو پون پون پونہ کراچی قرار اولیہ	کراچی لیبیدہ پونہ تارا	لیجی سلطان دہہ قرین شاخ خراسان	لیجی سلطان دہہ قرین شاخ خراسان
جو قری حکمنہ حاصل اولیہ کراچی	کراچی پونہ پونہ کراچی	راہ خراسان علیہ اسم غلام محمد	راہ خراسان علیہ اسم غلام محمد

سلسله سلطانه دره در قزوين شاه خرد شاه مرد	سلسله سلطانه دره در قزوين شاه خرد شاه مرد	سلسله سلطانه دره در قزوين شاه خرد شاه مرد	سلسله سلطانه دره در قزوين شاه خرد شاه مرد
چون که حکمران شهر طراز را بنامد با پلاد و خلاصه و اوج و صفتين بنامد ابراهيم حامي ده ديگه با اصلا و اخلاص	اخراسان مشهوره شرقه و ارساسون بزدن ارفع اکره دره صفتين بنامد سلطان نمانند از ايليه حکمته اعيان نامور	راج خرد شاه عليه و رسم نماند يعني سلطان دره در قزوين شاه خرد شاه مرد	کلايد سلطان اول دره در ارض خرد اندرين چو باري بود بخي کليل بلبلان جانتي خجسته لاله خاسته بنامد راج خرد شاه عليه و رسم نماند يعني سلطان دره در قزوين شاه خرد شاه مرد
اصلا و افعلا صلا بنفش سلطان پديضا اره يک سلطان ابرو ندرين جاني توي يوز بند کرامت سلطان کرامت خودار	اصلا و افعلا صلا بنفش سلطان پديضا اره يک سلطان ابرو ندرين جاني توي يوز بند کرامت سلطان کرامت خودار	اصلا و افعلا صلا بنفش سلطان پديضا اره يک سلطان ابرو ندرين جاني توي يوز بند کرامت سلطان کرامت خودار	اصلا و افعلا صلا بنفش سلطان پديضا اره يک سلطان ابرو ندرين جاني توي يوز بند کرامت سلطان کرامت خودار

راج خرد شاه عليه و رسم نماند يعني سلطان دره در قزوين شاه خرد شاه مرد	راج خرد شاه عليه و رسم نماند يعني سلطان دره در قزوين شاه خرد شاه مرد	راج خرد شاه عليه و رسم نماند يعني سلطان دره در قزوين شاه خرد شاه مرد	راج خرد شاه عليه و رسم نماند يعني سلطان دره در قزوين شاه خرد شاه مرد
سلطان ادي انديدان چي ايلک بندي که نشانه سلطان ايلک بود در ايشه سداکت فراوان ايلک و شمشير و شمشير ايسيد پير ايلک	سلطان ادي انديدان چي ايلک بندي که نشانه سلطان ايلک بود در ايشه سداکت فراوان ايلک و شمشير و شمشير ايسيد پير ايلک	سلطان ادي انديدان چي ايلک بندي که نشانه سلطان ايلک بود در ايشه سداکت فراوان ايلک و شمشير و شمشير ايسيد پير ايلک	سلطان ادي انديدان چي ايلک بندي که نشانه سلطان ايلک بود در ايشه سداکت فراوان ايلک و شمشير و شمشير ايسيد پير ايلک
کرامت ظهور اول بزرگوار علم صانع سلطان برين ايلک در بزرگوار جاني دور خود پير کرامت نيزه پيچيد و پير ايلک	کرامت ظهور اول بزرگوار علم صانع سلطان برين ايلک در بزرگوار جاني دور خود پير کرامت نيزه پيچيد و پير ايلک	کرامت ظهور اول بزرگوار علم صانع سلطان برين ايلک در بزرگوار جاني دور خود پير کرامت نيزه پيچيد و پير ايلک	کرامت ظهور اول بزرگوار علم صانع سلطان برين ايلک در بزرگوار جاني دور خود پير کرامت نيزه پيچيد و پير ايلک
برصلوات ايه لم نودي علم سلطان امام صوتيه در زنگنه که نماند سلطان امام یکی که کرامت ابراهيم بن شاه	برصلوات ايه لم نودي علم سلطان امام صوتيه در زنگنه که نماند سلطان امام یکی که کرامت ابراهيم بن شاه	برصلوات ايه لم نودي علم سلطان امام صوتيه در زنگنه که نماند سلطان امام یکی که کرامت ابراهيم بن شاه	برصلوات ايه لم نودي علم سلطان امام صوتيه در زنگنه که نماند سلطان امام یکی که کرامت ابراهيم بن شاه

دو کا با اصل و اصل سلطان کا	بیتا تیرا صفتی تو رک اسدی بیج نام	
راھی خا شیع علیہ اسم ظالم مرد		
لبیع سلطان دودہ تو خا شیع خا مرد		
دو کا لانا و ناسکو و ویشارہ سلطان تو	درد ویشارہ لاونہ رکی نی سلطان دودہ	
خزائنہ پانچ بچوں کی کہتی تھی	درد ویشارہ لاونہ کو درخرا ظالم مرغان صفتی	
جس پر وہ ظلم و ستم کر کے کرتے	صوت با ماعی و بندہ قانی او کو لونی	
راھی خا شیع علیہ اسم ظالم مرد		
لبیع سلطان دودہ تو خا شیع خا مرد		
سلطان دودہ و شہر دوسو کتہ کا نہ	سلطان دودہ و شہر اولہ و غم میں کتہ کم رو مرد	
مجلس پر وہ دہ انسکو و ریتلو	پریشہ پر دم مرد کا اولہ و رکی کتہ جنور	
دو رتا تھنا تھے جہدہ اولہ و اولہ	قاز صریح با را بھلہ پیشہ پر جہدہ	
راھی خا شیع علیہ اسم ظالم مرد		
لبیع سلطان دودہ تو خا شیع خا مرد		
چرا عوامین صورتی اسکی سلطان کا	اقتیضہ سماعیل با شایع تیر مدک	

دودہ تو خاندان و لاج ایشہ پنا تھ	دو کا کچھ تو خا شیع خا مرد	
اولی با قوا کچھ علیہ اسم ظالم مرد		
راھی خا شیع علیہ اسم ظالم مرد		
لبیع سلطان دودہ تو خا شیع خا مرد		
قیامتہ پنا سنہا یو رکی کچھ	کہ غلام تو خا شیع خا مرد و رکی اصل	
بو لیسے رکی رکی در مدلا اولہ و رکی	سلطان خان و کتہ ان کی رکی رکی رکی	
اسی رکی رکی رکی رکی رکی رکی رکی	پر دم رکی رکی رکی رکی رکی رکی رکی	
راھی خا شیع علیہ اسم ظالم مرد		
لبیع سلطان دودہ تو خا شیع خا مرد		
بہم جانک شہر سوزک و سا کتہ کم و غم	سلطان اولہ و چو رکی رکی رکی رکی رکی رکی	
کر کو تم التوبہ کے محمد بلکہ تا	او غم سب سے و غم صلا لانا علم	
مشایخ اولہ و اولہ و سا ن پنا پنا پنا پنا	خزینہ پر ہی صمدہ و کتہ کتہ کتہ کتہ	
ارنا پنا پنا پنا پنا پنا پنا پنا		
درد ویشکد رکی رکی رکی رکی رکی رکی رکی	نقشا ن نام صفتی رکی رکی رکی رکی رکی رکی	

اولا ج خاضتے سجدہ وانگہ ترکانہ بود	اولا جک را شکر خنجر شکر تلو بود
سند او زیک بود که اسکندر از آنجا	عبدا و لا در جھ جیب شکر سیرک بود
اولا ج خاضتند بر بری مجاز بود	مربوب مجاز بود که شیخ یا منہ کسے مجاز
زری خاضتند بر بری مجاز بود	برند غیبتنا بر سرشند او مجاز بود
ایکینجے سے بود کہ مرید مرید در اول	اولا ج مکروہ لایع اول شکر خیر بود
ای دور بی در معانی شکر شکر ایاد کہ	اقرار و ایمان لایع یا کہ این جانک بود
اوجی مرید شکر لایع و شکر بود	دو معنی تھا احتیاج و در بیت شکر بود
مرید شکر لایع و تازی مصلحتی	مطلع کو پر نہ بچیک کہ اول خند مطلق
وای لاک کہ چو در شکر شکر لایع	انگہ در در معانی شکر سیرک بود
اولا ج ترکانہ شکر خیر تازینہ	بوند کو زک کہ غلامیک شکر لایع بود
بوجا ویدانی نامی در روز و چور لایع بود	
قلندہ در دریا شکر و شکر لایع بود	
اولا ج فرمایہ	
مدا بود جی را کہ تم بقیتم و لایع بود	مغیر شکر در شکر مطلق بود

کلام ایک لایع بود بود عمل ای دوست	موجوم شکر شکر لایع بود
شکر شکر و لایع شکر لایع شکر بود	سبب شکر لایع شکر لایع بود
انگہ لک کہ خندان لایع کو یا شکر بود	بوضوح شکر لایع بود
ایر شکر با بر شکر لایع بود	کہ مسلک شکر لایع بود
شکر شکر و حق مجراہ شکر لایع بود	صفتی کہ شکر لایع بود
دو مرتبہ بود و شکر لایع بود	ارکان سیر شکر لایع بود
بیت شکر لایع شکر لایع بود	تیمار کان شکر لایع بود
اکرا ایندیک لایع شکر لایع بود	دو شکر شکر لایع بود
پر کوں بر کوں شکر لایع بود	بوجوہ قایل و شکر لایع بود
حکرم ذکر لایع بود	بجوہ طایع شکر لایع بود
ایلیا ز لایع بود	عالمی شکر لایع بود
اولا ج شکر لایع بود	مربوب شکر لایع بود
چوننا و عالمی لایع شکر لایع بود	شکر لایع بود
شکر لایع بود	بوجوہ شکر لایع بود

سوزان کله در بزرگه کله بر شکر حکوه شیمان فایده سرد و در فیه کله کله	لطیخ بجز با در شاه صید بنام برون شکر درد شک و در ناسه بکشته بنام برون شکر	لطیخ استاده قد حیدر جال کله برون شکر قسم قضا لای از لادن خانقا جم جوق شکر	کیم جوق شکر مزید ترا سلا کرم و بر جوق شکر جوق شکر و کاهک یا با بلاجم جوق شکر	جوق بزرگ لای لادن و بنام لای در بر ایمانه قنده کوره در کله در در در جوق	کیم جوق شکر برون سلا کرم ۱۱۱ جوق شکر جوق شکر و کاهک یا با بلاجم جوق شکر	جوق نون در انتر جوق حکک و الید لادن بر کله کله برون جوق شکر جوق لادن لادن	کیم جوق شکر برون سلا کرم و جوق شکر جوق شکر و کاهک یا با بلاجم جوق شکر
--	--	--	---	--	--	--	--

بوعالی سلا کله کله و لایق و لیدر بشتا و آقا شمس جهر خرا در میدوز	کیم جوق شکر برون سلا کرم ۱۱۱ جوق شکر جوق شکر و کاهک یا با بلاجم جوق شکر	لفظ شوملا الذرات یا جوس قوت کله درد و در ناسه سنده مو کله آقا و کله کله	کیم جوق شکر برون سلا کرم ۱۱۱ جوق شکر جوق شکر و کاهک یا با بلاجم جوق شکر	صکوه شیمان فایده قله انسا سلا کله ایشلا ایشلا حقا اسکنه درد و در لایق و لیدر	کیم جوق شکر برون سلا کرم ۱۱۱ جوق شکر جوق شکر و کاهک یا با بلاجم جوق شکر	با طاهر لفظی بود و کله و کله شکر حکیم انایه اسالی فایده با سلم لرحم الرحیم	کیم جوق شکر برون سلا کرم ۱۱۱ جوق شکر جوق شکر و کاهک یا با بلاجم جوق شکر
---	--	--	--	---	--	---	--

<p>کیم چون کز تو سست است کم در چون شکر چون شکر در کاهکد و کاهکد با یاد چه چون شکر</p>	<p>ادناه فرمایید</p>	<p>سزای سزای شکر ای شکر ای شکر ای شکر آینه ز سلفی نلا کز قیله قیله بزی و قضا سراج رو قضا نوز تو را سیر سیر ایام شمس حسین مدد تو دور و حکم چشم شکر و باران سینه دور دور سلسله و شکر ای شکر ای شکر ای شکر شکر کایم رضای رحمت حق ای شکر دور خزه یا بر شکر ای شکر ای شکر اونایک ای مویین سینه کج دور دور</p>	<p>بشکر کز شکر ای شکر ای شکر ای شکر کوشش شکر سهره نه به نوز دور دور</p>
---	----------------------	--	---

<p>خسته دم با کیم در شکر ای شکر ای شکر بسیار معنی که هر چه زخم زخم زخم زخم</p>	<p>ادناه فرمایید</p>	<p>سزای شکر ای شکر ای شکر ای شکر عقل تو ز عقل مکن از سلف زاننده دور حق نشا لاجورد سیر شکر ای شکر ای شکر انوار کیمیا شکر ای شکر ای شکر ای شکر بنا که شکر مکن ای شکر ای شکر ای شکر نبت انوار ز دور ای شکر ای شکر ای شکر بنا که قرصه لایق ای شکر ای شکر ای شکر بنا که شکر ای شکر ای شکر ای شکر ای شکر اول قرصه در ای شکر ای شکر ای شکر بنا که شکر ای شکر ای شکر ای شکر ای شکر اوله و در ای شکر ای شکر ای شکر ای شکر</p>	<p>بنا که شکر ای شکر ای شکر ای شکر ای شکر</p>
--	----------------------	--	---

بود بگریز حسنه قیل و ار	قیله چکوب قیاد چینی جیانا	خبر خجی اما کو که ذاتی بیخفتا کن ای
چو یوزیکری درت بنگ قله جان	که جان جسد بد حسلیله اینا	قله قالون چکنا لیک بسسم و تو عاقبت
بود که جان بود قد رحب سسند	بوعلم ایلید و راهی عوقا فاص	شامی مردانے عینک چاکری طابیم
اگر سسند نه خیز که وار چخلان کسنا	کو حی ناما جلد رختت عسریان	کو که عدم در کما پانده هم خسته
حقوق یوان ایسند قوتند کس	قبول از لیک آنک نامیده بر یان	بهر خیز را یل پر کنگر بلا پر ستهار
کوناری مصدق ایله لایق و او غرر		بر یوانی که لایق در صورت حق و رشک
ظاهر و لیم صغرسند نا و دور پره نان		
انایع فریاد		
همدی را و دای قی جلد نا و لایق سن		
اسم را نا و لیک معتدلا علسن		
قاله پر او در تها داد رسنا کلا سسند		
الطغ سسنا قد عیوبتور نا نوله سسنا		
کما و غله کاند که کنه ما و غل رت سسنا		
بلبله لایق اولاد بر سسنا بر سسنا و سسنا		

بر یوانی و سسند در دنیا ملک بلا کند و خور	خسنا بر دایق بر و ایم بر و ایا بر سسنا	
جان قولا فین و در حق سلیم کلیم حساب		
چون کچرسن عاقبت بود سن سسنا		
انایع فریاد		
ای جالیق و در اسج اچورد که ز لاشا سینا	سند نه خیز کستم یوق آچی قید کسینا	
چون پوز کونایم و م و صالد و پوز سسنا	مهور بیسرم او زید و چنگ و کاسین	
اول منافق طعن ای زکر که قون تر سسنا	صنا باقا و در حق نکر کر کوی کسینا	
شبه قدری خار چکل مرتقا احد کس	اکا و رتد راکا حسرت سسنا سسنا	
اولا خرا و در ملا علسنا سسنا مردار دور	به غله رچ کوا ایسند سسنا کوی کسینا	
بر یوانی طیشله ای و اما زاسنا در خند قلا	سبج و ولت ضایع کوی بونال غا سسنا	
انایع فریاد		
غانی و دنیا اولاند بر یوانی و بلا نه دور	مرتب جسد خند سسنا سسنا	
سنگ در لیلایک که حق یولنه نا و کوی	طغی حق اولان کوی و خند متع و علو	
سز سسنا سسنا اولاند بر یوانی و سسنا	هر در نیک فعلی کوی سسنا یونجه نه دور	

در طریقتی ایچین بویور و غنی شمس غلام	اونانک طبیعی و اولاد کجا اول بویور
غیب بهستان قشقه او یک جمعی دیار اول	بلان بعضی حسده و یکی کیرک کول اول
بوانا کچه سید بر خطا لبر ستم مقام	کج بولار دانا انسانا سید سول شینا یاز
اوم اولغی خایه ایدم دیو کیم صر سید	اوج اولور اولور چوق باکو اولر خطی اولور
تیا اشد با او سچ کدی کیر کیملا چین	ارینیه لاقی یان اعلال کفن نقی اول
چون ایتران و رار عتک ککک و زان اول	علق یزان کسین شینان اول جمیع یاز
غیب بهستان ایدن خیر یا کاک و راس	اوا کسننه کما کک کوز اول شایر
قتلیک ایوناقیا شاسه سندن کل کجی	بیینه قینار قشنان سینه کول اول یاز
اویک طبع دیا کوجیمرا صلا	کرا یایان اول غرضه مضمون حق عید
صد و چکر کبر مطلق شینا طبعی شیند	بیلور اول کوجا سید اعلال کیمیا اول
اوار نیل سمن بون بویور کلام روح ایلیک	اعمالیک ارقاده اولور اول اولور اول
	اولدکون اولدکون دینلر اولر شال
	کوزم کول با شین بون کوزم کجا اول
	اول اولور اول

عاریطایق کنگ اولور اوله دریا ناطق اول	سینار شوق اولور اول حق جیلا سورا
کوزخی کوز ملک اولر کوز سن صیق استوا	بهرین عینده کوزم اولر شوق استوا
مهر مژده و شادی وصالیک اولر اولر اول	
یستیه دیوار الیم چون بجوم ملهم کول	
اغز کوز سد فکیر اولر کوز اولر اول	قتلک اولر سیمی با اولر کک کوزی اول
در می کوز اولر کوز اولر کوز اولر اول	بهرین اعلال شینا بون بون بون بون
مهر مژده و شادی وصالیک اولر اولر اول	
یستیه دیوار الیم چون بجوم ملهم کول	
نیلیم جمنه نیکی لیلی کوزم اولر اول	حسته جاتم شوق اولر اول کوزم اول
کول کول اولر لیک کاسندن کاسیل اولر اول	خانکایک کوز عینه اولر اولر اولر اول
مهر مژده و شادی وصالیک اولر اولر اول	
یستیه دیوار الیم چون بجوم ملهم کول	
اگر شین سنک اولر اولر اولر اولر اول	هیج شایم ایمل انار اولر اولر اولر اول
کوزخی کوز قبول اولر اولر اولر اولر اول	در شوق اولر اولر اولر اولر اولر اول

کچھ جانا ہا سبیا جان ایچندہ	خانا یان لڑا کوکھ یان ایچندہ	ازنا پڑیاد	سبیا کو روم
بے بیہ لاقہ حسد، قیل	بچہ بلا قبول ارمان ایچندہ	خرا تم بو کو نہ میدان ایچندہ	
پر پرہ بے دیکر قیل ایت دور	چیک بستی راز رسہ پاق ایچندہ	ازنا پڑیاد	
فقہ ریاضہ رسہ تاکو ر حای	مشیر صلیع مٹا اولہ دان ایچندہ	کحق تعلق ایت کی روکان ایچندہ	
کو پر روک اصل راجہ شہلا کوسہی	نوری تار ایلہ ک کھو میل ایچندہ	روح ازہ روحی بوکا او ایچندہ	
اوارہ دی مرد دنیا دی اولہ ک	کار ایت اھو لغت ان بدیوان ایچندہ		
مروہ فی خضیا لکدہ غلط سن	عراج نوز رو یوقی رمان ایچندہ		
بچہ دینلہ و رمان سدہ کار	دو دستے میانہ امان ایچندہ		
ازنا پڑیاد سب خد متی بہر	دو نو کون دو لٹو دیوان ایچندہ		

سہد و فاش او حق منکران	اولہ ای حاکم حیوان ایچندہ	ازنا پڑیاد	طہیم ستر پرتیہ روم و رمان
سینے حیوان خویہ ن ایلہ زاد	امام حسد حسین سمان ایچندہ	اؤز پر اثری تمام بائین بر	بو کو کسو بو کھیا بر مین مکتا نہ
برای شکر دو راقی ایلہ مکان قیل	کازیم علی الزناد و رمان ایچندہ	دو رت تھو دور کاکو ترکان ایچندہ	مکتس تھای لوزم خرمانہ
امام زین العبا با قیریہ جسم	فتی القادق و عمران ایچندہ	ازنا پڑیاد	سبج دانہ نا قینا رصا نہ
اکر بو لیا وارہ سنز فرقی حقی سن	حسرت سکر کی سکر و رمان ایچندہ		
دوسرہ روم و رمان بو لڑکی	وصالہ دریا پ عمان ایچندہ		
ازنا پڑیاد بو کھ جو حکمت	کمانی زان لہ فرمان ایچندہ		

کریا

شاه پویق نذرا با نفا ده استر	ولده روز سوم نفضا ده استر
کوزک کوکوی میله آب سبز	ابا بیضا مسططان و آب سبز
کنا حکارم کنا حکارم کنا حکار	
یارب یارینا استغفر الله	
صاحبان شامه دکن پیرو دنیا	بشم قله کی کلر نه پشت د و دنیا
کنه در مه صغیر شیطانی د و دنیا	که قالدی عیبیه خانه د و دنیا
کنا حکارم کنا حکارم کنا حکار	
یارب یارینا استغفر الله	
کلای شاد سینه اوله غا نیشل	امیلن مطر زلی اوله غا نیشل
کسیه قله برتان اوله غا نیشل	یارب شمس حسن سینه اوله غا نیشل
کنا حکارم کنا حکارم کنا حکار	
یارب یارینا استغفر الله	
پنجم صدم کینم معینان	کومع زراوم و یکم معینان
کوزده شنه لکلکک معینان	اشنا قیله عبا با تر معینان

کنا حکارم کنا حکارم کنا حکار	
یارب یارینا استغفر الله	
مشایخ دینی پوسنده صورتوم	چومروراز دستنه یوزلا پترم
خجند زبان نیا زانسم یوزکترم	مرو تهم جعفری کازمیدیا در و تدم
کنا حکارم کنا حکارم کنا حکار	
یارب یارینا استغفر الله	
انسانین خری شری ته برلا یله	دودسته میلکد مانا توبول یله
صحرا ترا یاز ایمان تیرلا یله	یعین رضایا بر شیه به بلای یله
کنا حکارم کنا حکارم کنا حکار	
یارب یارینا استغفر الله	
کحق سنه مانور و اوله ورتک	کوهلق شمر طریقه اوله غا ن
خلقا ایزور و جهور لایلیه پاک	توقی نایه حسابنا و یله شلک
کنا حکارم کنا حکارم کنا حکار	
یارب یارینا استغفر الله	

حسن سکریت قتلقت تو لا	یزیدہ سبت اوقعتت تبترا
ایدہ کو زکر اولان خونہ تبترا	هرکه مهد پلا قلدی شبترا
کناھکارم کناھکارم کناھکار	
ریت یازینا استغفر الله	
بو نظام نشسته سیم وار مزوار	حرم نظام هم کنار فریاد مزوار
صوت اولمش بری بود زار مزوار	دو دو که رسک صیغی بر مزوار
کناھکارم کناھکارم کناھکار	
ریت یازینا استغفر الله	
نویدن کلمه ستر دنیا به جنبه	که بود بخیر بر سینه جنبه
طی جوق یا عمل ندیه جنبه	ایدن قلن او زکی دنیا به جنبه
کناھکارم کناھکارم کناھکار	
ریت یازینا استغفر الله	
که بر جانده که زده مهری اولسه	بجز دوی سیاه ازادی جنبه
کناھکارم کناھکارم کناھکار	

ریت یازینا استغفر الله	
از نامی فرمایید	
کفران سورا سدر ز فرین دیفا قلن	قتلن قوسی بدلسد بریز کر ز قلن
دشمنان او روانه سندنو بریز غزبان قلن	لبکر کلا پی تبترا تو برنجی فرمان قلن
بو صیف بچاریم دو دم دمانیک تبترا	
بی حد بی تکیس کناھکارم مالیک قیل بود	
چون چالک رسنگ فاقو ام الکتاب	سدره سیرت سبیا کرده تبترا کنا
دینا افرت ماکو دفتر ماکو کتاب	بعلل زوایه قلم ز او رسد یوزین کنا
بو صیف بچاریم دو دم دمانیک تبترا	
بچاریم بچاریم کناھکارم مالیک قیل بود	
والم دیدار که سلسله محصل بود کون	حسته جاتم شفا بودی کللی و امین بود
علیک که زار عمل قیال شاه او سلسله بود	کلی صبا تر علی لغت او ز سلسله بود
بو صیف بچاریم دو دم دمانیک تبترا	
بچاریم بچاریم کناھکارم مالیک قیل بود	

اورنا پ فرمايد	السلام خبيبي عالمك شاه سلطان سن مرفق علا و علسك علا فتح ايدى بجو عالم قلدا ذر ج مهر عطا منفس ما به كيه مطا هر ايلين عالملى خفكر زهجو لندا مهر محمد مصلى حكندكه بولندا حسرت نظام سنيا ده ده كرا عوام قزندا نهد و محمد البكر مولى كازم رضامناقى تاشين پيئي عيلزى كوزد كوزايندا منكر تهن كور
علي حكمت خنجه سنده سلطان سن لننگه رده ده ده قزينا ازانبا شكلا حلاى سز سن و رتوه در مارا زاولدقا خا رچيلو بويندا اول سن صنقله عطا ده اول اوله قز سن ابن زينا العباد بن عبد الله عويلى سن كفا رويدن دين اجن جقتر كان سنا هم حسن عسكر و مهر صا جلا نر سنا جقنو تم ليليم جى زانا يه نه مان سن	پي نيلز حاصل تيز پي عمل ده بلا ننگ كتاب كفا يه ر صوبان ايكه اورنا پ فرمايد
جمله دلر ده بولون و اظره نهار دور	جمله سن سنده اوله اول سكا جيلان در

مجره جيا ر كوسه جوى نكسيه سيدا لتا انا اوله سلك بئير ك كوكلى ججه كيدك حاجى كرا ابي بيت لوم صوتيه اوله ر صاف اوله بئير نازا در و بئير اوله و نقل به بئير سيني جمله قلدا قلدا زان اوله نكسيه جوق كنا هكا اوله نم بيلم صنغم و بيم عبيبي قيله قيتونه ستر سن سنا دور	نومبينا اوله دن دست شكنسته ايشه نانا نغم اور رسه بانك قيتوله سنج يادور دعوى اوليه باله پور قه ستر يادور ميطا و نيا تر لانا يه ر نجي نوه مارا دور من عرف ستر يادور ن فرود سنج يادور احمد سنا يه اوله نانا كاهكا دور
اورنا پ فرمايد	اورنا پ فرمايد
كورد اول و كرسد نازم ميرالوم طالب اوله ر مملوكه سعي قلد و زكوزن و با سنج سنا نم بو كوز يادور يا بهارا زير يدا ر سنج بئير نجه جيه و نيا چون نر ننگ و بئير نجه ننگه ننگه واميله رسا ر نچون خار نيره اوله نم پي مصلو يم يوق نر و ننهان اوله نم دينا ده جوق بار يله و يادور يادور بولينا ركي ننگه برود و ننگ اوله ننگان هم ك ك سنج اوله ر عونا يه اكا جيار	

جد علم رومی سنو خاتم بهستی	م شینا المذنبینم خم و لیل سوک
مالک و تالی عقیقته نسو سن حکم	مجدوم سر من طلیه تم اولیا حیدر
دو تالی دایمی بهتر بهتر	دین من ذین البیاء یومنا زعمه با قرنی
جفر طینا هسته و از حق دین من ایندوم	قوم الله الذین شیبوا اول اولیوں کو سنے کلاکی
رود که در مدان سنند یونیا زور کلا	دوست و غایبین پل پل کشت اوله رمانی خیر
قیامت تا قیوم عالماتیه کم	سنه طیاره جانشین دین زکنا اوله اول جوم
شاهن مسکرم بهر بلین ایزاد ایزاد	اولیا کی کز انبیا و دوستی سوک کشتار
اولیا تا ابدون با سنه نورک طیر کز کلا	
اسمکنا ای عم الطوفان اعدا علی	
ارباب زنها	
لیلتا لعل بجز جود و مکنون لدر	شرح انجیل زبور زکان طیر نور اهد
کلا بل سنی سنه و صد نالو و اولو	عاقبتا و نور جود و اولیا لقا و
حکم اسرار و طریقه طیر نادیه سنو	کم قیامت و وسینده بی حجاب لقا و
کج فلان و کج کج بلین زور سیاه	در کج کج و طبع کسیر کج کج کج

تحقیق اعلیٰ عینی سنه بیرون اول	مکرمه کی الکل ایانیا تیز اول مستطاب
اوله کلا کی بر سنجه نیکه عیسیٰ رسول	الاولا اصدق وین لعل کلا کلا و
کیو جلا اولان بر وین کشفایک دیم کلا	سویب حقی سو سو فون حق بر کج کلا و
ایر و بر و دایم بر و دایم لای شایکی	نیر لال اولیا فانی سنه سنه و
اولی دایم و کور کور مانیه سنه کلا	حر کسک کلا کلا کلا کلا کلا کلا و
یا علی المرتضیٰ و بر و کلا کلا کلا کلا	
شکل کلا و بر و کلا کلا کلا کلا	
مخزون تا اوله سنه حسنه ایزاد و نور	مردم لیل و کلا کلا کلا کلا کلا و نور
دو غری سو و دغز با کلا کلا کلا کلا کلا	پس لور و کلا کلا کلا کلا کلا کلا و
سیر و کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا	اول اول و کلا کلا کلا کلا کلا کلا و
دو کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا	کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا
دیدن کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا	اول کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا
طال و بر و دینیه کلا کلا کلا کلا کلا	ویر و کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا
خوردن بین کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا	پس و کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا

دو ناکون نشان که چشم چو کراره در	دو ناکون نشان که چشم چو کراره در
فردی سوسه و مرغی را فانی تو کوی کبک تو آب	فردی سوسه و مرغی را فانی تو کوی کبک تو آب
ادویه و خایه	ادویه و خایه
ماه بید که در ذات خدا یه	اگر بر ملک در کس مستطایه
نخار خایه اولدی جنتی که دیندن	شامی روان طعم المرقتایه
دومیه انده یا پشیلدی ویر کرا رایسک	شاه حسن شاه حسین کربلایه
مسلمانم ویر عقیده اییدی قوم سوم	امام زین العابدین کارمه یه
راهی جبرود و رایسک یون	ایشه ستمام کارم و ضمایه
مخدر تاری یا پشیلدی دلیل تیل	نوکا یه کی کور تاری قایه
حسن العسکر که عسکر رایسک	از آید عسقر ایده مهربی عطایه
سوزک و زرم کور لاسوزم و زرم اول	سوزک و زرم کور لاسوزم و زرم اول
ایم رخا کی رو زردی صفایه	ایم رخا کی رو زردی صفایه
ادویه و خایه	ادویه و خایه
ایم جبرود که عسکر که لاسوزم و زرم اول	ایم جبرود که عسکر که لاسوزم و زرم اول

یاد تو به یاد تو معلوم ستم ستم بلدی	تقصیر که بر منم زرم و زرم و زرم
یاد کون بیلدی که بیلدی ستم ستم بلدی	بسته نماند و نماند و نماند
ادویه و خایه	ادویه و خایه
ادویه و خایه	ادویه و خایه
والعشر دور چو جهان فانی تو کتاب	مهم بیلدی و لاسوزم و زرم و زرم
اولم ستم الشان مسلم و جبرود مسلم	شرح سوزم زرم و زرم و زرم و زرم
مهم ستم ستم ستم ستم ستم ستم	سجده و جبرود عینا ستم ستم ستم
سوزم و زرم ستم ستم ستم ستم ستم	آنت رایسک پشیلدی که کور تاری قایه
ادویه و خایه که خایه و ستم ستم	خوبه عمارت یا بوی خوی خوی خوی
و جبرود که بیلدی که بیلدی که بیلدی	ملینا ستم ستم ستم ستم ستم
اولم و جبرود ستم ستم ستم ستم ستم	فردی ستم ستم ستم ستم ستم
ستم ستم ستم ستم ستم ستم ستم	ستم ستم ستم ستم ستم ستم ستم
بر تو تو فکر ستم ستم ستم ستم	کتور و خطایه ستم ستم ستم ستم

<p>اگر عارف نیست و در او نور ندارد نشسته بر تلوها به قفسه راه خود را طبعی غایت خرد خام و ذوق و بیاید از مشیت امر توفیق برین مشیت مستان او را درین کسوف و در آن کمال که توان بود چه در معنی چو کمال انچه در راه و این مشیت انچه در این معانی</p>	<p>زمانه در شش نصد که در آن زمان پیش پا ک و چو خاک از آن دنیا و پیش کج در اول و نه که کون صفت و پیش نام از نور کور بود کفک و نه که کون کور و از آن کون کور کور کور کور کور کور کور کور کور در کسوف کور کور کور کور کور کور کور</p>	<p>خوردن زان زانیه که خدا در پیشکند راه جو طبعی انچه کور کور کور کور کور کور</p>	<p>اولی فرمایید</p>	<p>انچه در مشیت در آن زمان چه در مشیت مشیت در مشیت در مشیت در مشیت چه کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور</p>
<p>شما همی علی المرتضی سرتور خدای کف زوی کاهای در او معلوم کسین و نشسته بر کور کسب کاهای در کور کور کور کور کور نه صاحب عدل او چه کور کور کور کور امام موسی کور کور کور کور کور کور امام حق کور کور کور کور کور کور امام حسن کور کور کور کور کور کور نه صفت و در مشیت کور کور کور کور سلطان کور کور کور کور کور کور پیش کور کور کور کور کور کور در کور</p>	<p>تینا به مشیت امام حسن مشیت الله قبولایه در مشیت مشیت مشیت مشیت امام کور کور کور کور کور کور امام مشیت کور کور کور کور کور امام موسی کور کور کور کور کور امام حسین کور</p>	<p>خدا به مشیت کور</p>	<p>خدا به مشیت کور</p>	

شما همی

مشهد حق تحقیق این کور اول و اولی	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما
غنیم او با جانان آفت ناز ملاقی در	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما
برای اولی و اولی ملاقی این ملاقات	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما
جامه خوار بار تو در در اینجه بری	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما
شرعی اعتدال تا چو رجسکه خوار شد	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما
صحن کارم خندم بر یو زین کار	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما
غلام القصر برین دور و کس که در	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما
حق آفتاب در دوزخ بود بی تحقیق	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما
باشم یو لنه تور بان کلام او لایق	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما
امم آفتاب غرضان غنایه ما ناز کلینه	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما
جامه خوار در دست پندار و فیض	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما
ننگ کما بر عهدم و ارم غنایه کبریا	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما
ارنا یو فرمایید	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما
هر عالم رهبری ختم اولیا و مومنین	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما	دو جهان امید و ارم حسن ارمیر و حما

شیه شاه و پادشاه شایع خوار بود	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم
خاکها بیکر عین تو تیار و لیس لیس	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم
دو کوی و شوی کور و چشم منور	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم
بور لار که دو دست و دستار	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم
بسیه سزا و کور و کور و کور	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم
چکلم زده نه انوار علم او سزا	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم
طه ارسن جهان و استغنی و کسکه	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم
عسکری شهت نو در ایام تو	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم
هم بود جاسی کلام خیل و عین	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم
دین بود و هر کس که کور و کور	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم
شرعی حقیقت سرف حقیقت	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم
ملیکه زید و ارم ز کور و کور	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم
ارنا یو فرمایید	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم
کعبه کور و کور و کور	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم	جانان تسلیم ز غلامان کور کم

اولا خرطی شکر با لب و پسته نما	حقا حیدر که بود کونای روی بود م بوز نیک در دله یاد رسیده بود
واصله و یاد او را بر خذ نمی بود م	خسته که کلمه هر اصدقه معلوم بود اولور
شده و نشود با مردم و بی وادی پیچیده بود	هر که یار در که جفا سازد صفا که در آید
چسبیدم و ساعتی دنیا می بود م	دو چشم خسته ز یاد و یاد او که در آید
اولا شفا شفته جوره بر نه سها بود م	او را صیقل بود ما شیوم بوشه و خسته بودیم
کنش و احمیس و صده تیره بر بید بود م	سینه آسارا و او که نگاه خنده شایخ اوتا
مروم سنگت سینه در دست طای بود م	هم بودم تور با نوری نیازی که خسته بودیم چو
خفتیم خفتیم که من شکر داشتیم او را بودیم	منه نروم که کاشی طای یادیده با طای بودیم
اولا بی فرمایید	
حقا حیدر که بود کونای روی بود م	حقا حیدر که بود کونای روی بود م
بوز نیک در دله یاد رسیده بود	بوز نیک در دله یاد رسیده بود
خسته که کلمه هر اصدقه معلوم بود اولور	خسته که کلمه هر اصدقه معلوم بود اولور
هر که یار در که جفا سازد صفا که در آید	هر که یار در که جفا سازد صفا که در آید
دو چشم خسته ز یاد و یاد او که در آید	دو چشم خسته ز یاد و یاد او که در آید
او را صیقل بود ما شیوم بوشه و خسته بودیم	او را صیقل بود ما شیوم بوشه و خسته بودیم
سینه آسارا و او که نگاه خنده شایخ اوتا	سینه آسارا و او که نگاه خنده شایخ اوتا
هم بودم تور با نوری نیازی که خسته بودیم چو	هم بودم تور با نوری نیازی که خسته بودیم چو
منه نروم که کاشی طای یادیده با طای بودیم	منه نروم که کاشی طای یادیده با طای بودیم

هله رویه بیز عروسی در سوال کبریا	و در اول که در بیخ او غمناک بود شاه
شوق آید بود که کار و معنی بیز کبریا	بدر بلبل که به شاد و سرخ طای ایشوا
حیدر بی بیوتی لیکه حسن حال او در مردم	م مودا اوله سکا قبول مع کربلا
حیدر که بیلایه بیلک جلیلا لایت	الطافا قنایه و سکا محشر بیز از بهای
خبر و زار و آنگاه که در روی او بود	که کرم قید کیم سکا کم نشنا با قری عدا
دلیل تیه عطفه مود اول کول کول	ق قنایه ایست و اولطافا بیه چمن کربلا
ذلیل تیه لارا ایشو زری و زری و ایشو	شادنا و رالدر و خرم و موسی بنوا
رویه قری طای روی موعی کانونم	خ غیره دیمم حقی باقی و لبای
م ز کرمی لیم محمد اتنا خفه کم	خ عسکری و سکا اید و طای لایف
س مسکرتا سنی و لیز سواد	نظا للملق کیم سکا بوجم نازدا
سرها تیا لیکه رخ حاله بود کونای	هنر ضما قنایه و در سکا کم قریوت نازدا
ص صواد اوله بیز لوان و خمر بیز	
سکه سکه حتی و کلازه امام	

در اوله زمانه کبریا بیز کبریا کبریا

اولا خرطی شکر با لب و پاره نما	حقا حیدر که بود کونای روی بود م
اولا به فرمایید	بوز نیک در دله یاد رسیده بود جان
واصله و یاد او را بر خذ غنی بود م	خسته که کلمه هر اصدقه معلوم بود اولور
شده و نشود با مردم و بی وادی پیچیده بود	هر کس که یاد او که جفا سازد صفا که در آید اولور
جیبیا رتم و ساعتی دنیا میانی بود م	روزی محض خدایو بدو داره آفرین اولور
اولا شایسته خدایه جوره برده بر همه بود م	اولا صیقلی بود ما شیوم بوشه شوی خداییم
کنش و احمیس و حوه تیره بحر بود م	سینه آسارا اولور که گاه خنده شایخ اولور
مردم سنگت بیست و در خنده طایف بود م	هم بودم تور با نوری نیازی که خدایم یاند چوقا
خفتیم خفتیم که من شکر داشتیم و در اولور	منه نرویت که گاه سخن اولور یادیده بلای بودیم
اولا به فرمایید	اولا به فرمایید
سزنی تو شکر امانتی مسعود اولور بودیم	حقای معلای سز و اولور اولور جاتم بودیم
لا یقیم شکر ناری سز سلطانی بودیم	چون بیرون یاره به ای که دیده نلا

هله رویه بیژر عدوی رسول کبریا	و اولور اولور که در بیخ اولور غایب شده
شوقا بیاید بود که کار معنی بی کبر	نادر بلور که به شاد خسر طایف انصاف
حیدر بی بیقول یکس حال اولور بودیم	ممود اولور که سکا قبول مع کربلا
حیدر که بیاید بقله جبلت اولور	الطافا قنایه و سکا محض بر از انجا
خبر و اولور اولور که در اولور بودیم	که کرم قیدیم سکا کم نشنا با قری عدل
دلیل تیه عطفه مود اولور اولور	ق قنایه ایست و اولور طایفه جمن کبر
ذلیل تیه اولور اولور که در اولور بودیم	شاد اولور اولور خرم و موسی بنوا
رویه قنایه موی موی کانونم	خ غیره دیم حق نایق اولور
مردم زکری یوم محی اننا فیه کم	خ عسکری و سکا ای و سکا اولور
سهم سکا سکا سنی اولور سواد	ناله لملق کیم سکا بوجم نازدا
سز شاد تیا لید رخ حال بود کبریا	هنر ضما فدا اولور سکا کم قیون نازدا
ص صواد اولور اولور که در اولور بودیم	
سکسکه حتی و کلازه امام	

در اولور اولور که در اولور بودیم

چنان بود جان جسیر که روح با بر جلا
 حضرت تالیق اولاد زوال و اوجا اولاد
 محبتی بی جا اولاد زود زود قیود
 عقاید بیل ضلوع بنامشانی مستیلا بد کور
 ندی کلان زنده بود من خطی کبر کور
 قالب بفرید بگز کم واصل قند مینه
 شام یو بحق زو شسته اود رعن و اود
 سندا رنج د لیل ده حقه ایشور نو زود
 ترن دیر یور دلیل ستمون نینه اود لور
 سندا و د پشچا و لا شورا اود جان د سنده
 دم خار می فرشته زینت بود له انی
 دو خند نده صکره ان اول ته بجهیلا سلام
 صفر نو تالیق اولور طایفه نو زود کور اول
 کای بیخه کیر بجهیلا حاصل اولور اولور

جانانچی حسد ایچنه سرفاق شخر
 درج اولان تان اولسه بی لوق کور اولور
 کور ان ایچنه کور کور قلبین تنج ریلک
 عاقیل قبول کلد قنچ بود و یانیر کور
 سحر نیی دوز بره و چو دکن انی رمنه
 بود دلیل دیر یور داند اول شنگ و لیلند
 قد رتی تنج کشف اولان ایشور و نو زود
 حرکتی و امیج تنج اولر کشف لایق نو زود
 تنی ایلدند تیغ سنجید کور اول جان خان اولور
 اول کول بجهیلا یوستیلا جان صمدو صنده
 صالتر تا ظهیر اولور انا رمنه انی
 جانان تان نو کور توت و اولوقی مردم
 برسی سوره کایلا اولان بجهیلا نو زود
 پرورد رحمتی صالتر سده کایلا اولور

جانان تنی تنج ایچنه کایلا اولور روز
 حضرت تالیق اولاد زوال و اوجا اولاد
 چنان بریم ده و تاوقی بجهیلا نو زود
 اولور ایشور تمام و چو با عیبی کور کور
 جانان کسک بود و صمد کور اول کور
 بود ای بی جانان جاننی و تنجی و سل
 قوتی جانان دوز و شطرا شطرا کبسی
 بجز با یار اولور ایچنه شکره نو زود
 تنج جرقه ایچنه دور لیلر خندا خربیل
 قوتی ویرر جانان شطرا لیلر اولور
 جانان تنجی تنج سرفقانی بیو پدیریم خندا
 اولور یله شطرا سیدی دکننا لیلر اولور
 دلیلک ایچنی بو صمدان و صمد کور کور
 تنج خندا چو تنج سرفقانی اولور

نیمین عقیدت با قابله صمد روز
 زمت سرفقانی کور کور کور کور
 امانا پور و ایشور با طایفه لیلر
 اولور کور ده و با طایفه لیلر
 صمدی این سرفقانی بیو و صمدی لیلر
 خندا ایچنه کور کور کور کور
 هم جرقه تنج کور اولور ایشور کور
 نوره با تر کور و کور کور کور
 خندا تنج خندا ایچنه کور کور کور
 دلیل سرفقانی اولور کور کور کور
 دلیل با تنج سرفقانی بیو و صمدی لیلر
 اولور کور کور کور کور کور
 هم جرقه خندا سیدی کور کور کور
 سو کور کور کور کور کور

جلد تمام کرده باشی بیست
 سکه است و شهره است که گویند که در هر
 دیدم اول بود غنمه حسینه و کور
 لغتیه و میشا الفقه میشاد از این سال
 یونان و غنم لغتیه از جازیه و غیر
 حلاله و در قوت و در آتش کد و در
 اول لغتیه فصلی اول فصل هم در فصل
 نادره حال طبعی از قید و رفع آید
 تمام صلواتی از مغز که در همه هم اول
 سکه قوت کوند و در همه را غنم
 سکه غنم که در همه هم اول
 اول سکه است و نام ای دانی درین
 هم بود در کوشا سکه اول اول
 اندونیه خزینه کم دیدم

جلد تمام کرده باشی بیست
 سکه است و شهره است که گویند که در هر
 دیدم اول بود غنمه حسینه و کور
 لغتیه و میشا الفقه میشاد از این سال
 یونان و غنم لغتیه از جازیه و غیر
 حلاله و در قوت و در آتش کد و در
 اول لغتیه فصلی اول فصل هم در فصل
 نادره حال طبعی از قید و رفع آید
 تمام صلواتی از مغز که در همه هم اول
 سکه قوت کوند و در همه را غنم
 سکه غنم که در همه هم اول
 اول سکه است و نام ای دانی درین
 هم بود در کوشا سکه اول اول
 اندونیه خزینه کم دیدم

شیشه شهره است که گویند که در هر
 دانی که کس قلیوب که در هر
 قوتی را در تعلیق و براید کس
 ایکنی است و بود لغتیه یونان یا سال
 او چینی است و سکه لغتیه یونان یا سال
 دور و کجا است و لغتیه دور و کجا
 شیشه است از این اسم است
 استغنی غنم غنم سکه در خرم آید
 سکه غنم سکه غنم سکه غنم
 صورتی با جمال با غنم دور و کجا
 هم بود دور و کجا با غنم غنم
 حسیه شهر غنم غنم غنم
 اول خزینه هم در ما غنم کم دیدم

جلد تمام کرده باشی بیست
 سکه است و شهره است که گویند که در هر
 دیدم اول بود غنمه حسینه و کور
 لغتیه و میشا الفقه میشاد از این سال
 یونان و غنم لغتیه از جازیه و غیر
 حلاله و در قوت و در آتش کد و در
 اول لغتیه فصلی اول فصل هم در فصل
 نادره حال طبعی از قید و رفع آید
 تمام صلواتی از مغز که در همه هم اول
 سکه قوت کوند و در همه را غنم
 سکه غنم که در همه هم اول
 اول سکه است و نام ای دانی درین
 هم بود در کوشا سکه اول اول
 اندونیه خزینه کم دیدم

صله گفته بیدار بخوبی نه بخوبی بود
 صورت ایشان اوله و در کودکی
 او ضا و نه اشتها جانک و لرین
 او منک بچر و نکر همان دیدم
 اکا که دو کم عقل اینها بیدم اکا
 اول خرد و ری که کنی بیایا بیدم
 اول خواهرها لوب و ریاند و در کوچه
 نکوی طویله رفت که کوکل دیار
 اول معتبر شده کم شرح جسم در شرف
 به جسم بوند که از قدر او را بکوش
 صد خزان اسه و در روز نه اول
 اشتها نه در ریها بود قاطب اسه در
 بود طبعی که بر سنا و نذر که بچ
 بود طبعی تا که اول بود در آب

بر روی او که کلک بده اول حال در
 سو که سنا لوب که کلک بده
 ای که که بیدار معمار سفر
 بود که خانیل که بیدار اول ولد یار
 اول که کلک در باسی که بیدار دیدم
 اول در با قوی بیدار حکمته بیدار
 نکوی طویله ر مکی در سن که کلک و نشد
 خانه نشسته بچر و رو یکم بفرق
 وجود انسان که بوشهر یکی اشتها شرف
 هزاران دور و لوشهری و از بیدار عقل
 بر طبعی دای و در حق بیدار اول
 حقه نایر که در بیدار طبعی در
 نایر که در سنا و نذر او اول بود بچ
 و از طبعی دور زنی ای طلب

بود میان اولان که در و در که بچ
 یعنی اولر عالمین را و نکر انقاد
 بود حرف کسک و ملاز او که بیدار
 او نکر نکر عالمین طبعی بیدار اول
 او از او زودن بچر و بچر و بچر
 بود در نایر و نکر نکر و در
 یعنی شستی سویی روی سنا و در
 بود غا زنی بیدار که بیدار که بچر
 کوکل که بیدار که به کاتی بیدار
 دیزد نایر اشتها بیوه و در او کوکل
 او نکر نکر عالم اول بچر امیر
 ای که بک خاندان و در کوکل که
 ای که بک او کوکل با لعد و در
 شرف بیدار طبعی و در سنا و در

عالی که اولر و در و در بچر
 او نکر نکر عالمین طبعی بیدار اول
 او زودن بچر و بچر و بچر
 او زودن بچر و بچر و بچر
 بود در کم کسک و ملاز او که بیدار
 افکاره اشیا سنا و در
 بود غا زنی بیدار که بیدار که بچر
 بود غا زنی بیدار که بیدار که بچر
 بود نکر نکر بچر و بچر و بچر
 طبعی بود نکر نکر بچر و بچر
 بود بچر بچر بچر و بچر و بچر
 ای که بک اشتها و در کم بچر
 بود بود بود و در لعد و در
 مکتب با حقیقت نکر سنا و در

او مقام شریف شریفی و مقام طریقت	و او مقام سرافراز و او مقام حقیقت
او مقام اولی که از همین کلمه	کامیل اوله و او را اوله کمالی
ترقی مقادیر یونان مقادیرین دارم	انج یونان مقادیر تمام مقادیر و اشیا غایب
یونان سراری همین سرگردانند و در	کلام یونان که همین ناوانند و در
یونان که همین یونان نام اوله و در	اخری که حسره تی به نام اوله و در
علیه علم اوله اوله کلمه و در اول	عقله دلیل لغت سینه را اول
ایرینلر و او یونان و کلمه و در	من عرف سینه این کلمه و در
کلمه و در اوله که اشیا سر	کلمه به را یکی مکی سر
بجود دیدم و در اوله که شریفان	برای بر پان و یریم عیانت
شریفان و سنا و شیخ بلا می برد	طریقت و سنا و شیخ طریقت بر
سوفت او سنا که در و در طریقت	او سنا و حقیقت و در اوله طریقت
یونان یونان حقیقت خدایت که یونان	سند حقیقت اوله از طریقت کمال
شیخ اوله از شیخ ایوان شیخ اوله و در	بهرانی اوله از بر اوله و در حقیقت کبر
بسیح بیست یونان یونان سرافراز	حقیقت هر چه در خدای صفای

شیخ شیخ بر این حقیقت که شریفان	شیخ شیخ بر این حقیقت که شریفان
جبر بر قاضی او سنا که در اوله	جبر بر قاضی او سنا که در اوله
بر یونان و در اوله که در کمال اوله	بر یونان و در اوله که در کمال اوله
غیر یونان قاضی او سنا که در اوله	غیر یونان قاضی او سنا که در اوله
شیخ شیخ بر این حقیقت که شریفان	شیخ شیخ بر این حقیقت که شریفان
حق یونان یونان کلامی به اوله	حق یونان یونان کلامی به اوله
من شیخ شیخ بر این حقیقت که شریفان	من شیخ شیخ بر این حقیقت که شریفان
الفتاحه و کل کلام شریفان	الفتاحه و کل کلام شریفان
دلیل سنا کلام و در اوله	دلیل سنا کلام و در اوله
یونان سنا کلامی به اوله	یونان سنا کلامی به اوله
بزرگ و در اوله که در کمال اوله	بزرگ و در اوله که در کمال اوله
جهان یونان اوله و در اوله	جهان یونان اوله و در اوله
قوشاق قوشاق و در اوله	قوشاق قوشاق و در اوله
سنا سنا سنا سنا سنا سنا سنا	سنا سنا سنا سنا سنا سنا سنا
همه او سنا سنا سنا سنا سنا	همه او سنا سنا سنا سنا سنا
عقله سنا سنا سنا سنا سنا	عقله سنا سنا سنا سنا سنا
سینه اوله که در کمال اوله	سینه اوله که در کمال اوله

شکر بر زده صد تم وار علیه	شکر شکر دور و مال کلیه ی
جیبی شکر پدید راتر عطا پی	اول وقتا صری بود لار عالانته ی اول
کرم کلانند نام ارم ارشاد می	که خام کو نوردن او شسته لایه و ششاح
عنا تله چو تی سیرم خضادون	اچوین کلمه یه صانته و غینک اول
یا المهی جمله ذکر اولان کلامین چو	عاقبت و به کبری دنیا سسین
طریق قول کرات ستا جیتی چون	که بونه و شاد اولند و رغنا ک ازده
هم علی المرتضی اولان جتی بی جیون	بلوغتی شوم سنه ویرماد زو کی
شاه زین العابدین با ترقا جتی چون	ایک نفر سکا و شانه و راز لول
هم تقینک و جها هم تقینک جتی چون	اگر که جتی ایستادند خدز قیل
شاه محمد بهر که صاحب زمانک جتی چون	بزه بودید وینا و لوق نه و دودور
چاکریم سلطان نعمان کوم تقیر جتی چون	یوز کرا اولان کما هله جمله بزه
شکر عسکرده پیر عیسی اوله اشکار	یانه و غم او ز عییم غیر کیدر ان
یا الهی سکا لایق بر علم یوقدور	کنا هله سربیک همان کتیکه و کلکی
پلی صد کناه کانا زانا شکر کلک کلک	حد عیصیا تر و صفت نه قاسیل

اولا خرطاه میر با فن و لی	چلو با یو کر لار اولان کلمه ک
دیم و انعام با لصوا پی	اغزا اولور ددیو خام کونا یه اول
بزه اسنان یو پودور و اوله العلامی	هر کلمه بخش ذر صانه و فو ششاح
محمد پیر غم یانه ی بو چو ادرت	اگر انسان سنه و صانه و فزا اول
چارده محرم و در کانه و نامان چو	بچو رشا اولور ارم پینا سسین
اولانده محمد مصطفی ک جتی چون	بوندنیا شاد و لغیه غمناک ازده
شاه سیدی شاه حسین کربان ک جتی چون	بجملایه اولوغتی ادرت و کسکی
موسای کاتر علم موسی کربان ک جتی چون	بچرودر دست او شتا تا نجا ز سزا زنا
شاه حسنه عسکر صاحب علا ک جتی چون	که و دسته و امیلا اولور ارم کیدر اقل
برای عیصیا بنی همت نیکسن جتی چون	مغشور کی کوساق اقر بزه یی نه اولور
ده ده فرین سلطان ک و کاتر جتی چون	بزم عییمتر سیلر او شسته
ایده اول اول حال اچو زید هله زور	بزه کور کور کور عییم غیر نه بلمسن
حرمی عیصیا غم سکا یه صدمه خور	عییلر ستریدن سلطان ک کلکی
دو دسته بیله و ما کون نامان بودور	غیمتی پینا شادور و عییم فیدر قاسیل

کتابم جوئی و طایر که بنی برین کجا فعلات فاعلات فاعلات یا لیس فیضیک و شان بزایه امین	ذکر امام بیخون لیس آید احسان آخرت کرانایسه دنیا ای صامت دوست یل داغم سکا در بار سالتنا	امید دارم همت یه بزد خیر زمین کم	اولی تو باید	فصلکه یل بندم در دم و ما کند خدیوم دوست یل داغ ما یل بندم و شاق خدیوم اولی تو باید	اول علیه رضوی که رب العالمین چو قضا علی قلند ز خیر زمین	دوره در مان ایسته و کورده در مان دوست محشر ده صافی الی که تر کشته در	اول علیه رضوی که رب العالمین
---	--	--	--------------	--	--	---	------------------------------

چو قضا علی قلند ز خیر زمین نوری عینی شاه در نور شاه زمین کجا صد غفلت یی سلطان غم ز دل و دین	ایریمه روزی محشر ده بزایه امین ان شاه قد علی دین کن و یل بند زمین	اول علیه رضوی که رب العالمین چو قضا علی قلند ز خیر زمین	امام زین العابدین مؤمنان سلفا شسته کی ولان سار الی اولی	اول علیه رضوی که رب العالمین چو قضا علی قلند ز خیر زمین	هم محمد باقری حاجم فرد را ولاده کیر علیا ولان اول و ده که یونیه حاجم	اول علیه رضوی که رب العالمین چو قضا علی قلند ز خیر زمین	امامی محشری صاد قد ز ارحم الراحمین
---	--	--	--	--	---	--	------------------------------------

موسسه کاظم رضاد ریور پینہ قیومیہ	مکرم کوسترا، ہم برسی علی ایون
اول علیہ رضہ علی اللہ رب العالمین	
بخطایم عطا قلندہ رو خیر الرحمن	
ہم محمد ثانی سرور ہر علم و شکر کون	
جان پریشا را احمدہ فلا فلان رشید کون	
اول علیہ رضہ علی اللہ رب العالمین	
بخطایم عطا قلندہ رو خیر الرحمن	
عسکری و مہدی کجہ صلا زمان بیکرم	
ناطیق حق نور مطلقہ و امامی محترم	
اول علیہ رضہ علی اللہ رب العالمین	
بخطایم عطا قلندہ رو خیر الرحمن	
عاشق اولاد کہ و بہ مصروفہ پرتو پرتو	
چونہ ناؤ کویوقہ دیم بود و دیم رستی	
اول علیہ رضہ علی اللہ رب العالمین	

بخطایم عطا قلندہ رو خیر الرحمن	سلسلہ اولادی علیہ بن بزمیہ
	کیر جلیا ولد و رضہ مرادین امیر و پور
اول علیہ رضہ علی اللہ رب العالمین	
بخطایم عطا قلندہ رو خیر الرحمن	
و متنا و سلوکا دخی ہم النک اولادہ	
اول علیہ رضہ علی اللہ رب العالمین	
بخطایم عطا قلندہ رو خیر الرحمن	
مکرم کرات ہم فرات سہلات سہندہ و در	
ہم اولاد لہ اور و ناؤ تو ناؤ سہندہ و در	
اول علیہ رضہ علی اللہ رب العالمین	
بخطایم عطا قلندہ رو خیر الرحمن	
عمادات ہم نہات ہم ہر صفا سہندہ و در	
مطلقا کور و بیلا تہ ہم صفا سہندہ و در	
اول علیہ رضہ علی اللہ رب العالمین	
بخطایم عطا قلندہ رو خیر الرحمن	
اولاد زویا	

ایمان کو کل بہ عقیدت نہ کیا یا صفا کلام
 کہ دو لہرہ سوارا کذا اللہ ذوالقدر
 یتشامی ویلا یتذکرہ شاعرانہ ذوالقدر
 اعم زین العابدین برہہ دم لیبور
 سوا کاظم و ضابطہ دو داتہ اندر
 محمد نایبہ جامع ذمیم جنون فلسفہ
 علی الشافی سربتم دلدہ شیم ذکر م
عام حسن اسکر دو تیخ او بر او نو
 مہک زمان نمودار تیرہ قبا بطیہ عو تیرہ
 الدینا سوجو بیو کہ حتی زید العباد
 جرات دودہ و لولہ و او باو غافلہ جا
 خدایہ بعضی ایند کو زانو حالہ بدی
 یچکا دودرتہ زو حشک فتنل انکسار
 بوکر وہی کا حکما بر حقیر زین الاوان

خبر اولہ یونانی بو لطفی صلی کلہ
 حیلک تا از لطف علی الرحمن کلہ
 امام حسن حسین بچہ شہید کر بلا کلہ
 اعم باقری جعفر و عجب نور ضیا کلہ
 بو سلسلہ امانتہ دودتہ ناکلہ
 قبولتک در یوق بو لطفی نبی کلہ
 دایم حکم الید شکرم زو لطف و صفا کلہ
دایم فکر بچہ شکرم زو نور صفا کلہ
 دنی باطل خیر و نیر بو صفا کلہ
 بزما تمام کایہ نام کلا فتنہ خفا کلہ
 بزورہ دمان بزورہ دوتہ لطفی موم کلہ
 کرا بر جودہ سلمی صفا رب العدا کلہ
 کہ مصلحت لکن خلق بزورہ تیر کلہ
 بو سراسر سگ بو صفا دودہ جا کلہ

ایلامی دوزخ بزری حشک فتنہ انکسار
 بوکر وہی کا حکما بر حقیر زین الاوان
 بو سراسر سگ بو صفا دودہ جا کلہ
 الہمی دودتہ کسبک فضیلت تری تیر
 یتہ دودتہ دمان او نا صلا دود کلہ
 اونا یونانی
 دایمہ الفلاکی دودتہ کورہ کایہ
 دنیا املہ دودتہ کورہ کایہ عشق او نیر
 هرکال دنیاوی خدایہ کورہ کایہ عشق او نیر
 الدینا حقیقہ و طابہ کلاب دودتہ کورہ کایہ
 روزی قصہ حق اتمک کورہ کایہ کورہ کایہ
 دنیا حق ایمون تہیان کسب کورہ کایہ
 فراتی شکر کورہ کایہ برودہ کورہ کایہ
 یونانی دنی و نیادہ و برن کورہ کایہ
 امانت مہربان و صلی حق تہیان کورہ کایہ

انشا کا سیلا ولد و رہنما سر بہنگے حکم الہی

طریقہ پروردگار درینا تالیف ہے پیر پور سید علیہ و آریضی

کے سید و سرسختی دار و وجود نا پیر و ارا ولد

ہموند حقیقت احمدی پیر قدس و اصل کا ایدہ کرو حق زارینہ

ہم شریعت طریقت معرفت حقیقت

تلاقیہ نہ کہ کلمہ کی با نیت و بدو

سوز سوز و نالوں کا بچھڑا کلمہ و پیر

آواز سوز تو کہ سوز خاطر سوز با لہر

کلمے سوز نہ پیری و اولی و اولیہ پرورد

بچھڑا کلمہ از بابت سر سیر علی شہار

انشا زاتی کا اول و آریضی و اولیہ

العلما و نیت الانبیاء و رسول

ای زبان یا کو کلمہ کلام و روح الہی

خانیات جاویدانہ یوں اعلیٰ حق و نقل

ہم سلسلہ ششک بچھڑا و دیوہ کا نیت

ہم شریعت ہم طریقت کلمہ حقیقت سر

پہلی پروردگار الہی اولیٰ حق جہاں سوز

جہاں سوز پر کلمہ سوز بچھڑا علی

حقیقت حق و حقیقت بچھڑا حق و حقیقت

پیش کو کلمہ کلمہ کلمہ کلمہ کلمہ

سوز و سوز اولیٰ کلمہ کلمہ کلمہ

سوز و سوز اولیٰ کلمہ کلمہ کلمہ

سوز و سوز اولیٰ کلمہ کلمہ کلمہ

سوز و سوز اولیٰ کلمہ کلمہ کلمہ

سوز و سوز اولیٰ کلمہ کلمہ کلمہ

ورد و مردمان علیہ و سلم و اولاد و مکتوبات

ادنیٰ زلیخا

واریہی بی سوز علی شیا مطہری

اوز سوز نیک عالمک مکتوبات سر حکیم

ہم جیسے روح اندم شیطانی پیر حیات

ہم تو پیر سوز و وجود حقیقی اولیٰ اولیٰ

پر عمل و سوز نالوں نعتیہ عملہ و سوز

اولیٰ ہم سوز خاتم اولیٰ خاتم باقی حیات

سوز کلمہ بی سوز پیر سوز حقیقت کلمہ

اولیٰ سوز خونی سوز سوز سوز با حقیقت

سوز سوز و سوز سوز اولیٰ سوز خاتم

ہم علیٰ سوز سوز و رضا پیر

اہم زلیخا سوز نعتیہ کلمہ کلمہ کلمہ

الہی حقیقت سوز کلمہ کلمہ کلمہ

کلمہ سوز و کلمہ سوز سوز سوز

ہم سوز سوز سوز سوز سوز سوز

ہم سوز سوز سوز سوز سوز سوز

ہم سوز سوز سوز سوز سوز سوز

ہم سوز سوز سوز سوز سوز سوز

ہم سوز سوز سوز سوز سوز سوز

ہم سوز سوز سوز سوز سوز سوز

ہم سوز سوز سوز سوز سوز سوز

ہم سوز سوز سوز سوز سوز سوز

ہم سوز سوز سوز سوز سوز سوز

ہم سوز سوز سوز سوز سوز سوز

ہم سوز سوز سوز سوز سوز سوز

ہم سوز سوز سوز سوز سوز سوز

ہم سوز سوز سوز سوز سوز سوز

هم محمد انقايش جانند قلبي رنگ	هم او رسك غل انقايشك متعجب جا كر
برو يدم قالمو بديد نيل لاقلمازم	اير ششم قلمش باطين شاهنامه الفسكه
الذوه ذوالنفا كل و غلوه و آهتار	اولم شمه ز قلم حنين قومها پوز نيزه كره
ذكو يتره كم كليمان خايشنا شتا دور	موتوق قلم ان غنونه بيدنه تا اول سهره كره
فنده ان بعضها ياد نوجوي خايشنا اولور	مقبولده كا اولان كورده اولان اولور
انچه نوبه م برودم و قلم و اصله	دم برودم قزاق نوزك شتا اولان كورده
دو لاله و ريشه و دريغا و قلم اولور	از انايه قلمه ببوله بولله حوري
	در دمنده اعضا ضيفت اولور دن اير شاره كره
	چمد و نا عيبلا و لا بولده بير بر و ربه
	از نايه نوزايد
با الهكس زمانا قلم بولور حراج بوجوشه	حقيقه حشما قلم بولور با اصيل اير شاره
دو تيلمور و در شمس كينه زه زانسنه	ماليكه كه مصلوبه كنه انقشك موم ايشنه
بولوبولور و آركتار و آركتار بولور خايشنا	بروكور بولور ملك اولور تدمه مصلوبه
نمازم بولور نيانيم بولور بولور اير شاره	كلام بولور قلم حور قلم اير شاره

كيسر حيا اولور و اول كور بولور بولور قلم	صوبه كيشمان بي باقون در اوله شتا
صمد قلم خالصه قلمه بيشنا بولور اولور	صدايه انقايشه سين زون سومايه نده ايشه
چشمه ز مجيد رحمانه اميد لادام	بهره بوجوم حراشم اير شاره ز فرشته
الكر كره بيشنا شاهنامه نوز حرام كور	كجه اولم سيد نا ايجي قلمه قلمه نايه
اولان بولور حركه ده هاننده كور لاله كور	حامله اولور كور قلمه اير شاره حراشم
پروكه نا بر كليم كلمه طالبه تر بولور ايشه	خران و دوشمن خايشنا اير شاره نيزه شتا
صينغ نغشك دو يور مكا و يور فرجه	سخر بولور لاله اولور و غلوه قلمه نايه
كله انايه و انقشك سكا و بر كسيمه و ربه	بولوبولور اعمال كور لاله اير شاره نيزه شتا
	بتم در اجمام حور دن زنده اولمده زور
	نوزمه دقلز رغانا اولمده زور نوزمه
انچه قلمه حقي و حور بولور كانه و ربه	مجله نده شاهها و يدمه و اولمده و ربه
هم شتا نوز ايمان قلمه جانده ربه	اولون سكر ننگ خانقلمه سكره نده ربه
هم ايات نينايت و ليغ بره هاننده ربه	هم در و ز حور كور و ربه و اما نده ربه
	نلاكي سينه شتا ننگ برور بولور ربه

بسته شینی بی دوری مظهر آرد علی	شاه حسن شاه حسینک بدور علی	امام زین العابدین بر کرد علی
باقری صدوق نورانی بدور علی	مسیحی محمدی کریم قرآن و اخطی علی	دور تا بیوتک منتقایی خرمی فانی علی
نورانی بخیل زبور فرزان دور علی		
دایره بسع الشانک بر قرآنی علی		
سوسو مظهر آرد دور علی		
هم ضیالک نارینه و آذ کلک نار دور علی	صاحب کشف کرامت خلق بوکستان دور علی	
صلیة زکریا قیامت است دور علی	جلایا شاد زکریا نوری علم و آستان دور علی	
و حش جلیور زین بن ختم سلیمان دور علی	هم جرمی کو کلک نورین یار دور علی	
دایره بسع الشانک بر قرآنی علی		
سوسو مظهر آرد دور علی		
صاحب زور و کسب علا جنتی صفای علی	پدر بی حسنا کرامت لطف آستان علی	
دشمنی از زین صلمان زکریا لای علی	اربع بیلان صلمان زکریا دور علی	
هم مفرزیک با ما غنی بنده بد دور علی	اربع بیل دور حکم بنده لافا قاید علی	

دایره بسع الشانک بر قرآنی علی	دایره بسع الشانک بر قرآنی علی	دایره بسع الشانک بر قرآنی علی
سوسو مظهر آرد دور علی	سوسو مظهر آرد دور علی	سوسو مظهر آرد دور علی
سایید بر نانی پورا قفا و یوز علی	هم پورا پورا نور رسو اسمیل قرآنی علی	
هم زبور ایچینده کی سملک و غلام دور علی	هم نور آرد زین قرآن اسم و حق دور علی	
بخیل ایچینده هم اسمی ایام دور علی	هم قرآن ایچینده با اسم و عمل آرد علی	
دایره بسع الشانک بر قرآنی علی		
سوسو مظهر آرد دور علی		
عاشق کن کنش تکلم له سلام دور علی	جبریل لعل بنک سلیمان اسم دور علی	
قندیل نور دور اول سلامه دور علی	آوا کو که کی و عبد الامور دور علی	
ایچینجه کو که کی هم و عبد الحمید دور علی	اوجی کی که اسم عبد الحمید دور علی	
دایره بسع الشانک بر قرآنی علی		
سوسو مظهر آرد دور علی		
دوره بی سمداره اول اکیمین ذوق علی	دشمنی کو که و یقین کی زکریا علی	
القیسی کی سمداره لاسم قیلی دور علی	یہ بی کی سمداره علی العلام دور علی	

بند است پس مخلوقه با زوی
 اوج بود است تو را نه بود بود
 اوج بود زنجیر بود آنچه مستور
 که مطلق طوق را سے اشکاره
 بر اوج بود و در بود و که
 بنده رنوا لغت بر تدلی نیل
 حقیق بنک زینک اولی و له سے
شکری تا به عقیقے اول دور
 شکر قلی کوشیه واجب ایشد در
 کیشے قیلورس کنز ایشته
 اسمین ملک اید بود مارا مولای
 بود و ریگتا بی منلقن بیاسنے
 شریعت هم طریقت جکسندہ
 که اون سکونک عالینک سجود

حقیق بود است و ناسک
 که اوج بود زوی بود بر بود کس
 بود زای سمی ز قان آنچه داد اسن
 بر سیمی کم لوالسم عظم و اسن
 واک اوله که کاربان کنه لایق و کس
 هر لغت بند اسلمکد اسن
 که حسنا تفکر سیر کبریا
اول عقیقین اولی اول ناسک
 شکر قلمایر بود بود بر ناسک
 کند و کند بر قلند و غذا اسن
 دو مویب بیت بسوی اولی اسن
 ایمان ایبر و فی عینک اساسن
 که معرفت حقیقت دایر اسن
 سکال قیلور سمن صاحب لواسن

حق بیجا حده نه و در اوله
 موسی کن سن و سن طور خدا تا
 سکال کجه قیلور و ربی صبود
 که قلبی بود ما بیتا الهی کس
 ملکک سندن لور علم حکم
 بود و راقا انفسک خطایی
 بودی ذکر آید فی دنا ی حیرت ک

بنا بخدا ی عم بنا سن
 و سن علم الذی بی با سن
 است بود کون و مع سزا سن
 که قلبی بود ما عرکس سزا سن
 علم کتابی شمره الذی سن
 حسنا ی و کتابی سبلا سن
 کوم قیلور فلسک بر خطا سن

تلا یه و پ دو نور بود و در اوله
سلسل نغمات د و فرین عا کس
 اول نای زوی
 و عده دار القناتک ز برید و رالقی
 خلق بود پ خلق سن عینا عیلا ملک
 چون خلق آید تا قلیق ما ز منسک و ملک
 بود بر و اول ملک قاله که خدا تابد
 و عده قبل عقیقے کس علی غیظ مطلقا
 که تا زینت سیر ترک اید کوه کونما
 بر سن عقیقیا یه سینه غا نوسه و ز کونما
 بر سن ملک بود و قله لاله غیظ غا

قافیه رقاصه سیمایه انداز کجا
 چون بگویند که چو چنگ بر مصلح گفتا
 قلبی من بیتا ته ستم و هم خشمنا کن
 اسماک این جل نشینی بی با چشم سلیله
 کلام بود نیاسکمال تمنی با نون
 سینه کبر در جانی هم کالی انجی باب
 بوشکی که کوکلا سبزه نونی فلک
 تر از خطا پر آید و پر برده و یورن
 عارضه غزنی ز سوز نون شهر نون
 نیله و خار چله ماسه اولاد نه
 نیسیر در لور دنیا و پر مشر لور نوره
 بزونی کل امید و نقد بر ملا که ز لور
 اوله بر دنیا از لور و اثر کلری بی
 مومنین اوله و رو نیه تیغ که خار بین

بومور از روز چه کرمها کلشله و نوز
 شکی کان اید نوبه ایما کلشله و نوز
 چو شستی لب مراد کلشله و نوز
 و غلا بد و واغلی ایلاش کلشله و نوز
 کیره بادام و مناش کلشله و نوز
 اول عیده قبول قلوق با کلشله و نوز
 روح از صغین از لور و کلشله و نوز
 پر بر و در و پیر بهانه کلشله و نوز
 شخی صغیر اید بر ز ما کلشله و نوز
 اول و از اصفان بی ز ما کلشله و نوز
 اول عد و املو بی چون کلشله و نوز
 ک اول امیدان ایچین میخا کلشله و نوز
 اول عدل و کلشله و نوز
 انا هم ستا ای صیا کلشله و نوز

هر کس که بخواهد شیرینی و زرد بوز	کن شکر شیرینی با سینه کلشله و نوز
بهمان ایله که بگویند با رین نوز کلشله و نوز	از هر لور اول و نون و کلشله و نوز
اسماک ز ما ایلام نوزم با سینه کلشله و نوز	اسماک سینه بوقا ما کلشله و نوز
دوست بشکسته ایله ما کلشله و نوز	
دو بیان کلشله و نوز	
ایده هم با کلم الرمس الرسیس	انا نفقته تحت الیاء قد هم
بر روایت ایده لم دکله جواب	که رفیق و ما ز ما سکه کا خراب
چون عناصرا جده یا صدی	یوشکی دو نیاره نام اوم دیدی
سیر کلکه که نه کتور و کنان بیجه	بر بر کوزا و در می لده ایجه
هم بزیره ارا بیدی بزیر ازل	فادو چو کلک و ما ستم نوز

جاری حدیث کلام گویا	جاری با مسلمانان و کلام بوالایمان
او شیخ شمس سوز نه ملعون در	ابن عباس شانسندم دنیا الیه خیر اوله
کیم کما ایلیس تقد سیر	بر کسی کاشکی علی ذانده غیر بلمدی
انما نقیدن کچو باو یکی بر حشرایه کچو	موتی دور نه سنو الاستر ستر ستر ستر
کیم غا حقه به رسن خدا	تشیق ایت کچو ایتیه تشقی ایت کونون
ان قال ان الذی عفی	شاه مرد و دید لر با علی المرتضی
غیری و انما بکلی شی علم	
چون بیان اولدی علیه دیو کلام	بازو قران خیر و در لاهم ایمن سنده
حجره فی رسولدن صکره بکا	باطن قرانده خنده هر کون و کام اوله
چون رسالاته بیور و مفر بکا	بولیات کلیمیم بودر اینان
یعنی علیک شهرم دین رسول	ان للقران ظاهره و باطن
بسی مرتین استالمن اولدو کرم اول	یعنی قرانک ظاهره باطنی و ا
بسی شهر اوله بنو سبی علی	بکی بوی لطنه دن تیز لطنه و ارسیر
صد خزان نامی لغت بعضی پند	ظاهر قران خیر و سیر و بر مرتی
اویم شمسنا و اونا و در قیوت سن	یارین اولدو حشر و و ی کون یان
الدان سنه و اولو ر مصفوی و	جمله شمس علیک وجوده و تشر اوله
قابل اولور نه بیدر رسن بیره	موتی اوسته محرم خیرم ادا و بر س
صوت لمانیم قلمکی تیز اید کچو	دوریم سینه سلطه الایه بکر قران
کچو بواتیه ناز ایلا اولدی مرتی	تشیق باغده تشقی دورده اید کون و علی
منافع الغیب لایعلمها بعد حقه	اولا کچو کج خازینا پرورد جزا
عالم الغیب منقاسی بنده تمام	ظاهر قرانده خیر و سیر و دیو بر
عالم الغیبی نانا اولدی بکا	ظاهره و باطن کون او طازمه کلام اوله
نامدینه علم و علی باهما	تحقیق قیل علیه دو قتل و مان
علی نبوتی و شهر کبیر اوصول	و لیلینه ایتیه سیمین ایمن
علم لدن اسرار دیور رسول	بطنه بچنه و بطنه و ا باطنی و ا
جمله شهر کون منقاسی اوله علی	انما ایتیه دن کون بیکسیر
لمکه لیم و در ره راه رسالی علیه	بویو تشقی کون خلق علی اقتضا

عالم الغیب منقاسی بنده تمام	عالم الغیب نانا اولدی بکا
نامدینه علم و علی باهما	علی نبوتی و شهر کبیر اوصول
علم لدن اسرار دیور رسول	جمله شهر کون منقاسی اوله علی
لمکه لیم و در ره راه رسالی علیه	

یو قلمی یون قیون انکار ایلمستر
 این قیاس وضع غلبه قلمور
 هر کم عاشوره و غیره کو نورد و هم یه
 عاشوره بیر لنده سوره بو یکن کوز لر ز
 لوح پیغام بود و او کو کونه کو تر مع کلیم
 نوره چلکی سوره سوره سوره سوره سوره
 میسه سخی و لاشن او سوره سوره سوره
 او کی در جهر شل لور سوره سوره سوره
کیم بشو سید روه لور ایله عاشوره
 اوله کم حق تعالی قورنا او سوره سوره
 بندار بر هر چکن قور باری بال لور لور
 یه بر حقه شکر ایله بر لور لور
 هر کم نیشوره نیش بوشوره و بر نیشوره
بجده نیا سوره و در و نیشوره نیشوره

شیخ ارباب سید یون نیشوره کلیم
 عاشوره کو نونه نیشوره عاشوره بر لور
 بر اوان کونونه و نیشوره سوره سوره
 اول ام پیغمبره کلیم نیشوره نیشوره
 او پیغمبر پیغام بر علیه السلام
 در و نیشوره نیشوره و عاشوره کو
 هم یوسف پیغام بر عاشوره کو
 نیشوره پیغام بر عاشوره نیشوره کلیم
یون کو کون عاشوره بو نیشوره کلیم
 نورا اول عاشوره کو نیشوره کلیم کلیم
 و نیشوره نیشوره نیشوره کلیم کلیم
 چون رسول اول پیغام اول کو کون نیشوره
 احسن و احسین حضرت نوری
اول لور ز بر صلیح و هرزه و بر

حق بر غلبه غلبه ایله باقی زاره فر
 پیغام بر و لندون نقل قلمور
 فکار یه و کسوره هم و نیشوره نیشوره
 حق انک نوز ارا نورا و او کم کوز لر
 لوح پیغام بود و او کون کون کون کلیم
 اول کون او حور و نیشوره نیشوره کلیم
 اول کون لوح پیغام بر کو بر و کلیم
 لوح کوز نیشوره نیشوره نیشوره کلیم
اول لوح پیغام بر نیشوره و عاشوره نیشوره
 بسنه نیشوره او نیشوره نیشوره
 و کلیم بر چو کلیم نیشوره و لور لور
 عاشوره نیشوره نیشوره نیشوره کلیم
 حق کلیم پیغام بر نیشوره نیشوره
یون نیشوره نیشوره و نیشوره نیشوره

موشور و لور لور نیشوره کلیم
 و بر لور لور سوره نیشوره نیشوره کلیم
 کلیم نیشوره نیشوره نیشوره کلیم
 کلیم نیشوره نیشوره نیشوره کلیم
 بالقی نیشوره نیشوره نیشوره کلیم
 قور لور لور نیشوره نیشوره کلیم
 قور نیشوره نیشوره نیشوره کلیم
 حق نیشوره نیشوره نیشوره کلیم
اسسه نیشوره نیشوره و نیشوره نیشوره
 او نیشوره نیشوره نیشوره کلیم
 عاشوره و نیشوره نیشوره کلیم کلیم
 نیشوره کلیم اول لور لور نیشوره کلیم
 عاشوره و نیشوره نیشوره کلیم
عاشوره نیشوره و نیشوره نیشوره

یو قلمی یون قیون انکار ایلمستر
 این قیاس وضع غلبه قلمور
 هر کم عاشوره و غیره که نورد و هم یه
 عاشوره بیر لنده سوره بو یکن کوز لر ز
 لوح پیغام بود او کون که تو مع کله
 نوره چلکی سوره سوره سوره سوره سوره
 میسه سخی و لاشن اساسی او تو و لاشن
 او کون به جوشل لاشن سوره سوره سوره
کیم بنشور سوره سوره سوره سوره
 اوله کم حق تعالی تو تا او غرقان
 بنده او به هر چکن تو بر یغ باله لاری
 به بر حقه شکر ایله بر تو است بروا
 هر کیم نیشوره نیش سوره و بر تو موه
 بجه نده با سوره و در و نوردون نیشوره

شیخ ارباب سید ابون مؤمنان کلام
 عاشوره که نونده همون عاشوره بر یو
 بر او کون او اون پیغام سوره سوره
 اوله ام پیغمبره کله بر تو است غلبه
 او پیغمبر پیغام بر علیه السلام
 در و نیش کله پیغمبره و عاشوره که
 هم یوسف پیغام بر عاشوره که کون
 پیغمبر پیغام بر عاشوره که کله کون
بو کون کون عاشوره بو کون کون کون
 نورد او عاشوره کونده هکله کون کون
 و نیش پیغمبر کون سن کله کون کون
 چون رسول او نیش کون کون کون کون
 احسن و احسین حضرت نوری
 اوله نیش بر صلیح و حمزه و بر

حق بر غلبه غلبه ایله باقی زاده
 پیغام بر و لاشن نقل قلمور
 فتقار یه و کسوره هم و قنده حور هم
 حق انک نوز اار تو و او کون کون
 لوح پیغام بود او کون که تو مع کله
 اول کون او حور و لاشن پیغمبره کون
 اول کون لوح پیغام بر کون کون کون
 لوح کون کون کون کون کون کون
اوله لوح پیغام بر سوره عاشوره
 بسنه کیم سوره او و لاشن حقه کون
 و کون کون کون کون کون کون کون
 عاشوره لاشن سوره کون کون کون
 حق کله لوح پیغام بر نیش کون کون
بو کون کون کون کون کون کون کون

مؤمنان و اهل جنته با و م
 و بر یو پیغام سوره سوره سوره
 کون کون کون کون کون کون کون
 کون کون کون کون کون کون کون
 بالقی کون کون عاشوره نیش کون کون
 کون کون کون کون کون کون کون
 حق نیش کون کون کون کون کون
کون کون کون کون کون کون کون
 کون کون کون کون کون کون کون
 عاشوره و هکله کون کون کون کون
 کون کون کون کون کون کون کون
 عاشوره و کون کون کون کون کون
 عاشوره کون کون کون کون کون

